

การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปราม
อาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์
PARTICIPATION OF THE COMMUNITY LEADERS IN
THE PREVENTION AND SUPPRESSION OF CRIME IN
MAUNG DISTRICT, NAKHON SAWAN PROVINCE

ดาบตำรวจจิระศักดิ์ เหล่าอินทร์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๗

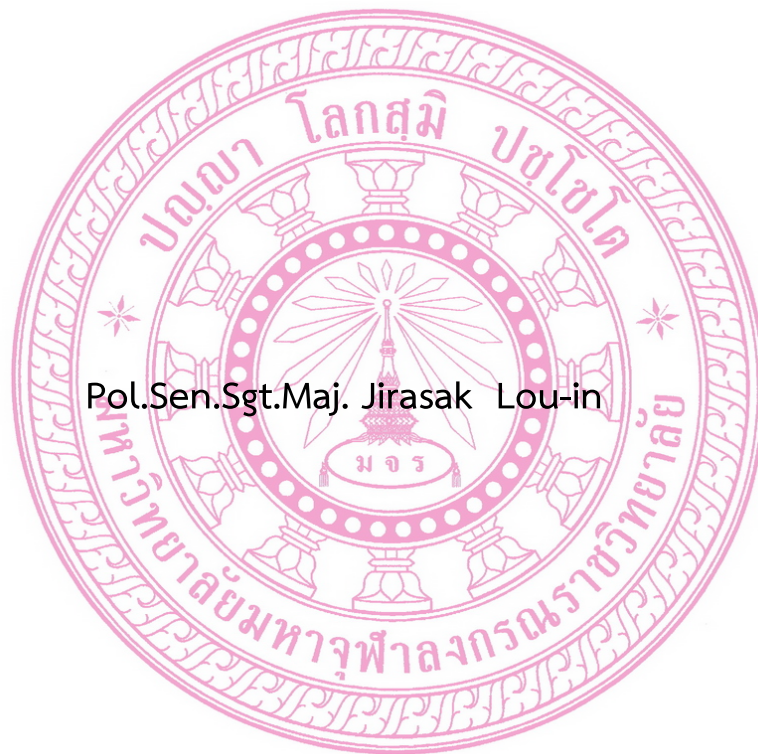
การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปราม
อาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๗
(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

PARTICIPATION OF THE COMMUNITY LEADERS IN THE
PREVENTION AND SUPPRESSION OF CRIME IN MAUNG
DISTRICT, NAKHONSAWAN PROVINCE

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of
The Requirement for The Degree of
Master of Arts
(Public Administration)
Graduate School
Mahachulalonglornrajavidyalaya University
Bangkok, Thailand
C.E. 2014

(Copyright by Mahachulalonglornrajavidyalaya University)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
เรื่อง “การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมือง
จังหวัดนครสวรรค์” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

.....
(พระสุธีธรรมานุวัตร, ผศ.ดร.)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์ ..... ประธานกรรมการ
(พระราชวชิรเมธี, ดร.)
..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ทรงวิทย์ แก้วศรี)
..... กรรมการ
(ผศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม)
..... กรรมการ
(พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปถุญ, ดร.)
..... กรรมการ
(พระโสภณวรารักษ์, ดร.)
คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปถุญ, ดร. ประธานกรรมการ
พระโสภณวรารักษ์, ดร. กรรมการ
ชื่อผู้วิจัย .....
(ดาบตำรวจจิระศักดิ์ เหล่าอินทร์)

การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม
ในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์

THE PARTICIPATION OF THE COMMUNITY LEADERS IN THE PREVENTION AND
SUPPRESSION OF CRIME IN MUANG DISTRICT,
NAKHON SAWAN PROVINCE

ผู้วิจัย ดาบตำรวจจิระศักดิ์ เหล่าอินทร์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) ระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ ๒) เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้นำชุมชนต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ ๓) ศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ กลุ่มผู้นำชุมชนในเขตเทศบาลเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน ๒๒๕ คน ที่ได้จากสูตรของ Taro Yamane เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามการวัดระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ แบ่งออกเป็น ๓ ส่วนคือ ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามที่มีมาตราส่วนประเมินค่า ๕ ระดับ มีค่าความเชื่อมั่น ๐.๙๒๖ และส่วนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามปลายเปิดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) สถิติทดสอบสมมติฐานโดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่า F-test เมื่อพบนัยสำคัญทางสถิติทำการเปรียบเทียบรายคู่โดยใช้วิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD)

ผลการวิจัยพบว่า

ระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๒.๙๑) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านประกอบด้วย ด้านการมีส่วนร่วม ด้านผู้นำ ผู้นำชุมชนและภาวะผู้นำ ด้านป้องกันและแก้ไขอาชญากรรม และด้านการติดตามและประเมินผล อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้นำชุมชนต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และดำรงตำแหน่ง พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ทุกข้อ

ผลการศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ พบว่า ด้านการมีส่วนร่วม ไม่มีส่วนร่วม กำหนดงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันอาชญากรรมด้านผู้นำ ผู้นำชุมชน/ภาวะผู้นำ ไม่มีส่วนร่วมจัดทำในการจัดทำแผนป้องกันอาชญากรรม ด้านป้องกันและแก้ไขอาชญากรรม ไม่มีโอกาสป้องกันอาชญากรรมด้านการติดตามและประเมินผล ไม่มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินการป้องกันอาชญากรรม

คำสำคัญ ๑ การมีส่วนร่วม

๒ ผู้นำชุมชน

๓ การป้องกันอาชญากรรม

๔ การปราบปรามอาชญากรรม

Abstract

The objectives of this study were: 1) to study the level of the community leaders' participation in the prevention and suppression of crime in Muang District, Nakhon sawan Province, 2) to compare the participation of the community leaders in the prevention and suppression of crime in Muang District, Nakhon sawan Province by classifying on the personal factors, and 3) to study the problems, obstacles, and suggestions for the participation of the community leaders in the prevention and suppression of crime in Muang District, Nakhon sawan Province. The sample was 225 community leaders in Muang District, Nakhon sawan Province. The tool of the research was questionnaire with 0.926 of reliability. The analysis of data used Statistical Package for Social Science. The statistics for analysis data used Frequency, Percentage, Mean, Standard Deviation, t-test, and F-test with Least Significant Difference: LSD.

Results of the Research

1. Overall, the participation of the community leaders in the prevention and suppression of crime in Muang District, Nakhon sawan Province was at the middle level ($\bar{X} = 2.91$). When considering each aspect, it was found that the participation of the community leaders in the participation, the leadership, the crime prevention and solving, and the monitoring and the evaluation were at the middle level.

2. The comparison of the community leaders' participation in the prevention and suppression of crime in Muang District, Nakhon sawan Province by classifying on the personal factors: sex, age, status, degree of education, occupation, income, and duration of occupying was found that the community leaders' participation in the prevention and suppression of crime in Muang District, Nakhon sawan Province had no the difference. Therefore, the hypothesis was denied.

3. The problems, obstacles, and suggestions for the community leaders' participation in the prevention and suppression of crime in Muang District, Nakhon sawan Province were that the community leaders did not participate in planning the budget in the prevention and suppression of crime. The community leaders did not participate in setting the plan for the prevention and suppression of crime. Moreover, the community leaders did not the opportunity in the prevention and suppression of crime. The community leaders did not have the monitoring and the evaluation in the prevention and suppression of crime.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ตามที่ประเทศไทยได้มีการพัฒนาประเทศชาติขึ้นในทุกด้าน เป็นผลให้เกิดความเจริญก้าวหน้าทัดเทียมกับนานาประเทศ ซึ่งได้ชื่อว่าเป็นประเทศที่จัดอยู่ในกลุ่มของประเทศที่กำลังมีการพัฒนา ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นกับประเทศในหลายด้านไม่ว่าจะเป็นในเรื่องครอบครัวชุมชน เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความมั่นคงตลอดถึงการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและในที่สุดก็จะเป็นปัจจัยต่าง ๆ ที่จะเป็นตัวเหตุให้เกิดผลกระทบที่เป็นอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เพศและทรัพย์สินของประชาชนที่จะเกิดขึ้นในรูปแบบของอาชญากรรมประเภทต่าง ๆ ซึ่งสิ่งที่กล่าวมาแล้วดังกล่าวข้างต้นจะทำให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อน และได้รับความเสียหายเป็นอย่างมาก หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องต้องร่วมกันหาแนวทางในการป้องกันและแก้ไขให้เบาบางลงและในบางเรื่องก็ควรจะไม่ให้เกิดขึ้นได้อีก โดยเฉพาะในส่วนของสำนักงานตำรวจ แห่งชาติซึ่งมีหน้าที่ในการบำบัดทุกข์และบำรุงสุขให้กับประชาชนโดยตรงนั้นก็พยายามอย่างยิ่งที่จะหาวิธีการในการช่วยเหลือเพื่อเป็นการปกป้องชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนมิให้เกิดความเดือดร้อน และ ความเสียหาย ตำรวจจึงมีบทบาทและภารกิจที่สำคัญต่อสังคม ที่จะต้องปฏิบัติหน้าที่ดูแลและควบคุมสังคมให้มีความสงบสุข โดนมมีการป้องกันปราบปราม รักษาความสงบเรียบร้อยในสังคม ชุมชน รักษาความมั่นคงภายใน ตลอดจนการให้บริการแก่ประชาชน โดนเฉพาะอย่างยิ่งในภาวะการณ์ของสังคมปัจจุบันที่ความเจริญก้าวหน้าทางด้านวัตถุและเทคโนโลยี ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีดำเนินชีวิตของประชาชนในสังคมให้ได้รับความสะดวกสบาย และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น อาชญากรก็ได้นำเอาเทคโนโลยีที่ทันสมัยดังกล่าวมาใช้ในการกระทำความผิด ทำให้อาชญากรรมที่เกิดขึ้นมีความสลับซับซ้อน รุนแรง

เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ทั้งรูปแบบทั้งวิธีการ ตลอดจนสื่อมวลชนก็ไม่ให้ความสำคัญต่อ การเสนอข่าวปัญหา อาชญากรรมที่เกิดขึ้น การอำนวยความสะดวกเมื่อประกอบเข้ากับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีการ สื่อสารที่ก้าวไกล ทำให้ประชาชนได้รับรู้ถึงข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาอาชญากรรมอย่างทั่วถึง ส่งผล กระทบให้ประชาชนหวาดกลัวกับปัญหาอาชญากรรมเพื่อมากขึ้น และขาดความเชื่อมั่นในกลไกของรัฐ ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการป้องกันปราบปรามปัญหาอาชญากรรม และควบคุมไม่ให้ปริมาณปัญหา อาชญากรรม เพิ่มระดับความรุนแรงมากขึ้น จากสภาพความเจริญเติบโตทางเทคโนโลยีและเศรษฐกิจ ที่เป็นไปอย่างขาดความสมดุลทางสังคม ก่อให้เกิดความไม่ปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินของ ประชาชน ทำให้สังคมขาดความสงบสุขซึ่งจะมีผลต่อการพัฒนาประเทศโดยรวม¹

แต่เนื่องจากปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันนั้นถือได้ว่าเป็นปัญหาที่ก่อให้เกิดเป็น ภาระอย่างมากของสำนักงานตำรวจแห่งชาติและเป็นภาระอันยิ่งใหญ่ของทุกสถานีตำรวจทั่วประเทศ ซึ่งในแต่ละสถานีนั้นขาดแคลนทั้งงบประมาณ กำลังพล และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ซึ่งทำให้ไม่เป็นการ เพียงพอต่อการที่จะรับมือกับปัญหา ต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นกับประชาชน ทางสถานีตำรวจภูธร นครสวรรค์ ก็เป็นอีกหน่วยงานหนึ่งที่ต้องประสบปัญหาดังกล่าว กล่าวคือสถานีตำรวจภูธรนครสวรรค์ มีอัตรากำลังพลที่อนุญาตจำนวน ๓,๑๖๖ นาย แต่มีอัตรากำลังพลจริงเพียง ๒,๒๘๙ นาย แยกเป็น นายตำรวจชั้นสัญญาบัตรจำนวน ๑,๔๒๘ นาย เจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นประทวนจำนวน ๘๑๖ นาย ต้อง รับผิดชอบพื้นที่ ๙,๕๙๗ ตารางกิโลเมตร รวมประชากรทั้งสิ้นจำนวน ๑,๐๗๒,๖๑๘ คน เฉลี่ย เจ้าหน้าที่ตำรวจ ๑ คนต้องรับผิดชอบรับผิดชอบพื้นที่ ๔.๒ ตารางกิโลเมตร ต้องรับผิดชอบ ประชาชนจำนวน ๔๖๘ คน ทำให้ประสิทธิภาพในการป้องกันอาชญากรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นไม่อยู่ใน ระดับที่ควรจะเป็น ทางสำนักงานตำรวจแห่งชาติจึงได้มีแนวคิดในการแสวงหาความร่วมมือจาก ประชาชน องค์กร หรือหน่วยงานต่าง ๆ มาร่วมกันหาแนวทางต่าง ๆ เพื่อเป็นการร่วมมือกันในการ แก้ไขปัญหาอาชญากรรมที่จะเกิดขึ้นในแต่ละพื้นที่โดยได้คิดค้นโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ใน รูปแบบของการแสวงหาความร่วมมือจากประชาชนโดยส่งเสริมให้ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ ของแต่ละสถานี เข้ามามีส่วนร่วมในงานด้านต่างๆ เช่นการจัดตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาภาค ประชาชนของสถานีตำรวจหรือที่เรียกชื่อว่าคณะกรรมการติดตามและตรวจสอบการปฏิบัติราชการ ของข้าราชการตำรวจ (กต.ตร.) หรือโครงการประชาชนร่วมใจต้านภัยอาชญากรรมและยาเสพติดให้ โทษ โครงการสมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรมหรือโครงการอาสาสมัครตำรวจบ้าน เป็นต้น ซึ่งการ ดำเนินการดังกล่าวในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาก็ได้ผลระดับหนึ่ง²

ในส่วนของสถานีตำรวจภูธรเมืองนครสวรรค์ ผู้เขียนเองก็อยู่ในฐานะที่รับผิดชอบใน งานสืบสวนปราบปรามยาเสพติดและอาชญากรรมของสถานีตำรวจภูธรเมืองนครสวรรค์ ซึ่งต้องรับ หน้าที่ในการดูแลด้านความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินของประชาชนโดยตรง เห็นว่าถ้าเรา

¹ร้อยตำรวจเอกวุฒิศักดิ์ ศรีพิสุทธิ์, “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันปราบปราม อาชญากรรมข้ามชาติ : ศึกษาเฉพาะกรณีเจ้าพนักงานตำรวจฝ่ายสืบสวน กองบังคับการตำรวจนครบาล ๔ กองบัญชาการตำรวจนครบาล”, *วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง , ๒๕๔๔), หน้า ๑.

²งานเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อสาร, “ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดนครสวรรค์และตำรวจภูธรจังหวัด นครสวรรค์”, (นครสวรรค์ : ตำรวจภูธรจังหวัดนครสวรรค์, ๒๕๕๕), (อัดสำเนา).

สามารถที่จะประสานงานและได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่มีลักษณะงานคล้ายกับงานของ ตำรวจ โดยมีตัวเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานและมีอำนาจหน้าที่ทางกฎหมายในการรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนมาช่วยสนับสนุนและให้ความร่วมมือในการป้องกันแก้ไขปัญหาอาชญากรรมที่ อาจเกิดขึ้นในเขตพื้นที่รับผิดชอบก็จะทำให้ปัญหาอาชญากรรมลดน้อยลงไปในระดับที่น่าพึง พอใจเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งหน่วยงานที่จะกล่าวถึงนี้ก็คือหน่วยงานต่าง ๆ ที่อยู่ในสังกัดของกรมการ ปกครอง กระทรวงมหาดไทย ซึ่งมีหน้าที่ในการบำบัดทุกข์และบำรุงสุขเช่นเดียวกันกับเจ้าหน้าที่ ตำรวจ โดยในระดับอำเภอก็คือเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองของอำเภอนั้นเอง อันประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ ที่อยู่ในตำแหน่งดังต่อไปนี้คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สารวัตรกำนันและแพทย์ประจำ ตำบลนั่นเอง โดยเฉพาะบทบาทและหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านนั้นมีกฎหมายที่ เกี่ยวข้องรองรับก็คือ พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. ๒๔๕๗ ซึ่งมีบทกำหนดให้มีอำนาจ หน้าที่เช่นเดียวกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ เช่นอำนาจในการจับกุม การตรวจค้น การมีและใช้อาวุธปืน ตลอดจนอำนาจในการรักษาความสงบเรียบร้อยทั่วไปในเขตพื้นที่รับผิดชอบ³

ผู้วิจัยในฐานะที่รับผิดชอบในงานสืบสวนปราบปรามยาเสพติดและอาชญากรรมของ สถานีตำรวจภูธรเมืองนครสวรรค์ พิจารณาเห็นว่าบุคลากรและหน่วยงานของสถานีตำรวจภูธร นครสวรรค์ ซึ่งมีหน้าที่หลักในการรับผิดชอบต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ซึ่ง ในขณะนี้กำลังขาดแคลนทั้งบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ตลอดจนงบประมาณที่จะใช้ในการดำเนินการ คง จะไม่สามารถดำเนินการให้สำเร็จลุล่วงตามเจตนารมณ์ได้โดยฝ่ายเดียวจำเป็นต้องได้รับความ ร่วมมือจากประชาชนหรือหน่วยงานต่าง ๆ ที่อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบโดยเฉพาะถ้าได้รับความร่วมมือ จากผู้นำชุมชนที่มีตำแหน่งเป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านซึ่งบุคคลแต่ละท่านนั้นเป็นผู้ที่มี ความรู้เกี่ยวกับข้อมูลต่างๆ และเป็นผู้ที่ประชาชนให้การยอมรับนับถือก็คงจะทำให้เกิดผลสำเร็จใน การป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมได้ผลในระดับที่น่าพอใจเป็นอย่างยิ่ง

ดังนั้นผู้วิจัยจึงความสนใจที่จะทำวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการ ป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ว่า ผู้นำชุมชน ให้ความร่วมมือในระดับใดจากผลที่ได้จากการศึกษาจะได้นำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการใน โอกาสต่อไป

๑ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๑ เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปราม อาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์

๑.๒ เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้นำชุมชนต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนใน การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วน บุคคล

๑.๓ เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนใน การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์

³ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔.

๒. ขอบเขตของการวิจัย

๒.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

งานวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์” ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตเนื้อหาโดยสังเคราะห์จากแนวคิด/ทฤษฎีของ พลตำรวจโทมนต์ชัย เหลืองอุทัย⁴ ซึ่งแบ่งระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมออกเป็น ๔ ด้านคือ ๑) ด้านการมีส่วนร่วม ๒) ด้านผู้นำ ผู้นำชุมชนและภาวะผู้นำ ๓) ด้านป้องกันและแก้ไขอาชญากรรม ๔) ด้านการติดตามและประเมินผล

๒.๒ ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรต้น (Independent Variables) คือ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก รายได้ ตำแหน่ง

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์” โดยผู้วิจัยสังเคราะห์จากแนวคิด/ทฤษฎีของ พลตำรวจโทมนต์ชัย เหลืองอุทัย⁵ ซึ่งแบ่งระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมออกเป็น ๔ ด้าน คือ ๑) ด้านการมีส่วนร่วม ๒) ด้านผู้นำ ผู้นำชุมชนและภาวะผู้นำ ๓) ด้านป้องกันและแก้ไขอาชญากรรม ๔) ด้านการติดตามและประเมินผล

๒.๓ ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร (Population) ได้แก่ ผู้นำชุมชน คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ในอำเภอเมืองนครสวรรค์ ซึ่งมีหมู่บ้านทั้งหมดจำนวน ๑๗๑ หมู่บ้าน มีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน จำนวน ๕๑๓ คน⁶

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๗ ท่าน

๒.๔ ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ หมู่บ้านในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน ๑๗๑ หมู่บ้าน ๑๖ ตำบล

⁴ พลตำรวจโทมนต์ชัย เหลืองอุทัย, “การมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของผู้นำชุมชน อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร”, ภาคนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (คณะพัฒนาสังคม : สถาบันบัณฑิตพัฒนศาสตร์, ๒๕๔๑).

⁵ เรื่องเดียวกัน.

⁶ งานทะเบียนอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ เมื่อเดือน เมษายน ๒๕๕๖”, อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์, (อัดสำเนา).

๒.๕ ขอบเขตด้านระยะเวลา

ดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือนพฤษภาคม พ.ศ.๒๕๕๖ ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ.๒๕๕๖ รวมเป็นระยะเวลา ๘ เดือน

๓. สมมติฐานการวิจัย

๓.๑ ผู้นำชุมชนที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ แตกต่างกัน

๓.๒ ผู้นำชุมชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ แตกต่างกัน

๓.๓ ผู้นำชุมชนที่มีระยะการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ แตกต่างกัน

๓.๔ ผู้นำชุมชนที่มีอาชีพหลักต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ แตกต่างกัน

๓.๕ ผู้นำชุมชนที่มีรายได้ต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ แตกต่างกัน

๓.๖ ผู้นำชุมชนที่มีตำแหน่งต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ แตกต่างกัน

๔ กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเรื่อง “บทบาทในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองนครสวรรค์” จากการทบทวนแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) ประกอบด้วยตัวแปรต้น (Independent Variables) และตัวแปรตาม (Dependent Variables) ดังนี้

ตัวแปรต้น (Independent Variables) คือ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ชั้นยศ สายงาน สถานภาพสมรส ระยะเวลาปฏิบัติงาน

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ บทบาทในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองนครสวรรค์ โดยผู้วิจัยสังเคราะห์จากแนวคิด/ทฤษฎีของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (กรมตำรวจ)⁷ ซึ่งแบ่งออกเป็น ๕ ด้านได้แก่ ๑) ด้านการจัดระบบสายตรวจ

⁷สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, แผนนโยบายการบริหารงาน, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, ๒๕๓๗), หน้า ๖-๗.

- ๒) ด้านการแสวงหาความร่วมมือจากประชาชน ๓) ด้านการประสานงานระหว่างภาครัฐและเอกชน
๔) ด้านการสืบสวนจับกุม ๕) ด้านการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐาน

๕. วิธีดำเนินการวิจัย

๕.๑ รูปแบบการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดนครสวรรค์” เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaire) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant)

๕.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร(Population) ได้แก่ ผู้นำชุมชน ในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ คือ กำนันผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ในอำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งมีหมู่บ้านทั้งหมดจำนวน ๑๗๑ หมู่บ้าน มีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน จำนวน ๕๑๓ คน^๑

กลุ่มตัวอย่าง(Sample) ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) และวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง (Sampling) ดังนี้

ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) กลุ่มตัวอย่างได้มาจาก กลุ่มผู้นำชุมชน ในเขตเทศบาลเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน ๒๒๕ ท่าน ที่ได้จากสูตรของ Taro Yamane ซึ่งใช้ระดับความเชื่อมั่นที่ ๐.๐๕

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ โดยมีขั้นตอนการสร้างและการตรวจสอบเครื่องมือ ดังนี้

๓.๓.๑ ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

แบบสอบถาม

๑) ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบความคิดในการสร้างแบบสอบถาม

^๑งานทะเบียนอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ เมื่อเดือน เมษายน ๒๕๕๖”, อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์, (อัดสำเนา).

๒) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารการวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยพิจารณาถึงรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้

๓) ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

๔) สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

๕) นำเสนอร่างแบบสอบถามต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข

๖) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกลุ่มตัวอย่างเพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา

๗) จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับจริง และนำไปแจกกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

๘) รวบรวมแบบสอบถามแล้วนำมาวิเคราะห์

แบบสัมภาษณ์

๑) ศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบความคิดในการสร้างแบบสัมภาษณ์

๒) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารการวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยพิจารณาถึงรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้

๓) ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์

๔) สร้างแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อนำมาวิเคราะห์

๕.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์ที่ผู้ศึกษาพัฒนาขึ้นตามกรอบของการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ เพื่อใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น ๒ ตอน ดังนี้

ส่วนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก รายได้ ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง โดยมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ส่วนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ ๔ ด้าน ประกอบด้วย

๑. ด้านการมีส่วนร่วม
๒. ด้านผู้นำ ผู้นำชุมชนและภาวะผู้นำ
๓. ด้านป้องกันและแก้ไขอาชญากรรม
๔. ด้านการติดตามและประเมินผล

โดยที่ผู้ตอบแบบสอบถามจะต้องแสดงความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี ๕ ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

๕	หมายถึง	ความคิดเห็น อยู่ในระดับ	ดีมาก
๔	หมายถึง	ความคิดเห็น อยู่ในระดับ	ดี
๓	หมายถึง	ความคิดเห็น อยู่ในระดับ	ปานกลาง
๒	หมายถึง	ความคิดเห็น อยู่ในระดับ	น้อย
๑	หมายถึง	ความคิดเห็น อยู่ในระดับ	น้อยที่สุด

ส่วนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ ๔ ด้าน ประกอบด้วย

๑. ด้านการมีส่วนร่วม
๒. ด้านผู้นำ ผู้นำชุมชนและภาวะผู้นำ
๓. ด้านป้องกันและแก้ไขอาชญากรรม
๔. ด้านการติดตามและประเมินผล

โดยที่ผู้ตอบแบบสอบถามจะต้องแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด

การตรวจสอบความเที่ยงตรงและความน่าเชื่อถือ ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามให้แก่ผู้นำชุมชนในเขตอำเภอบรรพตพิสัย กำนัน ผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านในอำเภอเมืองนครสวรรค์ ซึ่งมีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการศึกษาจำนวน ๓๐ คน เพื่อทดสอบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเข้าใจคำถามในแบบสอบถามอย่างชัดเจนหรือไม่ เมื่อมีข้อบกพร่องก็จะได้ทำการแก้ไขให้ถูกต้อง แล้วจึงนำแบบสอบถามแจกให้กับกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการศึกษา ดังที่ได้กำหนดไว้แล้วในส่วนของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา

๕.๓.๑ การตรวจสอบและหาคุณภาพของเครื่องมือ

การหาคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

๑. ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษานำมาประกอบการสร้างเครื่องมือซึ่งคือแบบสอบถาม
๒. หาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จ เสนอประธานและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมจำนวน ๕ ท่าน

๕.๔ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม

๑. นำแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ความถูกต้อง ในการตอบแบบสอบถามแล้วนำมาคัดเลือกรดับที่สมบูรณ์เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยการบันทึกคะแนนแต่ละข้อของแต่ละคนลงในแบบลงรหัส (Coding Form)

๒. ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์

๓. การวิเคราะห์ข้อมูล

๑) ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

๒) การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของคะแนนจากการตอบแบบสอบถามของผู้นำชุมชน ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วย กำนัน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่ของตำบลในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์

๓) การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก รายได้ ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง วิเคราะห์โดยการทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD)

๔) ข้อมูลจากคำถามปลายเปิดปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis technic)

๖. ผลการวิจัย

๖.๑ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุอยู่ระหว่าง ๓๕-๔๔ ปี มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย อาชีพหลักคือรับราชการ มีรายได้ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท ดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน

๖.๒ ระดับความคิดเห็นของผู้นำชุมชนต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์

ความคิดเห็นของผู้นำชุมชนต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย ๒.๙๑ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสรุปได้ ดังนี้

๑) **ด้านการมีส่วนร่วม** ความคิดเห็นของผู้นำชุมชนต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย ๒.๘๗

๒) **ด้านผู้นำ ผู้นำชุมชน และภาวะผู้นำ** ความคิดเห็นของผู้นำชุมชนต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย ๒.๘๑

๓) **ด้านป้องกันและแก้ไขอาชญากรรม** ความคิดเห็นของผู้นำชุมชนต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย ๓.๐๒

๔) **ด้านการติดตามและประเมินผล** ความคิดเห็นของผู้นำชุมชนต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย ๒.๙๔

๖.๓ ผลการทดสอบสมมติฐาน

ผลการทดสอบสมมติฐานการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย ๒.๙๑ การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก รายได้ ดำรงตำแหน่ง เพื่อนำไปสู่การทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสามารถแสดงรายละเอียดดังนี้

สมมติฐานที่ ๑ ผู้นำชุมชนที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๒ ผู้นำชุมชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๓ ผู้นำชุมชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๔ ผู้นำชุมชนที่มีอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๕ ผู้นำชุมชนที่มีรายได้ต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๖ ผู้นำชุมชนที่ดำรงตำแหน่งต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

๗. ข้อเสนอแนะ

๗.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์” ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นที่ควรกำหนดเป็นนโยบายเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ดังต่อไปนี้

๑) ควรกำหนดนโยบายการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ ด้านการมีส่วนร่วม ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๒) ควรกำหนดนโยบายการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ ด้านผู้นำ ผู้นำชุมชน และภาวะผู้นำ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๓) ควรกำหนดนโยบายการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ ด้านป้องกันและแก้ไขอาชญากรรม ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๔) ควรกำหนดนโยบายการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ ด้านการติดตามและประเมินผล ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๗.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

๑) ด้านการมีส่วนร่วม ควรมีการกำหนดงบประมาณที่เกี่ยวกับกับการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม และมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินการใช้งบประมาณในการป้องกันอาชญากรรมเพื่อให้ผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมเพิ่มมากขึ้น

๒) ด้านผู้นำ ผู้นำชุมชน และภาวะผู้นำ ส่งเสริมให้ผู้นำชุมชนเป็นผู้มีส่วนร่วมจัดทำหรือมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนป้องกันอาชญากรรมขึ้นภายในพื้นที่รับผิดชอบของผู้นำชุมชน และเป็นผู้มีส่วนร่วมสนับสนุนทรัพยากรที่ใช้ในการวางแผนป้องกันอาชญากรรมร่วมกับทรัพยากรที่ได้รับจากทางราชการ

๓) ด้านป้องกันและแก้ไขอาชญากรรม สนับสนุนให้ผู้นำชุมชนได้มีโอกาสป้องกันอาชญากรรมเพิ่มมากขึ้น รวมถึงได้มีโอกาสแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในเขตพื้นที่ของผู้นำชุมชนมากขึ้นด้วย

๔) ด้านการติดตามและประเมินผล ร่วมมือกับผู้นำชุมชนให้มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินการป้องกันอาชญากรรม และร่วมติดตามการปรับปรุงพัฒนาดำเนินการป้องกันอาชญากรรมในทุกรูปแบบ

๗.๓ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์” ผู้วิจัยขอเสนอให้ผู้สนใจ ได้นำไปศึกษาวิจัยครั้งต่อไปในประเด็นดังต่อไปนี้

๑) ควรทำการศึกษาวิจัยบทบาทในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองนครสวรรค์

ชื่อวิทยานิพนธ์ : การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์

ผู้วิจัย : ดาบตำรวจจิระศักดิ์ เหล่าอินทร์

ปริญญา : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

: พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา,ดร. พธ.บ. , ศศ.ม., รพ.ด.

: พระโสภณวราภรณ์, ดร. พธ.บ. , ศศ.ม.

วันสำเร็จการศึกษา : ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๗

บทคัดย่อ

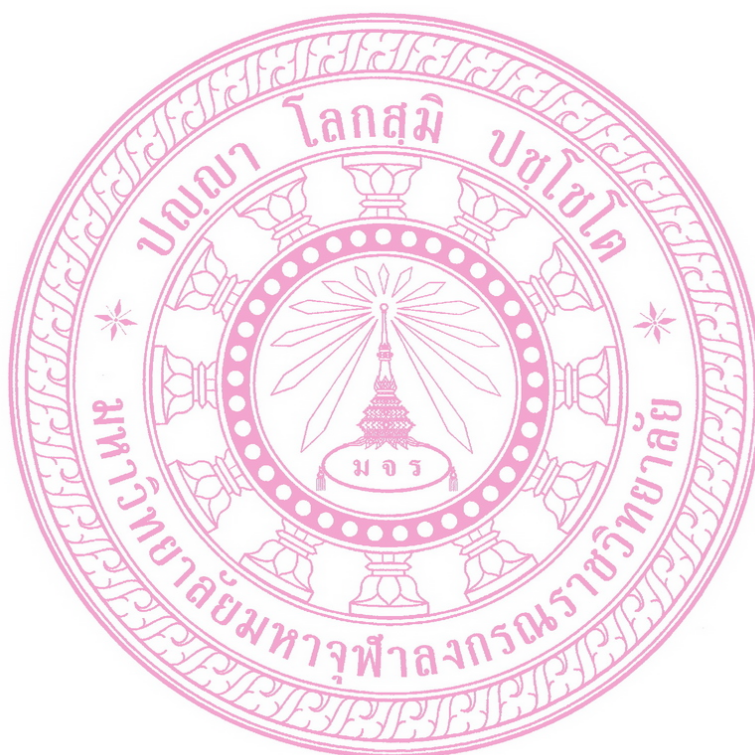
การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) ระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ ๒) เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้นำชุมชนต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ ๓) ศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ กลุ่มผู้นำชุมชนในเขตเทศบาลเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน ๒๒๕ คน ที่ได้จากสูตรของ Taro Yamanee เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามการวัดระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ แบ่งออกเป็น ๓ ส่วนคือ ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามที่มีมาตราส่วนประเมินค่า ๕ ระดับ มีค่าความเชื่อมั่น ๐.๙๒๖ และส่วนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามปลายเปิดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) สถิติทดสอบสมมติฐานโดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่า F-test เมื่อพบนัยสำคัญทางสถิติทำการเปรียบเทียบรายคู่โดยใช้วิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD)

ผลการวิจัยพบว่า

ระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๒.๙๑) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านประกอบด้วย ด้านการมีส่วนร่วม ด้านผู้นำ ผู้นำชุมชนและภาวะผู้นำ ด้านป้องกันและแก้ไขอาชญากรรม และด้านการติดตามและประเมินผล อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้นำชุมชนต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และดำรงตำแหน่ง พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ทุกข้อ

ผลการศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ พบว่า ด้านการมีส่วนร่วม ไม่มีส่วนร่วม กำหนดงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันอาชญากรรมด้านผู้นำ ผู้นำชุมชน/ภาวะผู้นำ ไม่มีส่วนร่วมจัดทำในการจัดทำแผนป้องกันอาชญากรรม ด้านป้องกันและแก้ไขอาชญากรรม ไม่มีโอกาสป้องกันอาชญากรรมด้านการติดตามและประเมินผล ไม่มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินการป้องกันอาชญากรรม

Dissertation Title : THE PARTICIPATION OF THE COMMUNITY LEADERS IN THE PREVENTION AND SUPPRESSION OF CRIME IN MUANG DISTRICT, NAKHONSAWAN PROVINCE

Researcher : Pol. Sen. Sgt. Maj. Jirasak Lou-in

Degree : Master of Arts (Public Administration)

Dissertation Supervisory Committee

: Dr. Phrakhrusangharak Kiattisak Kittipañño,

Ma., D.P.A. (Pub. Admin)

: Phrasophonwarapon, Dr.

Pali VII, B.A., M.Ed., Ph.D. (Pol.Sc.)

Date of Graduation :

Abstract

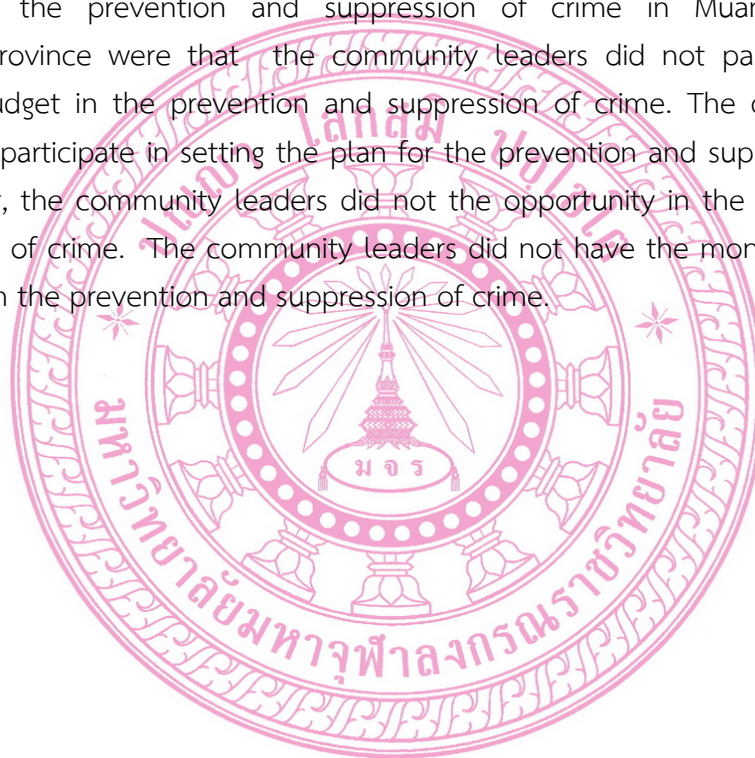
The objectives of this study were: 1) to study the level of the community leaders' participation in the prevention and suppression of crime in Muang District, Nakhonsawan Province, 2) to compare the participation of the community leaders in the prevention and suppression of crime in Muang District, Nakhonsawan Province by classifying on the personal factors, and 3) to study the problems, obstacles, and suggestions for the participation of the community leaders in the prevention and suppression of crime in Muang District, Nakhonsawan Province. The sample was 225 community leaders in Muang District, Nakhonsawan Province. The tool of the research was questionnaire with 0.926 of reliability. The analysis of data used Statistical Package for Social Science. The statistics for analysis data used Frequency, Percentage, Mean, Standard Deviation, t-test, and F-test with Least Significant Difference: LSD.

Results of the Research

1. Overall, the participation of the community leaders in the prevention and suppression of crime in Muang District, Nakhonsawan Province was at the middle level ($\bar{X} = 2.91$). When considering each aspect, it was found that the participation of the community leaders in the participation, the leadership, the crime prevention and solving, and the monitoring and the evaluation were at the middle level.

2. The comparison of the community leaders' participation in the prevention and suppression of crime in Muang District, Nakhonsawan Province by classifying on the personal factors: sex, age, status, degree of education, occupation, income, and duration of occupying was found that the community leaders' participation in the prevention and suppression of crime in Muang District, Nakhonsawan Province had no the difference. Therefore, the hypothesis was denied.

3. The problems, obstacles, and suggestions for the community leaders' participation in the prevention and suppression of crime in Muang District, Nakhonsawan Province were that the community leaders did not participate in planning the budget in the prevention and suppression of crime. The community leaders did not participate in setting the plan for the prevention and suppression of crime. Moreover, the community leaders did not the opportunity in the prevention and suppression of crime. The community leaders did not have the monitoring and the evaluation in the prevention and suppression of crime.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี เพราะผู้วิจัยได้รับคำแนะนำและความเมตตาจาก คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ทั้ง ๒ ท่านคือ พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา,ดร. และ พระโสภณวราภรณ์,ดร. ที่ท่านได้กรุณาให้เกียรติรับเป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ถ่ายทอด วิชาความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับวิธีดำเนินการวิจัยที่ถูกต้องให้แก่ผู้วิจัย รวมทั้งเสียสละเวลาใน การให้แนวคิด ความรู้และตรวจสอบความถูกต้อง ควบคุมด้วยความเอาใจใส่อย่างเต็มความสามารถ ดังนั้น ผู้วิจัยมีความซาบซึ้งในความกรุณา จึงขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ พระราชวชิรเมธี, ดร. ประธานกรรมการ อาจารย์ ดร.ทรงวิทย์ แก้วศรี กรรมการ ผศ.ดร.สุรพล สุษะพรหม กรรมการ พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา,ดร. กรรมการ และ พระโสภณวราภรณ์,ดร. กรรมการ ที่มีความเมตตาต่อศิษย์เป็นคณะกรรมการ ตรวจสอบวิทยานิพนธ์

ขอขอบพระคุณ กลุ่มผู้นำชุมชนในเขตเทศบาลเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ที่ให้ โอกาสผู้วิจัยและให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี และให้สัมภาษณ์ซึ่งเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างมาก

กราบขอบพระคุณบิดา มารดาผู้ให้กำเนิดที่คำจุนดูแลผู้วิจัยให้ประสบความสำเร็จในด้าน หน้าที่การงาน ประสบความสำเร็จในชีวิตตั้งแต่วันนี้และเป็นกำลังแรงใจให้ผู้วิจัยประสบ ความสำเร็จทางการศึกษาระดับปริญญาโทอย่างเต็มภาคภูมิ ขอขอบพระคุณพระอาจารย์ทุกรูป/ท่าน ตลอดจนเจ้าหน้าที่ เพื่อนนิสิตรุ่นที่ ๔ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยจุฬาลง กรณ์ราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ ที่คอยให้คำแนะนำช่วยเหลือและติดตามผลการ ดำเนินงานเป็นอย่างดี

ท้ายนี้ ความดีและความสำเร็จทั้งหมดที่เกิดขึ้นจากการวิจัย คุณค่าและประโยชน์ใด ๆ อัน พึ่งมีจากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอมอบบูชาเป็นกตเวทิตาคุณ แต่คุณบิดา มารดา บุรพาจารย์ ญาติที่ นื่องร่วมสายโลหิต ครอบครัวและผู้มีพระคุณทุกท่าน ซึ่งถึงได้ว่าท่านได้ร่วมสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์กับ ผู้วิจัยจนประสบความสำเร็จอย่างดียิ่ง

ดาบตำรวจจิระศักดิ์ เหล่าอินทร์
กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญแผนภาพ	ฎ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์การวิจัย	๓
๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ	๓
๑.๔ ขอบเขตการวิจัย	๓
๑.๕ สมมติฐานการวิจัย	๕
๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๕
๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๖
บทที่ ๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๗
๒.๑ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วม	๘
๒.๑.๑ ความหมายของการมีส่วนร่วม	๘
๒.๑.๒ แนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน	๑๒
๒.๑.๓ การแสวงหาความร่วมมือจากผู้นำชุมชนตามนโยบายของ กระทรวงมหาดไทย	๑๓
๒.๑.๔ กระบวนการมีส่วนร่วม	๑๓
๒.๑.๕ ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม	๑๗
๒.๒ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรม	๑๙
๒.๒.๑ ความหมายของอาชญากรรม	๑๙
๒.๒.๒ สาเหตุของอาชญากรรม	๒๐
๒.๒.๓ ประเภทของอาชญากรรม	๒๑
๒.๒.๔ แนวคิดการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม	๒๕
๒.๒.๕ บทบาทของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม	๓๓
๒.๒.๖ ทฤษฎีเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม	๓๗
๒.๓ แนวคิดในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมของสำนักงานตำรวจ แห่งชาติ	๔๐
๒.๔ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ	๔๑

	หน้า
๒.๔.๑ ประวัติสำนักงานตำรวจแห่งชาติ	๔๑
๒.๔.๒ อำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย	๔๔
๒.๔.๓ ңызัยประจำสำนักงานตำรวจแห่งชาติ	๔๕
๒.๔.๔ งานในหน้าที่ของตำรวจ	๔๘
๒.๕ หลักธรรมสัปปุริสธรรม ๗	๕๒
๒.๕.๑ ความหมายของหลักสัปปุริสธรรม ๗	๕๒
๒.๕.๒ หลักธรรมสัปปุริสธรรม ๗ ที่นำมาใช้ในการปฏิบัติงาน	๕๓
๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๖๗
๒.๖.๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม	๖๗
๒.๖.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้นำชุมชน	๖๙
๒.๖.๓ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม	๗๑
๒.๗ กรอบแนวคิดการวิจัย	๗๓
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	๗๕
๓.๑ รูปแบบการวิจัย	๗๕
๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๗๕
๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๗๘
๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๘๐
๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล	๘๑
บทที่ ๔ ผลการวิจัย	๘๓
๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	๘๓
๔.๒ ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของของผู้นำชุมชนต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์	๘๖
๔.๓ ผลการทดสอบสมมติฐาน	๙๑
๔.๔ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์	๙๙
๔.๕ สรุปผลการสัมภาษณ์เชิงลึกการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์	๑๐๑
๔.๖ สรุปองค์ความรู้จากการวิจัย	๑๐๙
บทที่ ๕ สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	๑๑๐
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๑๑๐
๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย	๑๑๓
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๑๑๘
บรรณานุกรม	๑๒๐

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ภาคผนวก ข แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

ภาคผนวก ค เอกสารขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

ภาคผนวก ง ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เพื่อการวิจัย

ภาคผนวก จ เอกสารขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลตัวอย่าง (Try Out)

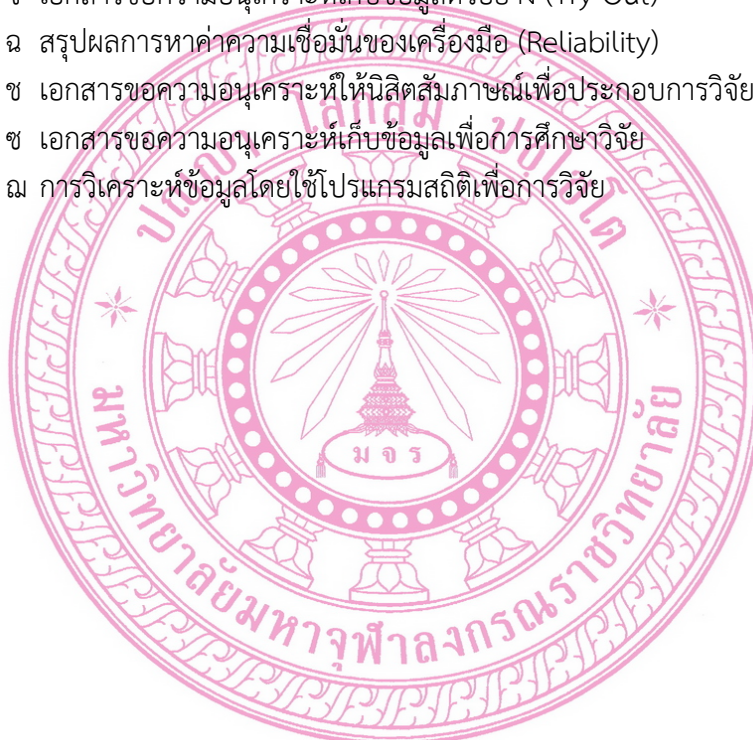
ภาคผนวก ฉ สรุปผลการหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability)

ภาคผนวก ช เอกสารขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาสัมภาษณ์เพื่อประกอบการวิจัย

ภาคผนวก ซ เอกสารขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาวิจัย

ภาคผนวก ฌ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสถิติเพื่อการวิจัย

ประวัติผู้วิจัย

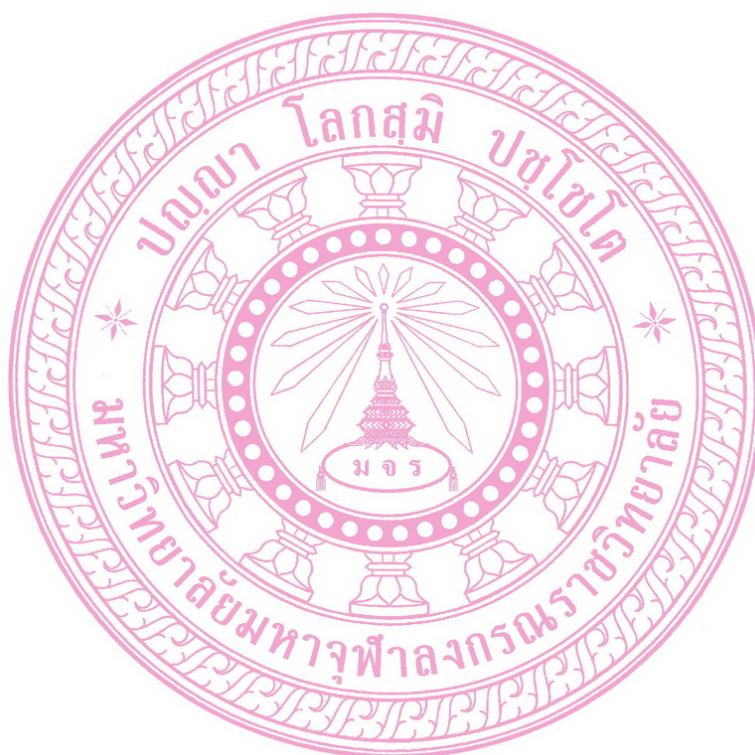
สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๓.๑	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างผู้นำชุมชนได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยกำนัน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านของตำบลในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์	๗๗
๔.๑	จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม	๘๓
๔.๒	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้นำชุมชนต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ โดยภาพรวม	๘๖
๔.๓	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้นำชุมชนต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ ด้านการมีส่วนร่วม	๘๗
๔.๔	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้นำชุมชนต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ ด้านผู้นำ ผู้นำชุมชนและภาวะผู้นำ	๘๘
๔.๕	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้นำชุมชนต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ ด้านป้องกันและแก้ไขอาชญากรรม	๘๙
๔.๖	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้นำชุมชนต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ ด้านการติดตามและประเมินผล	๙๐
๔.๗	การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์จำแนกตามเพศ	๙๑
๔.๘	การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์จำแนกตามอายุ	๙๒
๔.๙	การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์จำแนกตามระดับการศึกษา	๙๓
๔.๑๐	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ จำแนกตามระดับการศึกษา	๙๔
๔.๑๑	การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์จำแนกตามอาชีพหลัก	๙๕
๔.๑๒	การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์จำแนกตามรายได้	๙๖

ตารางที่	หน้า
๔.๑๓ การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์จำแนกตามการดำรงตำแหน่ง	๙๗
๔.๑๔ ผลสรุปโดยรวมการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลตามสมมติฐานที่ ๑-๖	๙๘
๔.๑๕ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ด้านการมีส่วนร่วม	๙๙
๔.๑๖ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ ด้านผู้นำผู้นำชุมชน/ภาวะผู้นำ	๑๐๐
๔.๑๗ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ ด้านป้องกันและแก้ไขอาชญากรรม	๑๐๐
๔.๑๘ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ ด้านการติดตามและประเมินผล	๑๐๑

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่		หน้า
๒.๑	กรอบแนวคิดการวิจัย	๗๔
๔.๑	สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย	๑๐๘

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ตามที่ประเทศไทยได้มีการพัฒนาประเทศชาติขึ้นในทุกด้าน เป็นผลให้เกิดความเจริญก้าวหน้าทัดเทียมกับนานาประเทศ จึงได้ชื่อว่าเป็นประเทศที่จัดอยู่ในกลุ่มของประเทศที่กำลังมีการพัฒนา ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นกับประเทศในหลายด้านไม่ว่าจะเป็นในเรื่องครอบครัวชุมชน เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความมั่นคงตลอดถึงการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและในที่สุดก็จะเป็นปัจจัยต่าง ๆ ที่จะป็นต้นเหตุให้เกิดผลกระทบที่เป็นอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เพศและทรัพย์สินของประชาชนที่จะเกิดขึ้นในรูปแบบของอาชญากรรมประเภทต่าง ๆ ซึ่งสิ่งที่กล่าวมาแล้วดังกล่าวข้างต้นจะทำให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อน และได้รับความเสียหายเป็นอย่างมาก หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องต้องร่วมกันหาแนวทางในการป้องกันและแก้ไขให้เบาบางลงและในบางเรื่องก็ควรจะไม่ให้เกิดขึ้นได้อีก โดยเฉพาะในส่วนของสำนักงานตำรวจ แห่งชาติซึ่งมีหน้าที่ในการบำบัดทุกข์และบำรุงสุขให้กับประชาชนโดยตรงนั้นก็พยายามอย่างยิ่งที่จะหาวิธีการในการช่วยเหลือเพื่อเป็นการปกป้องชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนมิให้เกิดความเดือดร้อน และ ความเสียหาย ตำรวจจึงมีบทบาทและภารกิจที่สำคัญต่อสังคม ที่จะต้องปฏิบัติหน้าที่ดูแลและควบคุมสังคมให้มีความสงบสุข โดนมมีการป้องกันปราบปราม รักษาความสงบเรียบร้อยในสังคม ชุมชน รักษาความมั่นคงภายใน ตลอดจนการให้บริการแก่ประชาชน โดนเฉพาะอย่างยิ่งในภาวะการณ์ของสังคมปัจจุบันที่ความเจริญก้าวหน้าทางด้านวัตถุและเทคโนโลยี ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีดำเนินชีวิตของประชาชนในสังคมให้ได้รับความสะดวกสบาย และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น อาชญากรก็ได้นำเอาเทคโนโลยีที่ทันสมัยดังกล่าวมาใช้ในการกระทำความผิด ทำให้อาชญากรรมที่เกิดขึ้นมีความลับซับซ้อน รุนแรงเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ทั้งรูปแบบทั้งวิธีการ ตลอดจนสื่อมวลชนก็ไม่ให้ความสำคัญต่อ การเสนอข่าวปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้น การอำนวยความสะดวกเมื่อประกอบเข้ากับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีการสื่อสารที่ก้าวไกล ทำให้ประชาชนได้รับรู้ถึงข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาอาชญากรรมอย่างทั่วถึง ส่งผลกระทบให้ประชาชนหวาดกลัวกับปัญหาอาชญากรรมเพื่อมากขึ้น และขาดความเชื่อมั่นในกลไกของรัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการป้องกันปราบปรามปัญหาอาชญากรรม และควบคุมไม่ให้ปริมาณปัญหาอาชญากรรม เพิ่มระดับความรุนแรงมากขึ้น จากสภาพความเจริญเติบโตทางเทคโนโลยีและเศรษฐกิจที่เป็นไปอย่างขาดความสมดุลทางสังคม ก่อให้เกิดความไม่ปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินของประชาชน ทำให้สังคมขาดความสงบสุขซึ่งจะมีผลต่อการพัฒนาประเทศโดยรวม^๑

^๑ร้อยตำรวจเอกวุฒิศักดิ์ ศรีพิสุทธิ์, “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ : ศึกษาเฉพาะกรณีเจ้าพนักงานตำรวจฝ่ายสืบสวน กองบังคับการตำรวจนครบาล ๔ กองบัญชาการตำรวจนครบาล”, วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง , ๒๕๔๔), หน้า ๑.

แต่เนื่องจากปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันนั้นถือได้ว่าเป็นปัญหาที่ก่อให้เกิดเป็นภาระอย่างมากของสำนักงานตำรวจแห่งชาติและเป็นภาระอันยิ่งใหญ่ของทุกสถานีตำรวจทั่วประเทศ ซึ่งในแต่ละสถานีนั้นขนาดแคลนทั้งงบประมาณ กำลังพล และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ซึ่งทำให้ไม่เป็นการเพียงพอต่อการที่จะรับมือกับปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นกับประชาชน ทางสถานีตำรวจภูธรนครสวรรค์ ก็เป็นอีกหน่วยงานหนึ่งที่ต้องประสบปัญหาดังกล่าว กล่าวคือสถานีตำรวจภูธรนครสวรรค์ มีอัตรากำลังพลที่อนุญาตจำนวน ๓,๑๖๖ นาย แต่มีอัตรากำลังพลจริงเพียง ๒,๒๘๙ นาย แยกเป็นนายตำรวจชั้นสัญญาบัตรจำนวน ๑,๔๒๘ นาย เจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นประทวนจำนวน ๘๑๖ นาย ต้องรับผิดชอบพื้นที่ ๙,๕๙๗ ตารางกิโลเมตร รวมประชากรทั้งสิ้นจำนวน ๑,๐๓๒,๖๑๘ คน เฉลี่ยเจ้าหน้าที่ตำรวจ ๑ คน ต้องรับผิดชอบรับผิดชอบพื้นที่ ๔.๒ ตารางกิโลเมตร ต้องรับผิดชอบประชาชนจำนวน ๔๖๘ คน ทำให้ประสิทธิภาพในการป้องกันอาชญากรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นไม่อยู่ในระดับที่ควรจะเป็น ทางสำนักงานตำรวจแห่งชาติจึงได้มีแนวคิดในการแสวงหาความร่วมมือจากประชาชน องค์กร หรือหน่วยงานต่าง ๆ มาร่วมกันหาแนวทางต่าง ๆ เพื่อเป็นการร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมที่จะเกิดขึ้นในแต่ละพื้นที่โดยได้คิดค้นโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ในรูปแบบของการแสวงหาความร่วมมือจากประชาชนโดยส่งเสริมให้ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ของแต่ละสถานี เข้ามามีส่วนรวมในงานด้านต่างๆ เช่นการจัดตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาภาคประชาชนของสถานีตำรวจหรือที่เรียกชื่อว่า คณะกรรมการติดตามและตรวจสอบการปฏิบัติราชการของข้าราชการตำรวจ (กต.ตร.) หรือโครงการประชาชนร่วมใจต้านภัยอาชญากรรมและยาเสพติดให้โทษ โครงการสมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรมหรือโครงการอาสาสมัครตำรวจบ้าน เป็นต้น ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาก็ได้ผลระดับหนึ่ง^๒

ในส่วนของสถานีตำรวจภูธรเมืองนครสวรรค์ ผู้เขียนเองก็อยู่ในฐานะที่รับผิดชอบในงานสืบสวนปราบปรามยาเสพติดและอาชญากรรมของสถานีตำรวจภูธรเมืองนครสวรรค์ ซึ่งต้องรับหน้าที่ในการดูแลด้านความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินของประชาชนโดยตรง เห็นว่าถ้าเราสามารถที่จะประสานงานและได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่มีลักษณะงานคล้ายกับงานของตำรวจ โดยมีตัวเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานและมีอำนาจหน้าที่ทางกฎหมายในการรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน มาช่วยสนับสนุนและให้ความร่วมมือในการป้องกันแก้ไขปัญหาอาชญากรรมที่อาจจะเกิดขึ้นในเขตพื้นที่รับผิดชอบก็คงจะทำให้ปัญหาอาชญากรรมลดน้อยลงไปในระดับที่น่าพึงพอใจเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งหน่วยงานที่จะกล่าวถึงก็คือหน่วยงานต่าง ๆ ที่อยู่ในสังกัดของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ซึ่งมีหน้าที่ในการบำบัดทุกข์และบำรุงสุขเช่นเดียวกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยในระดับอำเภอก็คือเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองของอำเภอนั้นเอง อันประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ที่อยู่ในตำแหน่งดังต่อไปนี้คือกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สารวัตรกำนันและแพทย์ประจำตำบลนั่นเอง โดยเฉพาะบทบาทและหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านนั้นมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องรองรับก็คือพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. ๒๕๕๗ ซึ่งมีบทกำหนดให้มีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับ

^๒งานเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อสาร, “ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดนครสวรรค์และตำรวจภูธรจังหวัดนครสวรรค์”, (นครสวรรค์ : ตำรวจภูธรจังหวัดนครสวรรค์, ๒๕๕๕), (อัดสำเนา).

เจ้าหน้าที่ตำรวจ เช่นอำนาจในการจับกุม การตรวจค้น การมีและใช้อาวุธปืน ตลอดจนอำนาจในการรักษาความสงบเรียบร้อยทั่วไปในเขตพื้นที่รับผิดชอบ^๓

ผู้วิจัยในฐานะที่รับผิดชอบในงานสืบสวนปราบปรามยาเสพติดและอาชญากรรมของสถานีตำรวจภูธรเมืองนครสวรรค์ พิจารณาเห็นว่าบุคลากรและหน่วยงานของสถานีตำรวจภูธรนครสวรรค์ ซึ่งมีหน้าที่หลักในการรับผิดชอบต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ซึ่งในขณะนี้กำลังขาดแคลนทั้งบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนงบประมาณที่จะใช้ในการดำเนินการ คงจะไม่สามารถดำเนินการให้สำเร็จลุล่วงตามเจตนารมณ์ได้โดยฝ่ายเดียวจำเป็นที่จะต้องได้รับความร่วมมือจากประชาชนหรือหน่วยงานต่าง ๆ ที่อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบโดยเฉพาะถ้าได้รับความร่วมมือจากผู้นำชุมชนที่มีตำแหน่งเป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านซึ่งบุคคลแต่ละท่านนั้นเป็นผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลต่างๆ และเป็นผู้ที่ประชาชนให้การยอมรับนับถือก็คงจะทำให้เกิดผลสำเร็จในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมได้ผลในระดับที่น่าพอใจเป็นอย่างยิ่ง

ดังนั้นผู้วิจัยจึงความสนใจที่จะทำวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ว่า ผู้นำชุมชนให้ความร่วมมือในระดับใดจากผลที่ได้จากการศึกษาจะได้นำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการในอนาคตต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์

๑.๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้นำชุมชนต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๑.๒.๓ เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๓.๑ ระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์เป็นอย่างไร

๑.๓.๒ เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้นำชุมชนต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล มีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

๑.๓.๓ ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ มีอะไรบ้าง

^๓เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔.

๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

งานวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์” ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตเนื้อหาโดยสังเคราะห์จากแนวคิด/ทฤษฎีของ พลตำรวจโทมนต์ชัย เหลืองอุทัย^๕ ซึ่งแบ่งระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมออกเป็น ๔ ด้านคือ ๑) ด้านการมีส่วนร่วม ๒) ด้านผู้นำ ผู้นำชุมชนและภาวะผู้นำ ๓) ด้านป้องกันและแก้ไขอาชญากรรม ๔) ด้านการติดตามและประเมินผล

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรต้น (Independent Variables) คือ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก รายได้ ตำแหน่ง

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์” โดยผู้วิจัยสังเคราะห์จากแนวคิด/ทฤษฎีของ พลตำรวจโทมนต์ชัย เหลืองอุทัย^๕ ซึ่งแบ่งระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมออกเป็น ๔ ด้าน คือ ๑) ด้านการมีส่วนร่วม ๒) ด้านผู้นำ ผู้นำชุมชนและภาวะผู้นำ ๓) ด้านป้องกันและแก้ไขอาชญากรรม ๔) ด้านการติดตามและประเมินผล

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากร (Population) ได้แก่ ผู้นำชุมชน คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ในอำเภอเมืองนครสวรรค์ ซึ่งมีหมู่บ้านทั้งหมดจำนวน ๑๗๑ หมู่บ้าน มีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน จำนวน ๕๑๓ คน^๖

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๗ ท่าน

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ หมู่บ้านในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน ๑๗๑ หมู่บ้าน ๑๖ ตำบล

๑.๔.๕ ขอบเขตด้านระยะเวลา

ดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือนพฤษภาคม พ.ศ.๒๕๕๖ ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ.๒๕๕๖ รวมเป็นระยะเวลา ๘ เดือน

^๕ พลตำรวจโทมนต์ชัย เหลืองอุทัย, “การมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของผู้นำชุมชน อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร”, ภาคนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (คณะพัฒนาสังคม : สถาบันบัณฑิตพัฒนศาสตร์, ๒๕๔๑).

^๖ เรื่องเดียวกัน.

^๗ งานทะเบียนอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ เมื่อเดือน เมษายน ๒๕๕๖”, อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์, (อัดสำเนา).

๑.๕ สมมติฐานการวิจัย

๑.๕.๑ ผู้นำชุมชนที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ แตกต่างกัน

๑.๕.๒ ผู้นำชุมชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ แตกต่างกัน

๑.๕.๓ ผู้นำชุมชนที่มีระยะการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ แตกต่างกัน

๑.๕.๔ ผู้นำชุมชนที่มีอาชีพหลักต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ แตกต่างกัน

๑.๕.๕ ผู้นำชุมชนที่มีรายได้ต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ แตกต่างกัน

๑.๕.๖ ผู้นำชุมชนที่มีตำแหน่งต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ แตกต่างกัน

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

๑.๖.๑ **การมีส่วนร่วม** หมายถึง กระบวนการที่รัฐทำการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุนและสร้างโอกาสให้ประชาชนในรูปส่วนบุคคล กลุ่มคน ชมรม สมาคม ฯลฯ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานในเรื่องหนึ่งเรื่องใดหรือหลายเรื่อง ให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบายต่างๆที่ได้กำหนดเป็นเป้าหมายไว้

๑.๖.๒ **ผู้นำชุมชน** หมายถึง เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง ที่อยู่ในสังกัดของกรมการปกครองที่ปฏิบัติหน้าที่ดูแลเกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยให้กับประชาชนในระดับตำบลและหมู่บ้านที่ได้รับการแต่งตั้งในตำแหน่ง กำนัน ผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ตาม พ.ร.บ.ลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.๒๔๕๗ ในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

๑.๖.๓ **การป้องกันอาชญากรรม** หมายถึง การกระทำของบุคคลในลักษณะต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้อื่นโดยมีพฤติกรรมในการกระทำครบตามองค์ประกอบเป็นความผิดในข้อหาต่าง ๆ ตามที่กฎหมายบัญญัติ ผู้กระทำจะมีความผิดและจะต้องรับโทษทางอาญา ในการศึกษาครั้งนี้หมายถึงการทำความผิดที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย เพศและทรัพย์สิน อันเป็นความผิดที่เกิดความเสียหายและเป็นอันตรายต่อประชาชน การเอาตัวรอดจากเหตุการณ์ที่เป็นภัยต่อตนเองในเหตุการณ์ร้าย เช่น กำลั้งโดนทำร้ายโดยการทุบตี ของมีคม และอาวุธต่าง ๆ ก็ต้องหาวิธีป้องกันเพื่อความอยู่รอดปลอดภัย

๑.๖.๔ **การปราบปรามอาชญากรรม** หมายถึง การใช้มาตรการระงับการกระทำผิดและการจับกุมควบคุมอาชญากรเพื่อป้องกันอาชญากรรมย้อนกลับมาประกอบอาชญากรรมอีกและเป็นการลงโทษอาชญากรเพื่อให้เช็ดหลาบ ทั้งยังเป็นเครื่องเตือนใจแก่ผู้ที่จะคิดประกอบอาชญากรรม

๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๗.๑ ทำให้ทราบระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์

๑.๗.๒ ทำให้ทราบการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้นำชุมชนต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๑.๗.๓ ทำให้ทราบปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์

๑.๗.๔ ผลที่ได้จากการวิจัยจะเป็นแนวทางสำหรับพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ และจังหวัดอื่น ๆ ต่อไป

บทที่ ๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ เพื่อใช้เป็นองค์ความรู้ในการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย สร้างเครื่องมือในการเก็บข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

- ๒.๑ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วม
  - ๒.๑.๑ ความหมายของการมีส่วนร่วม
  - ๒.๑.๒ แนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน
  - ๒.๑.๓ การแสวงหาความร่วมมือจากผู้นำชุมชนตามนโยบายของกระทรวงมหาดไทย
  - ๒.๑.๔ กระบวนการมีส่วนร่วม
  - ๒.๑.๕ ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม
- ๒.๒ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรม
  - ๒.๒.๑ ความหมายของอาชญากรรม
  - ๒.๒.๒ สาเหตุของอาชญากรรม
  - ๒.๒.๓ ประเภทของอาชญากรรม
  - ๒.๒.๔ แนวคิดการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม
  - ๒.๒.๕ บทบาทของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม
  - ๒.๒.๖ ทฤษฎีเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม
- ๒.๓ แนวคิดในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ
- ๒.๔ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ
  - ๒.๔.๑ ประวัติสำนักงานตำรวจแห่งชาติ
  - ๒.๔.๒ อำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย
  - ๒.๔.๓ รัชชูปการสำนักงานตำรวจแห่งชาติ
  - ๒.๔.๔ งานในหน้าที่ของตำรวจ
- ๒.๕ หลักธรรมสัปปุริสธรรม ๗
  - ๒.๕.๑ ความหมายของหลักสัปปุริสธรรม ๗
  - ๒.๕.๒ หลักธรรมสัปปุริสธรรม ๗ ที่นำมาใช้ในการปฏิบัติงาน
- ๒.๖ เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - ๒.๖.๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม
  - ๒.๖.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้นำชุมชน
  - ๒.๖.๓ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม
- ๒.๗ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๒.๑ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วม

ในการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ได้ใช้เอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาประกอบการวิจัย ดังนี้

๒.๑.๑ ความหมายของการมีส่วนร่วม

การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมให้มีประสิทธิภาพและสร้างความสงบสุขให้กับประชาชนได้นั้น จำเป็นต้องมีพื้นฐานมาจากการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งได้มีนักวิชาการให้แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมไว้มากมาย เช่น

อาภรณ์พันธ์ จันทร์สว่าง^๑ กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเป็นผลมาจากการเห็นพ้องต้องกันในเรื่องความต้องการและทิศทางการเปลี่ยนแปลง ซึ่งความเห็นพ้องต้องกันนั้นต้องมีมากพอจนเกิดการริเริ่มโครงการเพื่อการปฏิบัติกล่าวคือ ต้องเห็นพ้องต้องกันของคนส่วนใหญ่ที่จะเข้าร่วมปฏิบัติกรนั้น และเหตุผลที่คนมาร่วมปฏิบัติการจะต้องมีความตระหนักว่า ต้องปฏิบัติการโดยกลุ่มหรือในนามของกลุ่มหรือกระทำผ่านองค์กร ดังนั้นองค์กรจะต้องเป็นเสมือนตัวทำให้บรรลุถึงความเปลี่ยนแปลงที่ต้องการ นอกจากนี้การมีส่วนร่วม หมายถึงการที่ปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มคนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องร่วมมือและรับผิดชอบในกิจกรรมการพัฒนาที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมในขั้นตอนต่าง ๆ ของการดำเนินกิจกรรมนั้น ๆ โดยมีกลุ่มหรือองค์กรรองรับประชาชนที่เข้าร่วมมีการพัฒนาภูมิปัญญาและการรับรู้สามารถคิดวิเคราะห์และตัดสินใจเพื่อกำหนดการดำเนินชีวิตได้ด้วยตนเอง^๒

นอกจากความคิดดังกล่าวแล้ว **นิพัทธ์เวช สืบแสง^๓** ยังกล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา หมายถึง การกระตุ้นให้ประชาชนตระหนักถึงสถานการณ์ของตนเองเพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายใต้การกำหนดและการดำเนินการของประชาชนเอง โดยที่กระบวนการของการมีส่วนร่วมนั้นเป็นการมีส่วนร่วมในการค้นหาหรือกำหนดปัญหาของชุมชน การหาสาเหตุของปัญหาการหาวิธีแก้ไขปัญหา การลงมือปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชนและการประเมินผลการดำเนินการในการแก้ไขปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **ไพรัตน์ เตชะรินทร์^๔** ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนในการพัฒนา หมายถึง กระบวนการที่รัฐทำการส่งเสริมชักนำสนับสนุนและสร้างโอกาสให้ประชาชนและชุมชนทั้งในรูปของส่วนบุคคล กลุ่มคนชมรม สมาคม มูลนิธิ และองค์การอาสาสมัครรูปแบบต่าง ๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลาย

^๑อาภรณ์พันธ์ จันทร์สว่าง, คำอธิบายลักษณะวิชาทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๒), หน้า ๑๙.

^๒สุเมธ ทรายแก้ว, “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ : ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ จังหวัดอุดรธานี”, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๖), หน้า ๑๕.

^๓นิพัทธ์เวช สืบแสง, การมีส่วนร่วมของชาวเขาในการพัฒนา, ข่าวสารศูนย์วิจัยชาวเขา, (กรกฎาคม - กันยายน ๒๕๔๖), หน้า ๑๐.

^๔ไพรัตน์ เตชะรินทร์, นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุคศาสตร์การพัฒนาในปัจจุบัน ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ศักดิ์โสภณาการพิมพ์, ๒๕๔๗), หน้า ๖-๗.

เรื่องรวมกัน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบายที่กำหนดไว้ นอกจากนี้การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณา ตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติ และร่วมกันรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบต่อมาถึงตัวประชาชนเอง^๕

ส่วนแนวคิดของ ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์^๖ กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนหมายถึงการที่ประชาชนหรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนเองในการจัดการ ควบคุมการใช้การกระจายทรัพยากรและปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในสังคมเพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคมตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรีในฐานะสมาชิกของการมีส่วนร่วม ซึ่งแสดงออกในรูปการตัดสินใจในการกำหนดชีวิตของตนเองอย่างเป็นตัวของตัวเอง นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมยังหมายถึง การเกี่ยวข้องทางจิตและทางอารมณ์ (Mental and emotional involvement) ของบุคคลหนึ่ง ๆ ในสถานการณ์ (Group situation) ซึ่งผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นเหตุเร้าให้กระทำการใด ๆ (Contribution) เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่ม รวมทั้งทำให้เกิดความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มดังกล่าวด้วย^๗ ซึ่งสอดคล้องกับ สุจินต์ ดาววีระกุล^๘ ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการกระทำที่ประชาชนสมัครใจเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดการเปลี่ยนแปลงเพื่อตัวของประชาชนเอง โดยให้ประชาชนที่เข้าร่วมมีการพัฒนาภูมิปัญญาและการรับรู้ สามารถคิดวิเคราะห์และตัดสินใจเพื่อกำหนดการดำเนินชีวิตได้ด้วยตนเองนอกจากนี้ การมีส่วนร่วมของประชาชน ยังหมายถึง การให้ประชาชนเป็นผู้คิดค้นปัญหา และเป็นผู้นำในทุกเรื่อง ไม่ใช่ที่กำหนดไปแล้วให้ประชาชนเข้ามาร่วมในเรื่องใดเรื่องหนึ่งทุกอย่างต้องเป็นเรื่องของประชาชนที่คิดขึ้นมาเอง^๙ และอาจกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการดำเนินงานรวมพลังระหว่างประชาชนกับองค์กรของรัฐหรือองค์กรเอกชน เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาของชุมชน โดยยึดหลักการว่าสมาชิกในชุมชนนั้น ๆ จะต้องร่วมมือกันวางแผนและการปฏิบัติงาน เพื่อสนองความต้องการหรือแก้ไขปัญหาของประชาชนในชุมชน^{๑๐}

^๕ ญวัฒน์ วุฒิเมธี, หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชุมชน, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยอนุเคราะห์ไทย, ๒๕๔๖), หน้า ๒๐.

^๖ ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์, การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ศักดิ์โสภาคการพิมพ์, ๒๕๔๗), หน้า ๒.

^๗ นีรันตร์ จงวุฒิเวศย์, การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ศักดิ์โสภาคการพิมพ์, ๒๕๔๗), หน้า ๑๘๓.

^๘ สุจินต์ ดาววีระกุล, “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาหมู่บ้าน : ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านชนะเลิศการประกวดหมู่บ้านดีเด่นระดับจังหวัดนครสวรรค์”, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๗), หน้า ๑๘.

^๙ ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์, การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ศักดิ์โสภาคการพิมพ์, ๒๕๔๗), หน้า ๓๒๐.

^{๑๐} ไพโรจน์ สุขสัมฤทธิ์, “การมีส่วนร่วมของประชาชน”, วารสารพัฒนาชุมชน, (มกราคม ๒๕๕๑), หน้า ๒๔-๒๕.

สำหรับแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนตามแนวคิดของนักวิชาการต่างประเทศ ซึ่งได้เสนอแนวคิดไว้ในลักษณะต่าง ๆ กัน ได้แก่ **รีดเดอร์(Reeder)^{๑๑}** กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การกระทำต่อกันทางสังคม ซึ่งรวมทั้งการมีส่วนร่วมของปัจเจกบุคคล และการมีส่วนร่วมของกลุ่ม และแชปิน(Chapin)^{๑๒} กล่าวว่า ลักษณะที่จะเป็นเครื่องชี้ถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนทางสังคม ดูได้จากลักษณะต่าง ๆ ที่แสดงออก คือการเป็นสมาชิกกลุ่ม การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ การเสียสละเงินทอง วัสดุสิ่งของ เวลา และแรงงานนอกจากนี้ **เพียร์สและสติเฟิล(Pears and Stiefel)^{๑๓}** กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนหมายถึง การที่กลุ่มประชาชนหรือขบวนการซึ่งตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาเป็นผู้อยู่นอก ได้เพิ่มความสามารถในการควบคุมทรัพยากรและสถาบันต่าง ๆ ตามสภาวะสังคมที่เป็นอยู่ ส่วนแนวคิดของไวท์ (White)^{๑๔} กล่าวว่า การมีส่วนร่วมประกอบด้วย ๓ มิติ มิติที่หนึ่ง คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าอะไรควรทำ และทำอย่างไร มิติที่สอง คือ การมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนาการลงมือปฏิบัติการตามที่ได้ตัดสินใจ และมิติที่สามคือการมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินงาน

เออวิล(Erwin)^{๑๕} ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมไว้ว่า คือ กระบวนการให้บุคคลเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ตัดสินใจ แก้ไขปัญหาด้วยตนเอง เน้นการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องอย่างแข็งขันของ บุคคล แก้ไขปัญหาร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสมและสนับสนุน ติดตามการ ปฏิบัติงานขององค์การและบุคคลที่เกี่ยวข้อง

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์^{๑๖} ได้สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจและอารมณ์ของ บุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่ม ซึ่งผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นเหตุเร้าใจให้กระทำการให้บรรลุ จุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้น กับทั้งทำให้เกิดความมีส่วนร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มดังกล่าวด้วย

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา^{๑๗} ได้สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมว่า การมีส่วนร่วม คือ การที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดที่ไม่เคยได้เข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ หรือเข้าร่วม การตัดสินใจหรือเคยมาเข้า

^{๑๑}W.W. Reeder, *Sum Aspect of the Informal Social Participation of Farm Families*, (New York : Cornell University Press, 1974), p.39.

^{๑๒}F.S. Chapin, "Social Participation and Social Intellingnince in Delbert, Miller." in *Handbook of Research Design and Social Measurement*. pp.215-217. (New York : Longman, 1977), p.317.

^{๑๓}Andrew. Pears, and Sriefel, Methais. "Inquiry into Participation A Research Approach." In *UNRISD Participation programme*. (Geneva, 1979), pp.4-8.

^{๑๔}A.T. White, *The Community Participation: A discussion of the Agreement*. (New York : United Nation Children , s Fund, 1982), p.18.

^{๑๕}ยุพาพร รูปงาม, "การมีส่วนร่วมของข้าราชการสำนักงานประมาณ ในการปฏิรูป ระบบราชการ", *ภาคนิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต* ,(คณะพัฒนาสังคม : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๕).

^{๑๖}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๓.

^{๑๗}นรินทร์ชัย พัฒนพงศา, "การมีส่วนร่วม หลักการพื้นฐาน เทคนิคและกรณี ตัวอย่าง", *วิทยานิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต*, (คณะพัฒนาสังคม : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๖).

ร่วมด้วยเล็กน้อยได้เข้าร่วมด้วยมากขึ้น เป็นไปอย่างมี อิศรภาพ เสมอภาค มิใช่มีส่วนร่วมอย่างผิวเผิน แต่เข้าร่วมด้วยอย่างแท้จริงยิ่งขึ้นและ การเข้าร่วมนั้นต้องเริ่มตั้งแต่ขั้นแรกจนถึงขั้นสุดท้ายของ โครงการ

ยิวต์นั วุฒิเมธี^{๑๘} ให้ความเห็นว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นหมายถึงการ เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมคิดริเริ่ม พิจารณาตัดสินใจ ปฏิบัติและรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันมี ผลกระทบถึงตัวประชาชนเอง การที่สามารถทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา เพื่อแก้ไขปัญหา และนำมาซึ่งสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนที่ดีได้นั้นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ต้องยอมรับ ประชัญญาที่ว่า มนุษย์ทุกคนมีความสามารถที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขได้รับการปฏิบัติอย่างเป็น ธรรมและเป็นที่ยอมรับด้วยความบริสุทธิ์ใจด้วยว่า มนุษย์นั้นสามารถพัฒนาได้ถ้ามีโอกาสได้รับการ ชี้แนะที่ถูกต้องให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือหลายเรื่องรวมกัน โดยให้ บรรลุวัตถุประสงค์และนโยบายที่กำหนดไว้ดังนี้

๑. ร่วมกันทำการศึกษาค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน ซึ่งรวมถึง ความต้องการของชุมชน
๒. ร่วมคิดหาสร้างแบบแผน วิธีการแก้ไขปัญหา และลดปัญหาของชุมชนหรือเพื่อ สร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนและสนองความต้องการของชุมชน
๓. ร่วมวางนโยบาย แผนงาน โครงการหรือกิจกรรมเพื่อจัดปัญหา และสนองความ ต้องการของคนในชุมชน
๔. ร่วมตัดสินใจ และใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์ส่วนรวม
๕. ร่วมจัดหรือปรับปรุงกระบวนการบริหาร และพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ
๖. ร่วมในการลงทุนในกิจกรรมโครงการของชุมชนตามขีดความสามารถของตนเองและ ของหน่วยงาน
๗. ร่วมปฏิบัติงานตามนโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้
๘. ร่วมควบคุมติดตามประเมินผล บำรุงรักษาโครงการ และกิจกรรมที่ได้ไว้โดยเอกชน หรือรัฐบาลให้ใช้ประโยชน์ได้ต่อไป

ชิต นิลพานิช และกุลธนา ธนาพงศธร^{๑๙} ได้ระบุว่า การมีส่วนร่วม ของประชาชนในการ พัฒนาชนบท หมายถึง การที่ประชาชนทั้งในเมืองและชนบทได้เข้ามามีส่วนร่วมหรือเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง ในการดำเนินงานพัฒนาชนบทขั้นตอนใดขั้นตอน หนึ่งหรือทุกขั้นตอนแล้วแต่เหตุการณ์จะเอื้ออำนวย

สรุป การเปิดโอกาสให้ประชาชนไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมใน กิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็ทางตรงหรือทางอ้อมในลักษณะของการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ในสิ่งที่มีผลกระทบต่อตนเองหรือชุมชน

^{๑๘}ไพศาล โชติวรรณพุกฤษ, “แนวทางการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์อย่างมีส่วนร่วมของประชาชนใน องค์การบริหารส่วนตำบลอ่างแก้ว อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง”, ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, ๒๕๕๒).

^{๑๙}ยุพาพร รูปงาม, “การมีส่วนร่วมของข้าราชการสำนักงานงบประมาณ ในการปฏิรูป ระบบราชการ”, ภาคนิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต , หน้า ๑๔.

กล่าวโดยสรุป การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่งตามความสามารถของตนเอง อาจมีส่วนร่วมในการวางแผน การตัดสินใจ การเสียสละเวลาหรือทรัพย์สิน และลงมือกระทำ หรือการให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ ที่มีผลมาถึงตัวเอง เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามที่ต้องการหรือเพื่อให้เกิดประโยชน์ขึ้นในสังคมส่วนรวม

๒.๑.๒ แนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน

การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน Community Leader Participation เป็นยุทธวิธีที่สำคัญยิ่งต่อความสำเร็จของการพัฒนาที่มุ่งพัฒนาคนและส่งเสริมความเป็นธรรมในสังคม ดังนั้นในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมที่จะเกิดขึ้นในชุมชนให้ได้ผลนั้นมีปัจจัยที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งคือการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนและคนในชุมชน ในการช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหาที่จะเกิดขึ้น เนื่องจากเป็นผู้ที่ใกล้ชิดและรู้ปัญหาของชุมชนได้ดีกว่าผู้อื่น ด้วยเหตุนี้เองผู้วิจัยจึงได้นำทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมมาใช้ในการศึกษาครั้งนี้ด้วย

ทวิทอง หงษ์วิวัฒน์^{๒๐} ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนที่แท้จริงว่าน่าจะหมายถึงการที่ประชาชนหรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของคนในการจัดการและควบคุมการใช้และกระจายทรัพยากรและปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในสังคม เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคมตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรีในฐานะสมาชิกของสังคมและได้พัฒนาการรับรู้และภูมิปัญญาซึ่งแสดงออกในรูปของการตัดสินใจในการกำหนดชะตาชีวิตของตนเองอย่างเป็นตัวของตัวเอง

ภรณ์กัญญา ภูมิวงศ์พิทักษ์^{๒๑} ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้ การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการที่ให้ประชาชนไม่ว่าจะเป็นปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มคนที่เห็นพ้องต้องกันเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบในการดำเนินงาน โดยการร่วมคิดร่วมลงมือปฏิบัติ ร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์และร่วมในการติดตามประเมินผล

อาภรณ์พันธ์ จันทร์สว่าง^{๒๒} ได้อธิบายเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า การมีส่วนร่วม (Participation) เป็นผลมาจากการเห็นพ้องต้องกันในเรื่องความต้องการและทิศทางของการเปลี่ยนแปลงและความเห็นพ้องต้องกันจะต้องมีมากจนเกิดความริเริ่มโครงการเพื่อการปฏิบัติ กล่าวคือ จะต้องเป็นความเห็นพ้องที่มีมากจนเกิดเป็นความคิดริเริ่มโครงการนั้น เหตุผลเบื้องต้นของการที่มีคนมารวมกันได้ ควรจะต้องมีการตระหนักว่าปฏิบัติการทั้งหมดหรือการกระทำทั้งหมดที่ทำโดยกลุ่มหรือทำในนามกลุ่มนั้น กระทำผ่านองค์การ (Organization) ดังนั้นองค์การจะต้องเป็นเสมือนตัวนำให้บรรลุถึงความเปลี่ยนแปลงได้

^{๒๐}ทวิทอง หงษ์วิวัฒน์, การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา, (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์การศึกษานโยบายสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๒), หน้า ๒.

^{๒๑}ไพรัตน์ เตชะริน, การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา, (กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภากการพิมพ์, ๒๕๔๗), หน้า ๑๐.

^{๒๒}ร้อยตำรวจเอกชาคริต ถิ่นจันทร์, “ความร่วมมือของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในเขตท้องที่สถานีตำรวจภูธรอำเภอ เมืองเชียงใหม่”, การค้นคว้าแบบอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๕).

ไพรัตน์ เตชะริน^{๒๓} ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของชุมชนว่า หมายถึง กระบวนการรัฐ การส่งเสริม การชักนำ สนับสนุนและสร้างโอกาสให้ประชาชนในชุมชน ทั้งในรูปส่วนบุคคล กลุ่มคน ชมรม สมาคม มูลนิธิ และองค์กรอาสาสมัครในรูปแบบต่างๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่องรวมกันให้บรรลุวัตถุประสงค์ และนโยบายการพัฒนาที่กำหนดไว้

สรุป การมีส่วนร่วมของชุมชนนั้น เกิดจากจิตใจที่ต้องการเข้าร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง เพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ของกลุ่มคนที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตทางสังคม ซึ่งการรื้อให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมนั้น ผู้ดำเนินงานจะต้องมีความเข้าใจในวิถีการดำเนินชีวิต ค่านิยม ประเพณี ทัศนคติของบุคคล เพื่อให้เกิดความสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรม

๒๑.๓ การแสวงหาความร่วมมือจากผู้นำชุมชนตามนโยบายของกระทรวงมหาดไทย

๑. ข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือในการป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อยระหว่าง กระทรวงมหาดไทยกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ กระทรวงมหาดไทย และสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้ตระหนักถึงความสำคัญในการป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อย ซึ่งเป็นภาระหน้าที่หลักของทั้งสองหน่วยงาน ดังนั้นเพื่อให้การประสานความร่วมมือในการดำเนินการตามภารกิจหน้าที่ดังกล่าวเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ จึงได้จัดทำบันทึกข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือในการป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อย ภายใต้การดำเนินงานของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงมหาดไทย ประกอบด้วย สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในส่วนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติประกอบด้วย กองบัญชาการตำรวจนครบาลและกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในส่วนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ประกอบด้วยกองบัญชาการตำรวจนครบาล กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง และตำรวจภูธรภาค ๑ - ๙ เพื่อใช้เป็นกรอบในการปฏิบัติหน้าที่ร่วมกัน

๒. พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๕๔๗ (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน)

๒.๑.๔ กระบวนการมีส่วนร่วม

กระบวนการมีส่วนร่วมของบุคคลในกิจกรรมหนึ่ง ๆ อาจมีส่วนร่วมในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งหรือหลายขั้นตอนก็ได้ ซึ่งสามารถแบ่งรูปแบบของกระบวนการมีส่วนร่วมไว้ได้หลายลักษณะตามเกณฑ์ที่นักวิชาการได้กำหนดขึ้น เช่น **กรณีกา ชมตี**^{๒๔} กล่าวว่ารูปแบบ ของการมีส่วนร่วม มี ๑๐ รูปแบบ คือ

๑. การมีส่วนร่วมประชุม
๒. การมีส่วนร่วมออกเงิน

^{๒๓}ไพรัตน์ เตชะริน, การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา, (กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภณาการพิมพ์, ๒๕๔๗), หน้า ๖.

^{๒๔}กรณีกา ชมตี, “การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ : ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการสารภี ต.ท่าช้าง อ.วารินชำราบ จ.อุบลราชธานี”, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๔).

๓. การมีส่วนร่วมเป็นกรรมการ
๔. การมีส่วนร่วมเป็นผู้นำ
๕. การมีส่วนร่วมสัมภาษณ์
๖. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ชักชวน
๗. การมีส่วนร่วมเป็นผู้บริโภค
๘. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ริเริ่มหรือผู้เริ่ม
๙. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ใช้แรงงาน
๑๐. การมีส่วนร่วมออกวัสดุอุปกรณ์

ส่วนแนวคิดของ **ฉอาน วุฒิกรรมรักษา**^{๒๕} กล่าวว่า กระบวนการมีส่วนร่วมสามารถจำแนกได้ ๕ ขั้นตอน คือ

๑. ขั้นตอนกำหนดความต้องการ
๒. ขั้นตอนวางแผนดำเนินงาน
๓. ขั้นตอนตัดสินใจ
๔. ขั้นตอนดำเนินการ
๕. ขั้นตอนติดตามผลงาน

นอกจากนี้ **เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง**^{๒๖} กล่าวว่า กระบวนการมีส่วนร่วมสามารถจำแนกได้ ๔ ขั้นตอน คือ

๑. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาของชาวชนบท
๒. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม
๓. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติการ
๔. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

และแนวคิดของ **ปธาน สุวรรณมงคล**^{๒๗} กล่าวว่า การมีส่วนร่วมสามารถจำแนกได้ ๔

ลักษณะ คือ

๑. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
๒. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน
๓. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์
๔. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

^{๒๕} ฉอาน วุฒิกรรมรักษา, “ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการเข้ามีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการสร้างงานในชนบท : ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการที่ได้รับรางวัลดีเด่นของตำบลคุ้มพยอม อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี”, *วิทยานพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๖).

^{๒๖} เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง, *การระดมประชาชนเพื่อการพัฒนาชนบทในการบริหารงานพัฒนาชนบท*, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๗), หน้า ๒๗๒-๒๗๓.

^{๒๗} ปธาน สุวรรณมงคล, *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา*, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ศักดิ์โสภณการพิมพ์, ๒๕๔๗), หน้า ๘๑-๘๑.

ส่วนแนวคิดของ **อकिन ระพีพัฒน์**^{๒๘} กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนสามารถแบ่งออกได้เป็น ๔ ขั้นตอน คือ

๑. การค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหา ตลอดจนแนวทางแก้ไข
๒. การตัดสินใจเลือกแนวทางและวางแผนพัฒนาแก้ไขปัญหา
๓. การปฏิบัติงานในกิจกรรมพัฒนา
๔. การประเมินผลงานกิจกรรมการพัฒนา

ซึ่งต่างจากแนวคิดของ **ประธาน วัฒนวานิชย์**^{๒๙} ที่กล่าวว่า หลักการที่จะทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและลดจำนวนอาชญากรรมในสังคมที่สำคัญ ได้แก่ การกระจายอำนาจในการบริหารงานยุติธรรม (Decentralization) พร้อม ๆ กับการมีส่วนร่วมของประชาชนคือ

๑. ประชาชนและชุมชนจะต้องมีส่วนร่วมในความพยายามใด ๆ ที่จะป้องกันอาชญากรรม
๒. องค์กรในกระบวนการยุติธรรมจะต้องมีปฏิสัมพันธ์กับประชาชนหรือโครงการที่เอกชนเป็นผู้ริเริ่มขึ้น
๓. จัดให้มีโครงการร่วมมือในการป้องกันอาชญากรรม ระหว่างภาครัฐและเอกชนในระดับต่าง ๆ

๔. เจ้าหน้าที่ผู้รักษากฎหมายจะต้องมีหน้าที่ให้การสนับสนุนโครงการต่าง ๆ ในการป้องกันอาชญากรรม

สำหรับแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการมีส่วนร่วมของนักวิชาการต่างประเทศ ซึ่งได้เสนอแนวคิดไว้หลายลักษณะ ได้แก่ **แคร์รี่ (Cary)**^{๓๐} กล่าวว่า รูปแบบของการมีส่วนร่วม (Aspects of participation) มี ๕ รูปแบบ ได้แก่

๑. เป็นสมาชิก (Membership)
๒. เป็นสมาชิกผู้เข้าประชุม (Attendance at meetings)
๓. เป็นสมาชิกผู้บริจาคเงิน (Financial contribution)
๔. เป็นกรรมการ (Membership on committees)
๕. เป็นประธาน (Position of leadership)

นอกจากนี้ Cary ยังได้แบ่งรูปแบบของผู้มีส่วนร่วม ออกเป็น ๓ รูปแบบ ดังนี้

๑. ผู้กระทำการ (Actor)
๒. ผู้รับผลการกระทำ (Recipient)
๓. สาธารณชนทั่วไป (Public)

^{๒๘} ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์, การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ศักดิ์โสภณการพิมพ์, ๒๕๔๗), หน้า ๓๒๐.

^{๒๙} ประธาน วัฒนวานิชย์, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม”, **วารสารสังคม** (ฉบับพิเศษ : ๒๕๔๖), หน้า ๒๔.

^{๓๐} Lee. J, Cary, **Community Development as a Process**, (Missouri : University of Missouri Press Columbia, 1976), p.144.

ส่วนแนวคิดของ โคเฮนและอัฟฮอฟฟ์(Cohen and Uphoff)^{๑๑} ได้แบ่งประเภทการมีส่วนร่วมไว้เป็น ๔ ประเภท ได้แก่

๑. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ประกอบไปด้วย ๓ ขั้นตอน คือ ริเริ่มตัดสินใจ ดำเนินการตัดสินใจ และตัดสินใจปฏิบัติการ

๒.การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการประกอบด้วย การสนับสนุนด้านทรัพยากรการบริหาร และการประสานขอความร่วมมือ

๓. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ไม่ว่าจะเป็นผลประโยชน์ทางด้านวัตถุ ผลประโยชน์ทางสังคม หรือผลประโยชน์ส่วนบุคคล

๔. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

นอกจากนี้ อักบายานี(Agbayani n.d.)^{๑๒} กล่าวว่า การจัดขั้นตอนของการมีส่วนร่วมมีลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

๑. การร่วมประชุม

๒. การออกความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

๓. การตีปัญหาให้กระจ่าง

๔. การออกเสียงสนับสนุนคัดค้านปัญหา

๕. การออกเสียงเลือกตั้ง

๖. การบริจาคเงิน

๗. การบริจาควัสดุ

๘. การช่วยเหลือด้านแรงงาน

๙. การใช้โครงการที่เป็นประโยชน์ให้ถูกต้อง

๑๐. การช่วยเหลือในการรักษาโครงการ

๑๑. การทำงานกับตัวนำการเปลี่ยนแปลง

และแนวคิดของไวท์ (White)^{๑๓} กล่าวว่า การมีส่วนร่วมประกอบไปด้วย ๓ มิติได้แก่

มิติที่ ๑ คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าอะไรควรทำและทำอย่างไร

มิติที่ ๒ คือ การมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา การลงมือปฏิบัติการตามที่ได้ตัดสินใจ

มิติที่ ๓ คือ การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินงาน

กล่าวโดยสรุปกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นการกำหนดความต้องการ การวางแผน การตัดสินใจ การดำเนินการ และการติดตามผลงาน โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความสามารถ ตลอดจนการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในการดำเนินการเรื่องต่าง ๆ อันจะมีผลกระทบมาถึง

^{๑๑}Cohen, J.M. and Uphoff, N.T, “Participation , s Place in Rural Development: Seeking ClarityThrough Speciality.”, **World Development**, (8 January 1980 : 324-328), p.6.

^{๑๒} ขวัญชัย วงศ์นิติกร, “ปัจจัยที่มีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของผู้อาศัยในเขตหมู่บ้านดสรชานเมือง : ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านจัดสรรเทพประทวน อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี”, **วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๕๒).

^{๑๓}White, A.T, **The Community Participation: A discussion of the Agreement**, (New York : United Nation Children , s Fund, 1982), p.18.

ตนเอง ชุมชนและสังคม โดยมีส่วนร่วมตั้งแต่การศึกษาเรียนรู้ปัญหา การคิดหาวิธีการแก้ปัญหา การตัดสินใจ การวางแผน การเข้าร่วมปฏิบัติในกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ การติดตามและประเมินผล รวมทั้งการร่วมรับผิดชอบในการเข้าร่วมในกิจกรรมเหล่านั้น

๒.๑.๕ ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม

การที่ประชาชนจะตัดสินใจมีส่วนร่วมในการปฏิบัติและรับผิดชอบต่อในกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งระบบนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ ทั้งปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งเป็นคุณลักษณะภายในด้านบุคคลและกลุ่มคน และปัจจัยทางด้านการติดต่อสื่อสาร ซึ่งเป็นการรับรู้ข้อมูลที่เกิดขึ้นจากภายนอก ดังที่นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความเห็นไว้ เช่น **ท็ดดาว บุญपाल**^{๓๔} กล่าวว่า การมีส่วนร่วมทางสังคมของบุคคลนั้นมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องคือ สถานภาพทางสังคม สถานภาพทางเศรษฐกิจ สถานภาพทางอาชีพ และที่อยู่อาศัย โดยบุคคลที่มีสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจต่ำ จะเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนน้อยกว่าบุคคลที่มีสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจสูง

นอกจากฐานะทางเศรษฐกิจและระดับการศึกษาแล้ว คุณลักษณะทางสังคมไม่ว่าจะเป็น ความเชื่อ ค่านิยม ตลอดจนนิสัย ประเพณี ในบุคคลหรือกลุ่มคนก็อาจจะมีผลต่อการมีส่วนร่วมเช่นกัน ส่วนแนวคิดของ **สากล สถิตวิทยานันท์**^{๓๕} กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเกิดจากแนวคิดที่สำคัญ ๓ ประการคือ

๑. ความสนใจและความห่วงกังวลร่วมกัน ซึ่งเกิดจากความสนใจและความห่วงกังวลส่วนบุคคลซึ่งบังเอิญพ้องต้องกันกลายเป็นความสนใจและความห่วงกังวลร่วมกันของส่วนรวม

๒. ความเดือดร้อนและความไม่พึงพอใจร่วมกัน ที่มีอยู่ต่อสถานการณ์ที่เป็นอยู่นั้นผลักดันให้พุ่งไปสู่การร่วมกลุ่มวางแผน และลงมือทำงานร่วมกัน

๓. การตกลงใจร่วมกันที่จะเปลี่ยนแปลงชุมชนไปในทิศทางที่พึงปรารถนา การตัดสินใจร่วมกันนี้จะต้องรุนแรงและมากพอที่จะทำให้เกิดความคิดริเริ่มกระทำการที่สนองตอบความเห็นชอบของคนส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนั้น ๆ

สำหรับแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของนักวิชาการต่างประเทศ ซึ่งได้เสนอแนวคิดไว้หลายลักษณะ เช่น **เบอร์ทรันด์ (Bertrand)**^{๓๖} กล่าวว่า ปัจจัยทางวัฒนธรรมของประชาชนที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม ซึ่งได้แก่ลักษณะส่วนบุคคลต่าง ๆ ได้แก่

๑. อายุ
๒. เพศ
๓. สภาพทางสังคม
๔. อาชีพ
๕. การศึกษา

^{๓๔} ท็ดดาว บุญपाल, “ปัจจัยบางประการที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนในเขตพื้นที่ตำบลสวก อำเภอมือง จังหวัดน่าน”, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๕๐).

^{๓๕} สากล สถิตวิทยานันท์, ภูมิศาสตร์ชนบท, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๕๒), หน้า ๑๖๖-๑๖๗.

^{๓๖} Alvin, Bertrand, *Rural Sociology*, (New York : Mc Graw – Hill, 1958), pp.147-157.

๖. ถิ่นที่อยู่อาศัย
๗. ระยะเวลาที่พักอาศัยอยู่ในท้องถิ่น
๘. ปัจจัยอื่น ๆ เช่น การอาศัยในเมืองหรือชานเมือง จำนวนสมาชิกในครอบครัว และลักษณะครอบครัว ค่านิยม ทักษะคน

ส่วนแนวคิดของ **รีดเดอร์ (Reeder)^{๓๗}** ได้สรุปปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนไว้ ๑๑ ประการ คือ

๑. การปฏิบัติตนให้คล้อยตามความเชื่อพื้นฐาน กล่าวคือบุคคลและกลุ่มบุคคล ดูเหมือนจะเลือกแบบวิธีการปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องและคล้ายคลึงกับความเชื่อพื้นฐานของตนเอง
๒. มาตรฐานคุณค่า บุคคลและกลุ่มบุคคลดูเหมือนจะปฏิบัติในลักษณะที่สอดคล้องกับมาตรฐานคุณค่าของตนเอง
๓. เป้าหมาย บุคคลและกลุ่มบุคคลดูเหมือนจะส่งเสริม ปกป้อง และรักษาเป้าหมายของตนเอง
๔. ประสบการณ์ที่ผิดปกติธรรมดา พฤติกรรมของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลบางครั้งมีรากฐานมาจากประสบการณ์ที่ผิดปกติธรรมดา
๕. ความคาดหวัง บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะประพฤติตามแบบที่ตนคาดหวังว่า จะต้องประพฤติในสถานการณ์เช่นนั้น ทั้งยังชอบปฏิบัติต่อผู้อื่นในลักษณะที่ตนคาดหวังจากผู้อื่นด้วยเช่นกัน
๖. การมองแต่ตัวเอง บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะทำสิ่งต่าง ๆ ซึ่งคิดว่าตัวเองควรต้องกระทำเช่นนั้น
๗. การบีบบังคับ บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยความรู้สึกว่าตนถูกบังคับให้ทำ
๘. นิสัยและประเพณี บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะทำสิ่งต่าง ๆ ซึ่งเรามีนิสัยชอบกระทำเมื่ออยู่ในสถานการณ์นั้น ๆ
๙. โอกาส บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะเข้ามามีส่วนร่วมในรูปแบบการปฏิบัติของสังคม โดยเฉพาะในทางที่เกี่ยวข้องกับจำนวนและชนิดของโอกาส ซึ่งขึ้นกับโครงสร้างของสังคม
๑๐. ความสามารถ บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะเข้าร่วมกิจกรรมที่ตนมีความสามารถ
๑๑. การสนับสนุน บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะเริ่มปฏิบัติงานเมื่อเขารู้สึกว่าเขาได้รับการสนับสนุน

นอกจากนักวิชาการดังกล่าวข้างต้นแล้ว **โคเฮนและอัฟฮอฟฟ์ (Cohen and Uphoff)^{๓๘}** ยังได้กล่าวว่า มีบุคคล ๔ ฝ่าย ที่มีส่วนสำคัญในการมีส่วนร่วมในโครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อมชนบท ซึ่งประกอบด้วย ประชาชนในท้องถิ่น ผู้นำท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ของรัฐ และบุคคลภายนอก สำหรับการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น ยังมีปัจจัยหลายอย่างที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม ได้แก่

^{๓๗}Reeder, W.W, **Sum Aspect of the Informal Social Participation of Farm Families**, (New York : Cornell University Press, 1974), pp.119-120.

^{๓๘}Cohen, J.M. and Uphoff, N.T. "Participation , s Place in Rural Development: Seeking Clarity Through Speciality." **World Development**. 8 (January 1980): pp.324-328.

๑. อายุ และเพศ
๒. สถานภาพในครอบครัว
๓. ระดับการศึกษา
๔. สถานภาพทางสังคม
๕. อาชีพ
๖. รายได้และทรัพย์สิน
๗. ระยะเวลาพักอาศัยอยู่ในท้องถิ่นและสถานภาพการทำงาน

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่ามีปัจจัยหลายอย่างที่เกี่ยวเนื่องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติในกิจกรรมต่าง ๆ ผู้วิจัยจึงใช้แนวคิดของ **เบอร์ทรันด์(Bertrand)**^{๓๙} เป็นแนวทางในการกำหนดปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ของหัวหน้าครัวเรือน เขตที่อยู่อาศัย ระยะเวลาที่พักอาศัยอยู่ในชุมชน การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับอาชญากรรม และทัศนคติต่อตำรวจ

๒.๒ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรม

๒.๒.๑ ความหมายของอาชญากรรม

ได้มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับความหมายของอาชญากรรมไว้ดังนี้

กริช ปัจฉิมสวัสดิ์^{๔๐} ได้กล่าวว่า อาชญากรรมคือ การกระทำที่กฎหมายห้ามไว้ หรือละเว้นสิ่งที่ยกเว้นโทษในขณะนั้นบัญญัติให้กระทำการและการกระทำ หรือละเว้นการกระทำด้วยเจตนาที่จงใจ หรือคาดหมายผลแห่งการกระทำนั้นได้ก็ดี ประมาทก็ดี แต่ในทัศนะของอาชญาวิทยานั้น มีความจำเป็นที่จะต้องพิจารณาได้ลึกซึ้งต่อไปว่า การกระทำ หรือละเว้นการกระทำนั้น ได้เป็นไปในลักษณะอย่างไรและด้วยวิธีการอย่างไรบ้าง และการกระทำนั้นเป็นการนำผลร้ายโดยตรงและโดยอ้อมมาสู่สังคมมากน้อยเพียงใด

อริญ สุวรรณบุปผา^{๔๑} ได้แบ่งจำแนกอาชญากรรมตามความหมายของกฎหมายและสังคมวิทยา ออกเป็น ๒ ประเภทคือ

๑. อาชญากรรมเป็นความผิดในตัวเอง (Mala in se) เป็นความผิดที่ถือว่าเป็นบาปและขัดต่อศีลธรรมของสังคมอย่างร้ายแรง ได้แก่ ความผิดฐานฆ่าคนตาย ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ เป็นต้น
๒. การกระทำที่กฎหมายบัญญัติเป็นข้อห้าม (Mala prohibita) เป็นลักษณะความผิดที่ขัดศีลธรรมและผู้กระทำผิดไม่มีความประพฤติเป็นอาชญากรรม (Criminoidbehaviour) ถึงแม้ว่า

^{๓๙} Alvin, Bertrand, *Rural Sociology*, (New York : Mc Graw – Hill, 1958), pp.147-157.

^{๔๐} ร้อยตำรวจเอกกริช ปัจฉิมสวัสดิ์, “วิธีปฏิบัติเพื่อการป้องกันอาชญากรรมโดยทั่วไป”, *วิทยานิพนธ์ปริญญาโท*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๗).

^{๔๑} อริญ สุวรรณบุปผา, *หลักอาชญาวิทยา*, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยพัฒนาพาณิชย์, ๒๕๔๘), หน้า ๒๓.

ความผิดดังกล่าวจะขัดต่อสังคม แต่ยังไม่ถึงขั้นตอนที่ถูกประณามว่าชั่วร้าย ได้แก่ การลักลอบขนสินค้าหนีภาษี การกักตุนสินค้า การลักลอบเข้าเมือง เป็นต้น

โสฬส พินิจศักดิ์^{๕๒} ได้เสนอความหมายของอาชญากรรมไว้ว่า “อาชญากรรม” ตรงกับภาษาอังกฤษว่า “crime” โดยคำว่าอาชญากรรมนั้น แยกได้เป็น ๒ คำ คือ “อาญา” หมายถึง อำนาจ ลงโทษ มักใช้สำหรับพระเจ้าแผ่นดินหรือเจ้านายชั้นผู้ใหญ่ เช่น พระราชอาญา เป็นต้น ส่วนคำว่า “กรรม” หมายถึง การกระทำซึ่งส่งผลร้ายซึ่งทำไว้แต่ปางก่อน ดังนั้น คำว่าอาชญากรรมจึงควรที่จะให้คำจำกัดความว่า เป็นปรากฏการณ์หนึ่งทางสังคมที่เกิดขึ้น โดยการกระทำของบุคคลซึ่งการกระทำนั้น กฎหมายได้บัญญัติเป็นข้อห้ามและถือว่าเป็นความผิดซึ่งผู้กระทำจะต้องได้รับการลงโทษ

กล่าวโดยสรุปความหมายของอาชญากรรม หมายถึง การกระทำของบุคคล ซึ่งการกระทำนั้นกฎหมายได้บัญญัติไว้เป็นข้อห้าม หรือละเว้นการปฏิบัติโดยเจตนาที่จงใจ หรือคาดหมายผลของการกระทำได้ รวมถึงการกระทำโดยประมาทและถือว่าการกระทำดังกล่าวเป็นความผิด ซึ่งผู้กระทำผิดจะต้องได้รับการลงโทษ

๒.๒.๒ สาเหตุของอาชญากรรม

ได้มีผู้ศึกษาสาเหตุของอาชญากรรมไว้หลายด้านด้วยกัน วรเดช จันทรศร ได้สรุปสาเหตุของอาชญากรรมไว้ดังนี้^{๕๓}

๑. สาเหตุในแง่ตัวบุคคล มองว่า อาชญากรรมที่เกิดขึ้นนั้น ส่วนหนึ่งมาจากความโน้มเอียงต่อการกระทำผิดที่ถูกกำหนด โดยบุคลิกภาพของบุคคลที่แตกต่างกันออกไป เช่น ความผิดปกติทางชีวภาพ กรรมพันธุ์ ความผิดปกติทางสมอง ระดับสติปัญญา ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษาทางจิตวิทยา ภายภาพ รวมถึงถึงความไม่สามารถของบุคคลที่จะปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมและแรงผลักดันของบุคคลที่จะตกลงใจประกอบอาชญากรรม ซึ่งเป็นผลของการศึกษาทางด้านสังคมจิตวิทยา

๒. สาเหตุในแง่ของกลุ่มบุคคล มองว่า อาชญากรรมส่วนหนึ่งเกิดจากการขาดความสามารถที่จะต่อต้านการกดดันในการกระทำ ซึ่งถูกกำหนดโดยบทบาทของกลุ่ม เช่น การเลียนแบบความสัมพันธ์กับบุคคลต่าง ๆ ในแง่ของการเรียนรู้ซึ่งเป็นผลที่ได้จากการศึกษาด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม

๓. สาเหตุในแง่ระบบสังคม มองว่า การเกิดอาชญากรรมนั้นย่อมเกี่ยวพัน และขึ้นอยู่กับสภาพการณ์ต่าง ๆ ทางสภาพแวดล้อม ทางวัฒนธรรม สถานภาพและชนชั้นทางสังคมและวัฒนธรรมอีกด้วย

กล่าวได้ว่า สาเหตุของอาชญากรรมนั้นย่อมเกี่ยวพันและขึ้นอยู่กับสถานการณ์ต่าง ๆ ทางด้านสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม สถานะชนชั้นทางสังคมที่จะเป็นเครื่องกำหนดความโน้มเอียงในการกระทำผิดและความโน้มเอียงต่อการกระทำที่ถูกกำหนดโดยบุคลิกภาพของแต่ละบุคคลที่แตกต่างกันออกไป

^{๕๒} ร้อยตำรวจเอกโสฬส พินิจศักดิ์, “การยอมรับบทบาทของบุคลากรด้านอาชญาวิทยาในกองบัญชาการตำรวจนครบาล”, *วิทยานิพนธ์ปริญญาโท*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๖).

^{๕๓} ร้อยตำรวจเอกวรเดช จันทรศร, *สาเหตุของอาชญากรรม ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้อง*, (วารสารพัฒนบริหารศาสตร์, ๑๙ มกราคม ๒๕๔๒), หน้า ๕๑-๕๓.

บริหาร เสี่ยงอารมณ์^{๔๔} ได้กล่าวสรุปไว้ว่า สำหรับปัญหาอาชญากรรมใน กรุงเทพมหานคร ซึ่งเกิดขึ้นอย่างหนาแน่นตามความสลับซับซ้อนของสังคมเมืองนั้น พบว่า ปัญหาโจรกรรมเกิดขึ้นมากที่สุด อันเป็นปัญหาที่ทำให้ความเดือดร้อนรำคาญให้แก่ประชาชนผู้สุจริตชนเป็นอย่างมาก ซึ่งสาเหตุของปัญหานั้นมีหลายประการ เช่น สภาพเศรษฐกิจ สภาพสังคม แหล่งอบายมุข แหล่งเสื่อมโทรม ยาเสพติด ปัญหาวัยรุ่น และอื่น ๆ

จากแนวคิดที่กล่าวถึงข้างต้นนี้สอดคล้องกับข้อมูลของกรมตำรวจ^{๔๕} ที่พบว่าสาเหตุของอาชญากรรมเกิดขึ้นเกิดจากหลายสาเหตุดังนี้

๑. สาเหตุจากตัวบุคคล ภายใต้การศึกษาของนักวิชาการหลายท่าน ได้สรุปไว้ว่า การเกิดขึ้นของอาชญากรรมส่วนหนึ่งสืบเนื่องมาจากความโน้มเอียงต่อการกระทำผิดที่ถูกกำหนดโดยบุคลิกภาพของแต่ละบุคคลที่แตกต่างกันไป เช่น ความผิดปกติทางชีววิทยา กรรมพันธุ์ความผิดปกติทางสมอง ระดับสติปัญญา ซึ่งเป็นผลที่ได้จากการศึกษาทางจิตวิทยากายภาพ รวมตลอดถึงความไม่สามารถของบุคคลที่จะปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม และแรงผลักดันของบุคคลที่ตกลงใจจะประกอบอาชญากรรม ซึ่งเป็นผลการศึกษาทางด้านจิตวิทยา

๒. สาเหตุจากด้านกลุ่มบุคคล กล่าวคืออาชญากรรมนั้น ส่วนหนึ่งเกิดจากการขาดความสามารถที่จะต่อต้านการกดดันในการกระทำผิด ซึ่งถูกกำหนดโดยบทบาทของกลุ่ม เช่น การเลียนแบบความสัมพันธ์กับบุคคลต่าง ๆ ในแง่ของการเรียนรู้ ซึ่งเป็นผลที่ได้มาจากการศึกษาด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม

๓. สาเหตุในแง่ของระดับสังคม โดยกล่าวได้ว่า การเกิดของอาชญากรรมของบุคคลอาจเกิดจากความโน้มเอียงในการกระทำผิดของบุคคลที่มีอยู่ในสังคมนั้น ๆ เอง ซึ่งเป็นผลที่ได้จากการศึกษาทางสังคมและวัฒนธรรมอีกด้วย

จากแนวคิดของนักวิชาการและข้อมูลของกรมตำรวจ อาจสรุปได้ว่าปัญหาอาชญากรรมเกิดจากหลายสาเหตุ เช่น เกิดจากผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคม การขยายตัวของชุมชนที่รวดเร็วเกินไป การมีค่านิยมในการใช้จ่ายฟุ่มเฟือย การมีสถานอบายมุข การมีบ่อนการพนันการแพร่ระบาดของยาเสพติด รวมทั้งสาเหตุทางด้านการเมืองการปกครอง ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ต่าง ๆ มากมายและรวมทั้งความสำนึกของผู้มีหน้าที่ในการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน อันได้แก่ เจ้าหน้าที่ของบ้านเมืองยังมีไม่เพียงพอ นอกจากนี้ สาเหตุของอาชญากรรมยังเกี่ยวพันและขึ้นอยู่กับสถานการณ์ต่าง ๆ ทางด้านสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมและระดับชนชั้นทางสังคมที่ทำให้เกิดความไม่เสมอภาค ความไม่เป็นธรรม และคนว่างงาน สาเหตุต่าง ๆ ที่กล่าวนี้ล้วนเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดอาชญากรรมขึ้นได้ทั้งสิ้น

^{๔๔} ร้อยตำรวจตรีบริหาร เสี่ยงอารมณ์, “การวางผังถนนในชุมชนพักอาศัยที่มีความสัมพันธ์กับการเกิดโจรกรรม”, วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๓).

^{๔๕} สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กองวิจัยและวางแผน. ปัญหาอาชญากรรมอันเกิดจากรถจักรยานยนต์รับจ้างในเขตกรุงเทพมหานคร, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานแผนงานและงบประมาณ กองวิจัยและวางแผน, ๒๕๔๗), หน้า ๑๓-๑๖.

๒.๒.๓ ประเภทของอาชญากรรม

อาชญากรรมอาจจำแนกออกได้เป็นหลายประเภทหลายลักษณะตามเกณฑ์ที่นักวิชาการได้กำหนดขึ้น ดังเช่น

๑. การแบ่งอาชญากรรมตามลักษณะแห่งพฤติกรรมของอาชญากร แบ่งออกเป็น ๘ ประเภท ได้แก่

๑.๑ อาชญากรรมที่กระทำต่อบุคคลอย่างรุนแรง (Violent personal crimes) เช่น การฆาตกรรม การทำร้ายร่างกายให้ได้รับบาดเจ็บสาหัส และการข่มขืนกระทำชำเรา

๑.๒ อาชญากรรมที่กระทำต่อทรัพย์สินตามโอกาสจะอำนวย (Occasional property crimes) เช่น การขโมยรถยนต์ การขโมยของในร้านค้า การปลอมแปลงเช็คและการทำลายสมบัติสาธารณะ

๑.๓ อาชญากรรมอาชีพ (Occupational crimes) หมายถึง พวกทุจริตต่อหน้าที่ในร้านค้า บริษัทหรือราชการ เช่น การยักยอก ฉ้อฉล การปลอมสินค้า การขายของผิดราคา

๑.๔ อาชญากรรมการเมือง (Political crimes) เช่น การกบฏ การปลุกปั่นเพื่อก่อความไม่สงบ การก่อวินาศกรรม

๑.๕ อาชญากรรมที่ขัดต่อระเบียบแบบแผนอันดีงามของสังคม (Public order crimes) เช่น การเมาสุราอละวาด คนจรจัด โสเภณี การติดยาเสพติด การฝ่าฝืนกฎจราจร

๑.๖ อาชญากรรมที่มีมาแต่ดั้งเดิม (Conventional crimes) เช่น การปล้น การลักขโมย การบุกรุกเข้าไปในบ้านผู้อื่น

๑.๗ องค์การอาชญากรรม (Organized crimes) เช่น กลุ่มการพนัน กลุ่มค้ายาเสพติด กลุ่มโสเภณี

๑.๘ อาชญากรรมที่ยึดเป็นอาชีพ (Professional crimes) เช่น นักต้มตุ๋น นักล้วงกระเป๋า การปลอมสินค้า มือปืนรับจ้าง^{๕๖}

๒. การแบ่งอาชญากรรมตามปัจจัยที่ก่อให้เกิดอาชญากรรม ซึ่งแบ่งออกได้เป็น ๕ ประการคือ

๒.๑ ปัจจัยด้านกฎหมาย เนื่องจากการกระทำใดจะเป็นความผิดอาญาได้นั้น จะต้องมีความหมายบัญญัติไว้อย่างชัดเจน ซึ่งในกฎหมายโดยทั่วไปนั้นก็จะบัญญัติแยกไว้เป็นหมวดหมู่เรียบร้อยแล้ว และความหนักเบาของโทษแต่ละอย่างย่อมเปลี่ยนแปลงไปตามเวลา การกระทำซึ่งมีลักษณะเดียวกันแต่ต่างช่วงเวลากันอาจจะมีอัตราโทษไม่เหมือนกันก็ได้ จึงต้องพิจารณาตามกฎหมายที่เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละช่วงเวลา ช่วงใดที่กฎหมายกำหนดอัตราโทษไว้สูง ก็ย่อมหมายความว่าผู้มีอำนาจในยุคนั้นเห็นว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นภัยอันตรายต่อสังคมมากนั่นเอง

๒.๒ ปัจจัยทางด้านสังคม เป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่ง เพราะการที่จะกำหนดว่าการกระทำใดเป็นความผิด สมควรได้รับโทษอย่างใดนั้น มิใช่อยู่ที่ผู้มีอำนาจเพียงฝ่ายเดียว แต่อยู่ที่ความต้องการหรือเสียงสะท้อนจากสังคมหรือประชาชนส่วนใหญ่ด้วย เพราะโดยหลักการแล้วการทำงานของฝ่ายที่มีอำนาจในการปกครอง ก็เพื่อประโยชน์สุขหรือความต้องการของประชาชนส่วนรวมอยู่

^{๕๖}สุดสงวน สุธีสร, อาชญากรรม, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๑), หน้า๒๙.

แล้ว ฉะนั้นจึงจำเป็นต้องคำนึงถึงสภาพสังคมและวัฒนธรรมของแต่ละยุคว่ามีความคิดเห็นหรือมีทัศนคติอย่างไรกับการกระทำดังกล่าวด้วย

๒.๓ ปัจจัยด้านฐานะของอาชญากร เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ต้องคำนึงถึง เพราะอาชญากรรมมิได้เกิดจากผู้ที่มิฐานะทางเศรษฐกิจต่ำเพียงอย่างเดียวบางครั้งผู้ที่มีฐานะหรือประกอบอาชีพที่ดีมีชื่อเสียงอาจทำความผิดเสียเอง และมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมของประเทศรุนแรงกว่าผู้ที่มีฐานะต่ำก็ได้ เช่น การฉ้อโกงประชาชน หรือการค้ายาเสพติด เป็นต้น

๒.๔ ปัจจัยเกี่ยวกับการให้ความสนับสนุนหรือการรวมตัวของอาชญากร เป็นการพิจารณาถึงลักษณะการทำความผิดว่าทำกันเป็นกลุ่มหรือแยกกันทำโดยไม่เกี่ยวข้องกันหากทำเป็นกลุ่มก็จะพิจารณาว่ามีการวางแผน มีการแบ่งหน้าที่กันทำงาน และมีการจัดระบบในการทำงาน เหมือนองค์การใหญ่ๆ หรือไม่

๒.๕ ปัจจัยเกี่ยวกับผู้ได้รับผลกระทบจากอาชญากรรม เป็นการพิจารณาว่าอาชญากรรมแต่ละประเภทมีผลกระทบต่อบุคคลในระดับใดเพราะบางครั้งอาจกระทบต่อเฉพาะตัวสามัญชนทั่วไป เป็นความเสียหายที่เกิดขึ้นเฉพาะราย แต่ในบางครั้งก็อาจกระทบถึงคนทั้งชาติ อันได้แก่การลอบสังหารผู้นำประเทศ รัฐมนตรี ซึ่งเป็นเหตุให้ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศร้าวฉานเป็นชนวนให้เกิดสงครามอันเป็นมหันตภัยแก่คนระหว่างประเทศนั้น ๆ ได้^{๕๗}

จากการยึดปัจจัยทั้ง ๕ ประการดังกล่าว Clinard และ Quinney จึงได้แยกประเภทของอาชญากรรมออกเป็น ๙ ประเภท ได้แก่

๒.๕.๑ อาชญากรรมที่กระทำต่อบุคคลอย่างรุนแรง (Violent personal crimes) เช่น การฆ่า การทำร้ายร่างกายจนได้รับบาดเจ็บสาหัส การข่มขืนกระทำชำเรา

๒.๕.๒ อาชญากรรมที่กระทำต่อทรัพย์สินตามโอกาส (Occasional property crimes) เช่น การปลอมลายมือ การขโมยของตามร้านขายของ การทำลายสิ่งสาธารณะ

๒.๕.๓ อาชญากรรมที่ทำลายความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม (Public order crimes) เช่น การเป็นโสเภณี การรักร่วมเพศ การใช้ยาเสพติด การเมาสุราในที่สาธารณะ

๒.๕.๔ อาชญากรรมที่ทำกันอยู่ทุกเมื่อเชื่อวัน (Conventional crimes) เช่น การย่องเบา การลักทรัพย์ การปล้นทรัพย์

๒.๕.๕ อาชญากรรมการเมือง (Political crimes) เช่น การกบฏ การก่อการร้าย การจลาจล

๒.๕.๖ อาชญากรรมที่เกิดจากงานอาชีพ (Occupational crimes) เช่น การทุจริตต่อหน้าที่

๒.๕.๗ อาชญากรรมที่กระทำโดยห้างร้านบริษัท (Corporate crimes) เช่น การโฆษณาหลอกลวง ความผิดต่อเครื่องหมายการค้า การผลิตอาหารและยาที่ไม่ปลอดภัย

๒.๕.๘ องค์การอาชญากรรม (Organized crime) เช่น องค์การมาเฟีย

๒.๕.๙ อาชญากรรมที่ยึดเป็นอาชีพ (Professional crimes) เช่น การเป็นมือปืนรับจ้าง การต้มตุ๋น การล้วงกระเป๋า การปลอมสินค้า

^{๕๗} อัมณพ ชูบำรุง, “อาชญาวิทยาและอาชญากรรม”, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๕๒).

๓. การแบ่งอาชญากรรมตามลักษณะของมูลเหตุที่ก่อให้เกิดอาชญากรรม สามารถแบ่งอาชญากรรมออกเป็น ๖ ประเภท ได้แก่

- ๓.๑ อาชญากรโดยกำเนิด (The born criminal)
- ๓.๒ อาชญากรวิกลจริต (The insane criminal)
- ๓.๓ อาชญากรโดยอารมณ์ (The criminal by passion)
- ๓.๔ อาชญากรตามโอกาส (The occasional criminal)
- ๓.๕ อาชญากรติดนิสัย (The habitual criminal)
- ๓.๖ อาชญากรใจทราม (The degenerate criminal)^{๔๘}

๔. การแบ่งอาชญากรรมตามสิ่งที่ถูกกระทำสามารถแบ่งอาชญากรรมออกได้เป็น ๗ ประเภท ได้แก่

๔.๑ อาชญากรรมที่กระทำต่อบุคคล (Crime against the person) ได้แก่ การฆาตกรรม การทำร้ายร่างกาย การปล้น หรือการข่มขืนกระทำชำเรา

๔.๒ อาชญากรรมที่กระทำต่อทรัพย์สิน (Crime against property) เช่น การลักขโมย การรับของโจร การวางเพลิง

๔.๓ อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ (Economic crimes) เช่น การทุจริตต่อหน้าที่ การละเมิดภาษี การฉ้อฉล การปลอมแปลงธนบัตรและบัตรเครดิต

๔.๔ องค์การอาชญากรรม (Organized crimes) เช่น องค์การมาเฟีย องค์การค้ายาเสพติด แก๊งค์ยาสูบ และองค์การก่อการร้ายต่าง ๆ

๔.๕ อาชญากรรมการเมือง (Political crimes) เช่น การก่อการร้าย การกบฏ และการฆาตกรรมทางการเมือง

๔.๖ อาชญากรรมที่เกิดจากความยินยอม (Consensual crimes) เช่น การใช้ยาเสพติด การเป็นโสเภณี การพนัน การทำแท้ง

๔.๗ การกระทำผิดของหญิง (Female criminality)^{๔๙}

๕. การแบ่งอาชญากรรมจากเกณฑ์อื่น ๆ ในลักษณะที่แตกต่างกันย่อมแบ่งอาชญากรรมออกได้เป็น ๕ ประเภท ได้แก่

๕.๑ อาชญากรรมปราศจากผู้เสียหาย หมายถึง อาชญากรรมซึ่งเกี่ยวข้องกับการละเมิดศีลธรรมจรรยาของบุคคลและการที่เรียกว่าอาชญากรรมปราศจากผู้เสียหายก็เพราะผู้กระทำความผิดและผู้เสียหายก็คือบุคคลคนเดียวกัน ตัวอย่างของอาชญากรรมปราศจากผู้เสียหาย ได้แก่ ความผิดเกี่ยวกับการพนัน การค้าประเวณี การทำแท้ง การมีและใช้สิ่งลามกอนาจาร เป็นต้น

๕.๒ อาชญากรรมพื้นฐาน หมายถึง อาชญากรรมซึ่งเกี่ยวข้องกับการประทุษร้ายต่อทรัพย์สินร่างกาย หรือชีวิตของบุคคลอื่น ตัวอย่างของอาชญากรรมพื้นฐาน เช่น ลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ ฆาตกรรม ปล้นทรัพย์ ทำร้ายร่างกาย และฆ่าผู้อื่น เป็นต้น

^{๔๘} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔๔ .

^{๔๙} Vetter and Silverman, *Criminology and Crime*, (New York : Harper & Row, 1986), PP.79-80.

๕.๓ อาชญากรรมองค์การ หมายถึง อาชญากรรมซึ่งอาชญากรได้รวมตัวเข้าด้วยกันตามสายการบังคับบัญชาในรูปขององค์การ โดยจัดวางแผนและดำเนินงานเพื่อประกอบธุรกิจ ผิดกฎหมายประเภทต่าง ๆ และบ่อยครั้งที่อาชญากรองค์การจะอาศัยอำนาจทางเศรษฐกิจและ การเมืองเพื่อผูกขาดการค้าเงินธุรกิจผิดกฎหมายนั้น ๆ ตัวอย่างของธุรกิจผิดกฎหมายที่อาชญากรองค์การมักดำเนินการ เช่น การเป็นเจ้าของมือสลากกินรวบ การค้าประเวณีการค้ายาเสพติดให้โทษ การค้าสินค้าหนีภาษี การค้าแร่เถื่อน และการค้าไม้เถื่อน เป็นต้น

๕.๔ อาชญากรรมคอปกขาว หมายถึง อาชญากรรมซึ่งผู้กระทำความผิดเป็นบุคคลที่อยู่ในตำแหน่งหน้าที่การงาน ไม่ว่าในภาคราชการ รัฐวิสาหกิจหรือเอกชน และได้ใช้ตำแหน่งหน้าที่ดังกล่าวในทางไม่ชอบ เพื่อการแสวงหาประโยชน์ส่วนตน ตัวอย่างของอาชญากรรมคอปกขาว เช่น สมรู้บงการยักยอกเงินในความรับผิดชอบของตน ข้าราชการรับเงินโดยมิชอบในการประมูลก่อสร้างสถานที่ราชการ และคณะกรรมการสอบคัดเลือกเพื่อบรรจุแต่งตั้งบุคคลเข้ารับราชการรับเงินโดยมิชอบจากบุคคลผู้สมัครสอบ เป็นต้น

๕.๕ อาชญากรรมพิเศษ หมายถึงอาชญากรรมซึ่งมีลักษณะแตกต่างไปจากอาชญากรรม ๔ ประเภทแรกทีกล่าวมาแล้ว แต่อาชญากรรมเหล่านี้มีความสำคัญและจำเป็นต้องได้รับความสนใจเป็นกรณีพิเศษ ตัวอย่างเช่น อาชญากรรมทางเศรษฐกิจและพาณิชย์อาชญากรรมก่อการร้าย และอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

จากลักษณะของอาชญากรรมที่มีความหมายหลากหลายแตกต่างกันเป็นหลายประเภทดังที่กล่าวมานี้ ผู้วิจัยเห็นว่าการจำแนกประเภทของอาชญากรรมที่มีความเด่นชัดและสามารถทำการศึกษาได้โดยครอบคลุมอาชญากรรมในทุกประเภท ได้แก่

๕.๕.๑ อาชญากรรมที่กระทำต่อบุคคล ได้แก่ การทำร้ายร่างกาย การข่มขืนกระทำชำเรา และการฆาตกรรม

๕.๕.๒ อาชญากรรมที่กระทำต่อทรัพย์สิน ได้แก่ การลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ ฆิงทรัพย์ และปล้นทรัพย์

๕.๕.๓ อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ได้แก่ การฉ้อโกง การฟอกเงิน ปลอมแปลงเช็คธนบัตร และบัตรเครดิต

๕.๕.๔ อาชญากรรมการเมือง ได้แก่ การกบฏ การก่อการร้าย และการก่อวินาศกรรม

๕.๕.๕ อาชญากรรมที่ขัดต่อระเบียบแบบแผนอันดีงามของสังคม ได้แก่ การเสพยาเสพติด การฝ่าฝืนกฎจราจร การเมาสุราอาละวาด และการเป็นโสเภณี

๒.๒.๔ แนวคิดการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม

การป้องกันอาชญากรรมเป็นการหามาตรการที่จะมุ่งลดช่องโอกาสของการประกอบอาชญากรรม การป้องกันอาชญากรรมจะให้ผลดีจะต้องมุ่งถึงปัจจัยต่าง ๆ อันมีส่วนช่วยให้เกิดอาชญากรรม^{๕๐} โดยมีแนวคิดและทฤษฎีในการป้องกันอาชญากรรม ดังนี้

๑. ทฤษฎีบังคับใช้กฎหมาย (Law Enforcement Approach)

จากการศึกษาของ วิลสัน และ แมก ลาริน (Wilson และ Mc Laren)^{๕๑} ในเรื่องการป้องกันอาชญากรรม กล่าวว่า การป้องกันอาชญากรรมโดยหลักยุทธวิธีตำรวจคือ การตรวจท้องที่ นั่นคือ การให้ตำรวจปรากฏตัวทุกหนทุกแห่งอันจะมีผลยับยั้งผู้ที่มีแนวโน้มที่จะประกอบอาชญากรรม เพราะเกรงกลัวจะถูกลงโทษตามกฎหมาย ดังนั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจจะต้องแต่งเครื่องแบบและสายตรวจจะต้องมีลักษณะเห็นได้เด่นชัด เพื่อเป็นการข่มขวัญอาชญากร นอกจากนี้การตรวจท้องที่โดยสม่ำเสมอจะทำให้สมาชิกในชุมชนเกิดความรู้สึกว่า มีตำรวจอยู่ทั่วไป

๒. มาตรการทั่วไปในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม

มนัส ครุฑไชยันต์^{๕๒} ได้กล่าวถึง การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของตำรวจนครบางไว้ว่า สาเหตุของอาชญากรรมพบว่า เกิดจากเจตนาในการกระทำผิดและโอกาสในการกระทำผิด ดังนั้น การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม อาจแบ่งได้ ๒ ส่วนดังนี้คือ

๒.๑ การป้องกันอาชญากรรม ได้แก่ การใช้มาตรการ และวิธีการต่าง ๆ ที่จะไม่ให้อาชญากรรมเกิดขึ้น แบ่งออกเป็น ๓ มาตรการคือ

๒.๑.๑ มาตรการป้องกันพื้นฐาน เป็นการปฏิบัติภายใต้แนวความคิดที่สอดคล้องกับองค์ประกอบของการเกิดอาชญากรรม ซึ่งประกอบด้วยสภาพแวดล้อมของสังคม สถานภาพของผู้ที่จะประกอบอาชญากรรม โอกาสในการประกอบอาชญากรรมทั้งสามองค์ประกอบนี้จะเห็นว่างค์ประกอบที่เจ้าหน้าที่ตำรวจมีอำนาจหน้าที่แก้ไขป้องกันได้อย่างเดียวคือ องค์ประกอบที่สาม ทำให้คนร้ายไม่มีโอกาสน้อยที่สุด ซึ่งสามารถทำได้ใน ๒ วิธีคือ

๒.๑.๑.๑ ตัดโอกาสคนร้ายโดยตรงด้วยการใช้กำลังของเจ้าหน้าที่ตำรวจในเครื่องแบบปรากฏในพื้นที่ และช่วงเวลาที่เหมาะสมตามข้อมูลอาชญากรรม เช่น ในช่วงเวลาเปิดทำการธนาคาร ร้านค้าทอง ประจำจุดชุมชนที่หนาแน่น สถานที่ท่องเที่ยวในช่วงเวลาตามสถิติของคดี ตรวจพื้นที่เปลี่ยนในเวลากลางคืน ซึ่งล่อแหลมต่อการเกิดเหตุที่ประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน ใช้ตำรวจสายตรวจเป็นหลักในการปฏิบัติทั้งสายตรวจจรจรยนต์ สายตรวจจรจรจักรยานยนต์ เดินเท้า ยามจุดและจุดตรวจ

๒.๑.๑.๒ ขจัดมูลเหตุ คือ การตัดโอกาสของคนร้ายโดยทางอ้อมภายในขีดความสามารถและขอบข่ายอำนาจ ยกเว้นปัญหาคนยากจน คนตกงาน ผู้ที่ได้รับการศึกษาหรืออบรมน้อย และอื่น ๆ

^{๕๐}ไชยยศ เหมะรัชตะ และคณะ, รายงานการวิจัย เรื่อง ปัญหาสังคมที่มีผลต่อความปลอดภัยในร่างกายและทรัพย์สินของกรุงเทพมหานคร เล่ม ๑-๒, (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๖), หน้า ๓๔๓.

^{๕๑}พันตำรวจโทคาร์ณ บุญเลิศ, “บทบาทที่คาดหวังของประชาชนต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม”, วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๙).

^{๕๒}พลตำรวจโทมนัส ครุฑไชยันต์, คำบรรยายหลักสูตรสารวัตรป้องกันและปราบปราม, (เอกสารโรเนียวเย็บเล่ม), ๒๕๕๐.

ซึ่งเป็นมูลเหตุหนึ่งของการเกิดอาชญากรรม ซึ่งอยู่นอกเหนืออำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่จะแก้ไขได้

๒.๑.๒ มาตรการป้องกันตามปกติ เป็นการกำหนดแนวทางปฏิบัติให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องให้ปฏิบัติงาน ผลการป้องกันการเกิดอาชญากรรมทั่วไปในทุกคนและมีการติดตามตรวจสอบการปฏิบัติงาน การประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง

๒.๑.๓ มาตรการป้องกันในเชิงรุก มาตรการนี้เป็นการปฏิบัติที่ใกล้ชิดกับมาตรการปราบปรามแต่ยังไม่ถึงขั้นจับกุม เป็นการปฏิบัติที่เข้าไปใกล้คนร้ายมากขึ้นกว่าในมาตรการป้องกันตามปกติ วิธีการนี้เน้นย้ำการกระทำที่สม่าเสมอโดยไม่หวังผลการจับกุม เพียงแต่มุ่งในการป้องกัน หากสามารถจับกุมได้ก็จะเป็นผลต่อการปฏิบัติที่เพิ่มขึ้น

๒.๒ การปราบปรามอาชญากรรม ได้แก่ การใช้มาตรการระงับการกระทำผิดและการจับกุมควบคุมอาชญากรเพื่อป้องกันอาชญากรรมย้อนกลับมาประกอบอาชญากรรมอีกและเป็นการลงโทษอาชญากรเพื่อให้เช็ดหลาบ ทั้งยังเป็นเครื่องเตือนใจแก่ผู้ที่จะคิดประกอบอาชญากรรมแบ่งเป็น ๒ มาตรการคือ

๒.๒.๑ มาตรการปราบปรามปกติ ได้แก่ การป้องกันและระงับเหตุในขณะเกิดอาชญากรรมและการสืบสวนติดตามจับกุมภายหลังเกิดเหตุ ตลอดจนการสืบสวนหาข่าวอาชญากรรมอย่างต่อเนื่องในทุกวิธี เช่น การปราบปรามอาวุธสงคราม อาวุธปืนเถื่อน ยาเสพติดและของหนีภาษี

๒.๒.๒ มาตรการปราบปรามในเชิงรุก เช่น การจัดทำให้มีการระดมกวาดล้างอย่างสอดคล้องกับเหตุการณ์และสถานการณ์อาชญากรรม

๒.๓ การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมด้วยการแสวงหาความร่วมมือจากประชาชน การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมด้วยการแสวงหาความร่วมมือจากมวลชนประชาชน โดยการดำเนินงานและปฏิบัติงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ มีเป้าหมายสุดท้ายอยู่ที่การให้ชุมชนและประชาชนสามารถป้องกันและรักษาความปลอดภัยในชีวิต ทรัพย์สินและความมั่นคงในระดับพื้นฐานของตนได้เพื่อเป็นฐานและสนับสนุนการสร้างความสุขแก่ชุมชนและสังคมของตำรวจ การดำเนินงานดังกล่าวนี้มีขั้นตอนเพื่อให้เกิดกิจกรรมความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของประชาชนดังนี้^{๕๓}

- ขั้นที่ ๑ การพบปะและเยี่ยมผู้นำชุมชนและประชาชนในชุมชน
- ขั้นที่ ๒ การศึกษาชุมชนและวิเคราะห์ปัญหาชุมชน
- ขั้นที่ ๓ การร่วมกิจกรรมตามประเพณีและกิจกรรมชุมชน
- ขั้นที่ ๔ การประชุมวางแผนงานร่วมกับผู้นำชุมชนและประชาชน
- ขั้นที่ ๕ การเตรียมการ การจัดระบบงานและการประเมินความพร้อม
- ขั้นที่ ๖ การปฏิบัติกิจกรรมชุมชนและมวลชนสัมพันธ์เต็มรูปแบบ
- ขั้นที่ ๗ การติดตามผล การประเมินผลและการปรับปรุงแก้ไข

^{๕๓} พลตำรวจเอกสวัสดิ์ อมรวิวัฒน์, **พัฒนาสังคม'๕๒**, (กรุงเทพมหานคร : เนติกุลการพิมพ์, ๒๕๕๒).

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมไว้ในลักษณะต่าง ๆ กัน ดังที่ ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์^{๕๔} กล่าวว่า การป้องกันอาชญากรรมต้องจัดสภาพแวดล้อมและดำเนินการ ดังนี้

๑. ต้องมีการวางรากฐานในด้านต่าง ๆ โดยอาศัยนักปราชญ์ที่เฉลียวฉลาดพร้อมด้วยคุณธรรม รวมทั้งมีการบัญญัติกฎหมายที่เที่ยงธรรม

๒. ต้องอาศัยผู้รักษากฎหมายที่เที่ยงตรง

๓. การสนับสนุนคุณงามความดีในสังคมโดยยกย่องสรรเสริญและให้รางวัลแก่ผู้ประพฤติปฏิบัติชอบ

๔. ต้องส่งเสริมและปรับปรุงการศึกษาให้สมบูรณ์

ในส่วนของคุณคคลผู้มิชอบหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมโดยตรง ที่ได้เคยเสนอแนะแนวทางไว้ เช่น มนัส ครุฑไชยันต์^{๕๕} กล่าวว่า การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของตำรวจนครบาลนั้นต้องกระทำที่สาเหตุ เพราะสาเหตุของอาชญากรรมเกิดจากเจตนาในการกระทำผิดและโอกาสในการกระทำผิด ดังนั้น การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมจึงอาจแบ่งได้เป็น ๒ มาตรการ คือ

๑. การใช้มาตรการและวิธีการต่าง ๆ ที่จะไม่ให้อาชญากรรมเกิดขึ้น โดยกระทำได้เป็น ๓ มาตรการ คือ

๑.๑ มาตรการป้องกันพื้นฐาน เป็นการปฏิบัติภายใต้แนวคิดที่สอดคล้องกับองค์ประกอบของการเกิดอาชญากรรม ซึ่งประกอบด้วยสภาพแวดล้อมทางสังคม สภาพภาพของผู้ที่จะประกอบอาชญากรรม โอกาสในการประกอบอาชญากรรม ทั้งสามองค์ประกอบนี้จะเห็นว่าจะองค์ประกอบที่เจ้าหน้าที่ตำรวจมีอำนาจหน้าที่แก้ไขป้องกันได้อย่างเดียว คือ องค์ประกอบที่สาม ทำให้คนร้ายไม่มีโอกาสหรือมีโอกาสน้อยที่สุด ซึ่งจะสามารถทำได้ใน ๒ วิธี คือ

๑.๑.๑ ตัดโอกาสของคนร้ายโดยตรง ด้วยการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ตำรวจในเครื่องแบบปรากฏตัวในพื้นที่และช่วงเวลาที่เหมาะสมตามข้อมูลอาชญากรรม เช่น ในช่วงเวลาเปิดทำการธนาคาร ร้านค้าทอง ไปประจำจุดที่ชุมชนหนาแน่น สถานที่ท่องเที่ยวในช่วงเวลาตามสถิติของคดีตรวจพื้นที่เปลี่ยวในเวลากลางคืน ซึ่งล่อแหลมต่อการเกิดเหตุที่ประทุษร้ายต่อทรัพย์สินใช้ตำรวจสายตรวจเป็นหลักในการปฏิบัติ ทั้งสายตรวจจรดยนต์ สายตรวจจรดจักรยานยนต์ สายตรวจเดินเท้า ตำรวจประจำตู้ยาม และจุดตรวจ

๑.๑.๒ ขจัดมูลเหตุ คือ การตัดโอกาสของคนร้ายโดยทางอ้อม ภายในขีดความสามารถและขอบข่ายอำนาจ ยกเว้น ปัญหาคนยากจน คนตกงาน ผู้ที่ได้รับการศึกษาหรืออบรมน้อย และอื่น ๆ ซึ่งเป็นมูลเหตุหนึ่งของการเกิดอาชญากรรม ซึ่งอยู่นอกเหนืออำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่จะแก้ไขได้

^{๕๔}ร้อยตำรวจเอกประชัย เปี่ยมสมบูรณ์, การควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๕), หน้า ๑๒.

^{๕๕}พลตำรวจเอกมนัส ครุฑไชยันต์, คำบรรยายหลักสูตรตำรวจป้องกันและปราบปราม, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, ๒๕๕๐), หน้า ๓.

๑.๒ มาตรการป้องกันตามปกติ เป็นการกำหนดแนวทางการปฏิบัติให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องให้ปฏิบัติงานด้านการป้องกันการเกิดอาชญากรรมทั่วไปในทุกพื้นที่ และมีการติดตามตรวจสอบการปฏิบัติงาน การประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง

๑.๓ มาตรการป้องกันเชิงรุก มาตรการนี้เป็นการปฏิบัติที่ใกล้ชิดกับมาตรการปราบปราม แต่ยังไม่ถึงขั้นการจับกุม เป็นการปฏิบัติที่เข้าไปใกล้คนร้ายมากขึ้นกว่าในมาตรการป้องกันตามปกติ วิธีการนี้เน้นย้ำการกระทำที่สม่ำเสมอโดยไม่หวังผลการจับกุม เพียงแต่มุ่งในการป้องกัน หากสามารถจับกุมได้ก็จะเป็นผลต่อการปฏิบัติที่เพิ่มขึ้น

๒. การปราบปรามอาชญากรรม ได้แก่การใช้มาตรการระงับการกระทำผิด และการจับกุม ควบคุมอาชญากร เพื่อป้องกันอาชญากรรมย้อนกลับมาประกอบอาชญากรรมอีก และมีการลงโทษ อาชญากรเพื่อให้เช็ดหลาบ อันเป็นเครื่องเตือนใจแก่ผู้ที่จะประกอบอาชญากรรมโดยแบ่งเป็น ๒ มาตรการ คือ

๒.๑ มาตรการปราบปรามตามปกติ ได้แก่ การป้องกันและระงับเหตุในขณะเกิด อาชญากรรมและการสืบสวนติดตามจับกุมภายหลังเกิดเหตุ ตลอดจนการสืบสวนหาข่าวอาชญากรรม อย่างต่อเนื่องในทุกวิธี เช่น การปราบปรามอาวุธสงคราม อาวุธปืนเถื่อน ยาเสพติด และของหนีภาษี

๒.๒ มาตรการปราบปรามในเชิงรุก เช่น การจัดให้มีการระดมกวาดล้างอย่างสอดคล้อง กับเหตุการณ์และสถานการณ์อาชญากรรมอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ประเทือง ธนียผล^{๕๖} ได้เสนอแนว ทางการป้องกันอาชญากรรมไว้ว่า ต้องกระทำเป็น ๓ แนวทาง คือ

๑. ป้องกันมิให้คนดี (พลเมืองดีทั้งหลาย) ประกอบอาชญากรรม การป้องกันทางนี้ ทำได้ โดยใช้ขบวนการขัดเกลาทางสังคม ได้แก่ การศึกษา อบรม ให้สมาชิกในสังคมมีระดับจิตใจ ที่มีความ สำนึกในความผิดชอบชั่วดี ยึดมั่นในศีลธรรมและจริยธรรม รวมทั้งให้ความเกรงกลัวต่อการถูกลงโทษในการกระทำผิด ไม่กล้าละเมิดกฎหมาย

๒. ป้องกันมิให้บุคคลที่เคยกระทำผิดกลับมากระทำผิดซ้ำอีก การป้องกันทางนี้ทำได้โดยใช้วิธีการแก้ไขอบรม พื้นฟูจิตใจให้กลับเป็นคนดี ประกอบกับการฝึกอบรมวิชาชีพให้แก่ผู้ที่เคยกระทำผิด ให้ใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้โดยไม่ต้องประกอบอาชญากรรม การป้องกันวิธีนี้ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายในสังคม ที่ต้องช่วยกันสนับสนุนและให้โอกาสแก่บุคคลที่เคยกระทำผิดได้มีโอกาสกลับตัวเป็นคนดีแบบคนทั่วไปได้

๓. การป้องกันมิให้ผู้ที่จะคิดจะกระทำผิดมีโอกาสประกอบอาชญากรรม การป้องกันอาชญากรรมทางนี้ ทำได้โดยให้ทุกคนทุกฝ่ายมีความระมัดระวัง ไม่ประมาท เลินเล่อไม่เปิดโอกาสเปิดช่องทางให้ผู้ร้ายสามารถลงมือกระทำความผิดได้ ในปัจจุบันการป้องกันอาชญากรรม วิธีนี้มีความเจริญทางเทคโนโลยี มีระบบรักษาความปลอดภัยที่มีประสิทธิภาพในด้านการป้องกันเกี่ยวกับทรัพย์สิน แต่ในทางตรงกันข้ามด้วยเหตุที่ความเจริญทางเทคโนโลยีแพร่ขยายไปอย่างรวดเร็ว ทำให้ฝ่ายผู้ร้ายมีอุปกรณ์ในการประกอบอาชญากรรมอย่างทันสมัยยากแก่การป้องกันเช่นกัน

^{๕๖} ประเทือง ธนียผล, อาชญาวิทยาและทัณฑ์วิทยา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แสงจันทร์การพิมพ์, ๒๕๔๘), หน้า ๑๔๕-๑๔๖.

สำหรับองค์กรที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมนั้น พนมกร สุวรรณเรือง^{๕๗} เห็นว่า ควรกระทำได้จาก ๓ องค์กร คือ

๑. การป้องกันอาชญากรรมโดยชุมชน วิธีนี้เป็นความร่วมมือระหว่างประชาชนกับหน่วยงานของรัฐในการร่วมกันป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ตลอดจนประชาชนร่วมกันช่วยเหลือแก้ไขผู้กระทำผิดให้กลับตัวเป็นคนดี แนวคิดในการให้ความร่วมมือกันป้องกันตนเองให้พ้นจากการเป็นเหยื่อและช่วยกันป้องกันอาชญากรรมให้แก่สังคมส่วนรวมนี้เป็นความคิดใหม่ทางอาชญาวิทยา ซึ่งเป็นที่น่าสนใจและนำมาใช้กันอย่างแพร่หลายในประเทศที่เจริญต่าง ๆ เป็นการแบ่งเบาภาระของภาครัฐ อีกทั้งยังทำให้ลดจำนวนอาชญากรรมที่เกิดขึ้นอย่างได้ผลในประเทศที่มีความเจริญทางเทคโนโลยีสูง ประชาชนในเมืองใหญ่ ๆ ไม่มีความร่วมมือซึ่งกันและกัน ขาดความสัมพันธ์อันดีฉันท์เพื่อนบ้าน เพื่อนร่วมชุมชน ทำให้โครงสร้างการควบคุมสังคมอ่อนแอ เพราะลำพังอาศัยกำลังของเจ้าหน้าที่ตำรวจและร่วมมือกันเองในหมู่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในละแวกหรือชุมชนเดียวกันในการป้องกันอาชญากรรม เช่น หากประสบพบเหตุมีการก่ออาชญากรรม ก็ให้รีบแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือมีการแจ้งข่าวที่เป็นประโยชน์แก่การป้องกันอาชญากรรมแก่ตำรวจ ต่างคนต่างช่วยกันดูแลตนเองและสังคม ก็จะทำให้การป้องกันสังคมเข้มแข็งดีขึ้น เป็นการช่วยลดการเกิดอาชญากรรมที่ได้ผลดี การรวมตัวกันป้องกันอาชญากรรมของประชาชนในชุมชนทำให้โอกาสในการที่ผู้กระทำผิดจะประกอบอาชญากรรมโดยไม่มีผู้รู้เห็นหรือไม่มีผู้ขัดขวางลดน้อยลง ดังนั้น การรวมตัวกันของชุมชนในการป้องกันอาชญากรรมจึงเป็นสิ่งสำคัญ

๒. องค์กรความร่วมมือระหว่างตำรวจกับชุมชน การปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจโดยลำพังย่อมประสบผลสำเร็จน้อยมากในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม เพราะหากพิจารณาถึงปัญหาอาชญากรรมแล้ว อาจกล่าวได้ว่าเป็นปัญหาพื้นฐานของทุกคนในสังคมที่ต้องร่วมกันรับผิดชอบ ในการกำหนดมาตรการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมให้อยู่ในขอบเขตที่เหมาะสม ตำรวจอาจเป็นหน่วยงานหลักในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมเท่านั้น ซึ่งย่อมมีความหมายชัดเจนอยู่ว่ามิใช่หน่วยงานเดียวที่รับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม แต่เป็นหน้าที่ของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในสังคมที่จะต้องร่วมมือช่วยเหลือกันในการขจัดปัญหาอาชญากรรม^{๕๘}

ความสัมพันธ์ระหว่างตำรวจกับประชาชนโดยทั่วไป ได้แก่ การแสดงออกซึ่งทำที่ทัศนคติสนองตอบระหว่างตำรวจกับประชาชน ในฐานะที่ทั้งสองฝ่ายก็เป็นผู้มีส่วนในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมร่วมกัน ซึ่งเป็นสิ่งที่ตำรวจจะต้องให้ความสำคัญและตระหนักถึงความจำเป็น เพราะความสัมพันธ์อันดีระหว่างตำรวจกับประชาชน ย่อมเป็นกุญแจสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม จึงเป็นหน้าที่ของตำรวจที่จะแสวงหาวิธีหรือมาตรการที่จะสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างตำรวจกับประชาชน ตลอดจนรักษาไว้ซึ่งความสัมพันธ์อันดีดังกล่าวให้ยืนยาวตลอดไป ความสัมพันธ์อันดีระหว่างตำรวจกับประชาชน เป็นสิ่งจำเป็นพื้นฐานของสังคมในการ

^{๕๗}พนมกร สุวรรณเรือง, “การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในการป้องกันอาชญากรรมในเขตจังหวัดนครปฐม”, *วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๑).

^{๕๘}ชิตชัย วรรณสถิตย์, “ความสัมพันธ์ระหว่างตำรวจกับชุมชนในการบริหารงานยุติธรรม”, *วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๔๙).

แก้ไขปัญหอาชญากรรม ทั้งนี้ตำรวจในฐานะเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม จะต้องเสริมสร้างให้มีความสัมพันธ์อันดีกับประชาชน และดำรงซึ่งความสำคัญอันดีนั้นไว้ตลอดไป

๓. องค์การประชาชนตามกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ด้วยวิธีการดังนี้

๓.๑ การเป็นพยาน พนักงานสอบสวนมีอำนาจออกหมายเรียกผู้เสียหายหรือบุคคลใดซึ่งมีเหตุอันควรเชื่อว่าถ้อยคำของเขาอาจเป็นประโยชน์แก่คดี ให้มาตามเวลาและสถานที่ในหมายแล้วให้ถามปากคำบุคคลนั้นไว้ หมายถึงประชาชนอาจช่วยเหลืองานยุติธรรมในด้านการดำเนินคดีได้โดยการเป็นพยาน ซึ่งการเป็นพยานนั้นจะเป็นพยานในชั้นสอบสวนหรือชั้นดำเนินคดีก็ได้^{๕๙}

๓.๒ การแจ้งเหตุความผิดต่อเจ้าหน้าที่ การดำเนินคดีจะเริ่มจากตัวผู้เสียหายเองหรือบุคคลอื่นก็ได้ ในกรณีของประชาชนนั้น โดยทั่วไปแล้วหากพบเห็นการกระทำความผิดทางอาญาซึ่งเป็นภัยต่อส่วนรวม ประชาชนก็มีสิทธิที่จะแจ้งให้เจ้าพนักงานดำเนินการได้ เรียกว่า คำกล่าวโทษ หมายถึงการที่บุคคลอื่นซึ่งไม่ใช่ผู้เสียหาย ได้กล่าวหาต่อเจ้าหน้าที่ว่ามีบุคคลซึ่งรู้ตัวหรือไม่ก็ดี ได้กระทำความผิดอย่างหนึ่งขึ้น เพื่อให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการตามกฎหมายต่อไป ถือได้ว่าเป็นการช่วยในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมได้วิธีหนึ่ง

๓.๓ การจับกุมผู้กระทำความผิด โดยทั่วไปเป็นอำนาจของเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ มีข้อยกเว้นที่กฎหมายให้อำนาจประชาชนจับกุมผู้กระทำความผิดได้ดังนี้ ราษฎรที่พบการกระทำความผิดซึ่งหน้าและความผิดนั้นอยู่ในบัญชีท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และกรณีที่เป็นการช่วยเหลือ เจ้าพนักงาน กล่าวคือ เจ้าพนักงานที่จัดการตามหมายจับ จะขอให้ผู้ที่อยู่ใกล้เคียงช่วยเหลือในการจับนั้นก็ได้ แต่จะบังคับให้ผู้ใดช่วยโดยน่าจะเกิดอันตรายแก่เขาไม่มีได้ ความผิดซึ่งหน้า ได้แก่ ความผิดซึ่งเห็นขณะกำลังกระทำหรือพบในอาการใดซึ่งแทบจะไม่มี ความสงสัยเลยว่าเขาได้กระทำความผิดมาแล้วสุดๆ ส่วนความผิดที่อยู่ในบัญชีท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เป็นความผิดที่มีความรุนแรง ตัวอย่างเช่น ข่มขืนกระทำชำเราประทุษร้ายแก่ชีวิต ลักทรัพย์ วิ่งราวทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ และกรรโชกทรัพย์

๓.๔ การช่วยเหลือเจ้าพนักงาน การช่วยเหลือเจ้าพนักงานในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายนั้น มีทั้งในกรณีที่กฎหมายกำหนดไว้ ซึ่งในกรณีนี้หากไม่เข้าช่วยเหลือก็อาจมีความผิดได้ แต่ในบางกรณีไม่ได้มีกฎหมายกำหนดไว้หากประชาชนประสงค์เข้าช่วยเหลือเจ้าพนักงานเพื่อทำการจับกุมผู้กระทำความผิด ก็จำเป็นจะต้องใช้อำนาจนี้ด้วยความระมัดระวังด้วย เพราะหากใช้อำนาจโดยมิชอบก็อาจมีความผิดทางกฎหมายได้

๓.๕ การป้องกันตัวเอง ประมวลกฎหมายอาญาได้บัญญัติในเรื่องการกระทำความผิดด้วยความจำเป็น และการกระทำอันอยู่ในลักษณะป้องกันไว้ว่า เพราะเหตุที่อยู่ในที่บังคับหรือภายใต้อำนาจซึ่งไม่สามารถหลีกเลี่ยงหรือขัดขืนได้ หรือเพราะเพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นพ้นจากภยันตรายที่ใกล้จะถึงและ

^{๕๙}ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ภูมิบัณฑิต, ๒๕๓๕), หน้า ๖๐.

ไม่สามารถหลีกเลี่ยงให้พ้นโดยวิธีอื่นใดได้ เมื่อภัยอันตรายนั้น ตันมิได้ก่อให้เกิดขึ้นเพราะความผิดของตน ถ้าการกระทำนั้นไม่เป็นการเกินสมควรแก่เหตุแล้ว ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ^{๖๐}

สำหรับแนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของนักวิชาการต่างประเทศซึ่งได้เสนอแนวทางไว้ในลักษณะต่าง ๆ กัน ได้แก่

เจน จากอบส์(Jacobs)^{๖๑} ได้เสนอแนะแนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรมซึ่งเชื่อมโยงสภาพแวดล้อมต่าง ๆ กับปัญหาอาชญากรรม โดยให้เหตุผลว่าถนนที่ว่างเปล่าขาดผู้สัญจรไปมาย่อมเป็นเส้นทางที่ไม่ปลอดภัย เพราะไม่มีสายตาคอยเฝ้ามองการเคลื่อนไหวของกันและกันซึ่งสายตาของมหาชนดังกล่าวนี้จะช่วยยับยั้งและตัดช่องโอกาสของอาชญากรที่มุ่งประกอบ อาชญากรรมลงไปได้อย่างดีพร้อมกันนี้ยังได้เสนอให้มีการจัดพื้นที่ชุมชนและเมืองให้มีลักษณะสะดวกต่อการสังเกตติดตามและการสร้างความรับผิดชอบของชุมชนอีกด้วย ส่วน**เฮร์เบิร์ต แกนส์ (Gans)**^{๖๒} ได้เสนอแนะแนวทางในการป้องกันอาชญากรรมโดยสร้างแนวคิดที่เรียกว่า “หมู่บ้านในเมือง(Urban village)” ขึ้นมา ซึ่งแนวคิดดังกล่าวนี้แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการรักษาความปลอดภัยตลอดจนความสมัครสมานกลมเกลียวและความร่วมแรงร่วมใจในการป้องกันอาชญากรรมภายในชุมชนก็คือการปฏิสัมพันธ์อันดีของสังคมหรือชุมชนนั้น ปฏิสัมพันธ์ดังกล่าว จะเกิดขึ้นได้ ต้องมีสภาพพื้นที่ที่อำนวยความสะดวกต่อการพบปะสังสรรค์ และง่ายต่อการสังเกตตรวจตราและเหมาะที่จะดำเนินกิจกรรมร่วมกัน และสำหรับ **เบ็คคาเรีย(Beccaria)**^{๖๓} ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรมไว้ในแนวทางที่สอดคล้องกับแนวทางของ ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์คือ

๑.การป้องกันอาชญากรรมต้องมีการวางรากฐานโดยนักปรัชญาที่เฉลียวฉลาดพร้อมด้วยคุณธรรม รวมทั้งมีการบัญญัติกฎหมายที่เที่ยงธรรม

๒. การป้องกันอาชญากรรมต้องอาศัยผู้รักษาและตีความกฎหมายที่เที่ยงตรง

๓.การป้องกันอาชญากรรมต้องครอบคลุมถึงการสนับสนุนคุณงามความดีในสังคมโดยยกย่องสรรเสริญ และให้รางวัลแก่ผู้ประพฤติปฏิบัติชอบ

๔.การป้องกันอาชญากรรมต้องเน้นความสำคัญที่ส่งเสริมปรับปรุงระบบการศึกษาให้สมบูรณ์

สำหรับแนวทางการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมที่มุ่งต่อผู้ถูกกระทำนั้น **เร็คเลส (Reckless)**^{๖๔} เสนอว่า การป้องกันอาชญากรรม จะต้องกระทำด้วยความพยายามที่จะสกัดกั้นล่วงหน้ามิให้อาชญากรรมเกิดขึ้น มากกว่าการแก้ไข ซึ่งเป็นเพียงการลดการกระทำความผิดซ้ำสอง ดังนั้นจึงต้องกระจายกำลังตำรวจออกตรวจท้องที่ให้ทั่วถึง เนื่องจากการปรากฏตัวของตำรวจย่อมมี

^{๖๐} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓๕.

^{๖๑} Jacobs, Jane, *The Death and Life of Great American Cities*, (New York : Random House, 1961), p.45.

^{๖๒} Gans, Herbert, *The Urban Villagers*, (New York : Macmilan, 1962), p. 23.

^{๖๓} Beccaria, Cesare, *On Crime and Punishment Indianapolis*, (s.l. Bobbs – Merrill, 1963), pp. 91-95.

^{๖๔} Reckless, Walter C, *The Crime Problem*, (New York : Appleton Century Crofts, 1967), p. 124.

ผลต่อการยับยั้งผู้ที่มีแนวโน้มจะประกอบอาชญากรรม เพราะเกรงจะถูกจับ อีกทั้งทำให้ประชาชนรู้สึกอบอุ่นใจและรู้สึกปลอดภัยเมื่อเห็นตำรวจออกตรวจท้องที่อยู่ทั่วๆ ไปอย่างสม่ำเสมอ^{๖๕} และต้องกำหนดแนวทางการป้องกันออกเป็น ๒ แนวทาง คือ

๑. การป้องกันอาชญากรรมที่มุ่งต่อบุคคล โดยการบังคับใช้กฎหมายให้บุคคลปฏิบัติตามด้วยการยับยั้งผู้ที่จะประกอบอาชญากรรมหรือจับกุมผู้กระทำความผิดไปฟ้องลงโทษ และการแก้ไขสภาวะสังคมขั้นพื้นฐานหรือการปรับตัวที่ไม่เหมาะสมของแต่ละบุคคล

๒. การป้องกันอาชญากรรมที่มุ่งต่อสิ่งแวดล้อม โดยรวมเอาความสัมพันธ์ทุกอย่างที่มีอยู่ระหว่างบุคคลและสิ่งแวดล้อมภายนอก ตลอดจนอิทธิพลต่าง ๆ ที่มีส่วนทำให้เกิดอาชญากรรมมาวิเคราะห์แล้วหาหนทางป้องกัน ด้วยการเปลี่ยนแปลงชุมชนให้มีลักษณะที่เอื้ออำนวยต่อการป้องกันอาชญากรรม^{๖๖}

จากการศึกษาเอกสารสรุปความว่า การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมนั้นสามารถกระทำได้โดยทั้งหน่วยงานของรัฐและประชาชน แต่การที่จะสร้างความสงบสุขแก่ชุมชนอย่างมั่นคงได้นั้น จำเป็นต้องมีพื้นฐานจากการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งต้องเริ่มต้นที่เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องปรับบทบาทของตนเองในการสร้างความศรัทธาเชื่อมั่นให้กับประชาชน ให้ประชาชนมีความรักนับถือตำรวจ ประชาชนมีทัศนคติที่ดีต่อตำรวจ มีความเข้าใจตำรวจ และพร้อมที่จะให้ความร่วมมือกับตำรวจในกิจกรรมที่ตำรวจร้องขอ หรือในฐานะผู้เป็นพลเมืองดี ลักษณะเช่นนี้ถือว่าเป็นการให้ความร่วมมือเบื้องต้น ซึ่งจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมในกิจกรรมหลักอื่น ๆ ที่ตำรวจและชุมชนร่วมกันจัดขึ้นเพื่อรักษาความสงบสุขให้ประชาชนในชุมชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

การป้องกันอาชญากรรมของนักวิชาการดังกล่าวข้างต้น พบว่า การป้องกันอาชญากรรมหมายถึง ความพยายามที่จะป้องกันไม่ให้เกิดอาชญากรรมขึ้น ซึ่งมีวิธีการป้องกันได้หลายทาง ได้แก่

๑. การป้องกันไม่ให้คนดี ประกอบอาชญากรรม ได้แก่ การให้การศึกษา การฝึกอบรมให้คนในสังคมยึดมั่นอยู่ในศีลธรรม รู้จักเกรงกลัวต่อบาป

๒. การป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดกลับมากระทำความผิดซ้ำอีก เช่น การฟื้นฟูจิตใจ การฝึกอาชีพให้แก่ผู้เคยกระทำความผิด

๓. การตัดโอกาสคนร้ายที่จะกระทำความผิด เช่น การให้ทุกคนรู้จักระมัดระวังทรัพย์สิน โดยไม่เปิดโอกาสให้คนร้ายกระทำความผิด

๒.๒.๕ บทบาทของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม

การป้องกันอาชญากรรมกระทำได้ใน ๒ ขั้นตอนคือ ก่อนที่อาชญากรรมจะเกิดขึ้นและหลังจากที่ได้มีอาชญากรรมเกิดขึ้นแล้ว การป้องกันทั้ง ๒ ขั้นตอนนี้เป็นสิ่งที่ทำได้ไม่ยากนักและก็เกี่ยวข้องกับหน่วยงานทั้งรัฐบาลและของเอกชน ตลอดจนประชาชนด้วย

ขั้นตอนที่ ๑ การป้องกันก่อนเกิดอาชญากรรม

บุคคลที่จะประกอบอาชญากรรม แยกบุคคลออกได้เป็น ๔ ประเภทคือ

^{๖๕} Wilson O.W. and McLaren, *Police Administration*, (New York : Mc Graw Hill, 1973), p. 14.

^{๖๖} Johnson, *Crime Correction and Society*, (Homewood; Illinois : The Dorsey, 1978), p. 497.

๑. ประชาชนที่ไม่มีแนวโน้มจะประกอบอาชญากรรม ซึ่งเป็นประชาชนส่วนใหญ่
๒. ประชาชนบางส่วนที่ปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม หรือสังคมไม่เหมาะสม แต่ก็ยังไม่ถึงกับจะลงมือประกอบอาชญากรรม
๓. ประชาชนบางส่วนที่มีแนวโน้มจะประกอบอาชญากรรมแต่ยังไม่ได้ยึดอาชีพประกอบอาชญากรรม บุคคลเหล่านี้เป็นผู้ที่ตกเข้ามาอยู่ในกระบวนการยุติธรรม
๔. ประชาชนบางส่วนยึดอาชีพประกอบอาชญากรรม

เมื่อพิจารณาดูบุคคลดังกล่าว การป้องกันจึงต้องพุ่งเป้าบุคคล ๒ ประเภทสุดท้ายมิให้มีโอกาสประกอบอาชญากรรมได้ โดยพิจารณาประกอบกับสาเหตุที่จะก่อให้เกิดอาชญากรรม ๓ ประการคือ สภาวะทางสังคม สภาวะทางจิตใจ และสภาวะทางสิ่งแวดล้อม ซึ่งอาจมีแนวป้องกันได้ดังนี้

๑. ในฐานะบุคคลแต่ละคน

เพื่อป้องกันอาชญากรรมเกี่ยวกับทรัพย์สิน เช่น ลักทรัพย์ ชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ ประชาชนจะต้องระมัดระวังที่จะไม่นำทรัพย์สินมีค่าติดตัวไปเป็นจำนวนมากไปในที่สาธารณะต่าง ๆ หรือในธุรกิจประจำวัน หรือไม่เก็บทรัพย์สินมีค่ามากไว้ที่บ้านและในการป้องกันเกี่ยวกับการข่มขืน ประชาชนที่เป็นสุภาพสตรีจะต้องระมัดระวังในการแต่งตัวไม่ให้เป็นการยั่วชวนเพศตรงข้ามในทางเพศ และไม่เดินทางไปในที่เปลี่ยว หรือกลางคืนคนเดียว มาตรการนี้อาจลดอาชญากรรมดังกล่าวได้บ้าง

๒. การจัดรักษาความปลอดภัยในที่อยู่อาศัย

๒.๑ ทำที่อยู่อาศัยให้มั่นคงแข็งแรง เช่น ทำรั้วบ้าน ติดลูกกรงประตูหน้าต่างและติดสัญญาณป้องกันภัย อาจจะเป็นมาตรการป้องกันตัดช่องพวกย่องเบาเพื่อประทุษร้ายต่อทรัพย์สินได้

๒.๒ จัดให้มีคนเฝ้ารักษา และดูแลบ้าน เลี้ยงสุนัขไว้เฝ้าบ้าน ไม่ทิ้งบ้านไว้โดยไม่มีคนดูแล ก็จะมีส่วนในการป้องกันอาชญากรรม

๒.๓ ร่วมมือกับเพื่อนบ้าน จัดเวรยามรักษาความปลอดภัยภายในหมู่บ้านหรือจ้างเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยตรวจท้องที่ในหมู่บ้านตลอด ๒๔ ชั่วโมง การช่วยเจ้าหน้าที่ตำรวจก็เป็นวิธีการหนึ่งที่จะป้องกันอาชญากรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินตลอดจนชีวิตและร่างกายได้

๒.๔ ติดเครื่องมือป้องกันโจรกรรม เช่น กุญแจพิเศษและสัญญาณกันภัยโดยเฉพาะอย่างยิ่งในยานพาหนะที่ใช้ เช่น รถยนต์และรถจักรยานยนต์ เพื่อป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดลักไปได้โดยง่าย ก็อาจช่วยป้องกันการโจรกรรมพาหนะได้บ้าง

๓. การจัดรักษาความปลอดภัยในที่ประกอบธุรกิจ

สถานที่ประกอบกิจการบางประเภท เช่น ธนาคารและห้างสรรพสินค้า เป็นต้น มักจะตกเป็นเหยื่อของอาชญากรบ่อย ๆ ผู้ประกอบธุรกิจทางด้านนี้จึงต้องมีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยปฏิบัติหน้าที่และอุปกรณ์ที่คอยป้องกัน หรือตรวจสอบการกระทำผิด เช่น ติดกล้องถ่ายรูปไว้ที่มุมต่าง ๆ พร้อมทั้งมีโทรทัศน์วงจรภายในเพื่อรับสภาพจากกล้องถ่ายรูปนั้น ตลอดจนมีสัญญาณเตือนภัยติดตั้งไว้ในสถานีดำรงท้องที่ การที่มีเจ้าหน้าที่และอุปกรณ์ดังกล่าวจะช่วยป้องกันและจับกุมผู้กระทำผิดได้

บทบาทของประชาชนดังกล่าวนี้ เมื่อได้กระทำโดยประสานกับตำรวจอย่างใกล้ชิดจะมีผลในการป้องกันอาชญากรรมได้บ้าง

ขั้นตอนที่ ๒ การป้องกันอาชญากรรมหลังจากที่ได้เกิดอาชญากรรมขึ้นแล้ว

การป้องกันแบบนี้มุ่งต่อการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดในชุมชนเป็นการช่วยหน่วยยุติธรรมให้ประสบผลสำเร็จในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดให้มากยิ่งขึ้น

๑. ช่วยควบคุม และสอดส่องผู้กระทำความผิดถูกคุมความประพฤติ ตามคำพิพากษาหรือตามคำสั่งของคณะกรรมการพักการลงโทษในแบบความสัมพันธ์ ๑ ต่อ ๑ โดยสมัครเป็นพนักงานคุมประพฤติอาสาสมัคร ตามแนวความคิดนี้ได้ประชาชนอาสาสมัครเป็นพนักงานคุมประพฤติของกรมราชทัณฑ์ ๒,๖๔๒ คน แล้วเพื่อช่วยควบคุมและสอดส่องผู้ถูกพักการลงโทษ

๒. ช่วยเหลือและสงเคราะห์ผู้กระทำความผิดที่ไม่มีที่พึ่ง ด้วยการจัดที่อยู่อาศัยให้เป็นการชั่วคราว หรือจัดอาหาร หรือเครื่องนุ่งห่มให้ หรือจัดหาค่าพาหนะให้ หรือจัดหางานให้ ซึ่งโดยในนี้อาสาสมัครของสภาสงเคราะห์ได้ปฏิบัติอยู่ แต่ยังคงอยู่ในขอบเขตที่จำกัด

การช่วยเหลือของประชาชนในชุมชนจะทำให้ผู้กระทำความผิดสามารถปรับตัวเข้ากับชุมชนและดำเนินชีวิตสุจริตตามสมควรแก่อัตภาพซึ่งเป็นการป้องกันอาชญากรรมในอนาคตได้อย่างดี^{๖๗}

พลตำรวจเอกสวัสดิ์ อมรวิวัฒน์^{๖๘} ได้กล่าวไว้ว่า การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมด้วยการแสวงหาความร่วมมือจากประชาชนโดยการที่ประชาชนสามารถป้องกันและรักษาความปลอดภัยในชีวิต ทรัพย์สินและความมั่นคงในระดับพื้นฐานของคนได้ โดยได้แบ่งการมีส่วนร่วมได้ ๓ ระดับคือ

๑. การป้องกันในระดับส่วนบุคคลและครอบครัว

เป็นพื้นฐานในการป้องกัน ซึ่งประชาชนทั่วไปจะต้องมีจิตสำนึกในการป้องกันซึ่ง ร้อยตำรวจเอกปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์ ได้กล่าวไว้ว่า^{๖๙}

๑.๑ ไม่ควรทิ้งบ้านเรือนไว้โดยไม่มีคนคอยดูแล ควรจะมีคนที่เชื่อถือได้ดูแลบ้านที่พักอาศัยตลอดเวลา

๑.๒ ก่อนออกจากบ้านพักอาศัย ต้องตรวจดูความเรียบร้อยของกลอนประตูหน้าต่างทั้งหมด

๑.๓ ความมีมนุษยสัมพันธ์กับเพื่อนบ้าน เมื่อจะออกจากบ้านไปโดยฝากเพื่อนบ้านให้ดูแลแทน

๑.๔ ไม่ควรเก็บทรัพย์สิน หรือสิ่งของที่มีค่ามากไว้ที่บ้าน

๑.๕ ควรเลี้ยงสุนัข หรือสัตว์อื่นที่ส่งเสียงดังเพื่อช่วยเตือนภัยและขังกรงไว้เพื่อป้องกันการวางยาภายในบ้าน

๑.๖ บริเวณบ้านควรทำรั้วให้สูง และทึบ ควรเปิดไฟฟ้าให้มีแสงสว่างที่บริเวณบ้าน

^{๖๗}ดาบตำรวจมานพ วงศ์ประเสริฐ, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม : ศึกษาเฉพาะกรณีสถานีตำรวจนครบาลดอนเมือง”, วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๑).

^{๖๘}พลตำรวจเอกสวัสดิ์ อมรวิวัฒน์, **พัฒนาสังคม** ๓๒, (กรุงเทพมหานคร : เนติกุลการพิมพ์), ๒๕๔๒.

^{๖๙}ร้อยตำรวจเอกปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์, **การควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม หลักทฤษฎีและมาตรการ**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๖), หน้า ๔๓-๖๕.

๑.๗ การเล่ารายละเอียดและกลอุบายต่าง ๆ ของคนร้ายให้กับคนภายในบ้านหรือผู้ที่พักอาศัยทราบ เพื่อให้รู้เท่าทันเล่ห์เหลี่ยมของคนร้าย

๑.๘ การจ้างคนงาน คนรับใช้ หรือพนักงาน ควรมีสำเนาบัตรประชาชนหรือบัตรประจำตัวต่าง ๆ ถ่ายรูปและจดรายละเอียดเกี่ยวกับประวัติส่วนตัว ญาติพี่น้อง ประวัติความเป็นมา อาชีพเดิม ความประพฤติ เพื่อสามารถติดต่อได้ภายหลัง

๑.๙ จดรายละเอียด ตำหนิ หรือลักษณะพิเศษของทรัพย์สินที่มีค่าและถ่ายรูปแบบไว้ทุกรายการ ซึ่งจะประโยชน์ต่อเจ้าของทรัพย์สิน

๑.๑๐ ระวังระวังในการเปิดประตู และพูดคุยกับคนแปลกหน้า โดยบุคคลที่ออกมาพบผู้ที่มาติดต่อควรเป็นผู้ที่มีเขว้าไหวพริบทันต่อเหตุการณ์พอสมควร เพื่อป้องกันการให้ข้อมูลแก่บุคคลแปลกหน้า

๒. การป้องกันในระดับชุมชน

ความร่วมมือร่วมใจกันของประชาชนในชุมชนเป็นสิ่งสำคัญอย่างมาก ในการที่จะควบคุมอาชญากรรมซึ่งร้อยตำรวจเอกประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ ได้กล่าวไว้ว่า^{๗๐}

๒.๑ มาตรการเพื่อนบ้านเตือนภัย คือ มาตรการป้องกันอาชญากรรมที่ต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจของสมาชิกในชุมชนช่วยกันสังเกตสอดส่อง และแจ้งพฤติกรรมของบุคคล โดยการจัดตั้งคณะกรรมการประชาชนป้องกันอาชญากรรมขึ้น เพื่อกระจายความคิดและวิธีการ ปฏิบัติเกี่ยวกับโครงการเพื่อนบ้านเตือนภัย ซึ่งคณะกรรมการชุดนี้มีบทบาทสำคัญในการวางแผนรณรงค์ต่อต้านโจรภัย ตามแผนการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน และเชิญชวนให้ประชาชนทุกคนครอบครัวเข้าเป็นสมาชิกอาสาสมัครในโครงการ

๒.๒ สายตรวจประชาชน คือ การที่เพื่อนบ้านใกล้เคียงสมัครใจที่จะจัดการหมุนเวียนกันเพื่อช่วยการรับผิดชอบตรวจตราในเขตพื้นที่ใกล้บ้านของตน และยังใช้เวลาช่วงนี้ทำความรู้จักคุ้นเคยกับเพื่อนบ้านของตนในย่านนั้น ๆ ให้ความช่วยเหลือแนะนำ หรืออำนวยความสะดวกแก่ผู้ที่ย้ายเข้ามาในชุมชน รวมทั้งช่วยตรวจตราประตูหน้าต่าง ช่วยเปิดปิดไฟให้แสงสว่างและดูแลความเรียบร้อยภายนอกบ้านให้แก่สมาชิกในชุมชน เป้าหมายก็คือ ช่วยกันสร้างชุมชนของคนให้ปลอดภัยจากอาชญากรรมให้มากที่สุด ส่งเสริมความสัมพันธ์และความอบอุ่นภายในชุมชนรวมทั้งเกื้อกูลซึ่งกันและกันในด้านต่าง ๆ

๒.๓ ตรวจตราบ้านเรือนเป็นมาตรการที่มุ่งช่วยเป็นหูเป็นตาแทนกัน ในระยะที่เพื่อนบ้านใกล้เคียงเดินทางไปทำธุรกิจ หรือพักผ่อนต่างจังหวัด โดยเฉพาะเมื่อไม่มีคนดูแลบ้านเรือน ซึ่งนอกจากนี้เพื่อนบ้านจะเป็นหลักในการช่วยเหลือใจใส่ ดูแลเคสสถานแล้ว ก็ยังสามารถร้องขอให้ตำรวจช่วยตรวจตรา เพื่อส่งเสริมการดูแลของเพื่อนบ้านได้ด้วย

๒.๔ การให้แสงสว่างตามท้องถนนและบริเวณสาธารณะ อันมีผลยับยั้งต่อการประกอบอาชญากรรม เพราะแสงสว่างนอกจากจะช่วยเพิ่มโอกาสที่จะพบเห็น และจดจำตำหนิ รูปพรรณคนร้ายและพฤติกรรมอาชญากรได้ชัดเจน ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการสืบสวนจับกุมผู้กระทำความผิด แล้วแสงสว่างยังช่วยให้สุจริตชนให้พื้นที่สาธารณะในยามค่ำคืนมากขึ้น

^{๗๐} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๖๖-๘๑.

๒.๕ การมีอิทธิพลความรู้สึกเป็นเจ้าของพื้นที่ ต่อการป้องกันโจรกรรมคือ การจัดวางสภาพแวดล้อมทางกายภาพ บางลักษณะจะกระตุ้นความรู้สึกหวงแหนอาณาเขตของตน ซึ่งอาณาเขตดังกล่าวเป็นพื้นที่ซึ่งอยู่นอกรั้วออกมา และเมื่อมีคนแปลกหน้าเข้ามาในพื้นที่ดังกล่าวจะถูกจับตามองทันที ถ้าบุคคลดังกล่าวเป็นคนร้าย โอกาสที่จะลงมือกระทำความผิดก็มีน้อยหรือหมดไป ซึ่งการกระตุ้นดังกล่าวเป็นผลของการพัฒนาพื้นที่สาธารณะชุมชน เช่น ทางเดิน ถนน ให้มีคุณสมบัติในการป้องกันอาชญากรรม

๓. การปราบปรามโดยเฉพาะการมีส่วนร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ

การมีส่วนร่วมของประชาชนที่จะสามารถช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ตำรวจในการปราบปรามอาชญากรรมหลังจากที่มีการกระทำความผิดแล้ว ซึ่ง **ประเสริฐ เมฆมณี** ได้กล่าวไว้ว่า^{๓๑}

๓.๑ การแจ้งความแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจที่อยู่ใกล้ที่สุด และโดยเร็วที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ซึ่งอาจจะแจ้งกับเจ้าหน้าที่ตำรวจที่อยู่ใกล้ที่สุด ตูยาม เจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจ หรือโทรศัพท์แจ้งไปที่สถานีตำรวจ

๓.๒ การรักษาร่องรอยสภาพที่เกิดเหตุให้อยู่ในสภาพเดิม

๓.๓ การพยายามจดจำเหตุการณ์ที่พบเห็นเกี่ยวกับการกระทำความผิด โดยละเอียดถี่ถ้วน เพื่อประโยชน์ในการตอบข้อซักถามของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

๓.๔ หากผู้เบาะแสของคนร้ายก็จะต้องบอกกล่าว หรือแจ้งแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจและมีการให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับผู้กระทำความผิดหรือผู้ต้องสงสัยแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ

๓.๕ ช่วยจับกุมผู้กระทำความผิดซึ่งหน้า หรือช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ได้รับคำขอร้อง หรือคำสั่งให้ช่วย

๓.๖ การเป็นพยานชี้ตัวผู้กระทำความผิดที่ถูกจับกุมตัวไปสอบสวน

บทบาทในการป้องกันอาชญากรรมของประชาชนมีอยู่หลายระดับ แต่ประชาชนก็ต้องขอความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ตำรวจด้วย ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่มีทัศนคติต่อตำรวจหรือภาพลักษณ์ต่อตำรวจเป็นไปในทางที่ไม่ดี การทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องมีการมีส่วนร่วมและความร่วมมือจากประชาชน ซึ่งเจ้าหน้าที่ต้องปรับบทบาทของตนเองในการสร้างศรัทธาและความเชื่อถือให้กับประชาชน ให้ประชาชนมีความรักนับถือและมีทัศนคติที่ดีต่อเจ้าหน้าที่ อันจะนำไปสู่ความร่วมมือในการป้องกันอาชญากรรมได้

๒.๒.๖ ทฤษฎีเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม

การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ มีทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม จำเป็นต้องถือแนวทางตามทฤษฎีที่เหมาะสม ซึ่งมีอยู่หลายทฤษฎี แต่ทฤษฎีที่สำคัญได้แก่

๑. ทฤษฎีการบังคับใช้กฎหมาย (Law Enforcement Approach) ทฤษฎีนี้มาจากข้อเท็จจริงที่ว่าเมื่อโลกได้ก้าวเข้าสู่ยุคปฏิวัติอุตสาหกรรมในต้นศตวรรษที่ ๑๙ ได้ก่อให้เกิดภาวะที่คนจากชนบทอพยพเข้าสู่ตัวเมืองที่เป็นแหล่งโรงงานอุตสาหกรรม ทำให้เมืองเหล่านั้นเติบโตมีประชาชนอาศัยอยู่มาก ภายใต้สภาพการณ์ที่เมืองขยายตัวอย่างรวดเร็วนี้เอง ได้ก่อให้เกิดปัญหาสังคมในด้าน

^{๓๑}ประเสริฐ เมฆมณี, ตำรวจและกระบวนการยุติธรรม, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์พิชการพิมพ์จำกัด, ๒๕๔๓), หน้า ๔๕๒.

ต่าง ๆ ตามมา โดยเฉพาะปัญหาอาชญากรรมในชุมชนเมืองได้ทวีปริมาณเพิ่มมากขึ้น สำหรับประเทศอังกฤษซึ่งเป็นประเทศชั้นนำในการปฏิวัติอุตสาหกรรม ได้มีความตื่นตัวต่อการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมเป็นพิเศษ กิจการตำรวจยุคใหม่ได้รับการก่อตั้งขึ้น Sir Robert Peel (๑๗๘๘-๑๘๕๐) เลขาธิการรัฐสภาของประเทศอังกฤษ ในระหว่างปี.ศ.๑๘๒๒-๑๘๒๙ ซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้นำริเริ่มผลักดันให้มีการตั้งระบบตำรวจยุคใหม่ภายใต้การ ปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยก่อตั้งกรมตำรวจนครบาลลอนดอนขึ้นในปี ค.ศ.๑๘๒๙ Peel ได้กำหนดหลักการตำรวจอาชีพไว้ ๙ ประการ ดังนี้^{๗๒}

- ๑.๑ การป้องกันอาชญากรรมเป็นภารกิจพื้นฐานของตำรวจ
- ๑.๒ ตำรวจต้องได้รับความเคารพนับถือและยกย่องจากประชาชนอย่างแท้จริง
- ๑.๓ การที่ประชาชนเคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย เป็นการชักนำให้ประชาชนเคารพยำเกรงตำรวจ
- ๑.๔ การปฏิบัติหน้าที่เชิงบังคับขู่เข็ญของตำรวจ จะเป็นผลให้ประชาชนสนับสนุนกิจการตำรวจลดน้อยลงเป็นสัดส่วน
- ๑.๕ ตำรวจจะต้องปฏิบัติหน้าที่ บังคับใช้กฎหมายด้วยความเที่ยงธรรม
- ๑.๖ ตำรวจพึงใช้กำลังอาวุธในกรณีจำเป็นสุดวิสัย ซึ่งไม่อาจหลีกเลี่ยงได้แล้ว
- ๑.๗ ตำรวจและประชาชนเสมือนบุคคลเดียวกัน
- ๑.๘ ตำรวจเป็นตัวแทนของกฎหมาย
- ๑.๙ สังคมที่ปลอดจากอาชญากรรมและความยุ่งเหยิง ย่อมเป็นสิ่งที่ทดสอบประสิทธิภาพในการทำงานของตำรวจ

จากการกำหนดหลักการตำรวจอาชีพและการจัดตั้งกรมตำรวจนครบาลขึ้นดังกล่าวเป็นผลให้เซอร์โรเบิร์ต พีล(Sir Robert Peel)^{๗๓} ได้รับการยกย่องในเวลาต่อมาว่าเป็น “บิดาของตำรวจยุคใหม่” การเน้นให้บุคลากรตำรวจภายใต้บังคับบัญชา ได้ตระหนักว่าการป้องกันอาชญากรรม คืองานหลักของตำรวจและมีความสำคัญยิ่งกว่าการสืบสวนสอบสวน การจับกุมและการลงโทษผู้กระทำผิด ทศนะของ Peel ได้กลายเป็นพื้นฐานของการ ก่อกำเนิดแนวทฤษฎีบังคับใช้กฎหมาย (Law Enforcement Approach) เพื่อป้องกันอาชญากรรม สำหรับยุทธวิธีหลักในการป้องกันอาชญากรรมตามแนวทฤษฎีบังคับใช้กฎหมาย คือ การตรวจท้องที่ การปรากฏตัวของตำรวจและการเข้าระงับยับยั้งเมื่อมีเหตุเกิดขึ้น องค์ประกอบหลักของยุทธวิธี คือ กำลังตำรวจ อาวุธ เครื่องมือสื่อสาร ยานพาหนะ เขตพื้นที่รับผิดชอบในการตรวจในงานประจำ การระดมกำลังรวมตัวกันอย่างเร่งด่วนในกรณีมีเหตุพิเศษ แนวทางบังคับใช้กฎหมายและหลักการตำรวจอาชีพที่กำหนดขึ้นมาได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลายและได้ขยายขอบเขตไปสู่ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกอย่างรวดเร็ว องค์การตำรวจอาชีพกลายเป็นองค์กรหลักที่จำเป็นของประเทศต่าง ๆ ในโลก และจากการที่ วิลสันและแม็คคลาเรน

^{๗๒} ประเสริฐ สุนทร, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม : ศึกษาเฉพาะกรณี กองบังคับการตำรวจนครบาล ๖”, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๓).

^{๗๓} ร้อยตำรวจเอกประชัย เปี่ยมสมบูรณ์, การควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม หลักทฤษฎีและมาตรการ, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๖), หน้า ๘.

(Wilson and McLaren)^{๗๔} ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรมของตำรวจตามทฤษฎีบังคับใช้กฎหมายนี้ และได้กำหนดยุทธวิธีตำรวจขึ้นภายใต้แนวทฤษฎีที่ว่า การปรากฏตัวของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ย่อมจะมีผลในการยับยั้งผู้มีแนวโน้มที่จะประกอบอาชญากรรม เพราะความเกรงกลัวการจับกุม มีผลให้มีการดำเนินการในเรื่องของการตรวจท้องที่ การตั้งตู้ยาม การตั้งจุดตรวจ ด้านตรวจ รวมทั้งการจัดยามเฝ้าสถานที่สำคัญ การปรากฏตัวของเจ้าหน้าที่ตำรวจต้องแต่งเครื่องแบบให้เรียบร้อย หมดทะเลแมงสมบุรณ์แบบ ยานพาหนะเห็นได้เด่นชัด เพื่อเป็นการข่มขวัญอาชญากร การออกตรวจอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง ย่อมสร้างความมั่นใจให้ชุมชนรู้ว่า มีตำรวจอยู่ทั่วไปและตลอดเวลา สำหรับเครื่องมือที่จะใช้ในการสื่อสารกับประชาชนนั้น จึงมีลักษณะเป็นการสื่อสารทางเดียวที่เรียกว่า “การประชาสัมพันธ์” ซึ่งมุ่งหมายในการเสริมสร้างความมั่นใจและก่อให้เกิดสาธารณชนมุ่งสนับสนุนต่องานตำรวจ

๒. ทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม (Theory of Crime Control Through Environmental Design – CED) หรือเรียกย่อว่า ค.อ.ส. ทฤษฎี ค.อ.ส. มีลักษณะเป็นแนวความคิดรวม (Synthesis) ระหว่างทฤษฎีบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งเป็นแนวความคิดริเริ่ม (Thesis) และทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์ ซึ่งเป็นแนวความคิดแย้ง (Antithesis) ทฤษฎี ค.อ.ส. ได้ก้าวไปไกลกว่าแนวทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์ซึ่งกำลังพัฒนาอยู่ใน สหรัฐอเมริกา^{๗๕} แม้จะกล่าวว่ายังไม่ควรทอดทิ้งทฤษฎีบังคับใช้กฎหมายทั้งหมด แต่ก็ไม่ได้เสนอแนะว่าจะนำมาปรับใช้อย่างไร ในขณะที่แนวทฤษฎีทั้งสองมีผู้สนับสนุนเพิ่มมากขึ้น ตลอดเวลา ในทางตรงข้าม ทฤษฎีค.อ.ส.เสนอว่า แนวทฤษฎีทั้งสอง ต่างมีคุณประโยชน์ทั้งทางทฤษฎี (Theoretical utilities) และทางปฏิบัติ (Pragmatic utilities) แต่ในสถานการณ์และสภาพพื้นที่ที่ต่างกัน จึงสมควรที่จะนำกรอบทฤษฎีและมาตรการภายใต้ แนวทฤษฎีทั้งสองนี้มาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์เกื้อกูลกัน แทนที่จะหักล้างหรือโจมตีซึ่งกันและกัน

นอกจากทฤษฎี ค.อ.ส. จะมุ่งประสานแนวทางทฤษฎีทั้งสองแล้ว ยังมุ่งพัฒนาบททฤษฎี (Theoretical proposition) สำหรับอธิบายปรากฏการณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมอาชญากรซึ่งเป็นความพยายามที่จะเชื่อมโยงอาชญาวิทยาเข้ากับพฤติกรรมศาสตร์ทั่วไป โดยทฤษฎี ค.อ.ส.ได้นำเสนอข้อกำหนดเบื้องต้น(Basic assumptions) และมาตรการหรือมรรควิธีการปฏิบัติ(Pragmatic means) ไว้ดังนี้

๒.๑ ข้อกำหนดเบื้องต้น(Basic assumptions) ของทฤษฎี ค.อ.ส.กำหนดว่า

๒.๑.๑ หลักทฤษฎี ค.อ.ส. มุ่งที่การลดช่องโอกาสสำหรับการประกอบอาชญากรรมในสภาพแวดล้อม แต่ไม่ได้ละเลยความสำคัญของตัวบุคคล ซึ่งมีแนวโน้มหรือสำนึกที่จะละเมิดกฎหมาย

๒.๑.๒ หลักทฤษฎี ค.อ.ส. มีความพอเพียงในการควบคุมอาชญากรรม ประเภทประทุษร้ายต่อทรัพย์ อยู่ในขอบเขตเหมาะสมหรือยอมรับได้

๒.๑.๓ หลักทฤษฎี ค.อ.ส. มีคุณค่าทางปฏิบัติ(Pragmatic utilities) ในระดับสูง รวมทั้งส่งเสริมหลักศีลธรรมและมนุษยธรรม

^{๗๔}Wilson O.W. and McLaren, *Police Administration*, (New York : Mc Graw Hill, 1973), p.14.

^{๗๕}เรื่องเดียวกัน. หน้า ๑๔.

๒.๑.๔ หลักทฤษฎี ค.อ.ส. มุ่งสนับสนุนการรวมตัวและสัมพันธ์ระหว่างสุจริตชนในสังคม เพื่อให้เกิดแรงต้านทุจริตชนซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อยภายในกรอบของกฎหมาย

๒.๑.๕ หลักทฤษฎี ค.อ.ส. คำว่า “กฎหมาย” หมายถึง กฎหมายซึ่งตราขึ้นเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนเป็นส่วนรวม

๒.๒ มาตรการหรือมรรควิธีการปฏิบัติ (Pragmatic means) มีดังนี้

๒.๒.๑ กำหนดนโยบายโดยคำนึงถึงประชาชนส่วนรวม และวางผังเมืองให้มีการใช้พื้นที่เป็นสัดส่วนไม่ปะปนกัน เพื่อลดการแก่งแย่งใช้บริการสาธารณะ เพิ่มสมรรถภาพในการสอดส่องตรวจตรา และเพิ่มการควบคุมพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม

๒.๒.๒ ส่งเสริมการใช้ประโยชน์ในพื้นที่แต่ละประเภทให้สอดคล้องกับนโยบายที่กำหนด

๒.๒.๓ ทำการฝึกอบรมประชาชนให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาอาชญากรรมในลักษณะค่อยเป็นค่อยไปแต่ต่อเนื่อง โดยเน้นที่

๒.๒.๓.๑ การผูกสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ให้เกิดความรู้สึกร่วมกันเสมือนพี่เสมือนน้อง

๒.๒.๓.๒ การรับผิดชอบร่วมกันต่อส่วนรวมเพื่อป้องกันอาชญากรรม

๒.๒.๓.๓ การปฏิบัติที่ถูกต้องเมื่อประสบเหตุด่วนเหตุร้าย

๒.๒.๔ ควบคุมการใช้พื้นที่แต่ละประเภท โดยกลุ่มผู้รับผิดชอบหลักและผู้สนับสนุนให้เหมาะสมกับนโยบายที่กำหนดไว้ ตำรวจเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการควบคุมพื้นที่สาธารณะ ส่วนประชาชนผู้อยู่อาศัยควบคุมพื้นที่ในย่านหรือละแวกบ้าน โดยใช้มาตรการเพื่อนบ้านเตือนภัย หรือสายตรวจประชาชน เป็นประการสำคัญ

๒.๓ แนวคิดในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ด้วยเหตุที่พบว่าในขณะนี้ได้มีแนวโน้มในการเกิดอาชญากรรมในรูปแบบต่าง ๆ โดยเฉพาะความผิดที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย เพศ และทรัพย์สิน ได้เกิดขึ้นและสร้างความเสียหายกับประชาชนเป็นจำนวนมาก ทำให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติมีความตระหนักในปัญหาและพยายามที่จะหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้ได้ผล ซึ่งในอดีตที่ผ่านมาทางสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้ดำเนินการใช้มาตรการในการปราบปรามนำหน้ามาตลอด แต่ปรากฏว่าไม่สามารถที่ป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมให้อยู่ในระดับที่สามารถควบคุมได้ ดังนั้นเริ่มตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๓๑ เป็นต้นมาทางสำนักงานตำรวจแห่งชาติจึงได้มีแนวความคิดที่จะแสวงหาความร่วมมือจากประชาชน โดยยึดหลักการใช้งานป้องกันนำหน้าการปราบปราม จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการแสวงหาความร่วมมือจากประชาชน องค์กรและหน่วยงานต่าง ๆ ที่อยู่ในพื้นที่มาร่วมกันคิดและร่วมกันทำ สำนักงานตำรวจแห่งชาติจึงได้จัดตั้งองค์กรใหม่ขึ้นมาเพื่อดำเนินการเกี่ยวกับกิจการที่เกี่ยวข้องกับประชาชนโดยหน่วยงานนี้มีหน้าที่รับผิดชอบด้านชุมชนสัมพันธ์และมวลชนสัมพันธ์โดยเฉพาะไม่มีหน้าที่ในการปราบปรามจับกุมแต่อย่างใด มีการแยกปฏิบัติกันระหว่างงานกันระหว่างตำรวจภูธร นครบาลและตำรวจตระเวนชายแดน โดยตำรวจภูธร นครบาล รับผิดชอบงานด้านตำรวจชุมชนสัมพันธ์ ส่วนตำรวจตระเวนชายแดนรับผิดชอบงานด้านตำรวจมวลชนสัมพันธ์ซึ่งมีพื้นที่รับผิดชอบเกี่ยวกับความมั่นคงริมชายแดนทั้งหมด ซึ่งการดำเนินงานตามโครงการชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของสำนักงาน

ตำรวจแห่งชาติซึ่งได้เริ่มดำเนินในช่วงแรกมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๑ เป็นต้นมานั้น มีที่มาภายใต้แผนหลัก คือ

๑. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๓๐ – ๒๕๓๔)

๒. แผนกรมตำรวจแม่บท ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๓๐ – ๒๕๓๔)

ต่อมาเมื่อได้มีการพัฒนาประเทศให้เกิดความเจริญก้าวหน้าขึ้นมาเป็นลำดับและมีการเปลี่ยนแปลงในทุกด้านไม่ว่าจะเป็นด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง เทคโนโลยี และด้านสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ รวมทั้งสำนักงานตำรวจแห่งชาติเองก็ได้มีการพัฒนาตนเองโดยมีการปรับโครงสร้างใหม่ตั้งแต่วันที่ ๓๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๘ ทางสำนักงานตำรวจแห่งชาติจึงได้มอบหมายให้หน่วยงานซึ่งตั้งขึ้นมาใหม่ คือกองพัฒนาการป้องกันและควบคุมอาชญากรรม ทำหน้าที่ควบคุมดูแลงานด้านตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ โดยให้หาวิธีพัฒนา ปรับปรุงและแก้ไขงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของประเทศชาติ กองพัฒนาการป้องกันและควบคุมอาชญากรรม จึงได้ทำการปรับปรุงแก้ไขแนวทางการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น โดยอาศัย แผนงาน กฎหมาย ระเบียบปฏิบัติและนโยบายที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

๑. พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗

๒. พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖

๓. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๕๙)

๔. ยุทธศาสตร์สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (กำหนดพันธะกิจในการป้องกันและควบคุมอาชญากรรม)

๒.๔ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

๒.๔.๑ ประวัติสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ตำรวจไทยยุคต้น (ก่อนพุทธศักราช ๒๔๐๓)

เป็นกิจการตำรวจที่มีมาก่อน พ.ศ. ๒๔๐๓ แต่หลักฐานที่แน่ชัดพอจะหาได้ในสมัยกรุงศรีอยุธยา คือในแผ่นดินสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ ทรงโปรดเกล้าฯ ให้ตราระเบียบการปกครองบ้านเมืองเป็น ๔ เหล่า เรียกว่า จตุสดมภ์ ได้แก่ เวียง วัง คลัง นา ซึ่งโปรดเกล้าฯ ให้มีตำรวจขึ้นด้วย และให้ขึ้นอยู่กับเวียง มีเจ้าพระยาจักรีศรีอริยวงศาคตยภักดิ์สมุหนายกอัครมหาเสนาบดี เป็นผู้บังคับบัญชา กิจการตำรวจครั้งนั้นแบ่งออกเป็นตำรวจ พระนครบาล ตำรวจภูธร ส่วนตำรวจหลวงให้ขึ้นอยู่กับวัง มีเจ้าพระยาธรรมาธิบดีศรีรัตนมณฑลเป็นเจ้าพระยาอภัยภูธร เป็นผู้บังคับบัญชา และทรงโปรดเกล้าฯ ให้ตราศักดินาของตำรวจไว้เป็นบรรทัดฐานในบทพระอัยการระบุตำแหน่งนายพลเรือน เช่นเดียวกับข้าราชการฝ่ายอื่น ดังนี้

ตำรวจภูธร หลวงวาสุเทพ เจ้ากรมมหาดไทย ตำรวจภูธร ศักดินา ๑,๐๐๐

ขุนพิศณุแสนปลัดขวา ศักดินา ๖๐๐

ตำรวจภูบาล หลวงเพชรฉลูเทพ เจ้ากรมมหาดไทย ตำรวจภูบาล ศักดินา ๑,๐๐๐

ขุนมหาพิชัย ปลัดขวา ศักดินา ๖๐๐

ขุนแผลงสะท้าน ปลัดซ้าย ศักดินา ๖๐๐

นอกจากนี้มีเอกสารหลายชิ้นที่แสดงว่าบุคคลที่จะเป็นตำรวจได้นั้นต้องคัดเลือกจากผู้ที่มิใช่ชาติกำเนิดสืบเชื้อสายมาจากตระกูลที่ได้ทำคุณความดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และต้องเป็นบุคคลที่ทรงวาง พระราชกฤษฎีกา การบังคับบัญชาตำรวจก็ต้องขึ้นตรงต่อพระมหากษัตริย์โดยเฉพาะแต่พระองค์เดียว กิจการตำรวจในยุคนี้จะจัดตั้งเพื่อให้ทำหน้าที่ในวงจำกัด และมีได้ขยายไปยังส่วนการปกครองทั่วประเทศ แต่เมื่อพิจารณาถึงการจัดรูปการปกครองในสมัยนั้นแล้วก็ต้องนับว่าเป็นการเหมาะสม

ตำรวจไทยยุคปฏิรูปการปกครอง

เป็นกิจการตำรวจระหว่าง พ.ศ. ๒๔๐๓ ถึง พ.ศ. ๒๔๗๕ ซึ่งจะขอเรียกว่า สมัยปฏิรูป เพราะเป็นสมัยที่ได้มีการปฏิรูปการปกครองประเทศไทยอย่างขนาดใหญ่ทุก ๆ ด้านตามแบบอย่างอารยประเทศตะวันตก ซึ่งได้เริ่มดำเนินงานมาตั้งแต่รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว กล่าวคือ ในปี พ.ศ. ๒๔๐๕ ได้ว่าจ้างชาวต่างชาติมาเป็นผู้พิจารณา วางโครงการ จัดตั้งกองตำรวจสำหรับรักษาความสงบเรียบร้อยภายในเขตนครหลวงตามแบบอย่างยุโรป ขึ้นเป็นครั้งแรกแต่เนื่องจากเหตุทางการเมืองระหว่างประเทศในสมัยนั้นซึ่งเป็นยุคที่อังกฤษ ฝรั่งเศส โปรตุเกส ฮอลันดา กำลังแข่งขันกันหาเมืองขึ้นในทวีปเอเชีย การจัดระเบียบการปกครองประเทศขณะนั้นจึงพุ่งเป้าไปในด้านป้องกันประเทศเป็นหลักใหญ่ นโยบายการตำรวจก็ต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับนโยบายการเมืองระหว่างประเทศและทหารด้วยเป็นธรรมดา

ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ ๕ การปรับปรุงการตำรวจ นอกจากได้ขยายงานตำรวจนครบาลแล้ว ยังได้จัดตั้งตำรวจภูธรขึ้นในรูปทหารโปลิศ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๒๐ ได้เปลี่ยนกองทหารโปลิศเป็นกรมกองตระเวนหัวเมือง จนถึง พ.ศ. ๒๔๔๐ ได้ตั้งกรมตำรวจภูธรขึ้นแทนกรมกองตระเวนหัวเมือง กำลั้งพลแรก ๆ ใช้ตำรวจ ต่อมาเมื่อทางทหารได้ประกาศใช้ พ.ร.บ.เกณฑ์ทหาร ทางตำรวจภูธรก็ได้ขออนุมัติใช้กฎหมายฉบับนี้ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๘ เกณฑ์คนเข้าเป็นตำรวจด้วยเช่นเดียวกัน เมื่อได้จัดตั้งกรมตำรวจภูธรขึ้นแล้วก็ได้พยายามขยายการตำรวจไปยังหน่วยการปกครองส่วนภูมิภาคตามลำดับ เพื่อให้มีกำลังตำรวจสำหรับป้องกันปราบปรามโจรผู้ร้าย อำนาจความร่มเย็นเป็นสุขให้แก่ประชาชน

กิจการตำรวจในยุคนี้ขึ้นอยู่กับกระทรวง ๒ กระทรวง คือ กรมพลตระเวน หรือ(ตำรวจนครบาล) ขึ้นอยู่กับกระทรวงพระนครบาล กรมตำรวจภูธรขึ้นอยู่กับกระทรวงมหาดไทย และได้รวมเป็นกรมเดียวกันภายใต้การบังคับบัญชาของอธิบดีคนเดียวกัน เมื่อ ๑๓ ตุลาคม ๒๔๕๘ เรียกว่า "กรมตำรวจภูธรและกรมพลตระเวน" กรมตำรวจจึงถือว่า วันที่ ๑๓ ตุลาคม ของทุกปี เป็นวันตำรวจ และในปลายปีนั่นเองได้เปลี่ยนเป็น "กรมตำรวจภูธรและกรมตำรวจนครบาล" ยกฐานะเจ้ากรมขึ้นเป็นอธิบดี ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๖๕ ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้รวมกระทรวงมหาดไทย กับ กระทรวงนครบาลเป็นกระทรวงเดียวกัน เรียกว่า กระทรวงมหาดไทย กรมตำรวจภูธรและกรมตำรวจนครบาล จึงโอนมาขึ้นอยู่กับกระทรวงมหาดไทย และในปี พ.ศ. ๒๔๖๙ ได้เปลี่ยนนามกรมตำรวจภูธรและกรมตำรวจนครบาลเป็น "กรมตำรวจภูธร" แต่ยังคงแบ่งตำรวจออกเป็น ๒ ประเภท คือ ตำรวจที่จับกุมโจรผู้ร้ายไต่สวน ทำสำนวนฟ้องศาลโปลิศสภาโดยตรง เรียกว่า "ตำรวจนครบาล" ตำรวจที่ทำการจับกุมโจรผู้ร้ายได้แล้วส่งให้อำเภอไต่สวนทำสำนวนให้อัยการฟ้องศาลอาญาประจำจังหวัดนั้น ๆ เรียกว่า "ตำรวจภูธร" จนกระทั่ง พ.ศ. ๒๔๗๕ จึงได้เปลี่ยนนามกรมตำรวจภูธรเป็น "กรมตำรวจ" ตลอดมาจนทุกวันนี้

ตำรวจไทยยุคหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง

การตำรวจยุคนี้เริ่มตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๕ ถึงปัจจุบัน จะเรียกว่า ตำรวจยุคปัจจุบัน หรือ ตำรวจสมัยระชาธิปไตยก็ได้ หลังจากที่ประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบบประชาธิปไตยแล้วโดยประกาศเสนาบดี กระทรวงมหาดไทย เรื่องการแบ่งส่วนราชการกรมตำรวจ พ.ศ. ๒๔๗๕ กิจการตำรวจได้แบ่งออกเป็น ๔ ส่วน คือ

ส่วนที่ ๑ เป็นหน่วยบริหารงานส่วนกลาง และสำนักบริหารของอธิบดีกรมตำรวจมีกองขึ้นตรง ๖ กอง คือ กองกลาง กองบัญชา กองโรงเรียน กองคดี กองตรวจคนเข้าเมือง และกอง ทะเบียนกลาง

ส่วนที่ ๒ คือ ตำรวจนครบาล

ส่วนที่ ๓ คือ ตำรวจภูธร

ส่วนที่ ๔ คือ ตำรวจสันติบาล เป็นหน่วยที่ตั้งขึ้นใหม่ภายหลังที่ได้ยกเลิกตำรวจภูบาล ตำรวจกลาง และตำรวจกองพิเศษ

หลังจากที่ได้ปรับปรุงกิจการตำรวจเพื่อวางรากฐานตำรวจในระบอบประชาธิปไตย เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๕ แล้ว กรมตำรวจได้ปรับปรุงการบริหารให้ดีขึ้น เหมาะสมสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมปริมาณและคุณภาพของงานเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๔๐๓ ถึงปัจจุบัน

กรมตำรวจมีหลักฐานทางประวัติศาสตร์บ่งบอกเอาไว้ว่า คำว่า "ตำรวจ" นั้นเกิดขึ้นมาในบ้านเมืองของเราไม่ต่ำกว่า ๕๐๐ ปีมาแล้ว โดยมีมาตั้งแต่ยุคสมัยพระบรมไตรโลกนาถ พระมหากษัตริย์แห่งกรุงศรีอยุธยา เมื่อครั้งที่ทรงจัดระเบียบการปกครองบ้านเมืองแบบ "จตุสดมภ์" อันประกอบด้วย เวียง วัง คลัง นา นั้น ปรากฏมีหน่วยงาน ๒ หน่วยคือ ตำรวจภูบาล และตำรวจภูธร ซึ่งขึ้นอยู่กับเวียงและยังมี ตำรวจหลวง ขึ้นอยู่กับวัง จึงนับได้ว่า ตำรวจ นั้นปรากฏอยู่ในประวัติศาสตร์ชาติไทยมานานไม่น้อย อย่างไรก็ตามที่ จุดกำเนิดแห่ง กรมตำรวจ อย่างแท้จริงถือกันว่าเริ่มต้นในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๔ โดยมี " กัปตัน เอส. เย. เบิร์ตเอมส์ " เป็นผู้จัดตั้งกรมตำรวจขึ้นเป็นครั้งแรกในประเทศไทยและชาวอังกฤษผู้นี้ก็นับว่าเป็นอธิบดีกรมตำรวจคนแรกของไทย พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ กัปตัน เอส. เย. เบิร์ตเอมส์ ซึ่งภายหลังได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็น " หลวงรัฐยาธิบาลบัญชา " ให้เป็นผู้ก่อตั้ง " กองโปลิศคอนสแตเบิล " หรือเรียกกันว่า " กองโปลิศ " ขึ้นเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. ๒๔๐๓ โดยกัปตัน เอส. เย. เบิร์ตเอมส์ ดำรงตำแหน่งผู้บังคับกองโปลิศ จากอดีตกัปตันเรือเดินทะเล ซึ่งเปลี่ยนอาชีพเข้ามาเสี่ยงโชคในแผ่นดินใหญ่ โดยเข้ามาเป็นผู้ประกอบอาชีพรับเหมาก่อสร้างและมีผลงานในการสร้างสะพานข้ามคลองซึ่งอยู่ใกล้กับกรมศุลกากร ในที่สุดกัปตัน เอส. เย. เบิร์ตเอมส์ ก็ได้กลายมาเป็นผู้วางรากฐานการก่อตั้งกรมตำรวจไทย จาก " กองโปลิศ " พัฒนาขึ้นเป็น " กรมกองตระเวน " เป็น " กรมพลตระเวน " และในอีกหลายๆ ชื่อก่อนจะมาเป็น " กรมตำรวจ " ในขณะที่ความรู้ในหมู่ราษฎร ก็เรียกกันติดปากตั้งแต่ " โปลิศ " หรือที่ฮิตกันอยู่พักหนึ่งว่า " พวกหัวแดงแข้งดำ " ในยุคที่เครื่องแบบของกรมตำรวจยังสวมหมวกที่มีจุลสีแดงและมีผ้าพันแข้งเป็นสีดำ ก่อนจะเปลี่ยนเป็นชุดสีกากีหมวกแก๊ปในสมัยรัชการที่ ๕ รัชกาลที่ ๖ พัฒนาการอันยาวนานถึง ๑๔๐ ปี ของกรมตำรวจไทย นี้ มีผู้บังคับบัญชาที่เรียกกันว่าผู้บังคับกองโปลิศ - อธิบดีกรมตระเวน - อธิบดีกรมพลตระเวน - อธิบดี

กรมตำรวจภูธร - อธิบดีกรมตำรวจภูธร และกรมตำรวจพระนครบาล จนกระทั่งเป็น " อธิบดีกรมตำรวจ " ลำดับที่ ๒๙ แล้ว พลตำรวจเอก ประชา พรหมนอก อธิบดีกรมตำรวจ พ.ศ. ๒๕๔๑ เป็นคนสุดท้ายที่ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมตำรวจ จนถึงวันที่ ๑๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๑ วันที่ ๑๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๑ กรมตำรวจโดยกระทรวงมหาดไทย ให้เหตุผลว่า กรมตำรวจที่เป็นกรมขึ้นอยู่กับกระทรวงมหาดไทย สมควรโอนกรมตำรวจ ไปจัดตั้งเป็น " สำนักงานตำรวจแห่งชาติ " ให้ส่วนราชการมีฐานะเป็นกรม ไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวง ให้มีอำนาจหน้าที่ในการรักษาความมั่นคงภายใน ส่วนที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม การตระเวนชายแดน การรักษาความปลอดภัยและความสงบเรียบร้อยของประชาชน และอำนาจหน้าที่อื่นตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายและให้อยู่ในบังคับบัญชาของ นายกรัฐมนตรี และโดยที่มาตรา ๒๓๐ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติให้การโอนกรมที่มีผลเป็นการจัดตั้งกรมขึ้นใหม่ โดยไม่มีกำหนดตำแหน่งหรืออัตราของข้าราชการหรือลูกจ้างเพิ่มขึ้นให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา ซึ่งมีผลตามพระราชกฤษฎีกาให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันที่ประกาศในพระราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป คือประกาศในพระราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๕ ตอนที่ ๗๓ ก ลงวันที่ ๑๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๑ ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ คือ นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี โดยมี พลตำรวจเอก ประชา พรหมนอก เป็นผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ คนแรก พ.ศ. ๒๕๔๒ - ๒๕๔๓ วันที่ ๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๓ พลตำรวจเอก ประชา พรหมนอก ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติคนแรก ได้ลาออกจากตำแหน่ง เพื่อไปดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานฯ วันที่ ๒๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๓ เวลา ๑๕.๓๐ น. ก.ตร.โดย นายบัญญัติ บรรทัดฐาน รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ในฐานะประธาน ก.ตร. (คณะกรรมการข้าราชการตำรวจ) เสนอแต่งตั้ง พลตำรวจเอก พรศักดิ์ ดุรงค์วิบูลย์ รักษาการในตำแหน่งผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ (ผบ.ตร.) ให้เป็นผู้ดำรงตำแหน่ง ผบ.ตร. ในที่ประชุม ก.ตร. ให้พิจารณา ก.ตร.ให้ความเห็นชอบโดยเอกฉันท์^{๗๖}

๒.๔.๒ อำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย

สำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นส่วนราชการระดับกรมมีฐานะเป็นนิติบุคคลขึ้นการบังคับบัญชาโดยตรงต่อนายกรัฐมนตรี โดยไม่อยู่ในสังกัดกระทรวงใดๆ หรือสำนักนายกรัฐมนตรี มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

๑. รักษาความปลอดภัยต่อองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี พระรัชทายาท ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ พระบรมวงศานุวงศ์ ผู้แทนพระองค์ และพระราชอาคันตุกะ
๒. ดูแลควบคุมและกำกับการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจซึ่งปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
๓. ป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดทางอาญา
๔. รักษาความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยของประชาชน และความมั่นคงของราชอาณาจักร

^{๗๖}สำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, เอกสารคู่มือการปฏิบัติราชการตามโครงการพัฒนาสถานีตำรวจเพื่อประชาชน (โรงพักเพื่อประชาชน) ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๘), หน้า ๑-๑๒.

๕. ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของข้าราชการตำรวจหรือสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

๖. ช่วยเหลือการพัฒนาประเทศ ตามที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย

๗. ปฏิบัติการอื่นใดเพื่อเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้การปฏิบัติการตามอำนาจหน้าที่ตามข้อ ๑, ๒, ๓, ๔ หรือ ๕ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ทั้งนี้ ตามที่กำหนดไว้ในบทบัญญัติ มาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.

๒๕๔๗

๒.๔.๓ ธงชัยประจำสำนักงานตำรวจแห่งชาติ^{๗๗}

ธงชัยประจำสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นธงซึ่งได้รับพระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยได้รับพระราชทานเป็นครั้งแรกจำนวน ๖ ธง เมื่อวันที่ ๑๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๙๕ ณ ลานพระราชวังดุสิต ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จฯ ในการพระราชพิธีตรึงหมุดธงชัยเฉลิมพลประจำหน่วยตำรวจด้วยพระองค์เอง ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม เมื่อวันที่ ๘ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๙๕ ความสำคัญของธงชัย ลักษณะ การได้มาของธงชัยประจำหน่วยตำรวจ มีลักษณะเช่นเดียวกับธงชัยเฉลิมพลของทหารทุกประการ โดยผืนธงมีสีลักษณะเดียวกับธงชาติ ที่ข้อมยอดธงบรรจุเส้นพระเกศา (เส้นพระเจ้า) ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และบรรจุพระพุทธรูปองค์เล็ก เรียกว่า "พระยอดธง" เอาไว้ อันมีความหมายว่าธงชัยนี้เป็นตัวแทนของชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ที่ข้าราชการตำรวจทั้งหลาย และประชาชนชาวไทยให้ความเคารพนับถือ โดยความสำคัญของธงชัยประจำหน่วยตำรวจนี้ ปรากฏในพระบรมราโชวาทในวันพิธีสวนสนามและพระราชทานธงชัยประจำหน่วยตำรวจเมื่อวันที่ ๑๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๙๕ ความตอนหนึ่งที่ว่า

“...ในการที่ข้าพเจ้าได้มอบธงชัยให้แก่หน่วยต่าง ๆ ในกรมตำรวจในวันนี้ ก็โดยที่ระลึกว่าหน้าที่สำคัญของตำรวจทั้งหลายในปัจจุบัน มิใช่เพียงรักษาความสงบภายในบ้านเมืองเท่านั้น แต่ต้องป้องกันความไม่สงบที่อาจจะมาจากภายนอกประเทศอีกด้วย ธงนี้นับว่าเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง เพราะเป็นสัญลักษณ์แทนตัวข้าพเจ้า ผู้ซึ่งเอาใจใส่ตัวท่านทั้งหลายตลอดเวลา เพราะเป็นที่หมาย ที่เคารพในเวลาที่ยังคงดำรงได้เข้าเป็นหมวดหมู่อยู่ประจำ และเมื่อถึงวาระจำเป็นที่คับขัน เมื่อท่านได้ระลึกถึงธงชัยนี้แล้ว ก็จะเป็นเครื่องชักนำให้อาจกล้าหาญ และร่าเริงใจที่จะประกอบหน้าที่ บำเพ็ญตนให้สมกับเป็นตำรวจของชาติไทย อย่าให้ผู้ใดได้เห็นว่าเราเกิดมาเสียชาติเกิดได้ ฉะนั้น ท่านทั้งหลายจงรับธงนี้ไว้ด้วยความรัก และความเคารพเทิดทูน และพิทักษ์รักษาธงนี้ไว้ยิ่งกว่าชีวิตตน และให้เป็นมิ่งขวัญที่เป็นศักดิ์ศรีของกรมตำรวจสืบไป ...”

และปรากฏในพระบรมราโชวาทในวันพิธีสวนสนามและพระราชทานธงชัยประจำกองโรงเรียนตำรวจภูธรภาค ๔ วันที่ ๑๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๙๖ ความตอนหนึ่งว่า

“... ข้าพเจ้าได้มอบธงชัย ประจำกองโรงเรียนตำรวจภูธรภาค ๔ ในวันนี้ก็โดยเห็นว่า กองโรงเรียนนี้เป็นแหล่งฝึก และอบรมตำรวจส่วนหนึ่ง เพื่อเพิ่มพูนกำลังของประเทศชาติ ในด้านรักษาความสงบภายใน และทั้งป้องกันความไม่สงบ อันจะมีมาจากภายนอกประเทศด้วย จึงสมควรจะได้มีธงประจำกองนี้ไว้เป็นมิ่งขวัญประจำกอง เพราะธงชัยนี้เป็นเสมือนเครื่องหมายแทนชาติ ศาสนา และ

^{๗๗} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๕-๒๗.

ตัวข้าพเจ้า จงพิทักษ์รักษาองค์นี้ด้วยความรักและเคารพให้ยิ่งกว่าชีวิตของตน เพื่อเป็นมิ่งขวัญ และ ศักดิ์ศรีของกรมตำรวจสืบไป ...”

โดยในส่วนของธงชัยประจำโรงเรียนนายร้อยตำรวจนั้น จะมีการเชิญไปกระทำพิธีกล่าวคำ สัตย์ปฏิญาณตนและสวนสนามของนักเรียนนายร้อยตำรวจ เนื่องในวันตำรวจ ๑๓ ตุลาคม ของทุกปี ตลอดมา

แม้ว่าธงชัยประจำหน่วยต่างๆของตำรวจจะมีได้ปรากฏอยู่ใน พ.ร.บ.ธง พ.ศ. ๒๕๒๒ แต่ เมื่อพิจารณาถึงการได้รับพระราชทาน การพระราชพิธีตรึงหมุดธงโดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ความสำคัญของธง ลักษณะต่าง ๆ ของธง และเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ของสำนักพระราชเลขาธิการที่เรียก ธงดังกล่าวว่า “ธงชัยเฉลิมพล” มาโดยตลอด ก็เป็นที่เข้าใจได้ว่า “ธงชัยประจำกอง” ประจำหน่วย ตำรวจที่มีอยู่ในปัจจุบันนี้ ก็มีความสำคัญเช่นเดียวกันกับธงชัยเฉลิมพลของหน่วยทหารทุกประการ ทั้งนี้ ตามหลักฐานของส่วนราชการต่าง ๆ ได้กล่าวถึงธงชัยประจำหน่วยตำรวจในชื่อต่าง ๆ ได้แก่ “ธงชัยเฉลิมพลประจำกอง” หรือ “ธงประจำกอง” หรือ “ธงชัย” หรือ “ธงชัยประจำกอง” ของ หน่วยตำรวจ ซึ่งล้วนเป็นธงเดียวกัน

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมายของตำรวจไว้ว่า เป็นเจ้าหน้าที่ของ รัฐมีหน้าที่ตรวจตรารักษาความสงบ จับกุมและปราบปรามผู้กระทำความผิดกฎหมาย เรียกชื่อตามหน้าที่ ที่รับผิดชอบ เช่น ตำรวจสันติบาล ตำรวจกองปราบ ตำรวจดับเพลิง ตำรวจน้ำ ตำรวจรถไฟ ตำรวจป่าไม้ โดยตำรวจภูธร หมายถึง ตำรวจผู้มีหน้าที่ระงับเหตุการณ์ทางอาญาภายนอก กรุงเทพมหานคร^{๗๘}

นอกจากนี้ในประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดีได้ให้ความหมายว่า ตำรวจคือ เจ้า พนักงานซึ่งกฎหมายให้มีอำนาจและหน้าที่ตรวจตรารักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน จึงอาจ กล่าวได้ว่า ตำรวจ คือ เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งกฎหมายให้มีอำนาจและหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อย ของประชาชนนั่นเอง

หน้าที่ของตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ ๑ ตุลาคม ๒๕๗๘ ที่ทำให้ตำรวจมีหน้าที่

๑) ในฐานะเป็นเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อย ย่อมมีอำนาจในการ สืบสวนคดีอาญาทั่วราชอาณาจักร

๒) ในฐานะเป็นพนักงานสอบสวนย่อมมีอำนาจทำการสอบสวนคดีอาญาได้ภายในเขต อำนาจของตน ตามที่กำหนดไว้ในประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง กำหนดหน่วยงานของอำนาจ ความรับผิดชอบและเขตพื้นที่การปกครองของหน่วยราชการในกรมตำรวจ

๓) อำนาจจับกุมบุคคลผู้ทำผิดคดีอาญาทั้งในกรณีมีหมายจับและไม่มีหมายจับ ตลอดถึง การค้นบุคคลในที่สาธารณะด้วย

๔) มีอำนาจควบคุมดูแลผู้ถูกจับกุมได้ตามเวลาที่กฎหมายให้อำนาจไว้

๕) มีอำนาจตรวจค้นเคหสถานที่อยู่อาศัยและสำนักงานของบุคคลอันเป็นที่รื้อฐานได้ ตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในกฎหมาย

^{๗๘}ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช ๒๕๔๒, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น จำกัด, ๒๕๔๖), หน้า ๓๔๓.

อภิรักษ์ เวชกาณญา ได้สรุปหน้าที่ของตำรวจตามกฎหมายตั้งแต่เริ่มต้นกรมตำรวจจนปัจจุบันได้เปลี่ยนมาเป็นสำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีหลักหน้าที่บทบาทของตำรวจที่สำคัญพอสรุปได้ดังนี้^{๗๙}

- ๑) การป้องกันอาชญากรรม
- ๒) การปราบปรามอาชญากรรม
- ๓) การสืบสวนสอบสวนจับกุมฟ้องร้องผู้กระทำความผิด
- ๔) การค้นหาทรัพย์สินสูญหาย
- ๕) การรักษาระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ที่ไม่เกี่ยวกับอาชญากรรม
- ๖) การจัดสรรบริการแก่ประชาชน
- ๗) การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล
- ๘) การปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ

พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๗ ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ลงวันที่ ๑๓ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๗ กำหนดให้ส่วนราชการมีฐานะเป็นนิติบุคคลอยู่ในบังคับบัญชาของนายกรัฐมนตรีและมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

- ๑) รักษาความปลอดภัยสำหรับองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี พระรัชทายาท ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ พระบรมวงศานุวงศ์ ผู้แทนพระองค์และพระราชอาคันตุกะ
- ๒) ดูแลควบคุมและกำกับการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจซึ่งปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
- ๓) ป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดทางอาญา
- ๔) รักษาความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยของประชาชนและความมั่นคงของราชอาณาจักร
- ๕) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของข้าราชการตำรวจหรือสำนักงานตำรวจแห่งชาติ
- ๖) ช่วยเหลือการพัฒนาประเทศตามที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย
- ๗) ปฏิบัติการอื่นใดเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้การปฏิบัติการตามอำนาจหน้าที่ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า การบริหารจัดการของสำนักงานตำรวจแห่งชาติจะต้องยึดตามพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๗ โดยมีฐานะเป็นนิติบุคคลอยู่ในบังคับบัญชาของนายกรัฐมนตรี ทำให้การปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจเป็นไปอย่างเต็มกำลังความสามารถโดยยึดมั่นหลักคุณธรรมในการบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้แก่ประชาชน ข้าราชการตำรวจต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและก่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดอันจะนำมาซึ่งความสงบเรียบร้อยของประเทศชาติและความผาสุกของประชาชนทั้งประเทศ

^{๗๙} อภิรักษ์ เวชกาณญา, การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีหน้าที่ปราบปรามยาเสพติด : ศึกษากรณีกองบังคับการสอบสวน, ภาคนิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (คณะพัฒนาสังคม : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๒).

๒.๔.๔ งานในหน้าที่ของตำรวจ

จากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจตั้งแต่ครั้งยังเป็นกรมตำรวจ และเปลี่ยนมาเป็นสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๔๒ นั้น เป็นเวลากว่าหนึ่งศตวรรษที่การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นไปในลักษณะนโยบายจากเบื้องบนและการเข้าไปสัมผัสกับประชาชนในชุมชนหรือในพื้นที่ที่จะมีไม่มากนัก การปฏิบัติงานจะปฏิบัติไปตามกฎระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ โดยไม่เหลียวมองประชาชนในพื้นที่ต้องการอะไร ซึ่งในหน้าที่หลักคือการบริการในด้านการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมและการบริการอำนวยความสะดวกในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ เช่น การจัดการจราจร การรักษาความปลอดภัยในอาคารบ้านพักและตัวบุคคล พร้อมทั้งทรัพย์สินต่าง ๆ ของประชาชน ดังนั้นหากมองตามเนื้อหาแล้วการประสานงานกับประชาชนจะนำมาซึ่งประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของตำรวจเป็นอันมาก ดังนั้น ตั้งแต่ในปี พ.ศ. ๒๕๒๙ ทางกรมตำรวจจึงได้บรรจุแผนงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ไว้ในแผนกรมตำรวจแม่บทฉบับที่ ๑ (๒๕๓๐-๒๕๓๔) โดยให้ตำรวจทุกนายได้ปฏิบัติกันทุกพื้นที่โดยกำหนดในลักษณะกว้าง ๆ เป็นแนวทางไว้ ต่อมาในแผนกรมตำรวจแม่บทฉบับที่ ๒ (๒๕๓๕-๒๕๓๙) ได้ระบุเป้าหมายในการดำเนินงานตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ว่า คือ การปฏิบัติงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์กับประชาชนในชนบท โดยหาความร่วมมือหรือให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานนี้ เพื่อให้บังเกิดผลดีมีทิศทางและครบวงจรจากแนวนโยบายและทิศทางของงานสาขาชุมชนและมวลชนสัมพันธ์กำหนดไว้เป็นนโยบายทางการพัฒนาสังคม จิตใจ และวัฒนธรรม ปรากฏในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๗ (พ.ศ. ๒๕๓๕-๒๕๓๙) ซึ่งได้เน้นให้มีการจัดระบบและมาตรฐานการส่งเสริมความมั่นคงของสถาบันครอบครัว ขยายการส่งเสริมการมีส่วนร่วมขององค์กรชุมชนนำงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ เพื่อแก้ไขปัญหาอาชญากรรมและอบรมพัฒนาให้ประชาชนเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ดี คือการเป็นผู้มีศีลธรรม มีระเบียบวินัย และมีจิตสำนึก ร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยจะต้องเข้าถึงประชาชนทุกกลุ่ม ทั้งระดับครอบครัว ชุมชน และกลุ่มอาชีพ รวมทั้งปรับปรุงการผลิตและเผยแพร่ข่าวสารที่จะช่วยพัฒนาชุมชนต่อไป โดยกำหนดแนวทางในการดำเนินการอย่างต่อเนื่องต่อมาในทุก ๆ แผนแม่บท โดยแผนกรมตำรวจแม่บท ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๔๐ - ๒๕๔๔) ได้กำหนดแผนการปฏิบัติไว้หลายแผนสาขาดังนี้

- ๑) แผนสาขาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
- ๒) แผนสาขาความมั่นคงภายใน
- ๓) แผนสาขาการบริการทางสังคม
- ๔) แผนสาขาชุมชนและมวลชนสัมพันธ์
- ๕) แผนสาขาการพัฒนาการบริหาร
- ๖) แผนสาขาการจัดการจราจร
- ๗) แผนสาขาป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้โทษ

แม้ว่าในแผนกรมตำรวจแม่บท ฉบับที่ ๑-๒ ช่วง พ.ศ. ๒๕๓๐-๒๕๓๙ จะได้กำหนดงานตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ไว้ในแผนหลัก แต่การปฏิบัติยังละเลยกันอยู่ เจ้าหน้าที่ตำรวจมักจะเน้นงานด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจบางกลุ่มลืมนึกไปว่า งานด้านชุมชนและมวลชนสัมพันธ์นี้ เป็นภารกิจพื้นฐานของเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งแทรกอยู่ในงานด้านต่าง ๆ

เพราะโดยเริ่มตั้งแต่การสัมผัสกับประชาชน การขอข้อมูลข่าวสาร การหาความร่วมมือจากประชาชน ในรูปแบบต่าง ๆ เช่นนี้เป็นงานด้านนี้ทั้งสิ้น การพัฒนาประเทศไทยในช่วง ๒๕ ปีในอนาคต จะต้องคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วของกระแสโลกาภิวัตน์แต่ละประเทศ และองค์การจะต้องเน้นการใช้ความได้เปรียบที่ตนเองมีการสร้างพันธมิตรอย่างหลากหลายเพื่อความอยู่รอด การกระทำผิดกฎหมายอาจเกิดหลายท้องที่หรือหลายประเทศเกี่ยวเนื่องกัน หรือเกิดแล้วหลบซ่อนไปต่างประเทศ เป็นต้น ดังนั้นตำรวจต้องหาพันธมิตรหรือแนวร่วมมาก ๆ ซึ่งได้แก่ ผู้ให้ข่าวสารหรือผู้สนับสนุน หรือประชาชนในท้องถิ่นนั่นเอง^{๘๐} และตำรวจนั้นมีหน้าที่หลักในการบังคับใช้กฎหมายอีกทั้งตำรวจคือเจ้าหน้าที่ของรัฐเพียงฝ่ายเดียวที่เข้าติดต่อสัมพันธ์กับประชาชนทุกระดับตลอด ๒๔ ชั่วโมงต่อวัน และ ๗ วันต่อสัปดาห์^{๘๑} ยุทธวิธีตำรวจแบบใหม่โดยการประยุกต์ใช้งานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม อย่างแท้จริง โดยใช้หลักศิลปศาสตร์และรัฐศาสตร์แบบผสมผสาน^{๘๒} แนวทางดำเนินการด้านงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ต้องกระทำในเชิงรุก โดยมีวัตถุประสงค์ในงานนี้ คือให้ประชาชนเข้าใจและศรัทธา พร้อมทั้งจะให้ความร่วมมือทางด้านข่าวสารหรือสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจและรู้จักการป้องกันตนเอง เคารพกฎหมายและช่วยเหลือเพื่อนบ้านได้ การปฏิบัติภารกิจของตำรวจไม่ว่าด้านใด ๆ จึงต้องเกี่ยวข้องกับประชาชนและพฤติกรรมของประชาชน รวมกันเรียกว่ากลุ่มบุคคลมวลชน หรือชุมชนเป็นหลัก^{๘๓}

วิรุฬห์ พันแสน แนะนำแนวทางในการปฏิบัติงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ว่า^{๘๔}

๑) มีการดำเนินการประชาสัมพันธ์ในเชิงรุก เพื่อให้เกิดความเข้าใจตำรวจมากขึ้น

๒) มีการจัดตั้งหน่วยตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ขึ้นภายในองค์กรตำรวจเพื่อรับผิดชอบ

๓) สนับสนุนการปฏิบัติงานของตำรวจ ให้ทั้งงบประมาณและเครื่องมือเครื่องใช้

พิชัย สุนทรสังบุญย์ ให้แนวคิดจากประสบการณ์และการปฏิบัติงานที่ผ่านมาในงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์โดยกำหนดแนวความคิด ดังนี้^{๘๕}

๑) หลักการ โดยกำหนดหัวใจของงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ ว่าเป็นการปฏิบัติเชิงงานจิตวิทยาและมนุษยสัมพันธ์ โดยผู้บริหารหรือผู้นำต้องพัฒนาตนเองและความพร้อมของหน่วยให้ประชาชนผู้มาใช้บริการแล้วเกิดความเชื่อมั่นศรัทธาเลื่อมใส จะเกิดความร่วมมือกันได้ดี

^{๘๐} ชิตชัย วรรณสถิต, เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารกระบวนการยุติธรรม, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๔๗), หน้า ๑๔๔.

^{๘๑} รื่องตำรวจเอกประชัย เปี่ยมสมบูรณ์, การบริหารงานตำรวจ, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๐), หน้า ๓.

^{๘๒} พลตำรวจเอกประชา พรหมนอก, ตำรวจชุมชนสัมพันธ์กับการพัฒนาสังคม, ผลงานวิจัยเสนอต่อวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๓๑ ปีการศึกษา ๒๕๓๑ - ๒๕๓๒, (กรุงเทพมหานคร, ๒๕๓๒), ถ้ายเอกสาร.

^{๘๓} วิรุฬห์ พันแสน, การปฏิบัติงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์, (เอกสารแนะนำความรู้และการปฏิบัติงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, ๒๕๔๙), หน้า ๑๗.

^{๘๔} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๓.

^{๘๕} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๒.

^{๘๖} พิชัย สุนทรสังบุญย์, เอกสารแนะนำความรู้การปฏิบัติงานตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์, (ขอนแก่น : กองบัญชาการตำรวจภูธรภาค ๔, ๒๕๔๑), หน้า ๑-๒.

๒) วิธีการดำเนินการ

๒.๑) ต้องพัฒนาตัวเอง ให้เกิดภาวะผู้นำ ซึ่งเป็นศาสตร์และศิลป์ เพื่อให้เป็นคนดีรักความเป็นธรรม

๒.๒) พัฒนาผู้ใต้บังคับบัญชาหรือเพื่อนร่วมงาน ให้มีความรู้คู่คุณธรรม พุทธิ คดีดีทำดี มีน้ำใจต่อประชาชน

๒.๓) พัฒนาหน่วยงานและระบบงาน

๒.๔) จัดกิจกรรมเพื่อเชื่อมประสานสัมพันธ์

๒.๕) นำเสนอปัญหาเพื่อเป็นแนวทางแก้ปัญหาสังคม และจงใจเพื่อให้เกิดความร่วมมือแก้ปัญหาสังคม ช่วยเหลือกันและกัน โดยเคารพกฎหมาย รู้จักรักษาความปลอดภัยในตนเองและชุมชน แจ้งเบาแสบคนร้าย ยินดีเป็นพยานคดีต่างๆ และการร่วมกันพัฒนา

สมศักดิ์ แขวงโสภา ได้นำเสนอแนวคิดในงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ดังนี้^{๘๘๗}

๑) หลักการทั่วไป ของงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ ต้องระลึกเสมอว่า “ประชาชน” คือ ตำรวจคนแรกของโลก จึงเป็นเป้าหมายสำคัญในการปฏิบัติงานและประชาชนต้องมีความรู้ความเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนเองในสังคม ต้องร่วมรับผิดชอบร่วมกันในสังคม โดยไม่ผลักภาระให้ตำรวจแต่ฝ่ายเดียว และตำรวจต้องมีคุณค่ามีความประพฤติก่อให้เกิดความศรัทธาต่อประชาชน เพื่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างกันในการรักษาความสงบเรียบร้อยในชุมชน

๒) หลักการปฏิบัติการงานชุมชน มีดังนี้

๒.๑) การสร้างคน ตั้งแต่การปลูกฝังจิตสำนึก การสร้างแกนนำในชุมชน การฝึกอบรม แนะนำความรู้ต่าง ๆ เพื่อป้องกันและพึ่งตนเองได้

๒.๒) สร้างแนวทางการปฏิบัติ โดยจัดทำแผนงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ ให้สมบูรณ์ชัดเจน มีขั้นตอนการดำเนินการครอบคลุมภารกิจนำไปสู่การปฏิบัติเป็นรูปธรรม และจัดการประชุมชี้แจงให้ชัดเจนโดยชักซ้อมการปฏิบัติด้วย

๒.๓) สร้างความเข้าใจ โดยทำความเข้าใจกันระหว่างตำรวจและประชาชน เผยแพร่ประชาสัมพันธ์งาน จัดทำหมู่บ้านต้นแบบ และเป็นตัวอย่างการปฏิบัติกระจายไปยังชุมชนอื่น

๒.๔) สร้างงาน ดำเนินการตามแผนอย่างจริงจัง ประชาสัมพันธ์งานที่ประสบผลสำเร็จอย่างต่อเนื่อง และริเริ่มกิจกรรมงานใหม่ๆ อยู่เสมอ โดยไม่ละทิ้งงานที่ปฏิบัติอยู่เดิม และคงคุณภาพของงานเดิมไว้เสมอ

๓) การดำเนินการ มีขั้นตอนดังนี้

๓.๑) การติดต่อเข้าถึงเอาชนะจิตใจกลุ่มเป้าหมาย

๓.๒) ให้การฝึกอบรมและพัฒนาความรู้

๓.๓) การจัดองค์กรโดยจัดเครือข่ายให้สมบูรณ์และมีการประสานงานมากขึ้น

๓.๔) มีการมอบหมายภารกิจที่ชัดเจน

๓.๕) อบรมเพิ่มเติมสม่ำเสมอ

^{๘๘๗} สมศักดิ์ แขวงโสภา, การปฏิบัติงานตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์, (กรุงเทพมหานคร : กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน, ๒๕๔๑), หน้า ๑-๔.

๓.๖) การติดตามผลเพื่อปรับปรุงและแก้ไขส่วนที่บกพร่อง

๔) ข้อเสนอแนะอื่นๆ มีดังนี้

๔.๑) ผู้ปฏิบัติงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ต้องอดทนเสียสละ มุ่งมั่นและเอาใจใส่ต่องาน

๔.๒) อุปสรรคสำคัญคือ ส่วนตำรวจทั้งผู้บังคับบัญชาบางนาย และผู้ใต้บังคับบัญชาบางนายไม่สนใจไม่มองถึงประโยชน์ของงานนี้และจะขัดขวางการปฏิบัติด้วย มองว่างานปกติก็เพียงพอแล้ว

๔.๓) ตำรวจทุกนายต้องมีความซื่อสัตย์ สุจริต ปฏิบัติงานอย่างเข้มแข็ง

๔.๔) เงินเดือนตำรวจบางส่วนนั้นยังต่ำกว่าความเป็นจริงในการดำรงชีพอยู่ จึงอาจเกิดการประพฤติมิชอบได้

๔.๕) ตำรวจทุกนายต้องตระหนักและทำงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ทุกนาย

๔.๖) อย่ามองกระแสกลุ่มชนและทำไปโดยไม่ไตร่ตรอง ต้องมองความถูกต้อง

ผลตำรวจเอกอดุลย์ แสงสิงห์แก้ว ได้เสนอแนวความคิด โดยกำหนดหลักในการปฏิบัติงานเพื่อนำไปสู่งานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ได้ คือ “บริหารภายในหน่วยงาน/องค์กรให้ดีแล้วจะพูดได้เต็มปาก ยืนอยู่อย่างมั่นคง” โดยเน้น ภาวะผู้นำ มีเทคนิค ไม่ลำเอียง ต้องโปร่งใส การปฏิบัติและการเสนอแนะ นำไปสู่การปฏิบัติเกิดภาพลักษณ์ที่ดีขึ้น มีการปฏิบัติ ๕ ประการ^{๘๘}

๑) ทำการฝึกให้เป็นนิสัย

๒) ทำการอบรมสม่ำเสมอ

๓) ทำงานโยธาท่านมีส่วนร่วม

๔) กำหนดมาตรการที่ดี

๕) กำหนดสวัสดิการให้เป็นธรรม

ผลตำรวจเอกสวัสดิ์ อมรวิวัฒน์ ได้กล่าวถึงงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์เมื่อไปเป็นประธานการอภิปรายเชิงวิชาการ ในการเพิ่มพูนการดำเนินงานชุมชนสัมพันธ์ ของกองบัญชาการตำรวจนครบาล ปี ๒๕๓๓ ว่า ...โครงการตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของกรมตำรวจเป็นมาตรการเชิงรุก ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างทัศนคติ และความเข้าใจอันดีระหว่างตำรวจและประชาชนเพื่อได้มาซึ่งการสนับสนุนช่วยเหลือในการปฏิบัติงานของตำรวจอย่างเต็มที่ และบังเกิดความศรัทธาต่อตำรวจ...^{๘๙}

พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร อธิบายถึงงานตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ว่าเป็นงานที่มีหลักการสอดคล้องกับระบอบประชาธิปไตย ซึ่งตำรวจต้องมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อชุมชนก่อให้เกิดความเข้าใจกันในบทบาทและหน้าที่ที่สลับซับซ้อนของตำรวจ เป็นความหมายที่กว้างไกลกว่าการประชาสัมพันธ์ โดยประกอบด้วย ๓ ส่วนคือ^{๙๐}

^{๘๘}ผลตำรวจเอกอดุลย์ แสงสิงห์แก้ว, การปฏิบัติงานตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์, (กรุงเทพมหานคร : กองบัญชาการตำรวจนครบาล, ๒๕๔๑), หน้า ๒.

^{๘๙}ผลตำรวจเอกสวัสดิ์ อมรวิวัฒน์, การอภิปรายเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์, (กรุงเทพมหานคร : กองบัญชาการตำรวจนครบาล, ๒๕๔๓).

^{๙๐}พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร, แนวทางการปฏิบัติงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, ๒๕๔๗), หน้า ๗๕-๗๗.

- ๑) การประชาสัมพันธ์ (Public Relation)
- ๒) การบริการที่ดีต่อประชาชน (Public Service) และ
- ๓) เกิดความร่วมมือที่ดีของประชาชน (Public Participation)

สรุปได้ว่า จากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจตั้งแต่ครั้งยังเป็นกรมตำรวจ และเปลี่ยนมาเป็นสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นไปในลักษณะนโยบายจากเบื้องบนและการเข้าไปสัมผัสกับประชาชนในชุมชนหรือในพื้นที่ที่มีไม่มากนัก การปฏิบัติงานจะปฏิบัติไปตามกฎระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ โดยไม่เหลียวมองประชาชนในพื้นที่ต้องการอะไร ซึ่งในหน้าที่หลักคือบริการในด้านการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมและบริการอำนวยความสะดวกในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ ดังนั้นหากมองตามเนื้องานแล้วการประสานงานกับประชาชนจะนำมาซึ่งประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของตำรวจเป็นอันมาก ซึ่งได้เน้นให้มีการจัดระบบและมาตรฐานการส่งเสริมความมั่นคงของสถาบันครอบครัว ขยายการส่งเสริมการมีส่วนร่วมขององค์กรชุมชนนำงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ เพื่อแก้ไขปัญหาอาชญากรรมและอบรมพัฒนาให้ประชาชนเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ดี คือการเป็นผู้มีศีลธรรม มีระเบียบวินัย และมีจิตสำนึก ร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยจะต้องเข้าถึงประชาชนทุกกลุ่ม ทั้งระดับครอบครัว ชุมชน และกลุ่มอาชีพ รวมทั้งปรับปรุงการผลิตและเผยแพร่ข่าวสารที่จะช่วยพัฒนาชุมชนต่อไป

๒.๕ หลักธรรมสัปปุริสธรรม ๗

หลักสัปปุริสธรรม ๗ หมายถึง ธรรมของสัตตบุรุษ หรือธรรมของคนดี คนที่สมบูรณ์แบบหรือคนที่เป็นผู้นำที่ดี เป็นมนุษย์โดยสมบูรณ์ ซึ่งถือว่าเป็นสมาชิกที่ดี มีคุณค่าอย่างแท้จริงของมนุษยชาติ ธรรมที่ทำให้คนเราเป็นสัตตบุรุษ หรือเป็นคนดีจะต้องประกอบด้วยคุณสมบัติ ๗ ประการ

๒.๕.๑ ความหมายของหลักสัปปุริสธรรม ๗

ความหมายของหลักธรรมของสัตตบุรุษ หรือ ธรรมของคนดี หรือคนที่เป็นผู้นำที่ดี คนที่สมบูรณ์แบบ หรือมนุษย์โดยสมบูรณ์ ซึ่งถือว่าเป็นสมาชิกที่ดี มีคุณค่าอย่างแท้จริงของมนุษยชาติ มีท่านผู้รู้และนักวิชาการได้กล่าวไว้สามารถพิจารณาได้ดังนี้

พระพุทธศาสนา ได้ให้ความหมายว่า สัปปุริสธรรม ๗ หมายถึง ธรรมของคนดี ธรรมของสัตตบุรุษ ธรรมที่ทำให้เป็นสัตตบุรุษ ๑. ธัมมัญญูตา คือ รู้จักเหตุ ๒. อัตถัญญูตา คือ รู้จักผล ๓. อุตตัญญูตา คือ รู้จักตน ๔. มัตตัญญูตา คือ รู้จักประมาณ ๕. กาลัญญูตา คือ รู้จักกาล ๖. ปริสัจญูตา คือ รู้จักชุมชน ๗. ปุคคัลโปปรัญญูตา คือ รู้จักบุคคล^{๑๑}

สัปปุริสธรรม ๗ คือ ธรรมของสัตตบุรุษ ในการบริหารงานในองค์กรต่าง ๆ ถ้าองค์กรใดได้บุคลากรที่เป็นสัตตบุรุษก็ย่อมจะสร้างความเจริญสามัคคีให้แก่หน่วยงานหรือองค์การอย่างสบาย เพราะบุคลากรหรือผู้บริหารใช้หลักการรู้จักเหตุ รู้จักผล รู้จักตนเอง รู้จักประมาณ รู้เวลา รู้จักชุมชน และรู้บุคคลทั้งในชุมชนและองค์กร โดยเฉพาะสถานีดตำรวจภูธรเมืองนครสวรรค์ ที่ผู้วิจัยได้นำมาเสนอนี้ ใช้หลักธรรม ๗ ประการหรือไม่อย่างไร การนำหลักธรรมนี้มาประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดความ

^{๑๑}ที่.ปา. (ไทย) ๑๑/๓๓๐/๓๓๓.

สามัคคีในองค์การเป็นแรงจูงใจในการทำงานของฝ่ายปฏิบัติ ตลอดจนการบริหารงานที่มีคุณภาพ เกิดขึ้นอีกด้วย หลักสัปปริสธรรม ๗ ประการ แปลว่า ธรรมของสัตบุรุษ ได้แก่ คนดี มีความประพฤติ ทางกาย วาจา ถูกต้องเรียบร้อยไม่มีโทษ มี ๗ ประการ ดังนี้

๑. ธัมมัญญตา รู้หลักและรู้จักเหตุ คือ รู้หลักการและกฎเกณฑ์ของสิ่งทั้งหลาย ที่ตนเข้าไปเกี่ยวข้องกับในการดำเนินชีวิต ในการปฏิบัติกิจหน้าที่และดำเนินกิจการต่าง ๆ รู้เข้าใจสิ่งที่ตนต้องประพฤติ ปฏิบัติตามเหตุผล เช่น รู้ว่า ตำแหน่ง ฐานะ อาชีพ การงานของตน มีหน้าที่และความรับผิดชอบอย่างไร มีอะไรเป็นหลักการ จะต้องทำอะไรอย่างไร จึงจะเป็นเหตุให้บรรลุถึงผลสำเร็จที่เป็นไปตามหน้าที่และความรับผิดชอบนั้น ๆ ดังนี้ เป็นต้น ตลอดจนขั้นสูงสุดคือรู้เท่าทันกฎธรรมดาหรือหลักความจริงของธรรมชาติเพื่อปฏิบัติต่อโลกและชีวิตอย่างถูกต้อง มีจิตใจเป็นอิสระ ไม่ตกเป็นทาสของโลกและชีวิตนั้น

๒. อุตถัญญตา รู้ความมุ่งหมายและรู้จักผล คือรู้ความหมาย และความมุ่งหมายของหลักการที่ตนปฏิบัติ เข้าใจวัตถุประสงค์ของกิจการที่ตนกระทำ รู้ว่าหลักการนั้นมีความมุ่งหมายอย่างไร รู้ว่าที่ตนทำอยู่อย่างนั้นดำเนินชีวิตอย่างนั้น เพื่อประสงค์ประโยชน์อะไร หรือควรจะได้บรรลุถึงผลอะไร ที่ให้มีหน้าที่ ตำแหน่ง ฐานะการงานอย่างนั้น เขากำหนดวางกันไว้เพื่อความมุ่งหมายอะไร กิจการที่ตนทำอยู่ขณะนี้ เมื่อทำไปแล้วจะบังเกิดผลอะไรบ้าง เป็นผลดีหรือผลเสียอย่างไร ดังนี้ เป็นต้น ตลอดจนถึงขั้นสูงสุด คือรู้ความหมายของคติธรรมตา แลประโยชน์ที่เป็นสาระของชีวิต

๓. อัตตัญญตา รู้จักตน คือ รู้ตามเป็นจริงว่า ตัวเรานั้น ว่าโดยฐานะ ภาวะ เพศ กำลัง ความรู้ ความถนัด ความสามารถและคุณธรรม เป็นต้น บัดนี้ เท่าไร อย่างไร และประพฤติปฏิบัติให้เหมาะสม และรู้จักแก้ไขปรับปรุง ส่งเสริม ทำการต่าง ๆ ให้สอดคล้องถูกต้อง ตรงทางที่จะให้เจริญอกงามบังเกิดผลดี

๔. มัตตัญญตา จักประมาณ คือ รู้จักพอดี เช่น รู้จักประมาณในการบริโภค รู้จักประมาณในการใช้จ่ายทรัพย์ รู้จักความพอเหมาะพอดี ในการพูด การปฏิบัติและทำการต่าง ๆ ตลอดจนการพักผ่อนหลับนอนและการสนุกสนานรื่นเริงต่าง ๆ

๕. กาลัญญตา รู้กาลเวลาอันสมควร คือ รู้กาลเวลาอันเหมาะสม และระยะที่พึงใช้ในการประกอบกิจ กระทำหน้าที่การงาน ปฏิบัติการต่าง ๆ และเกี่ยวข้องกับผู้อื่น เช่น รู้ว่า เวลาไหนควรทำอะไร และทำให้ตรงเวลา ให้เป็นเวลา ให้ทันเวลา ให้พอเวลา ให้เหมาะเวลา ให้ถูกเวลา

๖. ปริสัญญตา รู้จักประชุมชน คือรู้จักถิ่น รู้จักที่ชุมนุม แลชุมชน รู้กาลอันควรประพฤติปฏิบัติในถิ่นที่ชุมนุม และต่อชุมชนนั้นว่า ชุมชนนี้เมื่อเข้าไปหาควรต้องทำกิจอย่างนี้ควรต้องพูดอย่างนี้ ชุมชนนี้มีระเบียบวินัยอย่างนี้ ควรเกี่ยวข้องกับ ควรต้องสงเคราะห์ ควรรับใช้ ควรบำเพ็ญประโยชน์ให้อย่างนี้ เป็นต้น

๗. ปุคคลปโรปรัญญตา รู้จักบุคคล คือ รู้จักและเข้าใจความแตกต่างแห่งบุคคลว่าโดย อัยาศัย ความสามารถ และคุณธรรม เป็นต้น ใคร ๆ ยิ่งหรือหย่อนอย่างไร และรู้จักที่จะปฏิบัติต่อบุคคลอื่น ๆ ด้วยดีว่า ควรจะคบหรือไม่ ได้คติดะไร จะสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับ จะใช้จะยกย่องจะดำเนินหรือจะแนะนำสั่งสอนอย่างไร จึงจะได้ผลดี เป็นต้น^{๑๒}

^{๑๒} พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), ชีวิต งาน และสังคมที่สมบูรณ์, (กรุงเทพมหานคร : หจก.ป.สัมพันธ์ พานิชย์ ๒๕๓๙), หน้า ๑๔๖ - ๑๔๙.

นวโกวาท - ธรรม^{๙๓} ได้ให้ความหมายของหลักปฐิธรรม ๗ ว่าธรรมของสัตตบุรุษ เรียกว่า สัปปฐิธรรม มี ๗ อย่างคือ

๑. อัมมัญญุตตา ความเป็นผู้รู้จักเหตุ เช่น รู้จักว่า สิ่งนี้เป็นเหตุแห่งงานที่เป็นสุข สิ่งนี้เป็นเหตุแห่งงานที่เป็นทุกข์

๒. อตถัญญุตตา ความเป็นผู้รู้จักผล เช่น รู้จักว่า งานที่เป็นสุขเป็นผลแห่งเหตุอันนี้ งานที่เป็นทุกข์เป็นผลแห่งเหตุอันนี้

๓. อตตัญญุตตา ความเป็นผู้รู้จักตนว่าเราว่าโดยชาติ ตระกูล ยศศักดิ์ สมบัติ บริวารแล้ว ประพฤติตนให้สมควรแก่ที่เป็นอยู่อย่างไร ทำงานในลักษณะใด

๔. มัตตัญญุตตา ความเป็นผู้รู้จักประมาณ คือ รู้จักความพอดีเช่นในการแสวงหาเครื่องยังชีพก็ต้องแสวงหาในทางที่ชอบธรรม ไม่โลภมากเกินไปเมื่อหามาได้แล้วก็ต้องรู้จักประมาณในการใช้จ่ายด้วย ต้องไม่ฟุ่มเฟือยจนเกินไปและไม่ฝืดเคืองจนเกินไปด้วย

๕. กาลัญญุตตา ความเป็นผู้รู้จักกาลเวลาอันสมควรในอันประกอบกิจนั้น ๆ อย่างไม่

๖. ปฐิสัญญุตตา ความเป็นผู้รู้จักประชุมชนและกิริยาที่จะต้องประพฤติต่อประชุมชนนั้น ๆ ว่าหมิ่นเมื่อเข้าไปหาจะต้องทำกิริยาอย่างนี้จะต้องพูดอย่างนี้

๗. ปุคคัลโปปฐิญญุตตา ความเป็นผู้รู้จักเลือกบุคคลว่า ผู้นี้เป็นคนดีควรคบ ผู้นี้เป็นคนไม่ดีไม่ควรคบ เป็นต้น

๒.๕.๒ หลักธรรมสัปปฐิธรรม ๗ ที่นำมาใช้ในการปฏิบัติงาน

ได้มีผู้สนใจหลักธรรมสัปปฐิธรรม ๗ ที่นำมาใช้ในการปฏิบัติงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ว่าจะจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน เป็นหลักธรรมสำหรับผู้บริหารที่ดี ดังต่อไปนี้

วิจิตร วรุตบางกูร และสุพิชญา อีร์กุล ให้ความเห็นว่าคุณลักษณะของผู้บริหารที่ดีนั้น ได้แก่

๑. ความเป็นผู้นำ คือ มีความอดทน สามารถตัดสินใจได้ดี มีความสามารถจูงใจคนมีความรับผิดชอบ ฉลาด ขยันขันแข็ง เสียสละ และเป็นประชาธิปไตย

๒. มีความรู้และประสบการณ์ในธรรมชาติของงานวิชาการทางการศึกษา เหตุการณ์ปัจจุบันและวิชาการบริหาร

๓. มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีความยิ้มแย้มแจ่มใสเสมอต้นเสมอปลาย รับฟังความคิดเห็นของคนอื่น มีความยืดหยุ่นเปิดเผย และเป็นกันเอง

๔. มีคุณธรรมสูง มีความยุติธรรม ซื่อสัตย์สุจริต และมีศีลธรรม

๕. มีสุขภาพดี ทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิต^{๙๔}

^{๙๓} นวโกวาท-ธรรม, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: http://www.watphaidam.com/navako_watdm.htm - (๑๘ พ.ค. ๒๕๕๖).

^{๙๔} วิจิตร วรุตบางกูร และสุพิชญา อีร์กุล, การบริหารโรงเรียนและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น, (สมุทรปราการ : ชนิษฐ์การพิมพ์, ๒๕๔๓), หน้า ๗๔-๗๖.

อุทัย หิรัญโต กล่าวถึงความสามารถอีกอย่างหนึ่งที่บุคคลที่จะเป็นหัวหน้าคนจำเป็นต้องมีคุณลักษณะที่ดีเป็นพิเศษ คือ

๑. ต้องมีความสามารถในการเขียน การพูด และการพูดในที่ชุมชน
๒. ต้องมีความสนใจต่อทุกสิ่งทุกอย่าง และกว้างขวางพอ
๓. ต้องมีความสามารถในการเลี้ยกล่อม
๔. ต้องมีความกระตือรือร้น
๕. ต้องมีความคอทน มานะบากบั่น
๖. ต้องมีมีความแข็งแรงร่างกาย และจิตใจ
๗. ต้องมีความเด็ดขาด
๘. ต้องมีน้ำในเยือกเย็น และถ่อมตัว

สำหรับแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโดยทั่วไปนั้น ได้มีแนวคิดคล้ายกันหลาย ๆ ด้าน ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจำแนกผู้บริหารออกเป็น ๒ ด้าน ได้แก่

๑. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ส่วนตัว
  - ๑.๑ ด้านบุคลิกภาพ
  - ๑.๒ ด้านมนุษยสัมพันธ์
  - ๑.๓ ด้านคุณธรรม จริยธรรม
  - ๑.๔ ด้านภาวะผู้นำ
๒. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ส่วนวิชาชีพ
  - ๒.๑ ความรู้เกี่ยวกับงานที่ปฏิบัติ
  - ๒.๒ ความสามารถในการบริหาร

ทั้ง ๒ ด้านนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษารายละเอียดและได้นำเสนอดังต่อไปนี้

ด้านบุคลิกภาพ

บุคลิกภาพ เป็นคุณสมบัติภายนอกที่คนอื่นเห็นได้จากการที่มีกิริยาท่าทีซึ่งแสดงเป็นประจำบุคลิกภาพที่ดี เป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งโดยเฉพาะผู้ที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหารจะประสบความสำเร็จในการบริหารได้ ต้องมีบุคลิกภาพที่ดีที่จะสร้างความประทับใจ ความศรัทธาเชื่อมั่น แก่บุคคลที่ได้พบเห็นและร่วมงาน บุคลิกภาพของคนเรามีความสำคัญมากเพราะจะสร้างศรัทธาการเชื่อถือ ทำให้ผู้อื่นเกิดความเคารพเลื่อมใส ให้ความร่วมมือ ให้ความรักความเอ็นดูรวมทั้งทำให้เกลียดทำให้กลัว ขาดศรัทธา ขาดความเลื่อมใส ทั้งนี้เพราะบุคลิกภาพของคนเรามีอิทธิพลต่อผู้พบเห็น ทำให้เกิดความรู้สึก เกิดอารมณ์นั่นเอง บุคลิกภาพของคนเราจะดีหรือเลวขึ้นอยู่กับบุคลิกลักษณะของคน ๆ นั้น ซึ่งประกอบด้วยลักษณะ ๔ ด้าน ดังต่อไปนี้ คือ

๑. ด้านร่างกาย เราจะต้องจัดท่วงท่าให้สง่างาม ต้องแต่งกายให้สุภาพ ต้องรับประทานอาหารให้ถูกหลักโภชนาการ ต้องรักษาภิรียมารยาททั้งในยามปกติหรือเวลาผิดปกติ เช่น เวลาโกรธเวลาเสียใจ และต้องพูดดี พูดให้เหมาะสมกับบุคคลเวลาและสถานที่ด้วย

^{๕๕}อุทัย หิรัญโต, ศิลปศาสตร์ของนักบริหาร, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เชียงใหม่ธรรมประทีป, ๒๕๔๕), หน้า ๑๕-๑๘.

๒. ด้านอารมณ์และจิตใจ เราจะต้องทำจิตใจให้แจ่มใส มีทัศนคติดีต่อผู้อื่น มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีเมตตากรุณา มีความเสียสละ มีความโอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความซื่อตรง ซื่อสัตย์สุจริต มีความกล้าหาญและมีความสามารถในการควบคุมอารมณ์

๓. ด้านสติปัญญา เราจะต้องเป็นคนที่มีเหตุผล เป็นคนที่มีสติมั่นคง รู้จักยั้งคิดเพื่อไม่ให้ตกเป็นทาสอารมณ์ ต้องเป็นผู้ที่มีความรอบคอบ มีความรอบรู้ มีความมุ่งมั่นที่จะทำงานให้สำเร็จ มีความว่องไว กระฉับกระเฉง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ทำในสิ่งที่มีประโยชน์ เป็นผู้ที่เห็นคุณค่าความดีงาม มีความสามารถในการเป็นผู้นำพร้อมที่จะนำตนเองและผู้อื่นได้ ต้องเป็นผู้ที่รู้จักยอมรับความสามารถผู้อื่น และต้องมีความสามารถในการบำรุงรักษาวัฒนธรรม

๔. ด้านสังคม เราจะต้องมีวินัยในตนเอง ต้องให้ความร่วมมือกับผู้อื่น ต้องรู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ต้องปฏิบัติกับผู้อื่นด้วยดี เช่น ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ไม่เยาะเย้ย ถากถาง หรือซ้ำเติมผู้อื่น และต้องหมั่นพิจารณาตัวเองอยู่เสมอ

ก๊อ สวัสดิทานิชย์ ได้แยกการพิจารณาลักษณะของผู้บริหารในรายละเอียดออกเป็น ๓ ลักษณะ คือ

๑. อุปนิสัยของคน ซึ่งเป็นพื้นฐานของการแสดงพฤติกรรม ได้แก่ ความกล้ากับความรอบคอบ ความเยือกเย็นกับความเจ้าอารมณ์ การคิดการณ์ไกลกับการคิดเฉพาะหน้า ความฝึกฝนการศิลปะกับการเป็นนักปฏิบัติ และความเชื่อในศาสนากับความเชื่อในวิทยาศาสตร์

๒. คุณสมบัติประจำตัวของบุคคล ซึ่งได้แก่ รูปร่างหน้าตา และกริยาท่าทาง๓. บทบาทของบุคคล บทบาทเป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพซึ่งจะแสดงออกตามเพศวัย อาชีพ ฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคมของตำแหน่งนั้น ^{๙๖}

สง่า โพธิ์วัง และระวีวรรณ เสวตามร ได้เสนอแนะสำหรับบุคลิกภาพซึ่งเป็นที่พึงประสงค์นั้น มีผลต่อการบริหารงานเป็นอย่างมากและบุคลิกภาพดังกล่าวนี้ ประกอบด้วย

๑. แต่งกายเรียบร้อย สุภาพ
๒. ยิ้มแย้มแจ่มใส
๓. มีความอดทน อดกลั้น
๔. มีสุขภาพดี ทั้งร่างกายและจิตใจ
๕. มีความคล่องแคล่วว่องไว
๖. มีความรู้รอบตัวดี
๗. มีความเป็นสุภาพชน วางตัวดี เสียสละ ประพฤติดี
๘. รู้จักประนีประนอม
๙. มีไหวพริบ ปฏิภาณดี
๑๐. เป็นนักประชาสัมพันธ์ มีความสามารถในการติดต่อสื่อสาร
๑๑. เป็นนักประชาธิปไตย ยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น
๑๒. เป็นผู้ที่น่าเชื่อถือศรัทธา
๑๓. เป็นนักพูดและนักฟังที่ดี

^{๙๖} ก๊อ สวัสดิทานิชย์, *วัยรุ่นและการปรับปรุงบุคลิกภาพ*, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชย์, ๒๕๔๔), หน้า ๑๖๖.

๑๔. เป็นนักจิตวิทยาเข้าใจความต้องการของมนุษย์

๑๕. มีพรหมวิหาร ๔ คือ เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา^{๑๗}

พิธีธี สารวิจิตร ได้เสนอคุณลักษณะของผู้บริหารที่พึงประสงค์ที่คล้ายกันว่าคุณลักษณะของผู้บริหารที่พึงประสงค์ ประกอบด้วย

๑. มีความรู้สึกรู้คิดที่ตี่งาม
๒. รู้จักยึดหยุ่น
๓. มีความซื่อสัตย์ต่อจุดมุ่งหมาย
๔. มีความสุภาพอ่อนโยน
๕. ตัดสินใจได้อย่างรวดเร็ว
๖. มีน้ำเสียงที่นุ่มนวลไพเราะ
๗. มีนิสัยยิ้มง่าย
๘. แสดงสีหน้าน่ารัก
๙. รู้จักกาลเทศะ
๑๐. มีความอดกลั้น รู้จักปล่อยให้อื่นเป็นตัวของตัวเอง
๑๑. พูดตรงไปตรงมา
๑๒. มีอารมณ์ขัน
๑๓. มีศรัทธาในสติปัญญา
๑๔. มีความยุติธรรม
๑๕. ใช้คำพูดได้อย่างเหมาะสมตามกาลเทศะ
๑๖. ควบคุมอารมณ์
๑๗. มีความสนใจที่ว่องไว
๑๘. พูได้อย่างมีประสิทธิภาพ
๑๙. รู้สึกชอบเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน
๒๐. เป็นบุคคลที่มีอารมณ์ดี
๒๑. มีความสามารถหลายอย่าง
๒๒. มีความหวังในชีวิต
๒๓. มีความพอใจในการบริโภค
๒๔. มีความอดทน
๒๕. มีความสงบเสงี่ยม
๒๖. แต่งกายได้เหมาะสม
๒๗. มีการแสดงออกอย่างมีประสิทธิภาพ
๒๘. มีน้ำใจเป็นนักกีฬา
๒๙. รู้จักวิธีการสัมผัสมือ
๓๐. มีความเป็นเสน่ห์^{๑๘}

^{๑๗} สง่า โพธิ์วัง และระวีวรรณ เสวตามร, เทคนิคและการประสานงานและการสร้างมนุษยสัมพันธ์, (นครปฐม : สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา, ๒๕๔๙), หน้า ๒๑๒.

ศิริวรรณ ลัญชานนท์ ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพที่ดี สรุปได้ว่า

๑. การแต่งกายที่ดี มีระเบียบ สวยงาม และมีความมั่นใจ
๒. สุขภาพดีดูสดชื่น กระจกกระฉ่าง ความคิดแจ่มใสสุขภาพแข็งแรง
๓. การรักษาความสะอาดและความงดงาม
๔. การทรงตัว และการวางท่า คือ การยืน การเดิน การนั่ง มีสง่า ประทับใจผู้พบเห็น
๕. น้ำเสียงและคำพูดมีความไพเราะและสุภาพ
๖. มีความซื่อสัตย์และภักดี
๗. ให้ความร่วมมือ
๘. สุภาพและมีไหวพริบ
๙. มีความสามารถเข้ากับคนได้ดี^{๙๙}

เสนอ ธีวรากร ให้แนวความคิดที่คล้ายคลึงกันว่า การมีบุคลิกภาพที่ดีนั้น ได้แก่

๑. มีความมั่นใจในตนเอง เพราะการมั่นใจในตนเองจะเกิดพลังดึงดูดผู้อื่นให้เกิดความประทับใจ
๒. ชอบคนอื่น การชอบคนอื่นจะทำให้เกิดมิตรจิตต่อกัน ผู้ที่พบเห็นจะเกิดความนิยมยินดีส่งผลต่อบุคลิกภาพที่น่าประทับใจ
๓. มีความคล่องแคล่วว่องไว แต่มีสัมมาคารวะไม่ทะเล่สิ่งตั้งตั้ง
๔. เป็นคนตรงต่อเวลา การไม่ตรงต่อเวลาจะถูกมองว่าเป็นคนโลเล ไม่น่าไว้วางใจส่วนการตรงต่อเวลานั้นจะทำให้บุคคลอื่นนิยมชมชอบและเชื่อมั่นไว้วางใจ
๕. สามารถควบคุมตนเอง ไม่มีความหวั่นไหวพรั่นพรึง เมื่อเกิดเหตุผิดปกติ สามารถควบคุมสติ ใช้ความคิดใคร่ครวญไตร่ตรอง และแก้ไขปัญหาด้วยสติและปัญญา
๖. รู้จักกาลเทศะ พินิจพิจารณาว่าสิ่งใดควรพูด สิ่งใดควรทำ ทำต่อผู้ใดในวาระใด ในเวลาไหนจึงจะบังเกิดผลดี
๗. ใช้คำพูดที่ประทับใจและจริงใจ การใช้คำพูดที่ทำให้ผู้ฟังเกิดความภาคภูมิใจจะก่อให้เกิดมิตรจิตและความจริงใจต่อกัน
๘. เอาใจเขามาใส่ใจเรา การคำนึงถึงจิตใจของบุคคลอื่นจะส่งผลดีต่อผู้บริหาร เพราะการกระทำต่าง ๆ จะเป็นที่ถูกอกถูกใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง ทำให้เกิดความภูมิใจ ความพึงพอใจและประทับใจ
๙. ลักษณะการปรากฏกาย เป็นเรื่องของความสะอาดของเสื้อผ้า หน้าตา ผม เท้า ฯลฯ ซึ่งนอกจากจะสะอาดปราศจากสิ่งที่น่ารังเกียจแล้ว ยังต้องให้เหมาะสมกับโอกาส นอกจากนี้ควรมีกิริยาท่าทาง การยืน-เดิน-นั่ง และเคลื่อนไหวให้เหมาะสม

^{๙๘} พิสิทธิ์ สารวิจิตร, ยุทธศาสตร์การพัฒนานตนเอง, (กรุงเทพมหานคร : พงษ์เจริญการพิมพ์, ๒๕๔๓), หน้า ๙๓.

^{๙๙} ศิริวรรณ ลัญชานนท์, การจัดการสำนักงาน, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน. ๒๕๔๕), หน้า ๑๗๘-๑๘๐.

๑๐. มีชีวิตชีวา เป็นการนำบุคลิกภาพเบื้องต้นทั้ง ๙ ประการ มาผสมผสานกัน เป็นบุคลิกภาพที่แสดงความร่าเริงแจ่มใส มีความจริงจังและจริงใจ มีความแจ่มใสเบิกบานในการเคลื่อนไหว พุดจา รวมเรียกว่ามีชีวิตชีวาทุกอริยาบท^{๑๐๐}

ธนา โทมลลิส มีความเห็นว่า บุคลิกภาพเป็นสิ่งที่ทุกคนสามารถพัฒนาได้ โดยได้ให้แนวทางในการพัฒนาบุคลิกภาพว่าควรปรับปรุงในเรื่องต่อไปนี้

๑. บุคลิกภาพทางกายปรับปรุงแก้ไขโดยการฝึกฝน ควบคุม และรักษาสุขภาพอนามัยให้สมบูรณ์อยู่เสมอ

๒. อารมณ์ รู้จักควบคุมอารมณ์ อดทน เป็นผู้สุขุมหนักแน่น ไม่อ่อนแอจนต้องพึ่งผู้อื่นเสมอหรือแข่งก้าวร้าวจนเป็นคนก้าวร้าวรุกราน

๓. ความสามารถในการเข้าสังคม ปรับตัวเข้ากับสถานการณ์และสภาพแวดล้อม

๔. ศิลปะในการฟัง และการพูด พยายามสนใจฟังสิ่งที่ผู้อื่นพูดและพูดให้ผู้อื่นฟัง

๕. การมีเหตุผล ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญเพราะช่วยให้เกิดความเข้าใจที่ดีต่อกัน การมีเหตุผลต้องใช้เวลาและความอดทน

๖. ความมั่นใจในตนเอง และรู้จักเป็นตัวของตัวเอง

๗. ไม่เอาเปรียบคน ไม่เห็นแก่ตัว

๘. การให้ความรักต่อผู้อื่น^{๑๐๑}

ด้านบุคลิกภาพ ดังที่กล่าวมาแล้วนั้น จะเห็นได้ว่าจะมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารจะนำมาปรับปรุงตนเองให้มีบุคลิกภาพที่ดี เพราะเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกมาที่เราสามารถฝึกฝนและพัฒนาได้ และเมื่อผู้บริหารมีบุคลิกภาพที่เหมาะสมก็จะสามารถบริหารงานให้มีประสิทธิภาพได้

ด้านมนุษยสัมพันธ์

ในการบริหารงานนั้น ผู้บริหารจะต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่าย หลายกลุ่ม ดังนั้น หากจะทำงานให้ได้ผลมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารจะต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงานและบุคคลทั่วไป ซึ่งมีผู้ให้ความหมายของคำว่ามีมนุษยสัมพันธ์ไว้หลายประการ ดังนี้

พนัส หันนาคินทร์ ให้ความหมายว่า เป็นความสามารถของบุคคลที่จะถ่ายทอดความรู้สึกหรือความคิดไปยังผู้อื่น และในขณะเดียวกันก็สามารถที่จะเข้าใจความคิดและความรู้สึกจากบุคคลอื่นได้ด้วย ทั้งนี้เป็นไปเพื่อก่อให้เกิดความร่วมมือ ร่วมใจ ในกิจการที่บุคคลทั้งสองฝ่ายมีความสนใจร่วมกัน^{๑๐๒}

^{๑๐๐} เสนาะ อีวรการ, มนุษยสัมพันธ์, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๙), หน้า ๖-๙.

^{๑๐๑} ธนา โทมลลิส, มนุษยสัมพันธ์, (กรุงเทพมหานคร : พัทธ์ชัยอักษร, ๒๕๔๓), หน้า ๒๓.

^{๑๐๒} พนัส หันนาคินทร์, หลักการบริหารโรงเรียน, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท สำนักพิมพ์ ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๓), หน้า ๑๐๑.

สมพงษ์ เกษมสิน กล่าวว่า มนุษย์สัมพันธ์ คือ ศิลปะในการที่จะส่งเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างบุคคลในองค์กร และนอกองค์กรในอันที่จะก่อให้เกิดความร่วมมือสมานฉันท์ ในการดำเนินงานขององค์กรให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้^{๑๐๓}

ภิญโญ สาร ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับมนุษย์สัมพันธ์ ได้แก่ ความสามารถในการเข้าใจคน รู้ว่าจะทำงานร่วมกับคนอื่นได้อย่างไร และเข้าใจหลักการหรือทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์^{๑๐๔}

ชะลอ ธรรมศิริ ให้ความหมาย มนุษย์สัมพันธ์ ไว้ว่ามนุษย์สัมพันธ์เป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล โดยใช้ศิลปะที่จะเข้ากับคนให้ชนะใจคน ครองใจคน ให้ความร่วมมือด้วยความเต็มใจ และรู้สึกเป็นสุข^{๑๐๕}

เสริมศักดิ์ วิศาลลาภรณ์ กล่าวว่า มนุษย์สัมพันธ์ คือ การรวมพลังของบุคคลเพื่อที่จะทำงานและมีแรงจูงใจให้ร่วมมือกันทำงาน โดยมุ่งให้ได้ผลผลิตสูงและขณะเดียวกันก็ได้รับการตอบสนองของความต้องการทั้งทางเศรษฐกิจ สังคมและจิตวิทยา^{๑๐๖}

ชารี มณีศรี ได้สรุปหลักสำคัญในการสร้างมนุษย์สัมพันธ์ไว้ ๑๐ ประการ คือ

๑. ยอมรับนับถือคนอื่น ไม่ดูหมิ่นเหยียดหยามคนอื่น
๒. รู้จักตน รู้จักประมาณ
๓. เข้าใจคนอื่น เห็นอกเห็นใจคนอื่น
๔. ยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น
๕. มีความอดทน มีความมั่นคงทางอารมณ์
๖. มีความจำดี
๗. มองโลกในแง่ดี มีอารมณ์ขัน
๘. มั่นใจ มีความจริงใจต่อคนอื่น ให้การช่วยเหลือเมื่อมีโอกาส
๙. เป็นคนเที่ยงตรง เปิดเผยตรงไปตรงมา
๑๐. มีความแนบเนียนในการติดต่อและถ่อมตน^{๑๐๗}

จะเห็นได้ว่า วิธีการสร้างมนุษย์สัมพันธ์ ดังได้กล่าวมาแล้วนั้น เมื่อนำไปสู่การปฏิบัติย่อมก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ทำให้เกิดความร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจกัน ทำให้การปฏิบัติเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านคุณธรรม จริยธรรม

^{๑๐๓} สมพงษ์ เกษมสิน, การบริหาร, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทสำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๗), หน้า ๗๔.

^{๑๐๔} ภิญโญ สาร, การบริหารงานบุคคล, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๗), หน้า ๔๑๖.

^{๑๐๕} ชะลอ ธรรมศิริ, มนุษย์สัมพันธ์ในการทำงาน เอกสารประกอบคำบรรยายของกองฝึกอบรมการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย, ๒๕๔๙, หน้า ๒.

^{๑๐๖} เสริมศักดิ์ วิศาลลาภรณ์, ภาวะผู้นำทางการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท สำนักไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๕), หน้า ๑๒๘.

^{๑๐๗} ชารี มณีศรี, การนิเทศการศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ ๓ (กรุงเทพมหานคร : ศิลปะการบรรณาคาร, ๒๕๕๑), หน้า ๑๐๙.

คุณธรรม จริยธรรม เป็นสิ่งที่ดีงามที่มีอยู่ในจิตใจของคนทั่วไป คนที่มีคุณธรรมจริยธรรมจะเป็นคนที่มีจิตใจดี วาจาดี การแสดงออกทางกายดี กระทำแต่ความดี โดยไม่มีใครบังคับ แต่เกิดจากสำนึกในจิตใจ

ฉลอง มาปรีดา ได้ให้หลักธรรมที่ผู้บริหารควรยึดถือ คือ

๑. พรหมวิหาร ๔ คือ ธรรมเครื่องอยู่อย่างประเสริฐ ธรรมประจำใจอันประเสริฐ หลักประพฤติที่ประเสริฐ บริสุทธิ์ ธรรมที่ต้องมีไว้เป็นหลักใจและกำกับความประพฤติ จึงจะได้ชื่อว่าดำเนินชีวิตหมดจดและปฏิบัติต่อผู้ร่วมงานโดยชอบ ประกอบด้วย

ก. เมตตา คือความรักใคร่ปรารถนาให้เป็นสุข มีจิตแผ่ไมตรี และเป็นประโยชน์กับเพื่อนร่วมงานและบุคคลทั่วไป

ข. กรุณา คือ มีความสงสาร คิดช่วยให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ ใฝ่ใจอันจะปลดเปลื้อง บำบัดความทุกข์ยากเดือดร้อนของสัตว์ทั้งปวง

ค. มุทิตา คือ มีความยินดี เพื่อผู้อื่นเป็นสุข ไม่อิจฉาริษยาผู้อื่น

ง. อุเบกขา คือ ความวางใจเป็นกลาง มีจิตเที่ยงธรรมไม่เอนเอียง

๒. อิทธิบาท ๔ คือ คุณธรรมเครื่องให้ความสำเร็จ คุณธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จแห่งผลที่มุ่งหมาย มี ๔ ประการ คือ

ก. ฉันทะ คือ ความพอใจที่จะทำใฝ่ใจรักที่จะทำสิ่งนั้นอยู่เสมอ

ข. วิริยะ คือ ความเพียรพยายาม เข้มแข็งอดทน เอาธุระไม่ทอดทิ้ง

ค. จิตตะ คือ การตั้งจิตริบไว้ในสิ่งที่ทำ และทำสิ่งนั้นด้วยใจจดจ่อ

ง. วิมังสา คือ ความไตร่ตรอง พิจารณาใคร่ครวญตรวจหาเหตุผล ประเมินผลหาวิธีแก้ไข

ปรับปรุง

๓. สังคหัตถ์ ๔ คือ ธรรมเครื่องยึดเหนี่ยวใจบุคคล และประสานหมู่ชนไว้ให้สามัคคีกัน ซึ่งมี ๔ ประการ คือ

ก. ทาน คือ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปัน

ข. ปิยวาจา คือ วาจาเป็นที่รัก สุภาพ ไพเราะอ่อนหวาน

ค. อุตถจริยา คือ การประพฤติประโยชน์ ขวนขวายช่วยเหลือกิจการ บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ ทำแต่สิ่งที่ดีงาม

ง. สมานัตตตา คือ การทำตนเสมอต้นเสมอปลาย ปฏิบัติสม่ำเสมอในชนทั้งหลาย^{๑๐๘}

จรรยาบรรณของผู้บริหารว่า ผู้บริหารควรประพฤติงานด้วยคุณธรรมดังต่อไปนี้

๑. หมั่นทำงานเพื่อความเจริญก้าวหน้าของหน่วยงานที่ตนรับผิดชอบ

๒. มีเมตตากรุณา และพึงยึดพรหมวิหาร ๔ เป็นหลัก

๓. ประพฤติและปฏิบัติตนให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา

๔. ตั้งมั่นอยู่ในความยุติธรรมและให้ความเสมอภาคแก่ผู้ที่มาติดต่อ

๕. พึงหมั่นศึกษาค้นคว้าอยู่เสมอ เพื่อให้เป็นผู้ที่ทันสมัย

๖. ไม่ใช้กลวิธีหรืออิทธิพลเพื่อหาผลประโยชน์ส่วนตัว

^{๑๐๘} ฉลอง มาปรีดา, คุณธรรมสำหรับผู้บริหาร, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๗),

๗. รักษาความลับของผู้ใต้บังคับบัญชา
๘. รับผิดชอบทุกสิ่งทุกอย่างในหน่วยงาน ไม่ปิดความผิดไปให้ผู้ใต้บังคับบัญชา
๙. อุดหนุนต่อคำพูดที่ขัดแย้งหรือไม่เป็นมิตรทุกชนิด
๑๐. เอาใจใส่ดูแลทุกข์สุขของผู้ใต้บังคับบัญชาเสมอ
๑๑. ระมัดระวังคำพูด ไม่ดูต่ำคนอื่นต่อหน้าคนทั้งหลาย
๑๒. งดเว้นอบายมุขทั้งปวง
๑๓. สุภาพอ่อนโยนต่อผู้ใต้บังคับบัญชาและบุคคลทั่วไป
๑๔. มีความซื่อสัตย์สุจริต
๑๕. ไม่สร้างความเดือดร้อนให้แก่ตนเองหรือผู้อื่น

โรม สุรเสน ได้ชี้แนะไว้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนควรดำรงตนด้วยจริยธรรม ต่อไปนี้

๑. การมีความละเอียดใจในการทำมาชัว และมีความเกรงกลัวต่อความชั่ว
๒. การมีความอดทน รู้จักอดทนอดกลั้นต่อความลำบากของงาน
๓. มีสติสัมปชัญญะเต็มเปี่ยมอยู่ตลอดเวลา
๔. รู้จักทำคุณประโยชน์ให้แก่ผู้อื่น
๕. มีความพอใจในงาน มีความพากเพียร เอาใจฝักใฝ่ในงาน ไม่ทอดทิ้งงาน และหมั่นตร

ตรงพิจารณาหาเหตุผล

๖. มีความเมตตา ปรารถนาจะให้ผู้อื่นเป็นสุข มีความกรุณาสงสาร คิดหาทางให้ผู้อื่นพ้นจากความทุกข์ มีมุทิตาปลาบปลื้มยินดีในความสำเร็จก้าวหน้าของบุคคลอื่น และมีอุเบกขา

๗. มีคุณธรรมที่เป็นเครื่องผูกน้ำใจผู้อื่น และบุคคลทั่วไป ได้แก่ การมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น มีวาจาสุภาพอ่อนโยน มีการประพฤติตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น และเป็นผู้ปฏิบัติตามความเหมาะสมกับฐานะหน้าที่ของตน

๘. หมั่นศึกษาหาความรู้รอบรู้ตัว ให้มีความรอบรู้ทันต่อเหตุการณ์ และปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในหน้าที่การงาน

๙. ประพฤติตนให้ห่างจากอบายมุข ไม่ทำงานให้เป็นคนเบียดเบียนตนและผู้อื่น^{๑๐๙}

ด้านภาวะผู้นำ

ภาวะผู้นำ หมายถึง ลักษณะความสามารถของผู้บริหารในการชักนำให้ผู้อื่นเกิดความนับถือยอมรับ และสามารถชักนำให้ผู้อื่นปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ และเมื่อผู้บริหารมีภาวะผู้นำแล้วก็จะสามารถพาองค์การของตนไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้

สอนง เครือมาก และวิสิฐ วงศ์จิตรทร ให้ความหมายของภาวะผู้นำว่าหมายถึงความสามารถในการโน้มน้าวจิตใจบุคคลอื่นให้ร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงานจนบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ผู้บริหารต้องมีคุณสมบัติ ๕ ประการ คือ

๑. ความมีชีวิตชีวาและความมานะอดทน หมายถึง ความคล่องแคล่วว่องไว ตื่นตัวอยู่เสมอ ปรับตัวเข้ากับสภาพเปลี่ยนแปลงได้ และไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก

^{๑๐๙}โรม สุรเสน, คู่มือการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมสำหรับผู้บริหาร, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๔), หน้า ๒๐-๒๑.

๒. ความสามารถในการตัดสินใจ หมายถึง ตัดสินใจถูกต้องและรวดเร็ว มีเหตุผล ซึ่งการรู้จักตัดสินใจเป็นลักษณะหนึ่งของความเชื่อมั่นในตนเอง

๓. ความสามารถในการจูงใจคน หมายถึง ความสามารถในการโน้มน้าวจิตใจให้ผู้ร่วมงานร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงาน ความสามารถในการจูงใจคนนี้ รวมความถึงความสามารถในการสนทนา แสดงปาฐกถา เขียนบทความ การวางตัว และการรู้จักเอาใจคน

๔. ความรับผิดชอบ หมายถึง สภาพทางอารมณ์ของบุคคล ที่เป็นความรู้สึกตนเองว่าสิ่งใดถูก สิ่งใดถาวร ในเชิงศีลธรรมและคุณธรรม ตามสภาพสังคมที่ตนเองเป็นสมาชิกอยู่ผู้นำที่ดีต้องรับผิดชอบต่อเมื่อผิดพลาดและเต็มใจรับคำตำหนิ ขณะเดียวกันเมื่อรับหน้าที่ใดมาแล้วต้องทำให้ดีที่สุด ไม่ละเลยทอดทิ้ง

๕. ความฉลาดและไหวพริบ หมายถึง มีความรอบรู้ในเรื่องต่าง ๆ ทันโลก ทันทเหตุการณ์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความสามารถในการวินิจฉัยสั่งการ เป็นต้น^{๑๐๐}

หวน พินธุพันธุ์ ได้นำเสนอคุณลักษณะด้านความเป็นผู้บริหารที่ละเอียดมากยิ่งขึ้น โดยระบุไว้ ๒๗ ประการ คือ

๑. ต้องซื่อสัตย์ถึงนโยบาย อำนาจหน้าที่และกิจการงานในหน่วยงานของตน
๒. ต้องมีแผนในการดำเนินงาน และหมั่นเอาใจใส่ปรับปรุงอยู่เสมอ
๓. ต้องหมั่นศึกษาหาความรู้ ปรับปรุงตนเองให้ทันสมัยอยู่เสมอ
๔. ต้องจัดให้มีระบบการติดต่อกับผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีประสิทธิภาพ
๕. ต้องรู้จักใช้คนให้เหมาะสมกับงาน
๖. ต้องมีความซื่อสัตย์
๗. ต้องติดตามงานอยู่เสมอ หากพบข้อบกพร่องต้องรีบแก้ไข
๘. ต้องรู้จักพิจารณาลำดับความสำคัญของงาน งานด่วนต้องรีบทำก่อน
๙. ต้องเป็นผู้มีพรหมวิหาร ๔ คือ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา
๑๐. ต้องมีความยุติธรรม
๑๑. ต้องเป็นคนตรงต่อเวลา
๑๒. ต้องหมั่นอบรมผู้ใต้บังคับบัญชาให้มีความสามารถในการทำงาน
๑๓. ต้องเป็นคนมีความคิดริเริ่มและสนับสนุนให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีความคิดริเริ่ม
๑๔. ต้องกระตุ้นและสนับสนุนให้ผู้ใต้บังคับบัญชาแสดงความคิดเห็นและหาทางปรับปรุงงานของหน่วยงานของตนอยู่เสมอ
๑๕. ต้องเป็นคนใจกว้างและมีใจหนักแน่นต่อสภาพการณ์และคำพูดที่ขัดแย้ง
๑๖. ต้องเป็นคนไม่หุบปาก ต้องฟังความคิดเห็นทุกด้านก่อน แล้วจึงสั่งการหรือปฏิบัติการ แต่อย่าเมินต่อข่าวลือหรือคำบอกเล่า
๑๗. ต้องเป็นผู้ที่กล้ายอมรับผิด
๑๘. ต้องให้ความสนใจและเอาใจใส่ความเป็นอยู่ของผู้ใต้บังคับบัญชา
๑๙. ต้องขยันขันแข็งในการงาน อุทิศเวลาให้แก่หน้าที่การงาน

^{๑๐๐} สอนอง เครื่องมาก และวิสิฐ วงศ์จิตรทร, **คู่มือปฏิบัติการ**, (นครสวรรค์ : วิสุทธการพิมพ์, ๒๕๔๑), หน้า ๑๓.

๒๐. จงยกย่องชมเชยผู้กระทำดี และควรทำต่อหน้าผู้อื่น เมื่อมีโอกาส
 ๒๑. จงดู หรือ เล่นงาน ผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างเยียบ ๆ อย่าให้ใครได้ยิน
 ๒๒. ต้องแสดงให้เห็นผู้ใต้บังคับบัญชาเห็นว่า ความก้าวหน้าของเขาขึ้นอยู่กับผลแห่งการปฏิบัติงานของเขามากกว่าสิ่งอื่นใด

๒๓. ต้องให้เกียรติผู้ที่เสนอความคิดเห็นหรือวิธีการไว้ อย่าอ้างเอาความคิดเห็นหรือวิธีการที่ผู้อื่นเสนอเป็นของตน

๒๔. ต้องไม่เป็นคนโลเลหรือเปลี่ยนใจบ่อย

๒๕. ต้องเป็นผู้สั่งและอำนวยการที่ดี

๒๖. จงเป็น ผู้นำ ของผู้ใต้บังคับบัญชา มิใช่ผู้ถือแส้คุมอยู่เบื้องหลัง

๒๗. ต้องประพฤติตนให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา^{๑๑๑}

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร ซึ่งประกอบด้วย ด้านบุคลิกภาพ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านภาวะผู้นำ ที่ได้นำเสนอมาแล้วนั้นหากผู้บริหารได้นำไปปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอแล้ว ก็จะช่วยให้องค์การบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ด้วยความพึงพอใจของบุคลากรทุกฝ่าย

ด้านความรู้เกี่ยวกับงานที่ปฏิบัติ

ผู้บริหาร เมื่อแบ่งตามลักษณะของงานแล้ว ควรจัดแบ่งงานดังนี้

๑. การบริหารงานบุคคล ซึ่งมีขอบข่าย คือ วางนโยบาย ออกระเบียบข้อบังคับวางแผนกำลังคน ทำทะเบียนประวัติ พัฒนาบุคลากร ประเมินผลการปฏิบัติงาน พิจารณาความดีความชอบดูแลรักษาขวัญ พัฒนาคุณธรรมจริยธรรม บำรุงขวัญและกำลังใจแก่คณะครู

๒. การบริหารงานหลักที่ถือว่าเป็นหัวใจของการปฏิบัติงานในหน่วยงานต่าง ๆ

๓. งานธุรการและการเงิน เป็นงานที่สนับสนุนให้งานของหน่วยงานก้าวไปสู่ความสำเร็จจนบรรลุผล ขอบข่ายงานเป็นการวางแผนที่จะใช้เงินนอกงบประมาณและเงินงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง งานพัสดุ งานทะเบียนประวัติ และงานสารบรรณ

๔. งานอาคารสถานที่ เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับตัวอาคารและบริเวณภายในหน่วยงาน แบ่งออกเป็น ๕ ด้าน คือ การวางแผน การบำรุงรักษาและซ่อมแซม การปรับปรุงและสร้างเสริมอาคาร

๕. งานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชน เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับชุมชนร่วมมือกันจัดกิจกรรมตามความมุ่งหมายและนโยบายของหน่วยงาน

ความรู้เกี่ยวกับงานที่ปฏิบัติมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้บริหาร หากผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานที่ปฏิบัติแล้วก็จะสามารถบริหารงานประสบความสำเร็จได้ตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

^{๑๑๑} หวน พันธุ์พันธุ์, การบริหารโรงเรียน, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๘), หน้า

ด้านความสามารถในการบริหารงาน

การบริหารงานของผู้บริหาร เป็นเรื่องที่ต้องใช้ทักษะและความสามารถในการบริหารเป็นอย่างมากเพื่อที่จะให้งานออกมาเป็นที่น่าพอใจ

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ กล่าวว่า โดยทั่วไปเมื่อศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จจะพบว่า ผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จในการบริหารงานนั้นควรมีคุณลักษณะ ๒ ประการ คือ

๑. คุณสมบัติเบื้องต้น ได้แก่ มีสติปัญญาเฉลียวฉลาด มีไหวพริบดี มีความสามารถในการพิจารณาเหตุการณ์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นที่พึ่งแก่ผู้น้อย ซึ่งเชื่อถือและไว้วางใจได้ตัดสินใจแน่นอน ไม่รวนเร รู้จักปรับตัวและเปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสม จิตใจมั่นคง ไม่เอาแต่อารมณ์ มีบุคลิกลักษณะและความประพฤติส่วนตัวดี มีคุณสมบัติผู้นำ

๒. คุณสมบัติในการปฏิบัติงาน ได้แก่ ริเริ่มและมีความคิดริเริ่มและมีความคิดใหม่ ๆ อยู่เสมอ ใจกว้าง รู้จักหวั่นไหว รู้ว่าจะไร้บด่วน อะไรไม่รีบด่วน รับผิดชอบและเลือกเอาความคิดเห็นที่ดีหนักเอาเบาสู้ มีความหนักแน่น อดทน ไม่ท้อถอย สามารถในการสร้างสรรค์ รู้จักพิจารณาฟันฝ่าอุปสรรคและมีความสามารถในการปรับปรุงงาน^{๑๒}

บุญรงค์ นิลวงค์ กล่าวว่า หน้าที่ของนักบริหาร โดยเฉพาะในการบริหารประยุกต์นั้น ผู้บริหารงานทุกคนย่อมรับผิดชอบในการจัดการให้การบริหารงานทรัพยากร ทั้งที่เป็นสิ่งของและตัวคนขององค์การ หน่วยงาน ให้สามารถดำเนินการไปจนบรรลุวัตถุประสงค์ได้ในที่สุด ในการนี้ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องสามารถจัดการงานของตนในเชิงของการเป็นนักบริหารที่แท้จริง การจัดการงานในฐานะนักบริหารนั้นจะต้องปฏิบัติหน้าที่อะไรและอย่างไรบ้างในฐานะที่ผู้บริหารเป็นผู้นำของหน่วยงาน เขาต้องมีความรับผิดชอบสูงสุดต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวในองค์การของตนในการที่จะแก้ไขปัญหาหรือรับใช้มวลชนหรือตามเป้าหมายที่ตนต้องการ ฉะนั้นในการบริหารงานประยุกต์นักบริหารต้องมีภาระหน้าที่ดังต่อไปนี้ คือ

๑. ทำการวางแผน ถือว่าเป็นภาระรับผิดชอบในการพิจารณากำหนดวิถีทางปฏิบัติของหน่วยงานไว้เป็นการล่วงหน้า ในการนี้ต้องมีความนึกคิดในการพิจารณากำหนดวิถีทางปฏิบัติของหน่วยงานไว้เป็นการล่วงหน้า ในการนี้ต้องมีความนึกคิดให้สามารถกำหนดวัตถุประสงค์พัฒนากลยุทธ์จัดทำแผนงาน จัดสรรงบประมาณการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ กำหนดวิธีปฏิบัติและแนวนโยบายที่ดีที่สุดในที่สุดแล้ว เป้าหมายที่สำคัญของการปฏิบัติหน้าที่การวางแผนนี้ก็คือ จะต้องตัดสินใจเลือกและรู้จักทำแผนต่าง ๆ ให้ได้แผนงานที่ดีที่สุด และเหมาะสมกับความสามารถขององค์การอันเป็นหนทางให้ องค์การสามารถหาประโยชน์จากการทำงาน ภายใต้สภาพแวดล้อมที่คาดการณ์ไว้แล้ว

๒. ดำเนินการจัดองค์การ คือ ภาวะความรับผิดชอบ ที่ผู้บริหารจะต้องจัดให้บุคคลทำงาน หน่วยงานมีความสัมพันธ์อันดีระหว่างกันและกัน กำหนดความสัมพันธ์ ภาระหน้าที่กิจกรรมแบ่งสรรกันไปทำ ระบุขอบเขตของตำแหน่งงานต่าง ๆ และพิจารณาถึงรายละเอียดความยากง่ายของงานแต่ละตำแหน่ง

^{๑๒} นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์, หลักการบริหารการศึกษาทั่วไป, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๗), หน้า ๑๑๖.

๓. การจัดคนเข้าทำงาน คือ ภาวะหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารตัวคน เริ่มด้วยเสาะหา คัดเลือกให้ได้มาซึ่งคนที่มีคุณสมบัติเหมาะสมกับลักษณะงานต่าง ๆ ที่ได้พิจารณามาแล้วทั้งนี้เพื่อ ประกันวางงานต่าง ๆ ได้รับการปฏิบัติหน้าที่ลุล่วงไปอย่างได้ผลดีที่สุด

๔. การสั่งการ คือ ภาวะหน้าที่ในการกำกับสั่งงานให้งานเป็นไปตามที่ต้องการ เอาใจ ผู้ใต้บังคับบัญชาทุกฝ่ายให้ร่วมมือปฏิบัติงาน รู้จักมอบหมายงาน ชักจูงใจและกระตุ้นให้ทุกคนทำงาน ดี จัดประสานงานทุกฝ่ายให้เข้ากันได้

๕. การควบคุม คือ มุ่งกำกับให้งานเป็นไปตามแผน ผู้บริหารทุกคนย่อมต้องควบคุมงาน ต่าง ๆ ที่ตนรับผิดชอบอยู่ ดังนั้นผู้บริหารงานทุกคนต้องมีความสามารถเป็นผู้ที่เข้าใจพฤติกรรมของ ผู้ปฏิบัติงานทั้ง ๕ ประการที่กล่าวเป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องปฏิบัติในอันที่จะสามารถ บริหารงานและเข้าแก้ไขสถานการณ์ต่าง ๆ ในการบริหารในสภาวะแวดล้อมที่ต่างกัน^{๑๑๓}

นอกจากนี้ในการบริหารประยุกต์ หรือการบริหารที่เข้ากับสภาวะแวดล้อมสถานการณ์ หลักในการบริหารงาน เพื่อปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ จะต้องมียุทธศาสตร์ซึ่งประกอบด้วยหน้าที่ของนัก บริหารทั้ง ๕ ประการดังกล่าวแล้ว คือ การทำงานโดยมีแผนอันมีขั้นตอนดังนี้

๑. ศึกษาและวิเคราะห์สถานการณ์
๒. กำหนดวัตถุประสงค์และนโยบาย
๓. กำหนดโครงสร้างและแผนดำเนินงาน
๔. จัดสรรเงิน วัสดุ และการจัดการ
๕. ดำเนินงานตามแผน
๖. ควบคุมงาน
๗. ติดตามประเมินผล

สนิท เหลืองภิรมย์ กล่าวถึงความสามารถของผู้บริหารโรงเรียน จะต้องได้รับการประเมิน จะต้องมีความรู้ดังนี้

๑. ความสามารถในการบริหารสถานศึกษา
๒. ความสามารถในการวางแผนการจัดระบบงาน มุ่งหมายงาน และติดตามผลการ ปฏิบัติงาน
๓. ความสามารถในการให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับงานในหน้าที่ และการใช้ภาวะผู้นำ
๔. ความสามารถในการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามนโยบายของผู้บังคับบัญชา ทั้งในระดับ เทศบาล ระดับจังหวัด และส่วนกลาง
๕. ความสามารถในการบริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับชุมชน
๖. ความสามารถในการบริหารงานวิชาการ
๗. ความสามารถในการบริหารงานกิจการนักเรียน
๘. ความสามารถในการบริหารงานธุรการ การเงิน อาคารสถานที่ และงานบริการต่างๆ
๙. ความสามารถในการปกครองบังคับบัญชา และการบริหารงานบุคคลในหน่วยงาน

^{๑๑๓}บุญยรงค์ นิลวงศ์, หัวข้อหลักการบริหารทั่วไป, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สี่ไทย, ๒๕๔๗), หน้า ๑๑-๑๓.

๑๐. ความสามารถในงานอื่นที่ได้รับมอบหมาย และปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ^{๑๑๔}

การเป็นผู้บริหารที่ดีจะต้องมีการฝึกฝนศึกษาหาประสบการณ์อยู่เสมอ จึงจะมีความสามารถในการบริหารได้ ดังนั้นผู้บริหารจะต้องเป็นคนที่ไม่หยุดนิ่ง ต้องหมั่นศึกษาหาความรู้ และประสบการณ์อยู่เสมอ

๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๖.๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม

ได้มีผู้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมไว้ดังต่อไปนี้

ร้อยตำรวจเอกเอกรัตน์ แพงสนิท ได้ศึกษาถึงเรื่อง “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการดูแลป้องกันอาชญากรรมด้านยาเสพติดในอำเภอพาน จังหวัดเชียงราย” ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในระดับสูง หากแต่ประชาชนยังสับสนในบางเรื่อง ได้แก่

๑) การจับกุมเฉพาะผู้ชายยาบ้าสามารถทำให้ยาบ้าหมดไปได้

๒) การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเป็นหน้าที่ของตำรวจเท่านั้น

สำหรับผลการศึกษาศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการควบคุมอาชญากรรม พบว่า ประชาชนในอำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการควบคุมอาชญากรรมค่อนข้างน้อย เว้นแต่จะมีส่วนร่วมเฉพาะส่วนที่ตนมีความสัมพันธ์ เช่น ติดตามผลความคืบหน้าในการจับกุมคนร้าย จากเจ้าหน้าที่ตำรวจ ตักเตือนบุคคลในครอบครัวไม่ให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด และอาชญากรรม^{๑๑๕}

พันตำรวจเอกสมพล อัครเดโชชัย ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ความร่วมมือของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม ในเขตอำเภอเมืองลำปาง” ผลการวิจัยพบว่า การป้องกันโจรกรรมโดยวิธีต่าง ๆ ข้าราชการตำรวจเห็นว่า วิธีการที่ได้ผลจากมากไปหาน้อย คือ การติดตั้งแสงสว่างรอบบ้าน การจ้างคนไว้เฝ้าบ้าน การติดตั้งเหล็กดัดภายในบ้าน การเลี้ยงสุนัขไว้เฝ้าบ้าน และการสร้างบ้านที่มีรั้วรอบขอบชิด และที่เห็นว่าได้ผลน้อยที่สุดคือการมีอาวุธปืนไว้เพื่อป้องกันทรัพย์สินสำหรับความร่วมมือของประชาชนคือ เคยแนะนำให้เพื่อนบ้านในการป้องกันโจรผู้ร้าย เคยให้ความช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในการจับกุมคนร้ายซึ่งกระทำผิด เคยแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจถึงเบาะแสของผู้กระทำผิด เคยถูกเรียกตัวไปเป็นพยานที่สถานีตำรวจ เคยถูกเรียกตัวไปเป็นพยานที่ศาล เคยแจ้งเจ้าหน้าที่ถึงเหตุการณ์ที่เชื่อว่าจะก่ออาชญากรรม โดยวิธีการที่ประชาชนใช้ในการป้องกันอาชญากรรมเรียงลำดับคือ มากที่สุด ได้แก่ ติดตั้งไฟฟ้าแสงสว่างรอบบ้าน สร้างบ้านที่มีรั้วรอบขอบชิด การเลี้ยงสุนัขไว้เฝ้าบ้าน การติดตั้ง

^{๑๑๔} สนิท เหลืองภิรมย์, **คู่มือการบริหารงานบุคคลของพนักงานครูเทศบาล**, (สำนักงานการศึกษาท้องถิ่น กรมการปกครอง, ๒๕๔๗), หน้า ๒๐๑.

^{๑๑๕} ร้อยตำรวจเอกเอกรัตน์ แพงสนิท, “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการดูแลป้องกันอาชญากรรมด้านยาเสพติดในอำเภอพาน จังหวัดเชียงราย”, **การค้นคว้าแบบอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๙).

เหล็กตัดภายในบ้าน มีอาวุธปืนไว้เพื่อป้องกันทรัพย์สิน การติดตั้งสัญญาณเตือนภัยในบ้าน ที่น้อยที่สุดคือ การจ้างคนไว้เฝ้าบ้าน^{๑๑๖}

เบญจมาศ สวนศิลป์พงศ์ ได้ศึกษาเรื่อง “โครงสร้างอำนาจในชุมชน : ศึกษากรณีการมีส่วนร่วมกิจกรรมชุมชนแออัดทางรถไฟเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า

๑. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ประกอบด้วย ๓ ขั้นตอน คือ ริเริ่มตัดสินใจ ดำเนินการตัดสินใจ และตัดสินใจปฏิบัติการ

๒. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ประกอบด้วย การสนับสนุนด้านทรัพยากร บริหารและการประสานขอความช่วยเหลือ

๓. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ไม่ว่าจะเป็นผลประโยชน์ทางด้านวัตถุหรือผลประโยชน์ส่วนบุคคล

๔. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล^{๑๑๗}

ไชยยศ เหมะรัชตะ และคณะ ได้ศึกษาเรื่อง “สภาพความร่วมมือของประชาชนในการควบคุมอาชญากรรมในกรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า ความร่วมมือของประชาชนมีน้อยไม่เพียงพอต่อการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม สาเหตุประการหนึ่งคือ ปัญหาทางเศรษฐกิจ คนที่มีรายได้น้อยจะมีปัญหาในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม เช่น คนที่มีรายได้น้อย ไม่อาจซื้อลูกกรงเหล็กตัดติดประตูหน้าต่างป้องกันอาชญากรรมได้^{๑๑๘}

อนันต์ สรรพกิจกำจร ได้ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมในการควบคุมอาชญากรรมของผู้พักอาศัยในหมู่บ้านจัดสรร เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า ประชากรที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับอาชญากรรมและประชากรที่มีความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้านจำนวนมาก มีส่วนร่วมในการควบคุมอาชญากรรมมากกว่าประชากรที่มีความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้านน้อย^{๑๑๙}

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยสรุปได้ว่า ความร่วมมือของประชาชนมีน้อยไม่เพียงพอต่อการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม สาเหตุประการหนึ่งคือ ปัญหาทางเศรษฐกิจ คนที่มีรายได้น้อยจะมีปัญหาในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม

๒.๖.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้นำชุมชน

ได้มีผู้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้นำชุมชนไว้ดังต่อไปนี้

ร้อยตำรวจเอกภพธร จิตมั่น ได้ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันอาชญากรรม : ศึกษาเฉพาะกรณีสมาชิกสภาเทศบาลในจังหวัดปทุมธานี” ผลการวิจัยพบว่า สมาชิก

^{๑๑๖} พันตำรวจตรีสมพล อัครเดโชชัย, “ความร่วมมือของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองลำปาง”, การค้นคว้าแบบอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๖).

^{๑๑๗} เบญจมาศ สวนศิลป์พงศ์, “โครงสร้างอำนาจในชุมชน : ศึกษากรณีการมีส่วนร่วมกิจกรรมชุมชนแออัดทางรถไฟเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๒).

^{๑๑๘} ไชยยศ เหมะรัชตะ และคณะ, รายงานการวิจัย เรื่อง ปัญหาสังคมที่มีผลต่อความปลอดภัยในร่างกายและทรัพย์สินของกรุงเทพมหานคร เล่ม ๑-๒, (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๖), (อัดสำเนา)

^{๑๑๙} อนันต์ สรรพกิจกำจร, “การมีส่วนร่วมในการควบคุมอาชญากรรมของผู้พักอาศัยในหมู่บ้านจัดสรรเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, (บัณฑิตวิทยาลัย:มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๕๙).

สภาเทศบาลมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมทั่วไป ได้แก่ ตำแหน่งและประสบการณ์เกี่ยวกับอาชญากรรมและการได้รับการฝึกอบรม ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมหลัก ได้แก่ ตำแหน่ง และปัจจัยทางด้านการได้รับการฝึกอบรม ในเรื่องปัญหาในการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมปัญหาที่พบส่วนใหญ่คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่ให้ความสนใจเท่าที่ควรเกี่ยวกับความร่วมมือของสมาชิกสภาเทศบาลและข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม ข้อเสนอแนะที่พบส่วนใหญ่คือ ต้องการให้เจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจเข้าไปตรวจในชุมชนทุกวัน^{๑๒๐}

พันตำรวจโทมนต์ชัย เหลืองอุทัย ได้ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของผู้นำชุมชน อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร” ผลการวิจัยพบว่า ผู้นำชุมชนในอำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร มีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า ผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมมากที่สุด ในด้านการร่วมปฏิบัติกิจกรรม โดยมีส่วนร่วมในการต่อต้านและป้องกันยาเสพติดในชุมชนมากที่สุด รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในด้านการตัดสินใจและวางแผน โดยมีส่วนร่วมสำรวจหรือรับทราบปัญหาอาชญากรรมในชุมชนมากที่สุด และมีส่วนร่วมน้อยที่สุดในด้านการติดตามประเมินผล ในด้านที่มีส่วนร่วมในการประชุมสรุปผลการปฏิบัติงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจมากที่สุด^{๑๒๑}

พันตำรวจโทสุรพจน์ พิสุทธิวงษ์ ได้ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาหม่าของผู้นำชุมชนในเขตจังหวัดนครปฐม” ผลการวิจัยพบว่า ผู้นำชุมชนที่ศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาหม่าในระดับปานกลาง และมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาหม่าในระดับปานกลาง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาหม่าของผู้นำชุมชนในเชิงบวกมากที่สุดได้แก่ ผู้นำชุมชนที่มีอายุ ๔๑ ปีขึ้นไป มีอาชีพเกษตรกร มีรายได้ครอบครัว ๕,๐๐๐-๑๕,๐๐๐ บาท และมีสภาพชุมชนที่เป็นตลาด/ย่านการค้า/หมู่บ้านจัดสรร ทั้งนี้เพศประสบการณ์ในการป้องกันปัญหาหม่ามีความสัมพันธ์เชิงลบกับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในเขตจังหวัดนครปฐม และระดับการศึกษา ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาหม่ามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาหม่าของผู้นำชุมชนในเขตจังหวัดนครปฐม^{๑๒๒}

ร้อยตำรวจโทประเสริฐ รุ้งทำนอง ได้ศึกษาเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างตำรวจกับชุมชน” ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบของความสัมพันธจะเป็นลักษณะความร่วมมือกัน ซึ่งปรากฏอยู่ใน

^{๑๒๐} ร้อยตำรวจเอกภพธร จิตมั่น, “การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันอาชญากรรม : ศึกษาเฉพาะกรณีสมาชิกสภาเทศบาลในจังหวัดปทุมธานี”, **ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต(พัฒนาสังคม) สาขาวิชาพัฒนาสังคม**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๓).

^{๑๒๑} พันตำรวจโทมนต์ชัย เหลืองอุทัย, “การมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของผู้นำชุมชน อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร”, **ภาคนิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**, (คณะพัฒนาสังคม : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๑).

^{๑๒๒} พันตำรวจโทสุรพจน์ พิสุทธิวงษ์, “การศึกษาการมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาหม่าของผู้นำชุมชนในเขตจังหวัดนครปฐม”, **วิทยานิพนธ์ปริญญาโท**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๙).

กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสถาบันหลักของชุมชน เช่น โรงเรียน วัด และกลุ่มพลังมวลชนต่าง ๆ โครงการชุมชนสัมพันธ์ เปรียบเสมือนกุญแจสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมซึ่งเป็นหน้าที่ของตำรวจที่จะแสวงหาวิธีการหรือมาตรการต่าง ๆ ที่จะสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างตำรวจกับประชาชน ตลอดจนรักษาความสัมพันธ์อันดีนี้ไว้ต่อไป^{๑๒๓}

ร้อยตำรวจเอกบุญลือ เอี่ยมโย ได้ศึกษาเรื่อง “การศึกษาตำรวจชุมชนสัมพันธ์ในการควบคุมอาชญากรรมตำบลท่ากว้าง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่” ผลการวิจัยพบว่า

๑) ผู้ที่ได้รับการศึกษาสูงมักให้ความร่วมมือต่อการป้องกันอาชญากรรมมากกว่าผู้ที่ได้รับการศึกษาน้อยกว่า เนื่องจากผู้ที่ได้รับการศึกษาสูงมักจะมีควมรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวมตลอดจนเล็งเห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นในการที่ตนเองจะต้องเข้ามีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชนของตน

๒) ผู้ที่อยู่ในชุมชนเป็นระยะเวลานาน มักจะให้ความร่วมมือต่อการป้องกันอาชญากรรมมากกว่าผู้ที่เพิ่งย้ายเข้ามาอยู่ใหม่ เพราะผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนเป็นเวลานานมักจะเกิดการหวงแหนในถิ่นที่อยู่ของตน ไม่ต้องการให้ชุมชนของตนมีภัยอาชญากรรมเกิดขึ้น รวมทั้งยังมีความสามัคคีกลมเกลียวภายในชุมชน

๓) ผู้ที่เคยตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมมาก่อนส่วนมากให้ความร่วมมือต่อการป้องกันอาชญากรรมในชุมชนมากกว่าผู้ที่ไม่เคยตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรมมาก่อน เนื่องจากผู้ที่เคยตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมนั้นมักจะสนใจเกี่ยวกับปัญหาอาชญากรรมและต้องการเรียนรู้ว่าจะสามารถป้องกันตนเองและผู้อื่นได้อย่างไร

๔) คู่สมรสที่ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมบ่อยครั้ง มักจะไม่ให้ความร่วมมือแก่ชุมชนในการป้องกันอาชญากรรม มีสาเหตุจากไม่มีความคุ้นเคยกับตำรวจท้องที่ในชุมชนของตน หรือตำรวจไม่สนใจที่จะให้ความคุ้มครองช่วยเหลือคู่สมรสเหล่านั้นอย่างแท้จริง ทำให้คู่สมรสไม่สนใจที่จะแจ้งหรือสังเกตแต่อย่างใด และเกิดความเบื่อหน่ายที่จะไปแจ้งความต่อตำรวจ ซึ่งเป็นการเสียเวลา และไม่ทราบว่าจะได้รับผลสำเร็จเพียงใด รวมทั้งอาจจะเกรงกลัวอิทธิพลของอาชญากรซึ่งเป็นคนในท้องถิ่น จึงไม่ให้ความร่วมมือแก่ชุมชนในการป้องกันอาชญากรรมเท่าที่ควร

๕) ผู้ที่ร่วมกิจกรรมของชุมชนมักจะให้ความร่วมมือในการป้องกันอาชญากรรมมากกว่าที่ไม่เคยมีส่วนร่วมในกิจกรรม เพราะมีความคุ้นเคยกับสมาชิกในกลุ่มของตน ความขัดแย้งหรือความไม่เข้าใจต่าง ๆ ก็ลดน้อยลงไป แต่กลับมีความเข้าใจ และการให้อภัยมาแทนที่

๖) ผู้ที่ให้ความร่วมมือแก่หน่วยราชการมักจะให้ความร่วมมือแก่ชุมชนต่อการป้องกันอาชญากรรม เพราะส่วนใหญ่สมาชิกในชุมชนต่าง ๆ ได้รับการฝึกเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนโดยหน่วยราชการ ทำให้เกิดความรู้สึกแน่นแฟ้นกับหน่วยราชการเพิ่มขึ้น โดยไม่คิดว่าราชการเป็นนายประชาชน

๗) อาชญากรรมประเภทประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน ที่เกิดขึ้นแก่คนริเริ่มตั้งชุมชนมีผลทำให้สมาชิกในชุมชนให้ความร่วมมือกับการป้องกันอาชญากรรมมากขึ้น เพราะสมาชิกได้เล็งเห็นว่า

^{๑๒๓} ร้อยตำรวจเอกชาคริต ถิ่นจันทร์, “ความร่วมมือของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในเขตท้องที่สถานีตำรวจภูธรอำเภอ เมืองเชียงใหม่”, การค้นคว้าแบบอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๕).

อาชญากรรมประเภทนี้ เป็นการกระทบกระเทือนต่อความสงบสุข และความปลอดภัยส่วนใหญ่ของสมาชิกในชุมชน ตลอดจนเป็นคดีที่ตำรวจมีความสามารถในการควบคุมจำกัด

๘) การจัดสภาพแวดล้อมเพื่อป้องกันภัยอาชญากรรมอย่างแท้จริง ทำได้จากการวางผังเมืองและชุมชน เพราะสภาพแวดล้อมในชุมชนปัจจุบันเอื้ออำนวยต่อการเกิดอาชญากรรมได้ง่าย^{๑๒๔}

จากการศึกษางานวิจัยสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันอาชญากรรมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมทั่วไป ได้แก่ ตำแหน่งและประสบการณ์เกี่ยวกับอาชญากรรมและการได้รับการฝึกอบรม ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมหลัก ได้แก่ ตำแหน่ง และปัจจัยทางด้านการได้รับการฝึกอบรม ในเรื่องปัญหาในการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมปัญหาที่พบส่วนใหญ่คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่ให้ความสนใจเท่าที่ควรเกี่ยวกับความร่วมมือของผู้นำชุมชนและข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม ข้อเสนอแนะที่พบส่วนใหญ่คือ ต้องการให้เจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจเข้าไปตรวจในชุมชนทุกวัน

๒.๖.๓ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม

ได้มีผู้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมไว้ดังต่อไปนี้

พันตำรวจตรีวิชัย เย็นสุดใจ ได้ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยสิ่งแวดล้อมทางกายภาพกับอาชญากรรมประเภทคดีอุกฉกรรจ์ในเขตสถานีตำรวจนครบาลบางเขน ผลการวิจัยพบว่า ย่านสะพานใหม่ซึ่งเป็นเขตที่มีประชากรหนาแน่นและเป็นย่านที่อยู่อาศัย มีหมู่บ้านจัดสรรอยู่เป็นจำนวนมากมีคดีอุกฉกรรจ์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๒๕^{๑๒๕}

พันตำรวจเอกอุกฤษฏ์ ปัจฉิมสวัสดิ์ ได้ศึกษาเรื่อง “ความคิดเห็นของประชาชนผู้พักอาศัยในหมู่บ้านจัดสรร เขตกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับการปฏิบัติงานป้องกันปราบปรามอาชญากรรมของตำรวจ” ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยบางประการมีความสัมพันธ์ต่อความคิดเห็นในการปฏิบัติงานป้องกันปราบปรามอาชญากรรมของตำรวจนครบาล ได้แก่ อายุ อาชีพ และประสบการณ์เกี่ยวกับอาชญากรรม^{๑๒๖}

พันตำรวจโทมานิตย์ จันทร์จำเรียว ได้ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตรับผิดชอบของสถานีตำรวจนครบาลห้วยขวาง” ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีรายได้มากกว่า ๑๒,๐๐๐ บาท และมีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชนเกิน ๑๐ ปี มีศักยภาพในการมีส่วนร่วมสูงในกิจกรรมหลักที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปราม

^{๑๒๔} ร้อยตำรวจเอกบุญลือ เอี่ยมไย, “การศึกษาตำรวจชุมชนสัมพันธ์ในการควบคุมอาชญากรรมตำบลท่ากว้างอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่”, การค้นคว้าแบบอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๐).

^{๑๒๕} พันตำรวจตรีวิชัย เย็นสุดใจ, “ปัจจัยสิ่งแวดล้อมทางกายภาพกับอาชญากรรมประเภทคดีอุกฉกรรจ์ในเขตสถานีตำรวจนครบาลบางเขน”, วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๙).

^{๑๒๖} พันตำรวจเอกอุกฤษฏ์ ปัจฉิมสวัสดิ์, “ความคิดเห็นของประชาชนผู้พักอาศัยในหมู่บ้านจัดสรรเขตกรุงเทพมหานครเกี่ยวกับการปฏิบัติงานป้องกันปราบปรามอาชญากรรมของตำรวจนครบาล ปี ๒๕๔๐”, วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๒).

อาชญากรรม ชุมชนแฟลตและชุมชนตลาด มีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมมากกว่าชุมชนแบบบ้านจัดสรร^{๑๒๗}

ร้อยตำรวจโทวรลภย์ สุวรรณเกษการ ได้ศึกษาเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์ต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมในเขตพื้นที่กองบังคับการตำรวจภูธร ๓” ผลการวิจัยพบว่า ยอมรับสมมติฐานทุกข้อ แม้จะนำปัจจัยภูมิหลังต่าง ๆ คือ อายุ จำนวนพรรษา อายุราชการ ตำแหน่งทางสงฆ์ ตำแหน่งหน้าที่ หน้าที่ที่สังกัด การปฏิบัติหน้าที่ ระดับการศึกษาสูงสุด สถานภาพสมรสก่อนบวช สถานภาพการสมรส สาเหตุความสนใจในพระพุทธศาสนา สาเหตุความสัมพันธ์กับพระพุทธศาสนา มาทดสอบพร้อมด้วยแล้วก็ตามไม่ทำให้ความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทของพระสงฆ์แตกต่างกันแต่อย่างใด โดยพระสงฆ์ต่างมีความคิดเห็นที่เห็นด้วยกับบทบาทในการเทศนาอบรมและสั่งสอนของพระสงฆ์ที่มีต่อประชาชน ในปัจจุบันบทบาทในการเป็นแบบฉบับที่ดีต่อประชาชนของพระสงฆ์ในปัจจุบัน และบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาและการส่งเสริมชุมชนว่า มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมได้^{๑๒๘}

พันตำรวจเอกชูเกียรติ ภัยลี ได้ศึกษาเรื่อง เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมระหว่างเขตพื้นที่ที่มีการปฏิบัติงานกับเขตพื้นที่ที่ไม่มีการปฏิบัติงานของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านเกษตร และไม่เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม แหล่งข่าวสารด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ส่วนใหญ่จะได้รับจากเพื่อนบ้านและเพื่อนร่วมงาน มีความรู้ความเข้าใจในกฎหมายอาญาโดยทั่วไปในระดับปานกลาง ประชาชนที่อยู่ในเขตพื้นที่ที่มีการปฏิบัติงานตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ มีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมมากกว่าในเขตพื้นที่ที่ไม่มีการปฏิบัติงานของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในเกือบทุกปัจจัย ยกเว้น ปัจจัยด้านความคิดเห็นต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่ การประกอบอาชีพ รายได้ และระยะเวลาการอยู่อาศัยเท่านั้น เมื่อแยกการมีส่วนร่วมเป็นด้าน อุทิศเวลา อุทิศแรงงาน และอุทิศทุนทรัพย์ พบว่าในทำนองเดียวกันกับการมีส่วนร่วมโดยรวมในเกือบทุกด้าน ยกเว้นการมีส่วนร่วมในด้านทุนทรัพย์เท่านั้นที่เกือบไม่มีความแตกต่างกันเลยในทุกปัจจัยในระหว่างสองพื้นที่^{๑๒๙}

จากการศึกษางานวิจัยสรุปได้ว่า ปัจจัยบางประการมีความสัมพันธ์ต่อความคิดเห็นในการปฏิบัติงานป้องกันปราบปรามอาชญากรรม ได้แก่ อายุ อาชีพ และประสบการณ์เกี่ยวกับอาชญากรรม

^{๑๒๗} พันตำรวจโทมานิตย์ จันทร์จำเริญ, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตรับผิดชอบของสถานีตำรวจนครบาลห้วยขวาง”, *วิทยานิพนธ์ปริญญาโท*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๕).

^{๑๒๘} ร้อยตำรวจโทวรลภย์ สุวรรณเกษการ, “การศึกษาบทบาทพระสงฆ์ต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมในเขตพื้นที่กองบังคับการตำรวจภูธร ๓”, *วิทยานิพนธ์ปริญญาโท*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๖).

^{๑๒๙} พันตำรวจเอกชูเกียรติ ภัยลี, “การศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมระหว่างเขตพื้นที่ที่มีการปฏิบัติงานกับเขตพื้นที่ที่ไม่มีการปฏิบัติงานของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา”, *วิทยานิพนธ์ปริญญาโท*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๖).

บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และการสัมภาษณ์เพิ่มเติม ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งเดียวแล้ววิเคราะห์ ในเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ เป็นการศึกษา ระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมือง นครสวรรค์ เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้นำชุมชนต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกัน และปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมใน เขตอำเภอเมืองนครสวรรค์

- ๓.๑ รูปแบบการวิจัย
- ๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- ๓.๓ เครื่องมือการวิจัย
- ๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดนครสวรรค์”เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Research) ระหว่างการวิจัย เชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จาก แบบสอบถาม (Questionnaire) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการ สัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant)

๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร(Population) ได้แก่ ผู้นำชุมชน ในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ในอำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งมีหมู่บ้านทั้งหมด จำนวน ๑๓๑ หมู่บ้าน มีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน จำนวน ๕๑๓ คน^๑

กลุ่มตัวอย่าง(Sample) ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) และ วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง (Sampling) ดังนี้

---

^๑งานทะเบียนอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ เมื่อเดือน เมษายน ๒๕๕๖”, อำเภอเมือง จังหวัด นครสวรรค์, (อัดสำเนา).

ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) กลุ่มตัวอย่างได้มาจาก กลุ่มผู้นำชุมชน ในเขตเทศบาลเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน ๒๒๕ ท่าน ที่ได้จากสูตรของ Taro Yamane ซึ่งใช้ระดับความเชื่อมั่นที่ ๐.๐๕ ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

โดย N = จำนวนประชากรทั้งหมด
 e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้
 n = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
 ประชากรทั้งหมด ๕๑๓ คน เมื่อแทนค่าในสูตรจะได้ดังนี้

$$n = \frac{513}{1 + 513(0.05)^2}$$

$$n = \frac{513}{1 + 13.8225}$$

$$n = \frac{513}{14.8225}$$

$$n = 34.475$$

เพราะฉะนั้นจำนวนกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ ๒๒๕ คน

วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง (Sampling) การสุ่มกลุ่มตัวอย่างใช้หลักการสุ่มแบบแบ่งชั้น ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างเป็นสัดส่วน โดยพิจารณาจากจำนวนประชากรเพื่อให้ได้ข้อมูลมีลักษณะกระจายให้สัมพันธ์กับสัดส่วนของประชากร โดยทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) โดยใช้ตำบลในอำเภอเมืองนครสวรรค์เป็นระดับในการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างเป็นสัดส่วนโดยใช้สูตรดังนี้

$$\text{จำนวนตัวอย่างในแต่ละตำบล} = \frac{\text{จำนวนตัวอย่างทั้งหมด} \times \text{จำนวนประชากรในแต่ละตำบล}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}$$

จากสูตรจะได้ประชากรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้นของผู้นำชุมชนในพื้นที่ตำบลในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ จำนวน ๒๒๕ คน รายละเอียดดังตารางที่ ๓.๑

ตารางที่ ๓.๑ จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างผู้นำชุมชนได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยกำนัน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ของตำบลในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์^๒

ตำบล	ผู้นำชุมชน (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง(คน)
กลางแดด	๒๑	๙
เกรียงไกร	๓๖	๑๖
แควใหญ่	๑๕	๗
ตะเคียนเลื่อน	๓๖	๑๖
นครสวรรค์ออก	๒๑	๙
นครสวรรค์ตก	๓๐	๑๓
บางพระหลวง	๑๘	๘
บางม่วง	๓๖	๑๖
บ้านแก่ง	๓๖	๑๖
บ้านมะเกลือ	๓๖	๑๖
บึงเสนาท	๑๕	๗
พระนอน	๔๕	๑๙
วัดไทรย์	๔๕	๑๙
หนองกรด	๕๑	๒๒
หนองกระโดน	๔๘	๒๑
หนองปลิง	๒๔	๑๑
รวม	๕๑๓	๒๒๕

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๗ ท่าน
ได้แก่

๑. นายประสิทธิ์ รักชากลิ่น	ตำแหน่ง	กำนันตำบลกลางแดด
๒. นางขวัญนาค ผินอินทร์	ตำแหน่ง	กำนันตำบลแควใหญ่
๓. นายสงกา พันธศรี	ตำแหน่ง	กำนันตำบลตะเคียนเลื่อน
๔. นายอนันต์ นามอยู่เย็น	ตำแหน่ง	กำนันตำบลนครสวรรค์ออก
๕. นางปนัดดา ชื่นอยู่	ตำแหน่ง	กำนันตำบลนครสวรรค์ตก
๖. นายสุชาติ ตาลยิ้ม	ตำแหน่ง	กำนันตำบลบางม่วง
๗. นายผจญ ตั้งมั่น	ตำแหน่ง	กำนันตำบลวัดไทรย์

^๒ข้อมูล จากสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์ ณ วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๖.

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ โดยมีขั้นตอนการสร้างและการตรวจสอบเครื่องมือ ดังนี้

๓.๓.๑ ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

แบบสอบถาม

๑) ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบความคิดในการสร้างแบบสอบถาม

๒) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารการวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยพิจารณาถึงรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้

๓) ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

๔) สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

๕) นำเสนอร่างแบบสอบถามต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข

๖) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกลุ่มตัวอย่างเพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา

๗) จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับจริง และนำไปแจกกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

๘) รวบรวมแบบสอบถามแล้วนำมาวิเคราะห์

แบบสัมภาษณ์

๑) ศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบความคิดในการสร้างแบบสัมภาษณ์

๒) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารการวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยพิจารณาถึงรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้

๓) ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์

๔) สร้างแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อนำมาวิเคราะห์

๓.๓.๒ ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์ที่ผู้ศึกษาพัฒนาขึ้นตามกรอบของการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ เพื่อใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น ๒ ตอน ดังนี้

ส่วนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก รายได้ ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง โดยมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ส่วนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ ๔ ด้าน ประกอบด้วย

๑. ด้านการมีส่วนร่วม
๒. ด้านผู้นำ ผู้นำชุมชนและภาวะผู้นำ
๓. ด้านป้องกันและแก้ไขอาชญากรรม
๔. ด้านการติดตามและประเมินผล

โดยที่ผู้ตอบแบบสอบถามจะต้องแสดงความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี ๕ ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

๕	หมายถึง	ความคิดเห็น อยู่ในระดับ	ดีมาก
๔	หมายถึง	ความคิดเห็น อยู่ในระดับ	ดี
๓	หมายถึง	ความคิดเห็น อยู่ในระดับ	ปานกลาง
๒	หมายถึง	ความคิดเห็น อยู่ในระดับ	น้อย
๑	หมายถึง	ความคิดเห็น อยู่ในระดับ	น้อยที่สุด

ส่วนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ ๔ ด้าน ประกอบด้วย

๑. ด้านการมีส่วนร่วม
๒. ด้านผู้นำ ผู้นำชุมชนและภาวะผู้นำ
๓. ด้านป้องกันและแก้ไขอาชญากรรม
๔. ด้านการติดตามและประเมินผล

โดยที่ผู้ตอบแบบสอบถามจะต้องแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด

การตรวจสอบความเที่ยงตรงและความน่าเชื่อถือ ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามให้แก่ผู้นำชุมชนในเขตอำเภอบรรพตพิสัย กำนัน ผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านในอำเภอเมืองนครสวรรค์ ซึ่งมีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการศึกษาจำนวน ๓๐ คน เพื่อทดสอบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเข้าใจคำถามในแบบสอบถามอย่างชัดเจนหรือไม่ เมื่อมีข้อบกพร่องก็จะได้ทำการแก้ไขให้ถูกต้อง แล้วจึงนำแบบสอบถามแจกให้กับกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการศึกษา ดังที่ได้กำหนดไว้แล้วในส่วนของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา

๓.๓.๓ การตรวจสอบและหาคุณภาพของเครื่องมือ

การหาคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

๑. ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษานำมาประกอบการสร้างเครื่องมือซึ่งคือแบบสอบถาม

๒. หาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จ เสนอประธานและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมจำนวน ๕ ท่าน ประกอบด้วย

- ๒.๑ ดร.อดิษฐ์ กอวัฒนา อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษ
วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- ๒.๒ ผศ.ดร.วรกฤต เกื้อนช่าง อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษ
วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- ๒.๓ อาจารย์อัครเดช พรหมกัลป์ อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- ๒.๔ พันตำรวจโทศรณกร รุ่งขจรกลิ่น ผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรนครสวรรค์
อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์
- ๒.๕ พันตำรวจโทอุทัย สุขมาลัย สารวัตรป้องกันปราบปราม
สถานีตำรวจภูธรนครสวรรค์
อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

เพื่อพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระและโครงสร้างของคำถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Item-Objective Congruency Index : IOC) โดยได้ค่า IOC ตั้งแต่ ๐.๕ ขึ้นไปทุกข้อ ซึ่งเครื่องมือการวิจัยฉบับนี้ได้ค่า IOC ระหว่าง ๐.๖ – ๑.๐๐ ทุกข้อ ซึ่งถือว่าเครื่องมือใช้ได้

๓. หาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้นำชุมชน ในเขตอำเภอท่าตะโก คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ในอำเภอเมืองบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน ๓๐ คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cranbach)^๓ ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .๙๒๖

๔. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้แจกกลุ่มตัวอย่างจริงในการวิจัยต่อไป

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

๑) ขอนหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ ถึง ผู้นำชุมชน ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยกำนัน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ของตำบลในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามจากผู้นำชุมชนในพื้นที่

^๓สิน พันธุ์พินิจ, เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทจูนพับลิสซิง จำกัด, ๒๕๔๗), หน้า ๑๙๑.

๒) นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลกับผู้นำชุมชน ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยกำนัน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่ของตำบลในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๒๒๕ ชุด และเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง แล้วนำมาตรวจสอบความถูกต้อง ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ทั้งหมดจำนวน ๒๒๕ ชุด คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด

๓) นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

๑) ขออนุญาตจากผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ ถึง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key Informant) เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์

๒) ทำการนัดวัน เวลา และสถานที่กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อสัมภาษณ์ตามที่กำหนดไว้

๓) ดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัน เวลาและสถานที่ที่กำหนดไว้ จนครบทุกประเด็นโดยขออนุญาตใช้วิธีการจดบันทึกและการบันทึกเสียงประกอบการสัมภาษณ์

๔) นำข้อมูลดิบที่ได้มารวบรวมเพื่อวิเคราะห์โดยวิธีการที่เหมาะสมและนำเสนอต่อไป

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม

๑. นำแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ความถูกต้อง ในการตอบแบบสอบถามแล้วนำมาคัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยการบันทึกคะแนนแต่ละข้อของแต่ละคนลงในแบบลงรหัส (Coding Form)

๒. ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์

๓. การวิเคราะห์ข้อมูล

๑) ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

๒) การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของคะแนนจากการตอบแบบสอบถามของผู้นำชุมชน ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยกำนัน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่ของตำบลในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์

แปลความหมายของค่าเฉลี่ยโดยยึดเกณฑ์^๔ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย ๔.๕๐ – ๕.๐๐	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์	ดีมาก
ค่าเฉลี่ย ๓.๕๐ – ๔.๔๙	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์	ดี
ค่าเฉลี่ย ๒.๕๐ – ๓.๔๙	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย ๑.๕๐ – ๒.๔๙	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์	น้อย
ค่าเฉลี่ย ๑.๐๐ – ๑.๔๙	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์	น้อยที่สุด

๓) การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก รายได้ ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง วิเคราะห์โดยการทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) เมื่อพบว่ามีผลต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD)

๔) ข้อมูลจากคำถามปลายเปิดปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis technic)

^๔ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๙๒.

บทที่ ๔ ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์” ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้ จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๒๒๕ คน มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปการวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอต่อไปนี้

๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

๔.๒ ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้นำชุมชนต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์

๔.๓ ผลการทดสอบสมมติฐาน

๔.๔ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์

๔.๕ สรุปผลการสัมภาษณ์เชิงลึกการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์

๔.๖ สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

การศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของผู้นำชุมชน จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก รายได้ ดำรงตำแหน่ง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีรายละเอียดดังในตารางที่ ๔.๑

ตารางที่ ๔.๑ จำนวน และค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

(n=๒๒๕)

สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	๑๘๑	๘๐.๔๔
หญิง	๔๔	๑๙.๕๖
อายุ		
ต่ำกว่า ๒๕ ปี	๒	๐.๘๙
๒๕ - ๓๔ ปี	๗๑	๓๑.๕๖
๓๕ - ๔๔ ปี	๑๓๑	๕๘.๒๒
๔๕ ปีขึ้นไป	๒๑	๙.๓๓

ตารางที่ ๔.๑ (ต่อ)

สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	๑๕	๖.๖๗
มัธยมศึกษาตอนต้น	๕๕	๒๔.๔๔
มัธยมศึกษาตอนปลาย	๖๗	๒๙.๗๘
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)	๓๑	๑๓.๗๘
อนุปริญญา/เทียบเท่า (ปวส. ปวท.)	๒๘	๑๒.๔๔
ปริญญาตรี	๒๙	๑๒.๘๙
อาชีพหลัก		
รับราชการ	๗๕	๓๓.๓๓
รัฐวิสาหกิจ	๑	๐.๔๔
ค้าขาย	๓๗	๑๖.๔๔
ธุรกิจส่วนตัว	๓๕	๑๕.๕๖
รับจ้าง	๓๑	๑๓.๗๘
เกษตรกร	๔๖	๒๐.๔๔
รายได้		
ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท	๑๐๔	๔๖.๒๒
๑๐,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ บาท	๖๗	๒๙.๗๘
๒๐,๐๐๑ - ๓๐,๐๐๐ บาท	๒๓	๑๐.๒๒
๓๐,๐๐๑ - ๔๐,๐๐๐ บาท	๑๖	๗.๑๑
๔๐,๐๐๑ - ๕๐,๐๐๐ บาท	๑๕	๖.๖๗
ดำรงตำแหน่ง		
กำนัน	๙	๔.๐๐
ผู้ใหญ่บ้าน	๑๑๓	๕๐.๒๒
ผู้ช่วยกำนัน/ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	๖๓	๒๘.๐๐
อื่น ๆ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล	๔๐	๑๗.๗๘
รวม	๒๒๕	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๑ พบว่า ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามเรื่อง “การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์” จำแนกได้ดังนี้

เพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน ๑๘๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๐.๔๔ เพศหญิง จำนวน ๔๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๕๖

อายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง ๓๕-๔๔ ปี มีจำนวน ๑๓๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๘.๒๒ รองลงมาคือ มีอายุอยู่ระหว่าง ๒๕-๓๔ ปี มีจำนวน ๗๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๕๖ และน้อยที่สุด คือ ผู้มีอายุน้อยกว่า ๒๕ ปี มีเพียงจำนวน ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๘๙

ระดับการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย มีจำนวน ๖๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๗๘ รองลงมาคือ ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น มีจำนวน ๕๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๔๔ และน้อยที่สุดมีระดับการศึกษาประถมศึกษา มีจำนวน ๑๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๖๗

อาชีพหลัก พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อาชีพหลักคือรับราชการ มีจำนวน ๗๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๓๓ รองลงมาคืออาชีพหลักคือเกษตรกรกรรม มีจำนวน ๔๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๔๔ และน้อยที่สุดอาชีพหลักคือรัฐวิสาหกิจ มีจำนวน ๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๔๔

รายได้ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท มีจำนวน ๑๐๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๒๒ รองลงมาคือมีรายได้ ๑๐,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๖๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๗๘ และน้อยที่สุดมีรายได้ ๔๐,๐๐๑ - ๕๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๖๗

ดำรงตำแหน่ง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน มีจำนวน ๑๑๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๒๒ รองลงมาคือดำรงตำแหน่งผู้ช่วยกำนัน/ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน มีจำนวน ๖๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๐๐ และน้อยที่สุดดำรงตำแหน่งกำนัน มีจำนวน ๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๐๐

๔.๒ ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้นำชุมชนต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์

ความคิดเห็นของผู้นำชุมชนต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ ทั้ง ๔ ด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านผู้นำ ผู้นำชุมชน และภาวะผู้นำ ด้านป้องกันและแก้ไขอาชญากรรม ด้านการติดตามและประเมินผล แสดงด้วยค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตารางที่ ๔.๒ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้นำชุมชนต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ โดยภาพรวม

(n = ๒๒๕)

การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. ด้านการมีส่วนร่วม	๒.๘๗	๐.๗๗๗	ปานกลาง
๒. ด้านผู้นำ ผู้นำชุมชน และภาวะผู้นำ	๒.๘๑	๐.๗๕๖	ปานกลาง
๓. ด้านป้องกันและแก้ไขอาชญากรรม	๓.๐๒	๑.๐๗๖	ปานกลาง
๔. ด้านการติดตามและประเมินผล	๒.๙๔	๐.๙๙๔	ปานกลาง
รวม	๒.๙๑	๐.๗๖๑	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า ความคิดเห็นของผู้นำชุมชนต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๒.๙๑$, S.D. = ๐.๗๖๑) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

ตารางที่ ๔.๓ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้นำชุมชนต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ ด้านการมีส่วนร่วม

(n = ๒๒๕)

การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. ท่านได้มีส่วนร่วมกำหนดงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันอาชญากรรม	๒.๗๒	๐.๗๒๕	ปานกลาง
๒. ท่านมีส่วนร่วมในการของบประมาณเพื่อการป้องกันอาชญากรรม	๒.๘๘	๐.๗๘๘	ปานกลาง
๓. ท่านมีส่วนร่วมในการใช้งบประมาณในการป้องกันอาชญากรรม	๒.๙๖	๐.๘๘๘	ปานกลาง
๔. ท่านมีส่วนร่วมในการจัดหางบประมาณสนับสนุนการป้องกันอาชญากรรม	๓.๐๐	๑.๐๕๖	ปานกลาง
๕. ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินการใช้งบประมาณในการป้องกันอาชญากรรม	๒.๘๐	๑.๐๕๒	ปานกลาง
รวม	๒.๘๗	๐.๗๗๗	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่า ความคิดเห็นของผู้นำชุมชนต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ ด้านการมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๒.๘๗$, S.D. = ๐.๗๗๗) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

ตารางที่ ๔.๔ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้นำชุมชนต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ ด้านผู้นำ ผู้นำชุมชน และภาวะผู้นำ

(n = ๒๒๕)

การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. ท่านเป็นผู้มีส่วนร่วมจัดทำแผนการป้องกันอาชญากรรมของชุมชน	๒.๙๐	๐.๙๙๒	ปานกลาง
๒. ท่านเป็นผู้มีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษาการวางแผนป้องกันอาชญากรรม	๒.๙๓	๐.๙๑๖	ปานกลาง
๓. ท่านเป็นผู้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนป้องกันอาชญากรรม	๒.๘๗	๑.๐๖๘	ปานกลาง
๔. ท่านเป็นผู้มีส่วนร่วมสนับสนุนทรัพยากรในการวางแผนป้องกันอาชญากรรม	๒.๗๓	๑.๐๖๒	ปานกลาง
๕. ท่านเป็นผู้มีส่วนร่วมจัดทำหรือมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนป้องกันอาชญากรรม ขึ้นภายในหมู่บ้านของท่าน	๒.๖๓	๐.๙๑๒	ปานกลาง
รวม	๒.๘๑	๐.๗๕๖	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า ความคิดเห็นของผู้นำชุมชนต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ ด้านผู้นำ ผู้นำชุมชน และภาวะผู้นำ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๒.๘๑$, S.D. = ๐.๗๕๖) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า ความคิดเห็นของผู้นำชุมชนต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ ด้านผู้นำ ผู้นำชุมชนและภาวะผู้นำ อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

ตารางที่ ๔.๕ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้นำชุมชนต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ ด้านป้องกันและแก้ไขอาชญากรรม

(n = ๒๒๕)

การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. ท่านเป็นผู้ได้มีโอกาสสั่งการในการดำเนินการป้องกันอาชญากรรม	๓.๐๑	๑.๓๕๓	ปานกลาง
๒. ท่านเป็นผู้ได้มีโอกาสดำเนินการป้องกันอาชญากรรม	๓.๒๑	๑.๒๓๙	ปานกลาง
๓. ท่านเป็นผู้ได้มีโอกาสป้องกันอาชญากรรม	๒.๘๔	๑.๒๔๑	ปานกลาง
๔. ท่านเป็นผู้ได้มีโอกาสแก้ไขอาชญากรรม	๒.๘๔	๑.๑๘๘	ปานกลาง
๕. ท่านเป็นผู้ได้มีโอกาสสืบสวนหาข่าวอาชญากรรม	๓.๑๘	๑.๑๘๖	ปานกลาง
รวม	๓.๐๒	๑.๐๗๖	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า ความคิดเห็นของผู้นำชุมชนต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ ด้านป้องกันและแก้ไขอาชญากรรม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๐๒$, S.D. = ๑.๐๗๖) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า ความคิดเห็นของผู้นำชุมชนต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ ด้านป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรม อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

ตารางที่ ๔.๖ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้นำชุมชนต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ ด้านการติดตามและประเมินผล

(n = ๒๒๕)

การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. ท่านมีการติดตามและประเมินผลการวางแผนป้องกันอาชญากรรม	๓.๐๒	๑.๑๔๐	ปานกลาง
๒. ท่านมีส่วนร่วมในการปรับปรุงพัฒนาแผนป้องกันอาชญากรรม	๓.๐๖	๑.๒๒๖	ปานกลาง
๓. ท่านมีการติดตามและประเมินผลการดำเนินการป้องกันอาชญากรรม	๒.๗๘	๑.๐๐๑	ปานกลาง
๔. ท่านมีส่วนร่วมในการปรับปรุงแผนพัฒนาดำเนินการป้องกันอาชญากรรม	๒.๘๐	๑.๑๐๕	ปานกลาง
๕. ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการใช้งบประมาณในการป้องกันอาชญากรรม	๓.๑๔	๑.๒๘๐	ปานกลาง
๖. ท่านเคยนำผลการประเมินกิจกรรม/งาน/โครงการด้านอาชญากรรมมาปฏิบัติหรือเสนอหน่วยงานเพื่อปฏิบัติ	๒.๘๓	๑.๒๒๕	ปานกลาง
รวม	๒.๙๔	๐.๙๙๔	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า ความคิดเห็นของผู้นำชุมชนต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ ด้านการติดตามและประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๒.๙๔$, S.D. = ๐.๙๙๔) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า ความคิดเห็นของผู้นำชุมชนต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ ด้านการติดตามและประเมินผล อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

๔.๓ ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ ๑ ผู้นำชุมชนที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๗ การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์จำแนกตามเพศ

(n = ๒๒๕)

การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน ในการป้องกันและปราบปราม อาชญากรรมในเขตอำเภอ เมืองนครสวรรค์	เพศ				t	Sig.
	ชาย (๑๘๑ คน)		หญิง (๔๔ คน)			
	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D		
๑. ด้านการมีส่วนร่วม	๒.๘๘	๐.๗๖๕	๒.๘๖	๐.๘๓๕	๐.๑๒๓	๐.๙๐๓
๒. ด้านผู้นำ ผู้นำชุมชน และ ภาวะผู้นำ	๒.๘๒	๐.๗๔๖	๒.๗๙	๐.๘๐๕	๐.๒๕๕	๐.๗๙๙
๓. ด้านป้องกันและแก้ไข อาชญากรรม	๓.๐๓	๑.๐๗๔	๒.๙๖	๑.๐๙๓	๐.๔๑๖	๐.๖๗๘
๔. ด้านการติดตามและ ประเมินผล	๒.๙๔	๐.๙๙๑	๒.๙๓	๑.๐๒๐	๐.๐๕๕	๐.๙๕๖
รวม	๒.๙๒	๐.๗๕๒	๒.๘๘	๐.๘๐๕	๐.๒๖๐	๐.๗๙๕

จากตารางที่ ๔.๗ ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ t - test แบบข้อมูล ๒ กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกันที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕ พบว่า ผู้นำชุมชนที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้นำชุมชนที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ ไม่แตกต่างกันทุกด้าน

สมมติฐานที่ ๒ ผู้นำชุมชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขต
อำเภอเมืองนครสวรรค์ แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๘ การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขต
อำเภอเมืองนครสวรรค์จำแนกตามอายุ

(n = ๒๒๕)

การมีส่วนร่วม	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	ms	F	Sig
๑. ด้านการมีส่วนร่วม	ระหว่างกลุ่ม	๓.๒๕๙	๓	๑.๐๘๖	๑.๘๑๗	๐.๑๔๕
	ภายในกลุ่ม	๑๓๒.๐๙๕	๒๒๑	๐.๕๙๘		
	รวมระหว่างกลุ่ม	๑๓๕.๓๕๔	๒๒๔			
๒. ด้านผู้นำ ผู้นำชุมชน และภาวะผู้นำ	ระหว่างกลุ่ม	๑.๓๓๓	๓	๐.๔๔๔	๐.๗๗๖	๐.๕๐๖
	ภายในกลุ่ม	๑๒๖.๖๓๒	๒๒๑	๐.๕๗๓		
	รวมระหว่างกลุ่ม	๑๒๗.๙๖๕	๒๒๔			
๓. ด้านป้องกันและ แก้ไขอาชญากรรม	ระหว่างกลุ่ม	๕.๗๐๔	๓	๑.๙๐๑	๑.๖๕๘	๐.๑๗๗
	ภายในกลุ่ม	๒๕๓.๔๐๕	๒๒๑	๑.๑๔๗		
	รวมระหว่างกลุ่ม	๒๕๙.๑๐๙	๒๒๔			
๔. ด้านการติดตามและ ประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	๗.๓๕๐	๓	๒.๔๕๐	๒.๕๓๐	๐.๐๕๘
	ภายในกลุ่ม	๒๑๔.๐๔๒	๒๒๑	๐.๙๖๙		
	รวมระหว่างกลุ่ม	๒๒๑.๓๙๒	๒๒๔			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	๓.๒๙๑	๓	๑.๐๙๗	๑.๙๑๙	๐.๑๒๗
	ภายในกลุ่ม	๑๒๖.๓๑๖	๒๒๑	๐.๕๗๒		
	รวมระหว่างกลุ่ม	๑๒๙.๖๐๗	๒๒๔			

จากตารางที่ ๔.๘ ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ F - test ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕ พบว่า ผู้นำชุมชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้นำชุมชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ ไม่แตกต่างกันทุกด้าน

สมมติฐานที่ ๓ ผู้นำชุมชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๙ การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์จำแนกตามระดับการศึกษา

(n = ๒๒๕)

การมีส่วนร่วม	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	ms	F	Sig
๑. ด้านการมีส่วนร่วม	ระหว่างกลุ่ม	๔.๔๖๖	๕	๐.๘๙๓	๑.๔๙๕	๐.๑๙๓
	ภายในกลุ่ม	๑๓๐.๘๘๘	๒๑๙	๐.๕๙๘		
	รวมระหว่างกลุ่ม	๑๓๕.๓๕๔	๒๒๔			
๒. ด้านผู้นำ ผู้นำชุมชน และภาวะผู้นำ	ระหว่างกลุ่ม	๑.๘๖๑	๕	๐.๓๗๒	๐.๖๔๗	๐.๖๖๔
	ภายในกลุ่ม	๑๒๖.๑๐๔	๒๑๙	๐.๕๗๖		
	รวมระหว่างกลุ่ม	๑๒๗.๙๖๕	๒๒๔			
๓. ด้านป้องกันและแก้ไขอาชญากรรม	ระหว่างกลุ่ม	๓.๔๕๔	๕	๐.๖๙๑	๐.๕๙๒	๐.๗๐๖
	ภายในกลุ่ม	๒๕๕.๖๕๔	๒๑๙	๑.๑๖๗		
	รวมระหว่างกลุ่ม	๒๕๙.๑๐๘	๒๒๔			
๔. ด้านการติดตามและประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	๑๑.๙๕๖	๕	๒.๓๙๑	๒.๕๐๐*	๐.๐๓๒
	ภายในกลุ่ม	๒๐๙.๔๓๖	๒๑๙	๐.๙๕๖		
	รวมระหว่างกลุ่ม	๒๒๑.๓๙๒	๒๒๔			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	๔.๓๓๘	๕	๐.๘๖๘	๑.๕๑๗	๐.๑๘๖
	ภายในกลุ่ม	๑๒๕.๒๖๙	๒๑๙	๐.๕๗๒		
	รวมระหว่างกลุ่ม	๑๒๙.๖๐๗	๒๒๔			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๙ ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ F - test ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕ พบว่า ผู้นำชุมชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้นำชุมชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ ด้านการติดตามและประเมินผลแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ดังนั้นจึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้านการติดตามและประเมินผล ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๑๐

ตารางที่ ๔.๑๐ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ จำแนกตามระดับการศึกษา

(n = ๒๒๕)

ระดับการศึกษา	$\bar{X}$	ระดับการศึกษา					
		ประถม	มัธยมต้น	มัธยมปลาย	ปวช.	ปวส.	ปริญญาตรี
		๒.๙๔	๒.๙๑	๒.๘๔	๒.๗๔	๓.๒๔	๒.๙๒
ประถม	๒.๙๔		-๐.๑๖	-๐.๑๓	๐.๑๗	-๐.๗๐*	-๐.๑๗
มัธยมต้น	๒.๙๑			๐.๐๓	๐.๓๓	-๐.๕๔*	-๐.๐๒
มัธยมปลาย	๒.๘๔				๐.๓๐	-๐.๕๗*	-๐.๐๔
ปวช.	๒.๗๔					-๐.๘๗*	-๐.๓๔
ปวส.	๓.๒๔						๐.๕๓*
ปริญญาตรี	๒.๙๒						

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๐ พบว่า ผู้นำชุมชนที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ปวช. มีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ ด้านการติดตามและประเมินผล น้อยกว่าผู้นำชุมชนที่มีระดับการศึกษานุปริญญา/เทียบเท่า (ปวส. ปวท.) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ผู้นำชุมชนที่มีระดับการศึกษานุปริญญา/เทียบเท่า (ปวส. ปวท.) มีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ ด้านการติดตามและประเมินผล น้อยกว่าผู้นำชุมชนที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

สมมติฐานที่ ๔ ผู้นำชุมชนที่มีอาชีพหลักต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม
ในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๑ การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขต
อำเภอเมืองนครสวรรค์จำแนกตามอาชีพหลัก

(n = ๒๒๕)

การมีส่วนร่วม	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	ms	F	Sig
๑. ด้านการมีส่วนร่วม	ระหว่างกลุ่ม	๒.๐๖๘	๕	๐.๔๑๔	๐.๖๗๙	๐.๖๓๙
	ภายในกลุ่ม	๑๓๓.๒๘๖	๒๑๙	๐.๖๐๙		
	รวมระหว่างกลุ่ม	๑๓๕.๓๕๔	๒๒๔			
๒. ด้านผู้นำ ผู้นำชุมชน และภาวะผู้นำ	ระหว่างกลุ่ม	๔.๓๔๘	๕	๐.๘๗๐	๑.๕๔๑	๐.๑๗๘
	ภายในกลุ่ม	๑๒๓.๖๑๗	๒๑๙	๐.๕๖๔		
	รวมระหว่างกลุ่ม	๑๒๗.๙๖๕	๒๒๔			
๓. ด้านป้องกันและ แก้ไขอาชญากรรม	ระหว่างกลุ่ม	๔.๒๐๓	๕	๐.๘๔๑	๐.๗๒๒	๐.๖๐๗
	ภายในกลุ่ม	๒๕๔.๙๐๕	๒๑๙	๑.๑๖๔		
	รวมระหว่างกลุ่ม	๒๕๙.๑๐๙	๒๒๔			
๔. ด้านการติดตามและ ประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	๒.๐๔๑	๕	๐.๔๐๘	๐.๔๐๗	๐.๘๔๓
	ภายในกลุ่ม	๒๑๙.๓๕๒	๒๑๙	๑.๐๐๒		
	รวมระหว่างกลุ่ม	๒๒๑.๓๙๒	๒๒๔			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	๒.๒๗๖	๕	๐.๔๕๕	๐.๗๘๓	๐.๕๖๓
	ภายในกลุ่ม	๑๒๗.๓๓๑	๒๑๙	๐.๕๘๑		
	รวมระหว่างกลุ่ม	๑๒๙.๖๐๗	๒๒๔			

จากตารางที่ ๔.๑๑ ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ F - test ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕ พบว่าผู้นำชุมชนที่มีอาชีพหลักต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้นำชุมชนที่มีอาชีพหลักต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ ไม่แตกต่างกันทุกด้าน

สมมติฐานที่ ๕ ผู้นำชุมชนที่มีรายได้ต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๒ การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์จำแนกตามรายได้

(n = ๒๒๕)

การมีส่วนร่วม	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	ms	F	Sig
๑. ด้านการมีส่วนร่วม	ระหว่างกลุ่ม	๑.๙๔๔	๔	๐.๔๘๖	๐.๘๐๒	๐.๕๒๕
	ภายในกลุ่ม	๑๓๓.๔๐๙	๒๒๐	๐.๖๐๖		
	รวมระหว่างกลุ่ม	๑๓๕.๓๕๔	๒๒๔			
๒. ด้านผู้นำ ผู้นำชุมชน และภาวะผู้นำ	ระหว่างกลุ่ม	๔.๐๙๘	๔	๑.๐๒๕	๑.๘๒๐	๐.๑๒๖
	ภายในกลุ่ม	๑๒๓.๘๖๗	๒๒๐	๐.๕๖๓		
	รวมระหว่างกลุ่ม	๑๒๗.๙๖๕	๒๒๔			
๓. ด้านป้องกันและแก้ไขอาชญากรรม	ระหว่างกลุ่ม	๗.๓๔๒	๔	๑.๘๓๖	๑.๖๐๔	๐.๑๗๔
	ภายในกลุ่ม	๒๕๑.๗๖๖	๒๒๐	๑.๑๔๔		
	รวมระหว่างกลุ่ม	๒๕๙.๑๐๙	๒๒๔			
๔. ด้านการติดตามและประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	๓.๑๕๓	๔	๐.๗๘๘	๐.๗๙๕	๐.๕๓๐
	ภายในกลุ่ม	๒๑๘.๒๓๙	๒๒๐	๐.๙๙๒		
	รวมระหว่างกลุ่ม	๒๒๑.๓๙๒	๒๒๔			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	๒.๐๑๓	๔	๐.๕๐๓	๐.๘๖๘	๐.๔๘๔
	ภายในกลุ่ม	๑๒๗.๕๙๔	๒๒๐	๐.๕๘๐		
	รวมระหว่างกลุ่ม	๑๒๙.๖๐๗	๒๒๔			

จากตารางที่ ๔.๑๒ ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ F - test ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕ พบว่า ผู้นำชุมชนที่มีรายได้ต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้นำชุมชนที่มีรายได้ต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ ไม่แตกต่างกันทุกด้าน

สมมติฐานที่ ๒ ผู้นำชุมชนที่ดำรงตำแหน่งต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปราม
อาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๓ การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขต
อำเภอเมืองนครสวรรค์จำแนกตามการดำรงตำแหน่ง

(n = ๒๒๕)

การมีส่วนร่วม	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	ms	F	Sig
๑. ด้านการมีส่วนร่วม	ระหว่างกลุ่ม	๐.๔๗๒	๓	๐.๑๕๗	๐.๒๕๘	๐.๘๕๖
	ภายในกลุ่ม	๑๓๔.๘๘๒	๒๒๑	๐.๖๑๐		
	รวมระหว่างกลุ่ม	๑๓๕.๓๕๔	๒๒๔			
๒. ด้านผู้นำ ผู้นำชุมชน และภาวะผู้นำ	ระหว่างกลุ่ม	๐.๕๙๓	๓	๐.๑๙๘	๐.๓๔๓	๐.๗๙๔
	ภายในกลุ่ม	๑๒๗.๓๗๒	๒๒๑	๐.๕๗๖		
	รวมระหว่างกลุ่ม	๑๒๗.๙๖๕	๒๒๔			
๓. ด้านป้องกันและ แก้ไขอาชญากรรม	ระหว่างกลุ่ม	๐.๕๘๒	๓	๐.๑๙๔	๐.๑๖๖	๐.๙๑๙
	ภายในกลุ่ม	๒๕๘.๕๒๖	๒๒๑	๑.๑๗๐		
	รวมระหว่างกลุ่ม	๒๕๙.๑๐๙	๒๒๔			
๔. ด้านการติดตามและ ประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	๐.๑๙๓	๓	๐.๐๖๔	๐.๐๖๔	๐.๙๗๙
	ภายในกลุ่ม	๒๒๑.๑๙๙	๒๒๑	๑.๐๐๑		
	รวมระหว่างกลุ่ม	๒๒๑.๓๙๒	๒๒๔			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	๐.๑๖๒	๓	๐.๐๕๔	๐.๐๙๒	๐.๙๖๔
	ภายในกลุ่ม	๑๒๙.๔๔๕	๒๒๑	๐.๕๘๖		
	รวมระหว่างกลุ่ม	๑๒๙.๖๐๗	๒๒๔			

จากตารางที่ ๔.๑๓ ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ F - test ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕ พบว่า ผู้นำชุมชนที่ดำรงตำแหน่งต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้นำชุมชนที่ดำรงตำแหน่งต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ ไม่แตกต่างกันทุกด้าน

ตารางที่ ๔.๑๔ ผลสรุปโดยรวมการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ตามสมมติฐานที่ ๑-๖

สมมติฐาน	ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	ค่า t	ค่า f	Sig	ผลการศึกษา	
						ยอมรับ	ปฏิเสธ
๑.	เพศ	การมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม	๐.๒๖๐	-	๐.๗๙๕	-	✓
๒.	อายุ	การมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม	-	๑.๙๑๙	๐.๑๒๗	-	✓
๓.	ระดับการศึกษา	การมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม	-	๑.๕๑๗	๐.๑๘๖	-	✓
๔.	อาชีพ	การมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม	-	๐.๗๘๓	๐.๕๖๓	-	✓
๕.	รายได้	การมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม	-	๐.๘๖๘	๐.๔๘๔	-	✓
๖.	ดำรงตำแหน่ง	การมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม	-	๐.๐๙๒	๐.๙๖๔	-	✓

จากตารางที่ ๔.๑๔ สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผู้นำชุมชนที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผู้นำชุมชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผู้นำชุมชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผู้นำชุมชนที่มีอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผู้นำชุมชนที่มีรายได้ต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผู้นำชุมชนที่ดำรงตำแหน่งต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

๔.๔ ผลการวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์

ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ จำแนกรายด้าน รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๑๓ - ๔.๑๖

ตารางที่ ๔.๑๕ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ ด้านการมีส่วนร่วม

ลำดับ	ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ	ความถี่	
		จำนวน	ร้อยละ
๑.	ไม่มีส่วนร่วมกำหนดงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันอาชญากรรม	๑๖	๗.๑๑
๒.	ไม่มีส่วนร่วมในการติดตามประเมินการใช้งบประมาณในการป้องกันอาชญากรรม	๘	๓.๕๖
๓.	ไม่มีส่วนร่วมในการของบประมาณเพื่อการป้องกันอาชญากรรม	๖	๒.๖๗
๔.	ไม่มีส่วนร่วมในการใช้งบประมาณในการป้องกันอาชญากรรม	๓	๑.๓๓

จากตารางที่ ๔.๑๕ พบว่า ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ ด้านการมีส่วนร่วม มากที่สุด คือ ไม่มีส่วนร่วมกำหนดงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันอาชญากรรม จำนวน ๑๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๗.๑๑ รองลงมา คือ ไม่มีส่วนร่วมในการติดตามประเมินการใช้งบประมาณในการป้องกันอาชญากรรม จำนวน ๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๕๖ และน้อยที่สุด คือ ไม่มีส่วนร่วมในการใช้งบประมาณในการป้องกันอาชญากรรม จำนวน ๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๓๓

ตารางที่ ๔.๑๖ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ ด้านผู้นำผู้นำชุมชน/ภาวะผู้นำ

ลำดับ	ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ	ความถี่	
		จำนวน	ร้อยละ
๑.	ไม่มีส่วนร่วมจัดทำในการจัดทำแผนป้องกันอาชญากรรม	๑๒	๕.๓๓
๒.	ไม่มีส่วนร่วมสนับสนุนทรัพยากรในการวางแผนป้องกันอาชญากรรม	๙	๔.๐๐
๓.	ไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนป้องกันอาชญากรรม	๗	๓.๑๑

จากตารางที่ ๔.๑๖ พบว่า ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ ด้านผู้นำ ผู้นำชุมชน/ภาวะผู้นำ มากที่สุด คือ ไม่มีส่วนร่วมจัดทำในการจัดทำแผนป้องกันอาชญากรรม จำนวน ๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๓๓ รองลงมา คือ ไม่มีส่วนร่วมสนับสนุนทรัพยากรในการวางแผนป้องกันอาชญากรรม จำนวน ๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๐๐ และน้อยที่สุด คือ ไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนป้องกันอาชญากรรม จำนวน ๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๑๑

ตารางที่ ๔.๑๗ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ ด้านป้องกันและแก้ไขอาชญากรรม

ลำดับ	ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ	ความถี่	
		จำนวน	ร้อยละ
๑.	ไม่มีโอกาสป้องกันอาชญากรรม	๑๔	๖.๒๒
๒.	ไม่มีโอกาสแก้ไขอาชญากรรม	๑๑	๔.๘๙
๓.	ไม่มีโอกาสสั่งการในการดำเนินการป้องกันอาชญากรรม	๘	๓.๕๖
๔.	ไม่มีโอกาสสืบสวนหาข่าวอาชญากรรม	๕	๒.๒๒

จากตารางที่ ๔.๑๗ พบว่า ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ ด้านป้องกันและแก้ไขอาชญากรรม มากที่สุด คือ ไม่มีโอกาสป้องกันอาชญากรรม จำนวน ๑๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๒๒ รองลงมา คือ ไม่มีโอกาสแก้ไขอาชญากรรม จำนวน ๑๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๘๙ และน้อยที่สุด คือ ไม่มีโอกาสสืบสวนหาข่าวอาชญากรรม จำนวน ๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๒๒

ตารางที่ ๔.๑๘ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ ด้านการติดตามและประเมินผล

ลำดับ	ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ	ความถี่	
		จำนวน	ร้อยละ
๑.	ไม่มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินการป้องกันอาชญากรรม	๑๐	๔.๔๔
๒.	ไม่มีส่วนร่วมในการปรับปรุงแผนพัฒนาดำเนินการป้องกันอาชญากรรม	๘	๓.๕๖
๓.	ไม่เคยนำผลการประเมินกิจกรรม/งาน/โครงการด้านอาชญากรรมมาปฏิบัติ	๕	๒.๒๒
๔.	ไม่มีการติดตามและประเมินผลการวางแผนป้องกันอาชญากรรม	๒	๐.๘๙
๕.	ไม่มีส่วนร่วมในการปรับปรุงพัฒนาแผนป้องกันอาชญากรรม	๑	๐.๔๔

จากตารางที่ ๔.๑๘ พบว่า ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ ด้านการติดตามและประเมินผล มากที่สุด คือ ไม่มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินการป้องกันอาชญากรรม จำนวน ๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๔๔ รองลงมา คือ ไม่มีส่วนร่วมในการปรับปรุงแผนพัฒนาดำเนินการป้องกันอาชญากรรม จำนวน ๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๕๖ และน้อยที่สุด คือ ไม่มีส่วนร่วมในการปรับปรุงพัฒนาแผนป้องกันอาชญากรรม จำนวน ๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๔๔

๔.๕ สรุปผลการสัมภาษณ์เชิงลึกการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์

การสัมภาษณ์นี้ มีจุดมุ่งหมายในการศึกษารวบรวมข้อมูลประกอบการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ ใน ๔ ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านผู้นำ ผู้นำชุมชน และภาวะผู้นำ ด้านป้องกันและแก้ไขอาชญากรรม ด้านการติดตามและประเมินผล โดยดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกใน ๒ หัวข้อคือ

๑. การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์

๒. ปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองจังหวัดนครสวรรค์

ซึ่งสรุปบทสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน ๗ ท่าน ดังต่อไปนี้

๑. นายประสิทธิ์ รักษากลิ่น	ตำแหน่ง	กำนันตำบลกลางแดด
๒. นางขวัญนาค ผินอินทร์	ตำแหน่ง	กำนันตำบลแควใหญ่
๓. นายสงกา พันธศรี	ตำแหน่ง	กำนันตำบลตะเคียนเลื่อน

๔. นายอนันต์ นามอยู่เย็น	ตำแหน่ง กำนันตำบลนครสวรรค์ออก
๕. นางปณิตดา ชื่นอยู่	ตำแหน่ง กำนันตำบลนครสวรรค์ตก
๖. นายสุชาติ ตาลยิ้ม	ตำแหน่ง กำนันตำบลบางม่วง
๗. นายผจญ ตั้งมัน	ตำแหน่ง กำนันตำบลวัดไทรย์

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๑. การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ พบว่า

ปัจจุบันนี้สังคมไทยปัญหาอาชญากรรมเป็นปัญหาที่สำคัญมากที่สุดของประเทศ และมีแนวโน้มจะสูงมากขึ้นเรื่อย ๆ อาจจะมาจากสาเหตุหลายประการ เช่น การค้ายาบ้า การเสพยาบ้า การลักทรัพย์ ปัญหาอาชญากรรมก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สิน ดังนั้นการที่จะทำให้สังคมเกิดความเรียบร้อยสงบสุข จะต้องมีการจัดระเบียบสร้างกฎกติกาของสังคม เพื่อให้สังคมได้มีการอยู่ร่วมกันอย่างเป็นปกติสุข บทบาทของผู้นำชุมชน มีผลต่อประชาชนในเขตที่รับผิดชอบ โดยจะต้องทำการให้ความรู้ สอดส่องความประพฤติของลูกบ้าน ส่งเสริมและสนับสนุนการให้ความร่วมมือต่าง ๆ กันภายในหมู่บ้าน ให้เกิดความสามัคคีไม่แบ่งพรรค แบ่งพวก หรือแบ่งสี^๑

ในฐานะเป็นผู้นำชุมชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม ได้ควบคุมและลดความรุนแรงของอาชญากรรมโดยการสอดส่องดูแลสถานที่อบายมุข หรือสถานที่ที่มีความเสี่ยงสูงในการก่ออาชญากรรม ให้ประชาชนเฝ้าระวัง ตรวจสอบ และให้ข้อมูลในทางลับกับผู้นำชุมชน (ชุดทำงานมวลชน) และไปประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่ ในการแจ้งแสบของคนร้าย ได้ขอสายตรวจเพื่อตรวจตรา ดูแลบริเวณพื้นที่ที่มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และเพื่อระงับเหตุและบริการประชาชนด้วยความรวดเร็วและปลอดภัย ใช้มาตราเชิงรุกอย่างเฉียบขาดในการปราบปรามอาชญากรรม โดยเฉพาะคดีอุกฉกรรจ์ และสะเทือนขวัญ และคดีที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนอย่างรุนแรงต่อความสงบสุขของประชาชนปราบปรามพวกผู้มีอิทธิพลต่าง ๆ^๒

การเป็นผู้นำชุมชนในฐานะ ผู้ใหญ่บ้าน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานของตำรวจ ในการแสวงหาแนวร่วมจากประชาชน เพื่อให้ได้ข้อมูลให้ได้ข่าวต่าง ๆ ที่จะก่อให้เกิดอาชญากรรม คือ ปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติด ปัญหาด้านเศรษฐกิจ ปัญหาครอบครัวที่ไม่เพียงพอดต่อครอบครัวปัญหาสิ่งแวดล้อมย่อยู่ ต้องการที่ จะให้ตำรวจในพื้นที่ได้มีโครงการชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ เพราะจะสร้างความคุ้นเคยสนิทสนมกับประชาชน สร้างความไว้วางใจเชื่อในระหว่างประชาชนกับเจ้าหน้าที่ตำรวจอย่างจริงจัง^๓

การมีส่วนร่วมในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม ไม่ได้มีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม หรือ การวางแผนโครงการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมกับทางเจ้าหน้าที่ตำรวจแต่อย่างใด ซึ่งผู้นำชุมชนมีบทบาทและความสำคัญในชุมชนมากและเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับชุมชนจะรู้ถึงปัญหา สาเหตุ และความต้องการของชุมชนในพื้นที่อย่างแท้จริง ดังนั้นปัญหาอาชญากรรมจึงเกิด

^๑ สัมภาษณ์ นายประสิทธิ์ รักษากลิ่น, กำนันตำบลกลางแดด, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๖.

^๒ สัมภาษณ์ นางขวัญนาค ผินอินทร์, กำนันตำบลแควใหญ่, ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๖.

^๓ สัมภาษณ์ นายสงกา พันธศรี, กำนันตำบลตะเคียนเลื่อน, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๖.

ขึ้นอยู่เสมอ และมีความรุนแรงขึ้นอยู่กับเรื่อง ๆ เช่น มีการค้ายาเสพติด มีผู้เสพยาเสพติด ซึ่งผู้นำชุมชนจะรู้ว่าใครค้าขาย ใครเสพยา แต่ไม่มีความสัมพันธ์อันดีกับตำรวจ จึงไม่สามารถให้ข้อมูลได้ และทางตำรวจก็ไม่ได้สร้างความสัมพันธ์ กับผู้นำชุมชนแต่อย่างใด ทำให้ปัญหาอาชญากรรมเป็นปัญหาในระดับประเทศ^๕

ในเรื่องการมีส่วนร่วมในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมในพื้นที่ ไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมแต่อย่างใดกับทางเจ้าหน้าที่ตำรวจ ในความคิดเห็นของตนเอง ผู้นำชุมชน ประชาชน เป็นผู้ที่มีความสำคัญในการป้องกันอาชญากรรม เพราะเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดกับชาวบ้าน รู้แหล่ง รู้พื้นที่ทุกตารางเมตร ว่าบ้านใคร ทำอะไร อาชีพอะไร มีจุดเสี่ยงตรงไหนบ้าง ผู้นำชุมชนจะรู้ดี แต่เนื่องจากทางตำรวจจะไม่ค่อยให้ความสนใจกับประชาชน ไม่มีความสัมพันธ์ที่ดีกับประชาชนในท้องถิ่น ทางกรมตำรวจน่าจะมีโครงการที่ให้ประชาชน ผู้นำชุมชนของแต่ละชุมชน เข้าไปวางแผนโครงการป้องกัน และแก้ไขปัญหาอาชญากรรมเพื่อลดความสูญเสียในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ควรจะปรับปรุงแนวความคิดใหม่ของตำรวจ ที่มุ่งเพียงแต่มีสายตรวจป้องกัน แก้ไขเหตุร้ายและสืบสวนจับกุมคนร้าย แต่ตำรวจต้องมุ่งเข้าหาผู้นำ ชุมชน ประชาชน ต้องทำงานร่วมกัน ร่วมกันสร้าง ร่วมวางแผน เพื่อความสงบสุขของสังคม^๕

ในโลกปัจจุบันนี้ ตำรวจไม่ค่อยให้ความสนใจต่อผู้นำชุมชนในการเป็นผู้นำแจ้งเบาะแส ให้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ เพราะเป็นยุคของเทคโนโลยี ตำรวจแยกตัวออกจากประชาชน พยายามแต่ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่มองข้ามความสำคัญผู้นำชุมชน โดยในปัจจุบันตำรวจไม่สนใจต่อความต้องการและปัญหาของชุมชนไม่ต้องการความร่วมมือจากชุมชน ไม่มีความใกล้ชิดกับชุมชนและสังคม ซึ่งในฐานะประชาชนมีความต้องการที่จะเห็นชุมชน ประเทศมีความสุขความเจริญ ปราศจากอาชญากรรมต่าง ๆ เพื่อสังคมเป็นสุขดังนั้น ตำรวจควรจะให้ชุมชน ผู้นำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม บทบาทของผู้นำชุมชนในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม ตำรวจที่ดีต้องทำงานร่วมกับประชาชน โดยอาศัยความคิดริเริ่มของประชาชน ผู้นำชุมชน ในการวางแผน ป้องกัน แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในชุมชน ตำรวจต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น เสนอแนะจัดลำดับความสำคัญเร่งด่วนของปัญหาในแต่ละชุมชนและรวบรวมข้อเสนอแนะ นำมาวิเคราะห์จัดลำดับความสำคัญและความเร่งด่วนให้ตรงกับความต้องการของชุมชน อันจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือของประชาชนในการทำงานกับตำรวจในปัจจุบัน บทบาทของผู้นำชุมชนในการช่วยเหลือตำรวจมีน้อยมากไม่ค่อยได้รับความสำคัญ อาจจะเป็นเพราะ มีเครื่องมือสื่อสารที่ทันสมัย มีเทคโนโลยีที่ทันสมัยดีกว่าที่จะใช้ชุมชน ผู้นำชุมชนในการแก้ไขแจ้งเบาะแสข่าวสารต่าง ๆ จากสมัยก่อน มีโครงการชุมชนสัมพันธ์ เป็นโครงการการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างตำรวจกับประชาชน แต่ไม่ได้นำชุมชนมาระดมความคิดเห็นขอความร่วมมือกับตำรวจ เพื่อแก้ไขปัญหาอาชญากรรมหรือความเดือดร้อนของชุมชนแต่ในปัจจุบัน ประชาชน ผู้นำชุมชนไม่ได้รับการคัดเลือกให้เข้าไปมีส่วนร่วมในการวางแผนป้องกัน ปราบปรามอาชญากรรม แต่ถ้าผู้นำมีส่วนเกี่ยวข้องกับตำรวจ มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ไว้วางใจซึ่งกันและกัน จะทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง มีความสามัคคี

^๕ สัมภาษณ์ นายอนันต์ นามอยู่เย็น, กำนันตำบลนครสวรรค์ออก, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๖.

^๕ สัมภาษณ์ นางปนัดดา ขึ้นอยู่, กำนันตำบลนครสวรรค์ตก, ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๖.

ปลอดภัยจากอาชญากรรมต่าง ๆ ได้ ควรจะมีการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอต่าง ๆ ร่วมวางแผน กำหนดนโยบาย เป้าหมายทันทีที่อันตราย พื้นที่ที่เสี่ยง พื้นที่ที่ปลอดภัย เพื่อความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินของประชาชน สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรให้ความสำคัญกับผู้นำชุมชนให้มากกว่านี้^๖

ผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมน้อยมาก เนื่องจากตำรวจไม่ให้ความสำคัญ กับผู้นำชุมชน ซึ่งบุคคลเหล่านี้เป็นผู้ที่มีความรอบรู้ทางด้านพื้นที่ ทำเล ที่ตั้ง รอบรู้ ด้านครอบครัว สภาพครอบครัวของแต่ละบ้านว่าเป็นอย่างไร รู้พื้นที่ว่าจุดใดเป็นจุดที่ปลอดภัย จุดใดเป็นจุด เสี่ยงที่จะเกิดอาชญากรรม และสามารถรู้ถึงว่าบุคคลใดเป็นผู้ที่จะก่อให้เกิด ปัญหาอาชญากรรมได้แต่ทางตำรวจสมัยนี้ จะใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้ และใช้บุคคลที่เป็นสาย ให้ตำรวจไม่กี่คน จึงทำให้ปัญหาอาชญากรรมเกิดขึ้นเป็นประจำ ไม่สามารถหมดไปจากชุมชนได้ ตำรวจควรจะมีโครงการที่จะให้ชุมชน เข้าไปมีส่วนร่วมวางแผน ดำเนินการในโครงการป้องกัน ปราบปรามอาชญากรรม การป้องกันปราบปรามอาชญากรรมทุกคน ต้องร่วมมือร่วมใจกัน โดยเฉพาะ การส่งเสริม ปลูกฝังศีลธรรม จริยธรรม ให้ประชาชนและเยาวชนตระหนักถึงการเข้ามามีส่วนร่วมใน ชุมชน^๗

๒. ปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันปราบปราม อาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองจังหวัดนครสวรรค์ พบว่า

ผู้นำชุมชนไม่ได้มีส่วนร่วมในการวางแผน การวางแผนการดำเนินงานเกิดจากเจ้าหน้าที่ ตำรวจฝ่ายเดียวทำให้ขาดความเข้าใจในปัญหาและความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง ถ้าเปิด โอกาสให้ประชาชนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ได้ร่วมวางแผน จะทำให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่จะช่วยแก้ไข ปัญหาในพื้นที่ได้อย่างแท้จริง กำหนดจุดเสี่ยงของแต่ละพื้นที่ ตำรวจต้องสร้างความเข้มแข็งให้กับ ชุมชนในการรวมพลังแก้ไขปัญหาอาชญากรรมและจะต้องยั่งยืน การป้องกันปราบปรามอาชญากรรม เป็นปัญหาใหญ่สำหรับประเทศไม่สามารถที่กำจัดให้หมดไปได้ ทำให้ประชาชนประเทศชาติต้อง สูญเสียทรัพยากร ทรัพย์สิน และชีวิตของประชาชนกับปัญหาอาชญากรรมนี้การป้องกันปราบปราม อาชญากรรม คือการกำจัดต้นเหตุการณ และควรขจัดโอกาสที่จะทำผิด ซึ่งมีน่าน่าจะเป็นหน้าที่ของ รัฐบาล เอกชนและประชาชนร่วมมือกัน ควรให้มีผู้นำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของ ตำรวจทั้งในด้านการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม มีส่วนร่วมในการรักษาความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินของประชาชน โดยตำรวจต้องเข้ามามีความสัมพันธ์ มีโครงการชุมชนสัมพันธ์ เพื่อ เชื่อม ความสามัคคีความเข้าใจ ความไว้วางใจซึ่งกันและกันระหว่างตำรวจกับประชาชนในพื้นที่เพื่อ ใช้ การ สืบสวนหาข่าว แจ้งเบาะแสอาชญากรรมต่าง ๆ^๘

ปัญหาของการแก้ไขและป้องกันอาชญากรรม ควรจะให้ประชาชนและผู้นำชุมชนเข้ามามี ส่วนร่วม ในการตัดสินใจ ตามกระบวนการพัฒนาโครงสร้างของตำรวจ ประชาชนในพื้นที่ต้องการให้ มีโครงการชุมชนและตำรวจสัมพันธ์ เพื่อสร้างความคุ้นเคยสนิทสนมกับตำรวจและทางหน่วยงาน

^๖ สัมภาษณ์ นายสุชาติ ตาลยิ้ม, กำนันตำบลบางม่วง, ๑ ธันวาคม ๒๕๕๖.

^๗ สัมภาษณ์ นายผจญ ตั้งมัน, กำนันตำบลวัดไทรย์, ๑ ธันวาคม ๒๕๕๖.

^๘ สัมภาษณ์ นายประสิทธิ์ รักษาถิ่น, กำนันตำบลกลางแดด, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๖.

ตำรวจ ควรจะกำหนดจุดหรือเป้าหมายของความเสี่ยง สร้างความตระหนักและจิตสำนึกของประชาชนในการมีส่วนร่วม พัฒนารูปแบบของการดำเนินงานในชุมชนอย่างครบวงจร และเหมาะสมกับแต่ละสภาพพื้นที่ปัญหาและอุปสรรคในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมในชุมชน สาเหตุหลักคือปัญหายาเสพติด การพนัน ขาดความรักและความอบอุ่นจากครอบครัว ครอบครัวหย่าร้าง ปัญหาความยากจน ดังนั้นถ้าจะแก้ปัญหาก็ให้ประชาชนมีส่วนร่วมกับทางเจ้าหน้าที่ตำรวจ ตำรวจจะต้องใกล้ชิดกับประชาชนให้มากกว่านี้ ซึ่งปัจจุบันตำรวจกับประชาชนไม่มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันเลย ตำรวจขาดการประสานงาน ประชาสัมพันธ์ ขาดความสัมพันธ์กับประชาชน โดยอาจจะมองว่า เป็นบุคคลที่ไม่มีความสำคัญในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมก็ได้ ทำให้ไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชนมากนัก^๕

ตำรวจควรเปิดโอกาสให้ประชาชน ได้มีส่วนร่วมในการวางแผนร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ เพื่อจะได้รับรู้ปัญหาและความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง ประชาชนและผู้นำชุมชนต้องการที่จะทราบว่าการตำรวจหรือนโยบายของกรมตำรวจ ได้เน้นการป้องกันอาชญากรรมไว้มากน้อยเพียงใด ซึ่งที่ผ่านมาประชาชนไม่ได้ มีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมแต่อย่างใด ตำรวจควรตั้งเป้าหมายว่าพื้นที่ใดเป็นจุดเสี่ยงด้านยาเสพติด ด้านการค้าอาวุธสงคราม ด้านลักขโมย ด้านการค้าประเวณี ด้านการพนัน และแจ้งให้ผู้นำชุมชนได้ใกล้ชิดกับพื้นที่และประชาชนมากที่สุด ปัญหาอาชญากรรมมีสาเหตุมาจากความอ่อนแอของชุมชน และความล้มเหลวในการควบคุมทางสังคมของสถาบันครอบครัว ศาสนา โรงเรียน และอื่น ๆ ตำรวจต้องส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนเกิดความตื่นตัวพร้อมในเข้ามามีส่วนร่วมกับตำรวจ เช่น โครงการแจ้งข่าวอาชญากรรม โครงการสายตรวจประชาชน เป็นมิตรกับประชาชนและองค์กรท้องถิ่น^๖

สิ่งสำคัญที่สามารถเอาชนะปัญหาอาชญากรรมได้นั้น คือ ตำรวจร่วมมือกับประชาชน ผู้นำชุมชนในการให้ความร่วมมือในด้านข้อมูลข่าวสารพื้นที่ใดที่เป็นจุดเสี่ยง พื้นที่ใดเป็นพื้นที่สีขาว ผู้นำชุมชนจะเป็นผู้ที่รู้ดี เพราะอยู่ใกล้ชิดกับชุมชนและเป็นเจ้าของพื้นที่ ดังนั้นต้องการที่จะให้ตำรวจให้ความสำคัญกับผู้นำชุมชน ในการช่วยกัน ร่วมคิด ร่วมแก้ไข ร่วมวางแผนในการป้องกันปัญหาอาชญากรรม สมัยก่อนทางตำรวจจะมีโครงการตำรวจชุมชนสัมพันธ์ ซึ่งเป็นโครงการที่ดี ให้ตำรวจใกล้ชิดกับประชาชน ผู้นำชุมชน รู้พื้นที่จริง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง ทำให้ลดปัญหาอาชญากรรมได้เป็นอย่างมาก สร้างความเชื่อถือ สร้างความศรัทธา เคารพยำเกรงต่อประชาชน ผู้นำชุมชนได้เป็นอย่างดี เพราะถือว่าปัญหาอาชญากรรมเป็นปัญหาของประเทศชาติ ทุกคนมีส่วนที่จะช่วย แก้ไขปรับปรุงให้มันลดน้อยลง หรือไม่มีเหตุการณ์อาชญากรรมเกิดขึ้นในชุมชนของตนเอง^๗

ปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม ปัญหาที่ยังเป็นเรื่องใหญ่ของประเทศเกิดจาก การกำหนดนโยบายการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมในประเทศไทย มักจะถูกกำหนดโดยภาครัฐเสียส่วนใหญ่ ภาคประชาชนแทน

^๕ สัมภาษณ์ นางขวัญนาค ผินอินทร์, กำนันตำบลแควใหญ่, ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๖.

^๖ สัมภาษณ์ นายสงกา พันธศรี, กำนันตำบลตะเคียนเลื่อน, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๖.

^๗ สัมภาษณ์ นายอนันต์ นามอยู่เย็น, กำนันตำบลนครสวรรค์ออก, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๖.

จะไม่มีบทบาทหน้าที่ใด ๆ ทั้ง ๆ ที่ประชาชน ผู้นำชุมชนคือคนที่เข้าใจ รู้ถึงปัญหาและมีเครือข่ายที่กว้างขวาง แต่ไม่ได้การยอมรับจากตำรวจ ซึ่งสมัยนี้ตำรวจใช้เทคโนโลยี เครื่องมือสื่อสารที่ทันสมัย รวดเร็ว ประมวลผลข้อมูลที่ต้องการ รวดเร็ว ฉับพลัน ทำให้บทบาทของประชาชนและผู้นำชุมชนลดน้อยลง การแก้ไขปัญหาอาชญากรรมของภาครัฐ ยังเป็นการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า โดยไม่สามารถหากกลยุทธ์และ ยุทธวิธีในการเข้าถึงประชาชนได้เป็นผลสำเร็จ ทำให้อาชญากรรมถือเป็นปัญหาสำคัญของชาติที่ยังแก้ไขไม่ได้ถึงจุดหมาย^{๑๒}

ปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน ได้แก่ เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่ให้ความสนใจเท่าที่ควรเกี่ยวกับความร่วมมือของชุมชนซึ่งพอผู้นำชุมชนต้องการมีส่วนร่วมในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมในการเข้าร่วมปฏิบัติตามโครงการหรือกิจกรรมที่ทางตำรวจกำหนดขึ้น ต้องการมีส่วนร่วมในการต่อต้านยาเสพติด ต้องการมีส่วนร่วมในด้านการตัดสินใจและวางแผนเพื่อรับทราบข้อมูล ปัญหาอาชญากรรมภายในชุมชน ต้องการให้มีโครงการตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์จะได้มีส่วนร่วม และต้องได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมุ่งให้การปราบปรามได้ผล ผู้กระทำได้รับโทษ ประชาชนและสังคมได้รับความยุติธรรม ผู้ปฏิบัติหน้าที่ไม่ซื่อสัตย์สุจริตหรือมีการรับสินบนต้องได้รับโทษทัณฑ์^{๑๓}

ปัญหาและอุปสรรคในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมที่ยังไม่หมดสิ้น ไปจากชุมชนจากประเทศ เนื่องจากการทำหน้าที่ของตำรวจ คือ ตำรวจมีหน้าที่ในการบังคับกฎหมายการป้องกันเหตุร้ายไม่ให้เกิดขึ้น การรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนดังนี้ การป้องกันปราบปรามอาชญากรรมจึงนับเป็นหนึ่งกิจกรรมหลักของตำรวจที่จะลดอาชญากรรมและก่อให้เกิดความสงบสุขของประชาชน ตำรวจควรจะมีใกล้ชิดกับผู้นำชุมชน หรือประชาชนในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบมากกว่านี้ควรมีสายตรวจแต่งเครื่องแบบตำรวจเข้าตรวจดูพื้นที่เป็นประจำเพื่อเป็นการข่มขวัญอาชญากรรมสนับสนุนให้สมาชิกในชุมชน ผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมในการป้องกันชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของตนเอง และให้ผู้อื่นปลอดภัยจากอาชญากรรม ตำรวจควรมีโครงการต่างๆ เพื่อเป็นการเชื่อมความสัมพันธ์ดีระหว่างชุมชน ประชาชน ผู้นำชุมชน และตำรวจโดยจัดโครงการอบรมเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรมต่างๆ โดยอาสาสมัครแจ้งข่าวอาชญากรรม โดยการตรวจเยี่ยมประชาชนสอบถามปัญหา ทุกข์ สุขของประชาชนสร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อยภายในชุมชนภายในพื้นที่ที่รับผิดชอบควรมีการให้รางวัลสำหรับผู้ให้ความร่วมมือกับตำรวจ ให้ความรู้กับประชาชนเกี่ยวกับการหลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่เสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมและวิธีการป้องกันตนเองเพราะผู้นำชุมชน และประชาชนทุกคนต้องการเห็นความสงบสุขเกิดขึ้นภายในชุมชนท้องถิ่นของตนเอง ปัญหาอาชญากรรมไม่ประสบผลสำเร็จ คือความไม่ใส่ใจอย่างจริงจังของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รัฐบาลควรให้ความสำคัญกับมาตรการอย่างจริงจัง ไม่ว่าจะเป็ด้านกำลังพล งบประมาณ เครื่องมือเครื่องใช้ วิชาความรู้ และการติดตามประเมินผล ปัญหาอีกอย่างคือ ปัญหา การติดตามและประเมินผลที่ผ่านมาจะเน้นที่ปริมาณแทนที่จะเน้นคุณภาพ และผลสัมฤทธิ์ เช่น การฝึกอบรมต่าง ๆ และการบำบัดรักษา ล้วนแต่ขาดการติดตามหลังการดำเนินการ ควรจัดให้มีหน่วยงานที่รับผิดชอบ

^{๑๒} สัมภาษณ์ นางชนิดดา ชื่นอยู่, กำนันตำบลนครสวรรค์ตก, ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๖.

^{๑๓} สัมภาษณ์ นายสุชาติ ตาลยิ้ม, กำนันตำบลบางม่วง, ๑ ธันวาคม ๒๕๕๖.

ชัดเจน โดยเฉพาะในเรื่องของการบำบัดรักษาและฟื้นฟูควรรู้ใช้อาสาสมัคร อสม. เป็นผู้รับผิดชอบและดูแล เพราะเป็นบุคคลที่อยู่ในชุมชนและใกล้ชิดกับประชาชนในชุมชนนั้น ๆ^{๑๔}

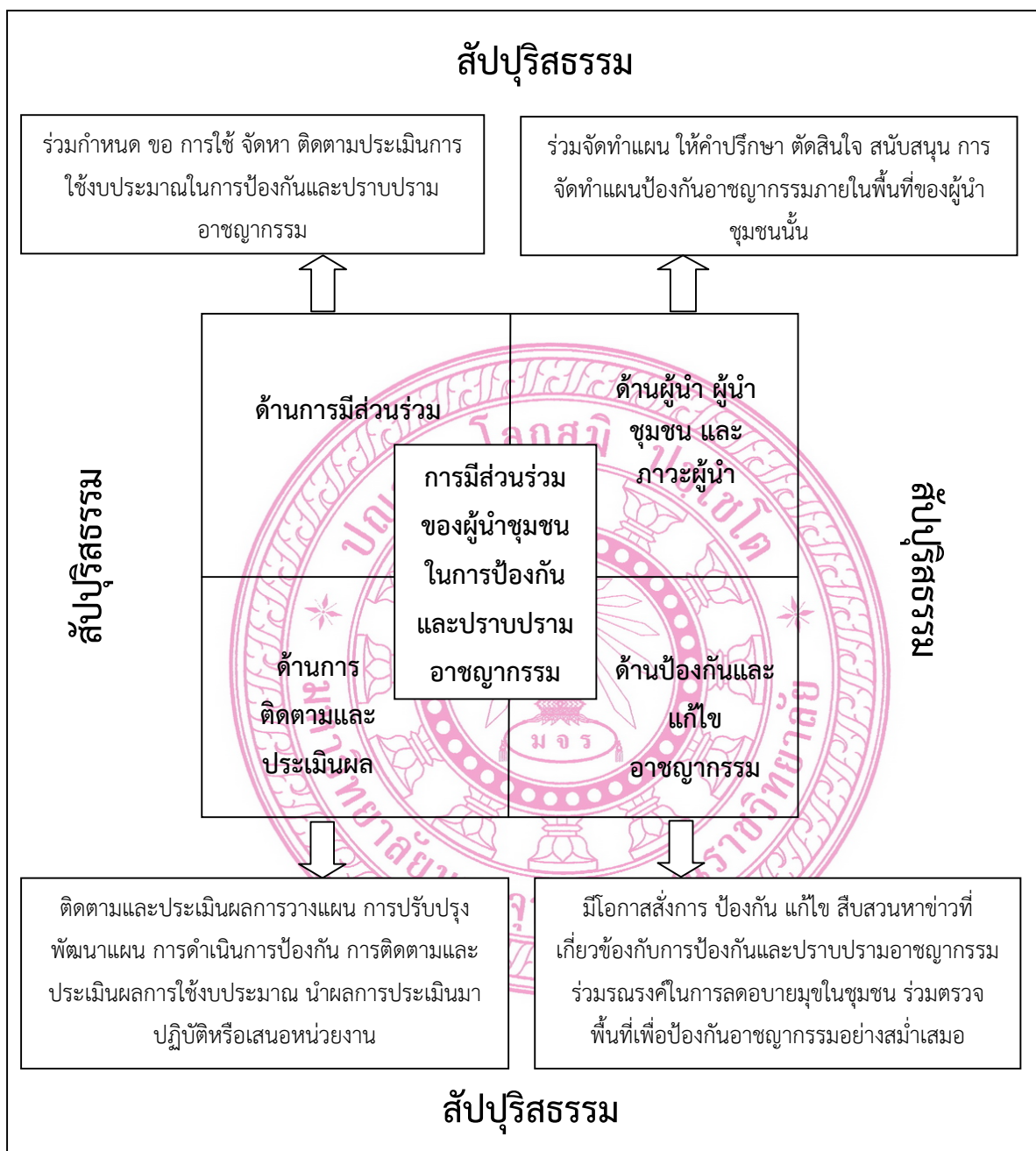
๔.๖ สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ ผู้วิจัยได้รับองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้คือ ทำให้ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ ซึ่งนำไปสู่การแก้ไขปัญหา การพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ สามารถสรุปเป็นแผนภาพองค์ความรู้ได้ ดังนี้

^{๑๔} สัมภาษณ์ นายผจญ ตั้งมัน, กำนันตำบลวัดไทรย์, ๑ ธันวาคม ๒๕๕๖.

แผนภาพที่ ๔.๑ สรุปลองค้ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

สรุปลองค้ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย คือ สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้ตระหนักถึงปัญหา และเห็นความสำคัญของประชาชนที่จะต้องเข้ามามีส่วนร่วมกับตำรวจในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม โดยให้ความสำคัญกับงานตำรวจชุมชนสัมพันธ์ ซึ่งเป็นแนวคิดที่ต้องการให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเข้าใจปัญหาของตำรวจ มีสัมพันธ์ภาพอันดีกับตำรวจ การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ สิ่งสำคัญคือแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ต้องสอดคล้อง

สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของผู้นำชุมชน จึงจะสามารถทำให้การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์มีความสำเร็จเพิ่มขึ้นได้ การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์จะประสบผลสำเร็จมากน้อยแค่ไหน ย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้เกี่ยวข้องทุกระดับของหน่วยงานนั้น จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รับองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา ซึ่งจะนำไปสู่แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ให้ดียิ่งขึ้นสรุปได้ ดังนี้

ด้านการมีส่วนร่วม คือ ได้มีส่วนร่วมกำหนดงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันอาชญากรรม มีส่วนร่วมในการขอขบประมาณเพื่อการป้องกันอาชญากรรม มีส่วนร่วมในการใช้งบประมาณในการป้องกันอาชญากรรม มีส่วนร่วมในการจัดหางบประมาณสนับสนุนการป้องกันอาชญากรรม มีส่วนร่วมในการติดตามประเมินการใช้งบประมาณในการป้องกันอาชญากรรม มีส่วนร่วมในการประสานงานระหว่างตำรวจกับผู้นำชุมชน ประชาชน มีส่วนร่วมในการรายงานความเคลื่อนไหวของผู้ที่มีพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรม มีส่วนร่วมในการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน มีส่วนร่วมในการประสานงานระหว่างตำรวจกับผู้นำชุมชนให้ความรู้แก่ประชาชนด้านอาชญากรรม

ด้านผู้นำ ผู้นำชุมชน และภาวะผู้นำ คือ มีส่วนร่วมจัดทำแผนการป้องกันอาชญากรรมของชุมชน มีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษาการวางแผนป้องกันอาชญากรรม มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนป้องกันอาชญากรรม มีส่วนร่วมสนับสนุนทรัพยากรในการวางแผนป้องกันอาชญากรรม มีส่วนร่วมจัดทำหรือมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนป้องกันอาชญากรรม ขึ้นภายในหมู่บ้านของท่าน มีส่วนร่วมจัดตั้งกลุ่มสมาชิกเตือนภัยและแจ้งข่าวอาชญากรรม จัดตั้งโครงการสายตรวจประชาชน

ด้านป้องกันและแก้ไขอาชญากรรม คือ มีโอกาสสั่งการในการดำเนินการป้องกันอาชญากรรม มีโอกาสดำเนินการป้องกันอาชญากรรม มีโอกาสป้องกันอาชญากรรม มีโอกาสแก้ไขอาชญากรรม มีโอกาสสืบสวนหาข่าวอาชญากรรม มีส่วนร่วมในการจัดตั้งจุดตรวจสกัดในชุมชน มีส่วนร่วมในการแจ้งเหตุร้ายต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจเมื่อเกิดเหตุร้ายขึ้นในชุมชนสัมพันธ์

ด้านการติดตามและประเมินผล คือ มีการติดตามและประเมินผลการวางแผนป้องกันอาชญากรรม มีส่วนร่วมในการปรับปรุงพัฒนาแผนป้องกันอาชญากรรม มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินการป้องกันอาชญากรรม มีส่วนร่วมในการปรับปรุงแผนพัฒนาดำเนินการป้องกันอาชญากรรม มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการใช้งบประมาณในการป้องกันอาชญากรรม เคนำผลการประเมินกิจกรรม/งาน/โครงการด้านอาชญากรรมมาปฏิบัติหรือเสนอหน่วยงานเพื่อปฏิบัติ มีส่วนร่วมในการรายงานความเคลื่อนไหวของผู้มีพฤติกรรมเกี่ยวกับอาชญากรรม ติดตามและประเมินผลมาตรการเชิงรุกเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นควบคู่ไปกับมาตรการเชิงตั้งรับในการระงับเหตุด่วนเหตุร้าย

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้ ๑) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ ๒) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้นำชุมชนต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ๓) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัยแบบผสม (Mixed Research) โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้นำชุมชน คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน ในอำเภอเมืองนครสวรรค์ จำนวน ๕๑๓ คน ซึ่งใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง ที่ได้จากสูตรของ Taro Yamane ซึ่งใช้ระดับความเชื่อมั่นที่ ๐.๐๕ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๒๒๕ คน วิเคราะห์ข้อมูลโดย (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) หาค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance) และเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Different: LSD.) และการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) และใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑. ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุอยู่ระหว่าง ๓๕-๔๔ ปี มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย อาชีพหลักคือรับราชการ มีรายได้ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท ดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน

๕.๑.๒ ระดับความคิดเห็นของผู้นำชุมชนต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์

ความคิดเห็นของผู้นำชุมชนต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย ๒.๘๑ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสรุปได้ ดังนี้

๑) ด้านการมีส่วนร่วม ความคิดเห็นของผู้นำชุมชนต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย ๒.๘๗

๒) **ด้านผู้นำ ผู้นำชุมชน และภาวะผู้นำ** ความคิดเห็นของผู้นำชุมชนต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย ๒.๘๑

๓) **ด้านป้องกันและแก้ไขอาชญากรรม** ความคิดเห็นของผู้นำชุมชนต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย ๓.๐๒

๔) **ด้านการติดตามและประเมินผล** ความคิดเห็นของผู้นำชุมชนต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย ๒.๙๔

๕.๑.๓ ผลการทดสอบสมมติฐาน

ผลการทดสอบสมมติฐานการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย ๒.๙๑ การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก รายได้ ดำรงตำแหน่ง เพื่อนำไปสู่การทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสามารถแสดงรายละเอียดดังนี้

สมมติฐานที่ ๑ ผู้นำชุมชนที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๒ ผู้นำชุมชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๓ ผู้นำชุมชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๔ ผู้นำชุมชนที่มีอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๕ ผู้นำชุมชนที่มีรายได้ต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๖ ผู้นำชุมชนที่ดำรงตำแหน่งต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

๕.๑.๔ สรุปปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ ครั้งนี้ทำให้ทราบถึงปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ ซึ่งจำแนกเป็นรายด้านได้ดังนี้

ด้านการมีส่วนร่วม พบว่า ไม่มีส่วนร่วมกำหนดงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันอาชญากรรม ไม่มีส่วนร่วมในการติดตามประเมินการใช้งบประมาณในการป้องกันอาชญากรรม ไม่มี

ส่วนร่วมในการของบประมาณเพื่อการป้องกันอาชญากรรม และไม่มีส่วนร่วมในการใช้งบประมาณในการป้องกันอาชญากรรม

ด้านผู้นำ ผู้นำชุมชน/ภาวะผู้นำ พบว่า ไม่มีส่วนร่วมจัดทำในการจัดทำแผนป้องกันอาชญากรรม ไม่มีส่วนร่วมสนับสนุนทรัพยากรในการวางแผนป้องกันอาชญากรรม และไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนป้องกันอาชญากรรม

ด้านป้องกันและแก้ไขอาชญากรรม พบว่า ไม่มีโอกาสป้องกันอาชญากรรม ไม่มีโอกาสแก้ไขอาชญากรรม ไม่มีโอกาสสั่งการในการดำเนินการป้องกันอาชญากรรม และไม่มีโอกาสสืบสวนข่าวอาชญากรรม

ด้านการติดตามและประเมินผล ไม่มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินการป้องกันอาชญากรรม ไม่มีส่วนร่วมในการปรับปรุงแผนพัฒนาดำเนินการป้องกันอาชญากรรม ไม่มีการติดตามและประเมินผลการวางแผนป้องกันอาชญากรรม และไม่มีส่วนร่วมในการปรับปรุงพัฒนาแผนป้องกันอาชญากรรม

สรุปผลการสัมภาษณ์เชิงลึก(In-Depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ(Key Informants) เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ ครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงแนวทางการพัฒนา ซึ่งจำแนกเป็นรายชื่อได้ดังนี้

๑. การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ พบว่า

ปัญหาอาชญากรรมเป็นปัญหาที่สำคัญมากที่สุดของประเทศ และมีแนวโน้มจะสูงมากขึ้นเรื่อย ๆ อาจจะมาจกสาเหตุหลายประการ เช่น การค้ายาบ้า การเสพยาบ้า การลักทรัพย์ ปัญหาอาชญากรรมก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สิน

ดังนั้นการที่จะทำให้อสังคมเกิดความเรียบร้อยสงบสุข จะต้องมีการจัดระเบียบสร้างกฎกติกาของสังคม เพื่อให้สังคมได้มีการอยู่ร่วมกันอย่างเป็นปกติสุข

บทบาทของผู้นำชุมชน มีผลต่อประชาชนในเขตที่รับผิดชอบ โดยจะต้องทำการให้ความรู้ สอดส่องความประพฤติของลูกบ้าน ส่งเสริมและสนับสนุนการให้ความร่วมมือต่าง ๆ กันภายในหมู่บ้าน ให้เกิดความสามัคคีไม่แบ่งพรรค แบ่งพวก หรือแบ่งสี

ในฐานะเป็นผู้นำชุมชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม ได้ควบคุมและลดความรุนแรงของอาชญากรรมโดยการสอดส่องดูแลสถานที่ที่บายนมุข หรือสถานที่ที่มีความเสี่ยงสูงในการก่ออาชญากรรม ให้ประชาชนเฝ้าระวัง ตรวจสอบ และให้ข้อมูลในทางลับกับผู้นำชุมชน (ชุดทำงานมวลชน) และไปประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่

ตำรวจควรจะมีโครงการที่จะให้ชุมชน เข้าไปมีส่วนร่วมวางแผน ดำเนินการในโครงการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม การป้องกันปราบปรามอาชญากรรมทุกคน ต้องร่วมมือร่วมใจกัน โดยเฉพาะการส่งเสริม ปลูกฝังศีลธรรม จริยธรรม ให้ประชาชนและเยาวชนตระหนักถึงการเข้ามามีส่วนร่วมในชุมชน

๒. ปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองจังหวัดนครสวรรค์ พบว่า

ผู้นำชุมชนไม่ได้มีส่วนร่วมในการวางแผน การวางแผนการดำเนินงานเกิดจากเจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายเดียวทำให้ขาดความเข้าใจในปัญหาและความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

ถ้าเปิดโอกาสให้ประชาชนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ได้ร่วมวางแผน จะทำให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่จะช่วยแก้ไขปัญหาในพื้นที่ได้อย่างแท้จริง

กำหนดจุดเสี่ยงของแต่ละพื้นที่ ตำรวจต้องสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนในการรวมพลังแก้ไขปัญหาอาชญากรรมและจะต้องยั่งยืน การป้องกันปราบปรามอาชญากรรม เป็นปัญหาใหญ่สำหรับประเทศไม่สามารถที่กำจัดให้หมดไปได้

ทำให้ประชาชนประเทศชาติต้องสูญเสียทรัพยากร ทรัพย์สิน และชีวิตของประชาชนกับปัญหาอาชญากรรมนี้การป้องกันปราบปรามอาชญากรรม คือการกำจัดต้นเหตุการณ และควรขจัดโอกาสที่จะทำผิด ซึ่งมันน่าจะเป็นหน้าที่ของรัฐบาล เอกชนและประชาชนร่วมมือกัน

ควรมีผู้นำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของตำรวจทั้งในด้านการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม มีส่วนร่วมในการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน โดยตำรวจต้องเข้ามามีความสัมพันธ์ มีโครงการชุมชนสัมพันธ์ เพื่อ เชื่อมความสัมพันธ์ความเข้าใจความไว้วางใจซึ่งกันและกันระหว่างตำรวจกับประชาชนในพื้นที่เพื่อ ใช้ การสืบสวนหาข่าว แจ้งเบาะแสอาชญากรรมต่าง ๆ

ปัญหาของการแก้ไขและป้องกันอาชญากรรม ควรจะให้ประชาชนและผู้นำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ตามกระบวนการพัฒนาโครงสร้างของตำรวจ ประชาชนในพื้นที่ที่ต้องการให้มีโครงการชุมชนและตำรวจสัมพันธ์ เพื่อสร้างความคุ้นเคยสนิทสนมกับตำรวจและทางหน่วยงานตำรวจ ควรจะกำหนดจุดหรือเป้าหมายของความเสี่ยง สร้างความตระหนักและจิตสำนึกของประชาชนในการมีส่วนร่วม พัฒนารูปแบบของการดำเนินงานในชุมชนอย่างครบวงจร และเหมาะสมกับแต่ละสภาพพื้นที่

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาค้นคว้าข้อมูล การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ มีประเด็นการอภิปรายผล ดังนี้

๕.๒.๑ ระดับความคิดเห็นของผู้นำชุมชนต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์จากผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของผู้นำชุมชนต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ร้อยตำรวจเอก เอกธวัชต์ แพงสนิท ได้ศึกษาถึงเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการดูแลป้องกันอาชญากรรมด้านยาเสพติดในอำเภอพาน จังหวัดเชียงราย พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในระดับสูง หากแต่ประชาชนยังสับสนในบางเรื่อง ได้แก่ ๑) การจับกุมเฉพาะผู้ชายยาบ้าสามารถทำให้ยาบ้าหมดไปได้ ๒) การป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมเป็นหน้าที่ของตำรวจเท่านั้น สำหรับผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการควบคุมอาชญากรรม

พบว่าประชาชนในอำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการควบคุมอาชญากรรมค่อนข้างน้อย เว้นแต่จะมีส่วนร่วมเฉพาะส่วนที่ตนมีความสัมพันธ์ เช่น ติดตามผลความคืบหน้าในการจับกุมคนร้ายจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ ตักเตือนบุคคลในครอบครัวไม่ให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด และอาชญากรรม^๑ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พันตำรวจเอกสมพล อัครเดโชชัย ได้ทำการวิจัยเรื่องความร่วมมือของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม ในเขตอำเภอเมืองลำปาง พบว่า การป้องกันโจรกรรมโดยวิธีต่าง ๆ ข้าราชการตำรวจเห็นว่า วิธีการที่ได้ผลจากมากไปหาน้อย คือ การติดตั้งแสงสว่างรอบบ้าน การจ้างคนไว้เฝ้าบ้าน การติดตั้งเหล็กตัดภายในบ้าน การเลี้ยงสุนัขไว้เฝ้าบ้าน และการสร้างบ้านที่มีรั้วรอบขอบชิด และที่เห็นว่าได้ผลน้อยที่สุดคือการมีอาวุธปืนไว้เพื่อป้องกันทรัพย์สิน สำหรับความร่วมมือของประชาชนคือ เคยแนะนำให้เพื่อนบ้านในการป้องกันโจรผู้ร้าย เคยให้ความช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในการจับกุมคนร้ายซึ่งกระทำผิด เคยแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจถึงเบาะแสของผู้กระทำผิด เคยถูกเรียกตัวไปเป็นพยานที่สถานีตำรวจ เคยถูกเรียกตัวไปเป็นพยานที่ศาล เคยแจ้งเจ้าหน้าที่ถึงเหตุการณ์ที่เชื่อว่าจะก่ออาชญากรรม โดยวิธีการที่ประชาชนใช้ในการป้องกันอาชญากรรมเรียงลำดับคือ มากที่สุด ได้แก่ ติดตั้งไฟฟ้าแสงสว่างรอบบ้าน สร้างบ้านที่มีรั้วรอบขอบชิด การเลี้ยงสุนัขไว้เฝ้าบ้าน การติดตั้งเหล็กตัดภายในบ้าน มีอาวุธปืนไว้เพื่อป้องกันทรัพย์สิน การติดตั้งสัญญาณเตือนภัยในบ้าน ที่น้อยที่สุดคือ การจ้างคนไว้เฝ้าบ้าน^๒ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจมาศ สวนศิลป์พงศ์ ได้ศึกษาเรื่อง โครงสร้างอำนาจในชุมชน : ศึกษากรณีการมีส่วนร่วมกิจกรรมชุมชนแออัดทางรถไฟเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ๑. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ประกอบด้วย ๓ ขั้นตอนคือ ริเริ่มตัดสินใจ ดำเนินการตัดสินใจ และตัดสินใจปฏิบัติการ ๒. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ประกอบด้วย การสนับสนุนด้านทรัพยากร บริหารและการประสานขอความช่วยเหลือ ๓. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ไม่ว่าจะเป็นผลประโยชน์ทางด้านวัตถุหรือผลประโยชน์ส่วนบุคคล ๔. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล^๓ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไชยยศ เหมะรัชตะ และคณะ ได้ศึกษาเรื่องสภาพความร่วมมือของประชาชนในการควบคุมอาชญากรรมในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าความร่วมมือของประชาชนมีน้อยไม่เพียงพอต่อการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม สาเหตุประการหนึ่งคือปัญหาทางเศรษฐกิจ คนที่มีรายได้ไม่ดีพอ จะมีปัญหาในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม เช่น คนที่มีรายได้น้อย ไม่อาจซื้อลูกกรงเหล็กตัดติดประตูหน้าต่างป้องกันอาชญากรรมได้^๔ สอดคล้องกับ

^๑ร้อยตำรวจเอกเอกรัตน์ แปงสนิท, “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการดูแลป้องกันอาชญากรรมด้านยาเสพติดในอำเภอพาน จังหวัดเชียงราย”, การค้นคว้าแบบอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๙).

^๒พันตำรวจตรีสมพล อัครเดโชชัย, “ความร่วมมือของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองลำปาง”, การค้นคว้าแบบอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๖).

^๓เบญจมาศ สวนศิลป์พงศ์, “โครงสร้างอำนาจในชุมชน : ศึกษากรณีการมีส่วนร่วมกิจกรรมชุมชนแออัดทางรถไฟเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๒).

^๔ไชยยศ เหมะรัชตะ และคณะ, รายงานการวิจัย เรื่อง ปัญหาสังคมที่มีผลต่อความปลอดภัยในร่างกายและทรัพย์สินของกรุงเทพมหานคร เล่ม ๑-๒, (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๖), (อัดสำเนา)

งานวิจัยของ **อนันต์ สรรพกิจกำจร** ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการควบคุมอาชญากรรมของผู้พักอาศัยในหมู่บ้านจัดสรร เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ประชากรที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับอาชญากรรมและประชากรที่มีความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้านจำนวนมาก มีส่วนร่วมในการควบคุมอาชญากรรมมากกว่าประชากรที่มีความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้านน้อย^๕ สอดคล้องกับงานวิจัยของ **พันตำรวจโทมนต์ชัย เหลืองอุทัย** ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของผู้นำชุมชน อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร ผลการวิจัยพบว่า ผู้นำชุมชนในอำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร มีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า ผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมมากที่สุด ในด้านการร่วมปฏิบัติกิจกรรม โดยมีส่วนร่วมในการต่อต้านและป้องกันยาเสพติดในชุมชนมากที่สุด รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในด้านการตัดสินใจและวางแผน โดยมีส่วนร่วมสำรวจหรือรับทราบปัญหาอาชญากรรมในชุมชนมากที่สุด และมีส่วนร่วมน้อยที่สุดในด้านการติดตามประเมินผล ในด้านที่มีส่วนร่วมในการประชุมสรุปผลการปฏิบัติงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจมากที่สุด^๖ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พันตำรวจตรีวิชัย เย็นสุดใจ** ได้ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยสิ่งแวดล้อมทางกายภาพกับอาชญากรรมประเภทคดีอุกฉกรรจ์ในเขตสถานีตำรวจนครบาลบางเขน ผลการวิจัยพบว่า ย่านสะพานใหม่ซึ่งเป็นเขตที่มีประชากรหนาแน่นและเป็นย่านที่อยู่อาศัย มีหมู่บ้านจัดสรรอยู่เป็นจำนวนมากมีคดีอุกฉกรรจ์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๒๕^๗

๕.๒.๒ ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก รายได้ ดำรงตำแหน่ง เพื่อนำไปสู่การตอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ พบว่า

ผู้นำชุมชนที่มี เพศ ต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน เนื่องจากไม่ว่าเพศใดก็มีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ **พันตำรวจโทสุรพจน์ พิสุทธิวงศ์** ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาฆ่าของผู้นำชุมชนในเขตจังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาฆ่าของผู้นำชุมชนในเชิงบวกมากที่สุดได้แก่ ผู้นำชุมชนที่มีอายุ ๔๑ ปีขึ้นไป มีอาชีพเกษตรกร มีรายได้ครอบครัว ๕,๐๐๐-๑๕,๐๐๐ บาท และมีสภาพชุมชนที่เป็นตลาด/ย่านการค้า/หมู่บ้านจัดสรร ทั้งนี้เพศประสบการณ์ในการป้องกันปัญหาฆ่ามีความสัมพันธ์เชิงลบกับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในเขตจังหวัดนครปฐม และระดับการศึกษา ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหา

^๕อนันต์ สรรพกิจกำจร, “การมีส่วนร่วมในการควบคุมอาชญากรรมของผู้พักอาศัยในหมู่บ้านจัดสรรเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร”, **วิทยานิพนธ์ปริญญาโท**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๙).

^๖พันตำรวจโทมนต์ชัย เหลืองอุทัย, “การมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของผู้นำชุมชน อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร”, **ภาคินพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**, (คณะพัฒนาสังคม : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๑).

^๗พันตำรวจตรีวิชัย เย็นสุดใจ, “ปัจจัยสิ่งแวดล้อมทางกายภาพกับอาชญากรรมประเภทคดีอุกฉกรรจ์ในเขตสถานีตำรวจนครบาลบางเขน”, **วิทยานิพนธ์ปริญญาโท**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๙).

ม่่ามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหายาฆ่าของผู้นำชุมชนในเขตจังหวัดนครปฐม^๕

ผู้นำชุมชนที่มี อายุ ต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน เนื่องจากไม่ว่าอายุใดก็มีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พันตำรวจเอกอุกฤษฏ์ ปัจฉิมสวัสดิ์ ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนผู้พักอาศัยในหมู่บ้านจัดสรร เขตกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับการปฏิบัติงานป้องกันปราบปรามอาชญากรรมของตำรวจ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยบางประการมีความสัมพันธ์ต่อความคิดเห็นในการปฏิบัติงานป้องกันปราบปรามอาชญากรรมของตำรวจนครบาล ได้แก่ อายุ อาชีพ และประสบการณ์เกี่ยวกับอาชญากรรม^๖

ผู้นำชุมชนที่มี ระดับการศึกษา ต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน เนื่องจากไม่ว่าระดับการศึกษาใดก็มีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ร้อยตำรวจเอกภพร จิตมัน ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันอาชญากรรม : ศึกษาเฉพาะกรณีสมาชิกสภาเทศบาลในจังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกสภาเทศบาลมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมทั่วไป ได้แก่ ตำแหน่งและประสบการณ์เกี่ยวกับอาชญากรรมและการได้รับการฝึกอบรม ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมหลัก ได้แก่ ตำแหน่ง และปัจจัยทางด้านการได้รับการฝึกอบรม ในเรื่องปัญหาในการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมปัญหาที่พบส่วนใหญ่คือเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่ให้ความสนใจเท่าที่ควรเกี่ยวกับความร่วมมือของสมาชิกสภาเทศบาลและข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม ข้อเสนอแนะที่พบส่วนใหญ่คือ ต้องการให้เจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจเข้าไปตรวจในชุมชนทุกวัน^๗

ผู้นำชุมชนที่มี อาชีพหลัก ต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน เนื่องจากไม่ว่าอาชีพหลักใดก็มีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ร้อยตำรวจเอกบุญลือ เอี่ยมโย ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาตำรวจชุมชนสัมพันธ์ในการควบคุมอาชญากรรมตำบลท่ากว้าง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ๑)

^๕ พันตำรวจโทสุรพจน์ พิสุทธิวงศ์, “การศึกษาการมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหายาฆ่าของผู้นำชุมชนในเขตจังหวัดนครปฐม”, *วิทยานิพนธ์ปริญญาโท*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๙).

^๖ พันตำรวจเอกอุกฤษฏ์ ปัจฉิมสวัสดิ์, “ความคิดเห็นของประชาชนผู้พักอาศัยในหมู่บ้านจัดสรรเขตกรุงเทพมหานครเกี่ยวกับการปฏิบัติงานป้องกันปราบปรามอาชญากรรมของตำรวจนครบาล ปี ๒๕๔๐”, *วิทยานิพนธ์ปริญญาโท*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๒).

^๗ ร้อยตำรวจเอกภพร จิตมัน, “การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันอาชญากรรม : ศึกษาเฉพาะกรณีสมาชิกสภาเทศบาลในจังหวัดปทุมธานี”, *ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต(พัฒนาสังคม) สาขาวิชาพัฒนาศึกษา*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๓).

ผู้ที่ได้รับการศึกษาสูงมักให้ความร่วมมือต่อการป้องกันอาชญากรรมมากกว่าผู้ที่ได้รับการศึกษาน้อยกว่า เนื่องจากผู้ที่ได้รับการศึกษาสูงมักจะมีควมรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวมตลอดจนเล็งเห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นในการที่ตนเองจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชนของตน ๒) ผู้ที่อยู่ในชุมชนเป็นระยะเวลาานาน มักจะให้ความร่วมมือต่อการป้องกันอาชญากรรมมากกว่าผู้ที่เพิ่งย้ายเข้ามาอยู่ใหม่ เพราะผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนเป็นเวลานานมักจะเกิดการหวงแหนในถิ่นที่อยู่ของตน ไม่ต้องการให้ชุมชนของตนมีภัยอาชญากรรมเกิดขึ้น รวมทั้งยังมีความสามัคคีกลมเกลียวภายในชุมชน ๓) ผู้ที่เคยตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมมาก่อนส่วนมากให้ความร่วมมือต่อการป้องกันอาชญากรรมในชุมชนมากกว่าผู้ที่ไม่เคยตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรมมาก่อน เนื่องจากผู้ที่เคยตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมนั้นมักจะสนใจเกี่ยวกับปัญหาอาชญากรรมและต้องการเรียนรู้ว่าจะสามารถป้องกันตนเองและผู้อื่นได้อย่างไร ๔) คู่สมรสที่ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมบ่อยครั้ง มักจะไม่ให้ความร่วมมือแก่ชุมชนในการป้องกันอาชญากรรม มีสาเหตุจากไม่มีความคุ้นเคยกับตำรวจท้องที่ในชุมชนของตน หรือตำรวจไม่สนใจที่จะให้ความคุ้มครองช่วยเหลือคู่สมรสเหล่านั้นอย่างแท้จริง ทำให้คู่สมรสไม่สนใจที่จะแจ้งหรือสังเกตแต่อย่างใด และเกิดความเบื่อหน่ายที่จะไปแจ้งความต่อตำรวจ ซึ่งเป็นการเสียเวลา และไม่ทราบว่าจะได้รับผลสำเร็จเพียงใด รวมทั้งอาจจะเกรงกลัวอิทธิพลของอาชญากรซึ่งเป็นคนในท้องถิ่นจึงไม่ให้ความร่วมมือแก่ชุมชนในการป้องกันอาชญากรรมเท่าที่ควร ๕) ผู้ที่ร่วมกิจกรรมของชุมชนมักจะให้ความร่วมมือในการป้องกันอาชญากรรมมากกว่าที่ไม่เคยมีส่วนร่วมในกิจกรรม เพราะมีความคุ้นเคยกับสมาชิกในกลุ่มของตน ความขัดแย้งหรือความไม่เข้าใจต่าง ๆ ก็ลดน้อยลงไป แต่กลับมีความเข้าใจ และการให้อภัยมาแทนที่ ๖) ผู้ที่ให้ความร่วมมือแก่หน่วยราชการมักจะให้ความร่วมมือแก่ชุมชนต่อการป้องกันอาชญากรรม เพราะส่วนใหญ่สมาชิกในชุมชนต่าง ๆ ได้รับการฝึกเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนโดยหน่วยราชการ ทำให้เกิดความรู้สึกแน่นแฟ้นกับหน่วยราชการเพิ่มขึ้น โดยไม่คิดว่าราชการเป็นนายประชาชน ๗) อาชญากรรมประเภทประทุษร้ายต่อทรัพย์สินที่เกิดขึ้นแก่คนริเริ่มตั้งชุมชนมีผลทำให้สมาชิกในชุมชนให้ความร่วมมือกับการป้องกันอาชญากรรมมากขึ้น เพราะสมาชิกได้เล็งเห็นว่าอาชญากรรมประเภทนี้ เป็นการกระทบกระเทือนต่อความสงบสุขและความปลอดภัยส่วนใหญ่ของสมาชิกในชุมชน ตลอดจนเป็นคดีที่ตำรวจมีความสามารถในการควบคุมจำกัด ๘) การจัดสภาพแวดล้อมเพื่อป้องกันภัยอาชญากรรมอย่างแท้จริง ทำได้จากการวางผังเมืองและชุมชน เพราะสภาพแวดล้อมในชุมชนปัจจุบันเอื้ออำนวยต่อการเกิดอาชญากรรมได้ง่าย^{๑๑}

ผู้นำชุมชนที่มี รายได้ ต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน เนื่องจากไม่ว่ารายได้เท่าใดก็มีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พันตำรวจเอกชูเกียรติ ภัยลี ได้ศึกษาเรื่อง เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมระหว่างเขตพื้นที่ที่มีการปฏิบัติงานกับเขตพื้นที่ที่ไม่มีการปฏิบัติงานของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านเกษตร และไม่เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับ

^{๑๑}ร้อยตำรวจเอกบุญลือ เอี่ยมไย, “การศึกษาตำรวจชุมชนสัมพันธ์ในการควบคุมอาชญากรรมตำบลท่ากว้างอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่”, การค้นคว้าแบบอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๐).

การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม แหล่งข่าวสารด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ส่วนใหญ่จะได้รับจากเพื่อนบ้านและเพื่อนร่วมงาน มีความรู้ความเข้าใจในกฎหมายอาญาโดยทั่วไปในระดับปานกลาง ประชาชนที่อยู่ในเขตพื้นที่ที่มีการปฏิบัติงานตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ มีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมมากกว่าในเขตพื้นที่ที่ไม่มีการปฏิบัติงานของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในเกือบทุกปัจจัย ยกเว้น ปัจจัยด้านความคิดเห็นต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่ การประกอบอาชีพ รายได้ และระยะเวลาการอยู่อาศัยเท่านั้น เมื่อแยกการมีส่วนร่วมเป็นด้าน อุทิศเวลา อุทิศแรงงาน และอุทิศทุนทรัพย์ พบว่าในทำนองเดียวกันกับการมีส่วนร่วมโดยรวมในเกือบทุกด้าน ยกเว้นการมีส่วนร่วมในด้านทุนทรัพย์เท่านั้นที่เกือบไม่มีความแตกต่างกันเลยในทุกปัจจัยในระหว่างสองพื้นที่^{๑๒}

ผู้นำชุมชนที่มี ดำรงตำแหน่ง ต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน เนื่องจากไม่ว่าตำแหน่งใดก็มีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ร้อยตำรวจเอกภพธร จิตมัน ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันอาชญากรรม : ศึกษาเฉพาะกรณีสมาชิกสภาเทศบาลในจังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกสภาเทศบาลมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมทั่วไป ได้แก่ ตำแหน่งและประสบการณ์เกี่ยวกับอาชญากรรมและการได้รับการฝึกอบรม ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมหลัก ได้แก่ ตำแหน่ง และปัจจัยทางด้านการได้รับการฝึกอบรม ในเรื่องปัญหาในการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมปัญหาที่พบส่วนใหญ่คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่ให้ความสนใจเท่าที่ควรเกี่ยวกับความร่วมมือของสมาชิกสภาเทศบาลและข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม ข้อเสนอแนะที่พบส่วนใหญ่คือ ต้องการให้เจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจเข้าไปตรวจในชุมชนทุกวัน^{๑๓}

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์” ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นที่ควรกำหนดเป็นนโยบายเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ดังต่อไปนี้

^{๑๒} พันตำรวจเอกชูเกียรติ ภัยลี, “การศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมระหว่างเขตพื้นที่ที่มีการปฏิบัติงานกับเขตพื้นที่ที่ไม่มีการปฏิบัติงานของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา”, วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๖).

^{๑๓} ร้อยตำรวจเอกภพธร จิตมัน, “การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันอาชญากรรม : ศึกษาเฉพาะกรณีสมาชิกสภาเทศบาลในจังหวัดปทุมธานี”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต(พัฒนาสังคม) สาขาวิชาพัฒนาศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๓).

๑) ควรกำหนดนโยบายการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ ด้านการมีส่วนร่วม ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๒) ควรกำหนดนโยบายการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ ด้านผู้นำ ผู้นำชุมชน และภาวะผู้นำ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๓) ควรกำหนดนโยบายการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ ด้านป้องกันและแก้ไขอาชญากรรม ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๔) ควรกำหนดนโยบายการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ ด้านการติดตามและประเมินผล ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

๑) ด้านการมีส่วนร่วม ควรมีการกำหนดงบประมาณที่เกี่ยวกับกับการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม และมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินการใช้งบประมาณในการป้องกันอาชญากรรมเพื่อให้ผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมเพิ่มมากขึ้น

๒) ด้านผู้นำ ผู้นำชุมชน และภาวะผู้นำ ส่งเสริมให้ผู้นำชุมชนเป็นผู้มีส่วนร่วมจัดทำหรือมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนป้องกันอาชญากรรมขึ้นภายในพื้นที่รับผิดชอบของผู้นำชุมชน และเป็นผู้มีส่วนร่วมสนับสนุนทรัพยากรที่ใช้ในการวางแผนป้องกันอาชญากรรมร่วมกับทรัพยากรที่ได้รับจากทางราชการ

๓) ด้านป้องกันและแก้ไขอาชญากรรม สนับสนุนให้ผู้นำชุมชนได้มีโอกาสป้องกันอาชญากรรมเพิ่มมากขึ้น รวมถึงได้มีโอกาสแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในเขตพื้นที่ของผู้นำชุมชนมากขึ้นด้วย

๔) ด้านการติดตามและประเมินผล ร่วมมือกับผู้นำชุมชนให้มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินการป้องกันอาชญากรรม และร่วมติดตามการปรับปรุงพัฒนาดำเนินการป้องกันอาชญากรรมในทุกรูปแบบ

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์” ผู้วิจัยขอเสนอให้ผู้ที่สนใจ ได้นำไปศึกษาวิจัยครั้งต่อไปในประเด็นดังต่อไปนี้

๑) ควรทำการศึกษาวิจัยบทบาทในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองนครสวรรค์

๒) ควรทำการศึกษาวิจัยปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการปฏิบัติงานการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองนครสวรรค์

๓) ควรทำการศึกษาวิจัยศักยภาพของการปฏิบัติงานการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองนครสวรรค์

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ

ก่อ สวัสดิพิธานิชย์. **วัยรุ่นและการปรับปรุงบุคลิกภาพ**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชย์, ๒๕๔๔.

กิติพันธ์ รุจิรกุล. **พฤติกรรมผู้นำทางการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๙. งานทะเบียนอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ เมื่อเดือน เมษายน ๒๕๕๖. อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์, (อัดสำเนา).

งานเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อสาร. **“ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดนครสวรรค์และตำราจรรยาจังหวัดนครสวรรค์”**, นครสวรรค์ : ตำราจรรยาจังหวัดนครสวรรค์, ๒๕๕๕.

เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. **การระดมประชาชนเพื่อการพัฒนาชนบทในการบริหารงานพัฒนาชนบท**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๗.

ฉลอง มาปรีดา. **คุณธรรมสำหรับผู้บริหาร**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๗.

ชะลอ ธรรมศิริ. **มนุษย์สัมพันธ์ในการทำงาน เอกสารประกอบคำบรรยายของกองฝึกอบรมการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย**, ๒๕๔๙.

ชาวี มณีศรี. **การนิเทศการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ ๓ กรุงเทพมหานคร : ศิลปะการบรรณาคาร, ๒๕๕๑.

ชิดชัย วรรณสถิต. **เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารกระบวนการยุติธรรม**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๔๗.

ไชยยศ เหมะรัชตะ และคณะ. **รายงานการวิจัย เรื่อง ปัญหาสังคมที่มีผลต่อความปลอดภัยในร่างกายและทรัพย์สินของกรุงเทพมหานคร เล่ม ๑-๒**. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๖.

ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์. **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ศักดิ์โสภาคการพิมพ์, ๒๕๔๗.

_____ . **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา**. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์การศึกษา นโยบายสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๒.

ทักษิณ ชินวัตร. **แนวทางในการปฏิบัติงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมตำรวจ, ๒๕๔๗.

- ธนา โกมลภิส. **มนุษย์สัมพันธ์**. กรุงเทพมหานคร : พิกซ์อักษร, ๒๕๔๗.
- นพพงษ์ บุญจิตราอดุลย์. **หลักการบริหารการศึกษาทั่วไป**. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๗.
- นิพัทธ์เวช สืบแสง. **การมีส่วนร่วมของชาวเขาในการพัฒนา**. ข่าวสารศูนย์วิจัยชาวเขา. กรกฎาคม – กันยายน ๒๕๔๖.
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ศักดิ์โสภาคการพิมพ์, ๒๕๔๗.
- บุญยงค์ นิลวงศ์. **หัวข้อหลักการบริหารทั่วไป**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สี่ไทย, ๒๕๔๗.
- ปธาน สุวรรณมงคล. **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ศักดิ์โสภาคการพิมพ์, ๒๕๔๗.
- ประชา พรหมนอก. **ตำราวจุมนชนสัมพันธ์กับการพัฒนาสังคม. ผลงานวิจัยเสนอต่อวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๕๑ ปีการศึกษา ๒๕๕๑ – ๒๕๕๒**. กรุงเทพมหานคร, ๒๕๕๒.
- ประเทือง ธนียผล. **อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แสงจันทร์การพิมพ์, ๒๕๔๘.
- ประธาน วัฒนวานิชย์. **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม**. วารสารสังคมฉบับพิเศษ : ๒๕๔๖.
- ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ภูมิบัณฑิต, ๒๕๓๕.
- ประเสริฐ เมฆมณี. **ตำรวจและกระบวนการยุติธรรม**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์บพิธการพิมพ์จำกัด, ๒๕๔๓.
- ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์. **การควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม หลักทฤษฎีและมาตรการ**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไอเดียนส์โตร์, ๒๕๔๖.
- _____ . **การควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๕.
- _____ . **การบริหารงานตำรวจ**. กรุงเทพมหานคร : ไอเดียนส์โตร์, ๒๕๔๐.
- พนัส หันนาคินทร์. **หลักการบริหารโรงเรียน**. กรุงเทพมหานคร : บริษัท สำนักพิมพ์ ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๓.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). **ชีวิต งาน และสังคมที่สมบูรณ์**. กรุงเทพมหานคร : หจก.ป.สัมพันธ์พานิชย์ ๒๕๓๙.
- พลตำรวจโทมนัส ครุฑไชยันต์. **คำบรรยายหลักสูตรสารวัตรป้องกันและปราบปราม**. เอกสารโรเนียวเย็บเล่ม, ๒๕๕๐.
- พลตำรวจเอกสวัสดิ์ อมรวิวัฒน์. **พัฒนาสังคม'๕๒**. กรุงเทพมหานคร : เนติกุลการพิมพ์, ๒๕๕๒.
- พิชัย สุนทรสัจบูลย์. **เอกสารแนะนำความรู้การปฏิบัติงานตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์**. ขอนแก่น : กองบัญชาการตำรวจภูธรภาค ๔, ๒๕๔๑.
- พิสิทธิ์ สารวิจิตร. **ยุทธศาสตร์การพัฒนาตนเอง**. กรุงเทพมหานคร : พงษ์เจริญการพิมพ์, ๒๕๔๓.
- ไพรัตน์ เตชะริน. **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา**. กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภาคการพิมพ์, ๒๕๔๗.

- นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์การพัฒนาในปัจจุบัน
ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ศักดิ์โสภาคการพิมพ์, ๒๕๔๗.
- ไพโรจน์ สุขสัมฤทธิ์. การมีส่วนร่วมของประชาชน. วารสารพัฒนาชุมชน. มกราคม ๒๕๕๑.
- ภิญโญ สาธร. การบริหารงานบุคคล. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๗.
- มนัส ครูฑไชยันต์. คำบรรยายหลักสูตรสารวัตรป้องกันและปราบปราม. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, ๒๕๕๐.
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยอนุเคราะห์ไทย, ๒๕๔๖.
- ร้อยตำรวจเอกวรเดช จันทรรุ. สาเหตุของอาชญากรรม ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้อง. วารสารพัฒนบริหารศาสตร์. ๑๙ มกราคม ๒๕๔๒.
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช ๒๕๔๒. กรุงเทพมหานคร : บริษัท นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์ จำกัด, ๒๕๔๖.
- โรม สุรเสน. คู่มือการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมสำหรับผู้บริหาร. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๔.
- วิจิตร วรุตบางกูร และสุพิชญา อีร์กุล. การบริหารโรงเรียนและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น. สมุทรปราการ : ชนิษฐ์การพิมพ์, ๒๕๔๓.
- วิรุฬห์ พันแสน. การปฏิบัติงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์. เอกสารแนะนำความรู้และการปฏิบัติงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, ๒๕๔๙.
- ศิริวรรณ ลัญชานนท์. การจัดการสำนักงาน. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน. ๒๕๔๕.
- สง่า โพธิ์วัง และระวีวรรณ เสวตามร. เทคนิคและการประสานงานและการสร้างมนุษยสัมพันธ์. นครปฐม : สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา, ๒๕๔๙.
- สนอง เครื่องมาก และวิสิฐ วงศ์จิตรทร. คู่มือปฏิบัติการ. นครสวรรค์ : วิสุทธการพิมพ์, ๒๕๔๑.
- สนิท เหลืองภิรมย์. คู่มือการบริหารงานบุคคลของพนักงานครูเทศบาล. สำนักงานการศึกษาท้องถิ่น กรมการปกครอง, ๒๕๔๗.
- สมพงศ์ เกษมสิน. การบริหาร. กรุงเทพมหานคร : บริษัทสำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๗.
- สมศักดิ์ แขวงโสภาค. การปฏิบัติงานตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์. กรุงเทพมหานคร : กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน, ๒๕๔๑.
- สวัสดิ์ อมรวิวัฒน์. การอภิปรายเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์. กรุงเทพมหานคร : กองบัญชาการตำรวจนครบาล, ๒๕๔๓.
- สากล สถิติวิทยานันท์. ภูมิศาสตร์ชนบท. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนส์ไตร์, ๒๕๕๒.
- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กองวิจัยและวางแผน. ปัญหาอาชญากรรมอันเกิดจากระถางจักรยานยนต์รับจ้างในเขตกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานแผนงานและงบประมาณ กองวิจัยและวางแผน, ๒๕๔๗.

สำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. เอกสารคู่มือการปฏิบัติราชการตามโครงการพัฒนาสถานีตำรวจเพื่อประชาชน (โรงพักเพื่อประชาชน) ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๘).

สิน พันธุ์พินิจ. เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : บริษัทจูนพับลิสซิ่ง จำกัด, ๒๕๔๗.

สุดสงวน สุธีสร. อาชญากรรม. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๑.

เสนาะ อีวรารกร. มนุษย์สัมพันธ์. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๙.

เสริมศักดิ์ วิศาลลาภรณ์. ภาวะผู้นำทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : บริษัท สำนักไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๕.

หวน พันธุ์พันธ์. การบริหารโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๘.

อดุลย์ แสงสิงห์แก้ว. การปฏิบัติงานตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์. กรุงเทพมหานคร : กองบัญชาการตำรวจนครบาล, ๒๕๔๑.

อภิรักษ์ เวชกาณจน. การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีหน้าที่ปราบปรามยาเสพติด : ศึกษากรณีกองบังคับการสอบสวน. กรุงเทพมหานคร : ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต พัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๒.

อรัญ สุวรรณบุปผา. หลักสูตรอาชญาวิทยา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๘.

อัณณพ ชูบำรุง. อาชญาวิทยาและอาชญากรรม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๕๒.

อาภรณ์พันธ์ จันท์สว่าง. คำอธิบายลักษณะวิชาทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๒.

อุทัย หิรัญโต. ศิลปศาสตร์ของนักบริหาร. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เชียงใหม่ธรรมประทีป, ๒๕๔๕.

(๒) วิทยานิพนธ์

กรรณิกา ชมดี. “การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ : ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการสารภี ต.ท่าช้าง อ.วารินชำราบ จ.อุบลราชธานี”. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๔.

ขวัญชัย วงศ์นิติกร. “ปัจจัยที่มีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของผู้อาศัยในเขตหมู่บ้านจัดสรรชานเมือง : ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านจัดสรรเทพประทวน อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี”. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๕๒.

ฉอาน วุฒิกรรมรักษา. “ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการสร้างงานในชนบท : ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการที่ได้รับรางวัลดีเด่นของตำบลคุ้มพยอม อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี”. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๖.

- ชิตชัย วรรณสถิต. “ความสัมพันธ์ระหว่างตำรวจกับชุมชนในการบริหารงานยุติธรรม”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาโท**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๔๙.
- ดาบตำรวจมานพ วงศ์ประเสริฐ. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม : ศึกษาเฉพาะกรณีสถานีตำรวจนครบาลดอนเมือง”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาโท**, กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๑.
- ทัตดาว บุญपाल. “ปัจจัยบางประการที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนในเขตพื้นที่ตำบลสวก อำเภอเมือง จังหวัดน่าน”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาโท**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๕๐.
- นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. “การมีส่วนร่วม หลักการพื้นฐาน เทคนิคและกรณี ตัวอย่าง”. **ภาคินิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**. คณะพัฒนาสังคม : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๖.
- เบญจมาศ สอนศิลป์พงศ์. “โครงสร้างอำนาจในชุมชน : ศึกษากรณีการมีส่วนร่วมกิจกรรมชุมชนแออัดทางรถไฟเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร”. **วิทยานิพนธ์**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๒.
- ประเสริฐ สุนทร. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม : ศึกษาเฉพาะกรณี กองบังคับการตำรวจนครบาล ๖”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาโท**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๓.
- พนมกร สุวรรณเรือง. “การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในการป้องกันอาชญากรรมในเขตจังหวัดนครปฐม”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาโท**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๑.
- พลตำรวจโทมนต์ชัย เหลืองอุทัย. “การมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของผู้นำชุมชน อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร”. **ภาคินิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**. คณะพัฒนาสังคม : สถาบันบัณฑิตพัฒนศาสตร์, ๒๕๔๑.
- ยุพาพร รูปงาม. “การมีส่วนร่วมของข้าราชการสำนักงบประมาณ ในการปฏิรูป ระบบราชการ”. **ภาคินิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**. คณะพัฒนาสังคม : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๕.
- พินตำรวจตรีวิชัย เย็นสุดใจ. “ปัจจัยสิ่งแวดล้อมทางกายภาพกับอาชญากรรมประเภทคดีอุกฉกรรจ์ในเขตสถานีตำรวจนครบาลบางเขน”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาโท**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๙.
- พินตำรวจตรีสมพล อัครเดโชชัย. “ความร่วมมือของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองลำปาง”. **การค้นคว้าแบบอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๖.
- พินตำรวจโทคำณ บุญเลิศ. “บทบาทที่คาดหวังของประชาชนต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม”. **วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๙.

- พันตำรวจโทมานิตย์ จันทร์จำเริญ. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตรับผิดชอบของสถานีตำรวจนครบาลห้วยขวาง”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาโท**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๕.
- พันตำรวจโทสุรพจน์ พิสุทธิวงษ์. “การศึกษาการมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาเมาของผู้นำชุมชนในเขตจังหวัดนครปฐม”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาโท**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๙.
- พันตำรวจเอกชูเกียรติ ภัยลี. “การศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมระหว่างเขตพื้นที่ที่มีการปฏิบัติงานกับเขตพื้นที่ที่ไม่มีการปฏิบัติงานของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาโท**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๖.
- พันตำรวจเอกอุกฤษฏ์ ปัจฉิมสวัสดิ์. “ความคิดเห็นของประชาชนผู้พักอาศัยในหมู่บ้านจัดสรรเขตกรุงเทพมหานครเกี่ยวกับการปฏิบัติงานป้องกันปราบปรามอาชญากรรมของตำรวจนครบาลปี ๒๕๔๐”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาโท**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๒.
- ไพศาล โชติวรรณพุกษ์. “แนวทางการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์อย่างมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลอ่างแก้ว อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง”. **ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, ๒๕๕๒.
- ยุพาพร รุปงาม. “การมีส่วนร่วมของข้าราชการสำนักงบประมาณ ในการปฏิรูประบบราชการ”. **ภาคนิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**. คณะพัฒนาสังคม : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๕.
- ร้อยตำรวจตรีบริหาร เสี่ยงอารมณ์. “การวางผังถนนในชุมชนพักอาศัยที่มีความสัมพันธ์กับการเกิดโจรกรรม”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาโท**. บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๓.
- ร้อยตำรวจโทวรลภย์ สุวรรณเกษการ. “การศึกษาบทบาทพระสงฆ์ต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมในเขตพื้นที่กองบังคับการตำรวจภูธร ๓”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาโท**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๖.
- ร้อยตำรวจเอกกริช ปัจฉิมสวัสดิ์. “วิธีปฏิบัติเพื่อการป้องกันอาชญากรรมโดยทั่วไป”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาโท**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๗.
- ร้อยตำรวจเอกชาคริต ถิ่นจันทร์. “ความร่วมมือของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในเขตท้องที่สถานีตำรวจภูธรอำเภอ เมืองเชียงใหม่”. **การค้นคว้าแบบอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๕.
- ร้อยตำรวจเอกบุญลือ เอี่ยมไย. “การศึกษาตำรวจชุมชนสัมพันธ์ในการควบคุมอาชญากรรมตำบลท่ากว้างอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่”. **การค้นคว้าแบบอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๐.
- ร้อยตำรวจเอกภพธร จิตมั่น. “การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันอาชญากรรม : ศึกษาเฉพาะกรณีสมาชิกสภาเทศบาลในจังหวัดปทุมธานี”. **ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) สาขาวิชาพัฒนาสังคม**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๓.

ร้อยตำรวจเอกภูมิตศักดิ์ ศรีพิสุทธิ. “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ : ศึกษาเฉพาะกรณีเจ้าพนักงานตำรวจฝ่ายสืบสวน กองบังคับการตำรวจนครบาล ๔ กองบัญชาการตำรวจนครบาล”. **วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๔.**

ร้อยตำรวจเอกโสฬส พินิจศักดิ์. “การยอมรับบทบาทของบุคลากรด้านอาชญาวิทยาในกองบัญชาการตำรวจนครบาล”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๖.**

ร้อยตำรวจเอกเอกรัตน์ แสงสนิท. “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการดูแลป้องกันอาชญากรรมด้านยาเสพติดในอำเภอพาน จังหวัดเชียงราย”. **การค้นคว้าแบบอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๙.**

สุจินต์ ดาววีระกุล. “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาหมู่บ้าน : ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านชนะเลิศการประกวดหมู่บ้านดีเด่นระดับจังหวัดนครสวรรค์”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๗.**

สุเมธ ทรายแก้ว. “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ : ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ จังหวัดอุดรธานี”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๖.**

อคิน ระพีพัฒน์. “การมีส่วนร่วมของชุมชนในสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทย”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๗.**

อนันต์ สรรพกิจกำจร. “การมีส่วนร่วมในการควบคุมอาชญากรรมของที่พักอาศัยในหมู่บ้านจัดสรรเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๙.**

๒. ภาษาอังกฤษ

Alvin, Bertrand. **Rural Sociology**. New York : Mc Graw – Hill, 1958.

Beccaria, Cesare. **On Crime and Punishment Indianapolis**. s.l. Bobbs – Merrill, 1963.

Cary, Lee .J. **Community Development as a Process**. Missouri : University of Missouri Press Columbia, 1976.

Chapin, F.S. “Social Participation and Social Intelliginince in Delbert, Miller.” in **Handbook of Research Design and Social Measurement**. pp.215-217. New York : Longman, 1977.

Cohen, J.M. and Uphoff, N.T. “Participation , s Place in Rural Development: Seeking ClarityThrough Speciality.” **World Development**. 8 January 1980 : 324-328.

Gans, Herbert. **The Urban Villagers**. New York : Macmilan, 1962.

Jacobs, Jane. **The Death and Life of Great American Cities**. New York : Random House, 1961.

Johnson. **Crime Correction and Society**. Homewood; Illinois : The Dorsey, 1978.

- Pears, Andrew. and Sriefel, Methais. "Inquiry into Participation A Research Approach."
In **UNRISD Participation programme**. Geneva, 1979.
- Reckless, Walter C. **The Crime Problem**. New York : Appleton Century Crofts, 1967.
- Reeder, W.W. **Sum Aspect of the Informal Social Participation of Farm Families**.
New York : Cornell University Press, 1974.
- Vetter and Silverman. **Criminology and Crime**. New York : Harper & Row, 1986.
- White, A.T. **The Community Participation: A discussion of the Agreement**. New
York : United Nation Children , s Fund, 1982.
- Wilson O.W. and McLaren. **Police Administration**. New York : Mc Graw Hill, 1973.

แบบสอบถามความคิดเห็น
เรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม
ในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์

คำชี้แจง

แบบสอบถามความคิดเห็นฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์

แบบสอบถามความคิดเห็นนี้ไม่มีคำตอบใดถูกหรือผิดและในการตอบจะไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์ท่านโปรดตอบแบบสอบถามความคิดเห็นจากประสบการณ์ ความคิดเห็น ข้อเท็จจริง และความรู้สึกเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาระบบงานให้มีประสิทธิภาพต่อไป

ขอขอบพระคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน
ดาบตำรวจจิระศักดิ์ เหล่าอินทร์
นิสิตปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

โปรดตอบคำถามทุกข้อโดยกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างและเติมข้อความที่เป็นจริง

๑. เพศ
 ชาย หญิง
๒. อายุ.....ปี
๓. ระดับการศึกษา
 ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น
 มัธยมศึกษาตอนปลาย ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ปวช.
 อนุปริญญา / เทียบเท่า (ปวส. ปวท.) ปริญญาตรี/เทียบเท่า
 สูงกว่าปริญญาตรี
๔. อาชีพหลัก
 รับราชการ รัฐวิสาหกิจ
 ค้าขาย ธุรกิจส่วนตัว
 รับจ้าง เกษตรกรรม
 อื่น ๆ โปรดระบุ.....
๕. รายได้ (จากอาชีพหลักรวมกับเงินเดือนในตำแหน่งผู้นำชุมชน)
 ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท ๑๐,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ บาท
 ๒๐,๐๐๑ - ๓๐,๐๐๐ บาท ๓๐,๐๐๑ - ๔๐,๐๐๐ บาท
 ๔๐,๐๐๑ - ๕๐,๐๐๐ บาท มากกว่า ๕๐,๐๐๐ บาท
๖. ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง
 กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
 ผู้ช่วยกำนัน / ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน อื่น ๆ โปรดระบุ.....

ส่วนที่ ๒ การมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม

คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างท้ายข้อความ ที่ท่านคิดว่าตรงตามที่เป็นจริง

ข้อ	การมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม	ระดับการปฏิบัติ				
		ดี มาก	ดี	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
	<u>ด้านการมีส่วนร่วม</u>					
๑.	ท่านได้มีส่วนร่วมกำหนดงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับ การป้องกันอาชญากรรม					
๒.	ท่านมีส่วนร่วมในการของบประมาณเพื่อการป้องกันอาชญากรรม					
๓.	ท่านมีส่วนร่วมในการใช้งบประมาณในการป้องกันอาชญากรรม					
๔.	ท่านมีส่วนร่วมในการจัดหางบประมาณสนับสนุนการป้องกันอาชญากรรม					
๕.	ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินการใช้งบประมาณในการป้องกันอาชญากรรม					
	<u>ด้านผู้นำ ผู้นำชุมชน และภาวะผู้นำ</u>					
๖.	ท่านเป็นผู้มีส่วนร่วมจัดทำแผนการป้องกันอาชญากรรมของชุมชน					
๗.	ท่านเป็นผู้มีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษาการวางแผนป้องกันอาชญากรรม					
๘.	ท่านเป็นผู้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนป้องกันอาชญากรรม					
๙.	ท่านเป็นผู้มีส่วนร่วมสนับสนุนทรัพยากรในการวางแผนป้องกันอาชญากรรม					
๑๐.	ท่านเป็นผู้มีส่วนร่วมจัดทำหรือมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนป้องกันอาชญากรรม ขึ้นภายในหมู่บ้านของท่าน					
	<u>ด้านป้องกันและแก้ไขอาชญากรรม</u>					
๑๑.	ท่านเป็นผู้ได้มีโอกาสสั่งการในการดำเนินการป้องกันอาชญากรรม					
๑๒.	ท่านเป็นผู้ได้มีโอกาสดำเนินการป้องกันอาชญากรรม					
๑๓.	ท่านเป็นผู้ได้มีโอกาสป้องกันอาชญากรรม					
๑๔.	ท่านเป็นผู้ได้มีโอกาสแก้ไขอาชญากรรม					
๑๕.	ท่านเป็นผู้ได้มีโอกาสสืบสวนหาข่าวอาชญากรรม					

ข้อ	การมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม	ระดับการปฏิบัติ				
		ดี มาก	ดี	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
๑๖.	ด้านการติดตามและประเมินผล ท่านมีการติดตามและประเมินผลการวางแผนป้องกันอาชญากรรม					
๑๗.	ท่านมีส่วนร่วมในการปรับปรุงพัฒนาแผนป้องกันอาชญากรรม					
๑๘.	ท่านมีการติดตามและประเมินผลการดำเนินการป้องกันอาชญากรรม					
๑๙.	ท่านมีส่วนร่วมในการปรับปรุงแผนพัฒนาดำเนินการป้องกันอาชญากรรม					
๒๐.	ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการใช้งบประมาณในการป้องกันอาชญากรรม					
๒๑.	ท่านเคยนำผลการประเมินกิจกรรม/งาน/โครงการด้านอาชญากรรมมาปฏิบัติหรือเสนอหน่วยงานเพื่อปฏิบัติ					

ส่วนที่ ๓ ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม
คำชี้แจง: โปรดกรอกข้อความตามความคิดเห็นของท่าน

๑. ด้านการมีส่วนร่วม

ปัญหาและอุปสรรค

๑) .....

๓) .....

๓) .....

แนวทางแก้ไข/ข้อเสนอแนะ

๑) .....

๓) .....

๓) .....

๒. ด้านผู้นำ ผู้นำชุมชน และภาวะผู้นำ

ปัญหาและอุปสรรค

๑) .....

๓) .....

๓) .....

แนวทางแก้ไข/ข้อเสนอแนะ

- ๑) .....
- ๓) .....
- ๓) .....

๓. ด้านป้องกันและแก้ไขอาชญากรรม

ปัญหาและอุปสรรค

- ๑) .....
- ๓) .....
- ๓) .....

แนวทางแก้ไข/ข้อเสนอแนะ

- ๑) .....
- ๓) .....
- ๓) .....

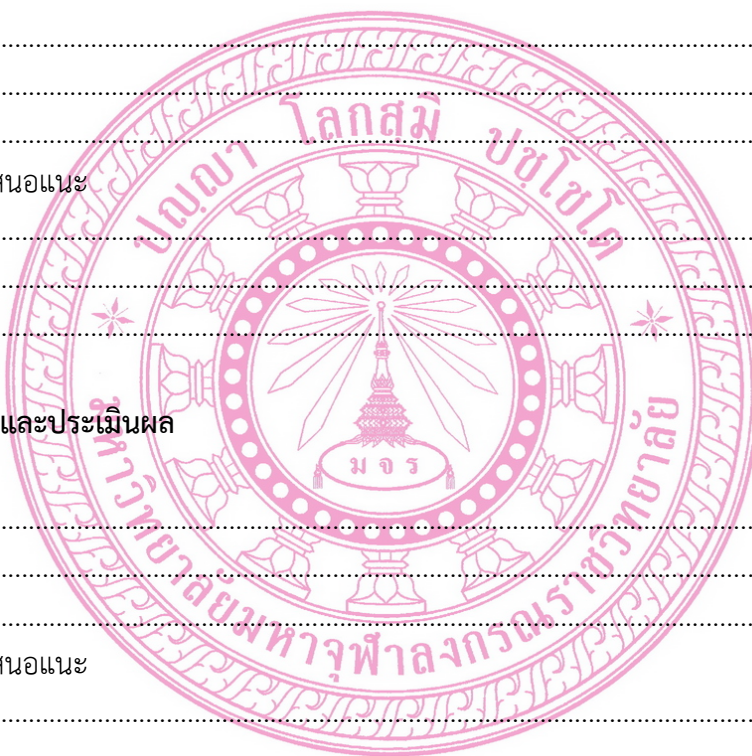
๔. ด้านการติดตามและประเมินผล

ปัญหาและอุปสรรค

- ๑) .....
- ๓) .....
- ๓) .....

แนวทางแก้ไข/ข้อเสนอแนะ

- ๑) .....
- ๓) .....
- ๓) .....

แบบสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant)
เรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม
ในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์

แบบสัมภาษณ์นี้ไม่มีคำตอบใดถูกหรือผิดและในการตอบจะไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์ท่านโปรดตอบแบบสัมภาษณ์จากประสบการณ์ ความคิดเห็น ข้อเท็จจริง และความรู้สึกเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาระบบงานให้มีประสิทธิภาพต่อไป

ข้อมูลส่วนตัว

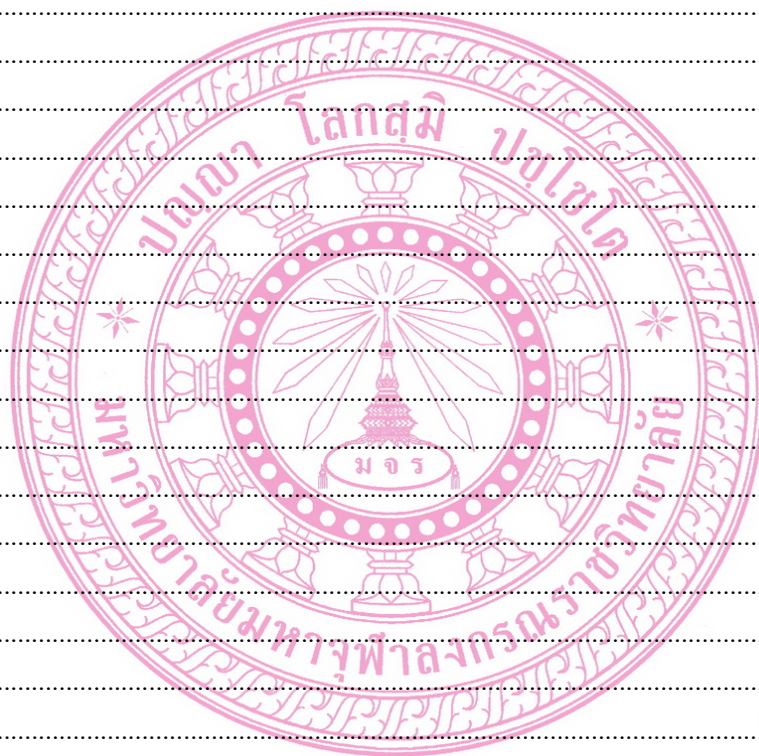
ชื่อ - นามสกุล.....
ตำแหน่ง..... ตำบล.....

คำชี้แจง: โปรดกรอกข้อความตามความคิดเห็นของท่าน

๑. การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

๒. ปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม
ในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ : ดาบตำรวจจิระศักดิ์ เหล่าอินทร์

เกิด : วันที่ ๒๓ เดือน มีนาคม พ.ศ. ๒๕๑๙ อายุ ๓๖ ปี

สถานที่เกิด : ๒๘๘/๑ หมู่ ๔ ตำบลเขาบางแกรก อำเภอนองนาง จังหวัดอุทัยธานี

การศึกษา : สำเร็จการศึกษาปริญญาตรี สาขาบริหารธุรกิจ (การตลาด)
จากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

ประสบการณ์การทำงาน : ๒๕๔๑ – ๒๕๕๒ รับราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมือง
จังหวัด อุทัยธานี

หน้าที่การงาน : ๒๕๕๒ – ปัจจุบัน รับราชการตำรวจ สภ.เมืองนครสวรรค์

ปีที่จบการศึกษา :

ที่อยู่ปัจจุบัน : ๒๘๘/๑ หมู่ ๔ ตำบลเขาบางแกรก อำเภอนองนาง จังหวัดอุทัยธานี

